

**Notulen van het verhandelde in de vergadering
van Provinciale Staten van Utrecht
gehouden op 2 november 2015**

Bladwijzer

op de notulen van Provinciale Staten van Utrecht Vergadering 2 november 2015

BESTUUR, EUROPA EN MIDDELEN

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 8 september 2015, dienst/sector SER, nummer PS2015BEM08, inzake vaststelling van de tarieventabel behorende bij de Precariobelasting- en Legesverordening provincie Utrecht 2012.

Daartoe besloten
PS2015BEM08

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 18 september 2015, dienst/sector SGU, nummer PS2015BEM09, inzake Randstedelijke Rekenkamer rapport Financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen.

Daartoe besloten
PS2015BEM09

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 30 september 2015, dienst/sector SGU, nummer PS2015BEM10, inzake zienswijze 1^e wijziging begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer.

Daartoe besloten
PS2015BEM10

RUIMTE, GROEN en WATER

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 22 september 2015, dienst/sector FLO, nummer PS2015RGW14, inzake kadernotitie start herijking PRS en PRV.

Daartoe besloten
PS2015RGW14

STATEN (provinciale)

Vaststelling agenda.

Ingekomen stukken.

Vragenhalfuurtje.

Vaststellen notulen van 21 september 2015.

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 8 september 2015, dienst/sector MAO, nummer PS2015PS10, inzake Najaarsrapportage 2015.

Daartoe besloten
PS2015BEM10

Amendement A9, ingediend door de fracties van PvdA, ChristenUnie en SP, inzake opschorten vrijval Jeugdzorg.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A10, ingediend door de fractie van de PVV, inzake najaarsnota, dividend Vitens.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A11, ingediend door de fractie van de SP, inzake budget jeugdzorg voor de jeugdzorg.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A12, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake werk maken van preventie ganzenoverlast.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Amendement A13, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake niet inleveren op leefkwaliteit.

Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M68, ingediend door de fractie van de PVV, inzake stop buitenlands Vitens-water.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M69, ingediend door de fractie van de PVV, inzake dividend Vitens.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M70, ingediend door de fractie van GroenLinks, inzake geld voor preventieve maatregelen ganzenoverlast.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 15 september 2015, dienst/sector Managementsondersteuning, nummer PS2015PS11, inzake Programmabegroting 2016.
Daartoe besloten
PS2015PS11

Amendement A14, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake Utrecht boert bewust.
Het amendement is ingetrokken.
Daartoe besloten

Amendement A15, ingediend door de fractie van de SP, inzake meer en bovendien energiezuinige sociale huurwoningen.
Het amendement is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M71, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake taskforce Woningbouw.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M72, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake reële fractievergoeding.
De motie is ingetrokken
Daartoe besloten

Motie M73, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake arbeidsmarktbeleid.
De motie is ingetrokken
Daartoe besloten

Motie M74, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake meer middelen energietransitie.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M75, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake verkenning leerwerkbedrijven.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M76, ingediend door de fractie van de PvdA, inzake reële fractievergoeding.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M77, ingediend door de fractie van de SP, inzake opwekken duurzame energie.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M78, ingediend door de fractie van de SP, inzake leefbare kernen.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M79, ingediend door de fractie van de SP, inzake recreatie- en natuurgebieden bereikbaar en betaalbaar.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M80, ingediend door de fractie van ChristenUnie, inzake provinciaal wagenpark.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M81, ingediend door de fractie van GroenLinks, inzake indicatoren Energietransitie.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M82, ingediend door de fracties van GroenLinks en D66, inzake duurzame toekomst voor agrariërs.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M83, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake compleet overzicht subsidies.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M84, ingediend door de fracties van de PvdD en SP, inzake TTIP.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M85, ingediend door de fracties van de PvdD en PvdA, inzake ambitieuzer klimaatbeleid.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M86, ingediend door de fractie van de SGP, inzake keuze energiebeleid.
De motie is ingetrokken.
Daartoe besloten

Motie M87 (gewijzigd), ingediend door de fracties van 50Plus, SP, PvdD, PvdA, D66 en GroenLinks, inzake geen snelheidsverhoging overdag op de A2 tussen Amsterdam en Utrecht van 100 km/uur naar 130 km/uur.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M88, ingediend door de fracties van D66, PvdA, CDA, ChristenUnie, SGP, VVD, 50Plus en GroenLinks, inzake tegemoetkomen aan gemeentelijke vraag Jeugdzorg.
De motie is aanvaard
Daartoe besloten

Motie M89, ingediend door de fractie van de SP, inzake nu meer actie t.b.v. werkgelegenheid lager opgeleiden.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M90, ingediend door de fracties van de ChristenUnie en PvdA, inzake fietsbrug langs de A27 over de Lek.
De motie is aanvaard.
Daartoe besloten

Motie M91, ingediend door de fractie van de SGP, inzake keuze energiebeleid.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M92 vreemd aan de orde van de dag, ingediend door de fractie van de PvdD, inzake stop afschot katten.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Voorstel van de Gedeputeerde Staten van 29 oktober 2015, dienst/sector BDO, nummer PS2015PS12, inzake stand van zaken vluchtelingenopvang in de provincie Utrecht.

Motie M93, ingediend door de fractie van de PVV, inzake weiger medewerking aan nog meer asielzoekers.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M94, ingediend door de fractie van de PVV, inzake respecteer de PRS, PRV en bestemmingsplannen.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M95, ingediend door de fractie van de PVV, inzake respecteer gemeenteraadsbesluiten.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M96, ingediend door de fractie van de PVV, inzake luister naar je inwoner.

De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M97, ingediend door de fractie van de PVV, inzake publiceer locaties.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Motie M98, ingediend door de fractie van de SP, inzake bevorder draagvlak opvang.
De motie is verworpen.
Daartoe besloten

Stemverklaringen.

Stemming.

Presentielijst vergadering 2 november 2015

Voorzitter:	W.I.I. van Beek, commissaris van de Koning
Griffier:	L.C.A.W. Graafhuis
VVD	mevr. drs. N. Eijbroek, Utrecht mevr. ir. A.A. Ens, Amersfoort drs. J. Germs, Renswoude W.J. Joustra, Langbroek drs. A.H.L. Kocken, Utrecht R. van Reenen, IJsselstein mevr. ir. J.C.V. Vaessen, Utrecht Z. el Yassini, Utrecht
D66	mevr. dr. A.J. Vlam, Nieuwegein drs. J.G. Boerkamp, Utrecht mevr. H. Chidi, Amersfoort mevr. drs. A.J. Dekker, Odijk mevr. drs. A.W.T. Dercksen, Baarn mr. dr. M.C.J. Groothuizen, Zeist ir. N.J.P. Hoefnagels, Bunnik P.D. Overkleeft, Utrecht mevr. A.M. Schneiders, Utrecht (vanaf 13.30 uur) dr. I.Thonon, Utrecht
CDA	ing. D.G. Boswijk, Wilnis mr. J.M. Buiting, Utrecht mevr. D.J. Dorrestijn, Renswoude J.M.W. Jansen, Baarn mevr. T. Koelewijn, Bunschoten mevr. drs. M.W.J. Maasdam-Hoevers, Zeist
PvdA	A. Essousi LLB, Utrecht mevr. drs. J.P. d'Hondt, Utrecht drs. C. de Kruijf, Leusden ir. R.G.H. van Muilekom, Amersfoort
PVV	mevr. P.J. van Viegen MSc, Utrecht mevr. E.J. Broere, Soest R.G.J. Dercksen, Bosch en Duin ir. H. IJssennagger, Bilthoven drs. W.J. Ubaghs, Maarssen
SP	G.J. Bosman, Loenen aan de Vecht A.M. Meijer, Amersfoort mevr. M.G. Noordenbos, Maarssen
GroenLinks	mevr. A.M. Poppe, IJsselstein drs. F.H.W. Bekkers, Bilthoven mevr. A.C. Boelhouwer, Wijk bij Duurstede ir. H.P. van Essen, Utrecht mevr. drs. E. Kotkamp, Nieuwegein
ChristenUnie	mevr. N. de Haan, Amersfoort drs. C.J. van Kranenburg, Driebergen-Rijsenburg A.J. Schaddelee, Houten
PvdD	mevr. F.M. Arissen LLB, Utrecht
SGP	mevr. H.J. Keller, Driebergen-Rijsenburg G. van Leeuwen, Houten
50Plus	P.A. van Leeuwen, Rhenen mevr. W.M.M. Hoek, Vreeland
Afwezig:	-

Leden van Gedeputeerde Staten:

drs. ing. P. van den Berg, Amersfoort

drs. R.W. Krol, Soest

mevr. A.M.A. Pennarts-Pouw, Montfoort

mevr. mr. J. Verbeek-Nijhof, Huis ter Heide

Opening.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik open de vergadering. Ik heet u van harte welkom. Ik heb het bericht ontvangen dat mevrouw Schneiders iets later zal komen.

Vaststellen agenda.

De VOORZITTER: Ik kijk even samen met u naar de agenda. U heeft een motie vreemd aan de orde van de dag ontvangen van de PvdD. Ook heeft u een extra brief ontvangen over de stand van zaken met betrekking tot de vluchtelingenopvang in de provincie Utrecht. Ik stel u voor om beide punten toe te voegen aan de agenda: de motie als agendapunt 11a en de brief van het college als agendapunt 11b. Gaat u daarmee akkoord?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik daarover één opmerking plaatsen? We waren van plan om een interpellatiedebat aan te vragen over de vluchtelingenproblematiek. Vanzelfsprekend, zou ik bijna zeggen. Het punt staat nu op de agenda. Is het genoteerd als een normaal debat?

De VOORZITTER: Ja.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geen half uur nodig, maar mijn verzoek is om niet al te rigide om te gaan met de tijd. Anders hadden we het interpellatiedebat wel moeten aanvragen, omdat we dan iets meer tijd zouden hebben. Dat verzoek doe ik u bij dezen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het streven van de PVV om het een normaal debat te maken, wordt van harte ondersteund. Voor een interpellatiedebat gelden echter dezelfde soort tijden als voor een normaal debat. Dan is het verschil in die zin niet zo heel groot. Verder is het prima. Ik ondersteun het verzoek om niet al te rigide om te gaan met de tijd.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het is misschien handig om even het reglement van orde te bekijken.

De VOORZITTER: Overigens, als ik ook iets over dit onderwerp mag zeggen, zou het wel fijn zijn als wij ons op dat punt aan de spelregel houden dat wij al datgene wat al in de commissie aan de orde is geweest, niet herhalen in de plenaire vergadering. U heeft namelijk over hetzelfde onderwerp al in twee commissievergaderingen gesproken. Volgens mij zou dit een bijdrage kunnen zijn aan het oplossen van uw probleem.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of u nu een debat met mij uitlokt, maar volgens mij ligt hier het politieke spel op tafel en niet in de commissies. Ik wil dat graag zo houden.

De VOORZITTER: We gaan eens kijken hoe ver wij kunnen komen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed om voor dit onderwerp ruimte te geven voor debat. Dat geldt overigens niet alleen voor de PVV. Er zijn meer partijen die daaraan ongetwijfeld behoefte hebben. Het lijkt mij niet de juiste manier om een interpellatiedebat te behandelen als een manier om meer spreektijd te krijgen. Daarvoor is een interpellatiedebat niet bedoeld. Voor de rest vond ik uw conclusie prima.

De VOORZITTER: Goed, zo gaan wij het doen. Anders is het zonde van de tijd.

Zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de agenda aldus gewijzigd vast.

Ingekomen stukken.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig de voorgestelde wijzen van afdoening.

Vragenhalftuurtje.

De VOORZITTER: Er zijn geen vragen ingediend voor het vragenhalftuurtje.

Vaststellen notulen van 21 september 2015.

De VOORZITTER: Er zijn geen wijzigingsvoorstellen ingediend.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming stellen Provinciale Staten de notulen van de vergadering van 21 september 2015 ongewijzigd vast.

Statenvoorstel Najaarsrapportage 2015.

De VOORZITTER: De najaarsrapportage betreft een debat over het verslag over 2015.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Over de najaarsnota kunnen we veel zeggen. Dat hebben we in de commissies ook gedaan. Wij willen ons focussen op één punt, waarover wij samen met de SP en de ChristenUnie een amendement indienen. Dat punt betreft de vrijval van het budget voor de jeugdzorg. Voorgesteld wordt om het budget van € 1.500.000 te laten vrijvallen. Dat lijkt ons geen goed plan. We constateren dat diverse gemeenten druk zijn met de jeugdzorg en dat er nog veel vragen zijn in de jeugdzorg. Er moeten nog de nodige knelpunten worden opgelost. Altijd is gezegd dat de jeugdzorg een zachte landing zou moeten krijgen bij de gemeenten, in de regio's en bij de jeugdzorginstellingen. In die zin vinden wij het een beetje raar dat er nog de nodige vragen zijn in de regio en bij de gemeenten. Er is ook behoefte aan financiële ondersteuning. Daarom verzoeken wij om de vrijval van dit budget nu niet door te voeren. Het liefst willen wij zelfs dat wij het geld nog kunnen gebruiken voor 2016, als er goede voorstellen komen. Als er ondersteuning nodig is, dan moeten wij die ondersteuning geven. We willen ook dat het college hierover actief gaat communiceren met de regio's, met de gemeenten en met de jeugdzorginstellingen. Er moet tot goede voorstellen worden gekomen om het geld zo goed mogelijk te benutten.

Amendement A9 (PvdA, ChristenUnie, SP): opschorten vrijval Jeugdzorg.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 3 november 2015, ter bespreking van de Najaarsrapportage 2015;

constaterende:

- *dat het programmabudget Jeugdzorg in 2015, dat is bedoeld om het programma af te ronden en waar nodig partners (jeugdzorginstellingen en regio's) te ondersteunen, niet volledig is benut en hierdoor een vrijval van € 1.500.000 wordt voorgesteld;*
- *dat er vanuit diverse gemeenten en regio's signalen zijn dat de overdracht van de jeugdzorg nog steeds met ernstige problemen kampt;*
- *dat regio's en jeugdzorginstellingen meer tijd nodig hebben om de knelpunten op te lossen;*

overwegende:

- *dat de provincie steeds heeft uitgedragen te willen zorgen voor een 'zachte landing' van de decentralisatie van de jeugdzorg en gemeenten en jeugdzorginstellingen niet aan hun lot zal overlaten;*
- *dat regio's en jeugdzorginstellingen meer tijd moet worden gegund om met ondersteuningsaanvragen te komen die tot oplossing van knelpunten kunnen bijdragen;*

besluiten tot de volgende wijziging in de najaarsnota:

- *de voorgestelde vrijval van € 1.500.000 in het programmabudget Jeugdzorg op te schorten;*

- *het betreffende budget ook voor 2016 nog beschikbaar te houden voor de ondersteuning van regio's en jeugdzorginstellingen;*
- *hierover actief te communiceren naar de regio's en jeugdzorginstellingen.*

De VOORZITTER: Het amendement A9 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Zoals gezegd is er in de commissies al veel gesproken over de najaarsrapportage en de verwerking van de zaken uit de meicirculaire. Onze complimenten voor hoe een en ander is verwerkt. De VVD wil wel aandacht vragen voor het volgende punt, dat wij best als een potentieel zorgpunt zien in de toekomst als dit niet goed wordt aangepakt. Dat punt betreft de wijzigingen in de kasgeldritmes. Op bladzijde 11 zijn er bijvoorbeeld verschillende bestemmingsreserves met de wijziging kasgeldritme: voor wonen en binnenstedelijke ontwikkeling, verkeer, maar ook voor het Hart van de Heuvelrug. Nu is dat volgens de VVD heel begrijpelijk, want als je een project van een bepaald aantal jaren hebt, is het niet zo dat je alle kosten gelijk verdeeld over dat aantal jaren. Doorschuiven naar de toekomst kan toch wel zorgelijk zijn als dat betekent dat je nu wat ruimte hebt en je denkt dat je in de toekomst geld hebt en het geld wordt dan voor andere middelen aangewend. Dat wil de VVD niet. Wij hebben afgesproken dat die gelden daarvoor beschikbaar zijn en dat dit in de toekomst zo moet blijven. Nogmaals, dat is onze enige zorg, maar wij hebben ook onze aandacht hiervoor dat door de wijziging van de kasgeldritmes het geld wel beschikbaar blijft voor de projecten waarvoor het bedoeld is. Verder kan de VVD instemmen met de najaarsnota.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Van ons ook een korte bijdrage over de najaarsrapportage. Er is ook voor ons één punt waarop wij ons op dit moment focussen. Wij storen ons namelijk al jaren aan het royale dividendbeleid van Vitens. Een nutsvoorziening hoort wat ons betreft breakeven te draaien. Vitens hoort te zorgen voor schoon en veilig water voor nu en in de toekomst. Niet meer, niet minder.

Dividend uitkeren betekent dat de gebruikers van water te veel betalen. Bij Vitens was dat in 2014 € 16.800.000, opgehoest door huishoudens en bedrijven. Dat kost dus simpelweg banen. We komen dan ook met een amendement om het dividend dat de provincie Utrecht ontvangt terug te storten aan Vitens, met het verzoek om dat bedrag in mindering te brengen op de waterprijzen en om in de algemene vergadering van aandeelhouders te pleiten voor het stoppen met het uitkeren van dividend, waardoor de prijs van water kan worden verlaagd.

In 2014 stortte Vitens € 2.000.000 in de kas van Vitens Evides International voor buitenlands water. Als je hier de kraan opendoet, stroomt het geld dus naar Azië en Afrika. Dat is extra ontwikkelingshulp als je koffie zet. Het geld gaat onder andere naar snel groeiende economieën als Vietnam, maar bijvoorbeeld ook naar Zuid-Afrika, waar een moorddadig regime met 144 rassenswetten aan het bewind is. Wij willen een einde maken aan allerlei vormen van ontwikkelingshulp. Het is tenslotte moeilijk vol te houden dat met alle chaos in Afrika en het Midden-Oosten de \$ 2.500.000.000.000 aan ontwikkelingshulp sinds de jaren '40 ook maar iets zal uithalen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een korte vraag aan de heer Dercksen. Ik heb de tekst van uw amendement nog niet gelezen, maar misschien dat daar het antwoord in staat. U stelt voor de dividenduitkering aan Vitens terug te storten, met het verzoek dit aan de inwoners terug te geven. Om welk bedrag gaat dat per huishouden?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ze hebben € 16.800.000 aan dividend uitgekeerd.

Mevrouw VLAM (VVD): Ja, en aan de provincie?

De heer DERCKSEN (PVV): Aan de provincie was dat iets meer dan € 800.000.

Mevrouw VLAM (VVD): Dan wilt u dus die € 800.000 verdelen. Wij kunnen niets zeggen over die andere € 16.000.000.

De heer DERCKSEN (PVV): Als je hier een paar jaar staat, weet je ongeveer wat de vragen zijn. Wij willen die € 16.800.000 terugstorten. Wij willen die € 2.000.000 terugstorten aan Vitens Evides. Dan gaat het om € 18.000.000. In onze tegenbegroting hebben wij € 20.000.000 bespaard op de belastingen. Dan gaat het al om € 40.000.000. In een collegeperiode als deze zou het dan gaan om € 160.000.000. Waarschijnlijk wordt daarover van uw kant heel minzaam gedacht, want de VVD verhoogd de belastingen, maar wij vinden dat veel geld. Elke miljoen euro die wij kunnen teruggeven aan de mensen in Utrecht, is ons dierbaar.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de heer Dercksen een beetje abuis is, want met de VVD in het college blijven wederom de opcenten gelijk. Dat is de enige belasting waarover wij in de provincie iets kunnen zeggen. Overigens komt ongeveer € 800.000 neer op pakweg € 1 per huishouden. Dat gaat dus om administratieve lasten van € 3 met een opbrengst van € 1?

De heer DERCKSEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet waarom er administratieve lasten moeten zijn als je geen dividend meer uitkeert. Volgens mij worden die lasten dan alleen maar lager. Het is een onderdeel van de vele belastingverlagingen die wij wensen. De VVD in de provincie Utrecht focust nogal op de opcenten. Die zijn de op twee na hoogste per kilometer provinciale weg. We hebben net € 50.000.000.000 aan lastenverhogingen van dit Kabinet achter de rug.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vul mijn algemene ontwikkeling graag aan. Ik hoor hier net de uitspraak – als ik het goed verstaan heb – over het land Afrika met de 144 rassenwetten. Misschien kan de heer Dercksen de leemte in mijn kennis nu aanvullen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ja, Zuid-Afrika is een land dat wordt geregeerd door het ANC, dat tienduizenden mensen over de kling heeft gejaagd. Zij heeft op dit moment zo'n 144 rassenwetten. Dat betekent dat het ene ras ten opzichte van het andere ras wordt bevoordeeld. Als u nog meer kennis bijgespijkerd wilt hebben, dan sta ik tot uw dienst.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik begrijp dat de heer Dercksen doelt op de republiek Zuid-Afrika, waar nu, na het apartheidsregime, waarin grote bevolkingsgroepen apart gezet werden, enige compensatie plaatsvond. Ik ben blij om te horen dat de heer Dercksen daarop doelt.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het apartheidsregime was verwerpelijk en onhoudbaar. Daarmee zijn wij het volledig eens. De situatie is echter alleen maar verslechterd. Tot zover mijn betoog. Hierbij dien ik mijn moties en mijn amendement in.

Motie M68 (PVV): stop buitenlands Vitens-water.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van de na-jaarsnota;

constaterende:

- dat Vitens ook in 2014 weer € 2.000.000 overmaakte aan Vitens Evides International voor buitenlandse (ontwikkelingshulp) projecten;
- dat Vitens als kerntaak heeft om voor schoon en veilig water te zorgen in haar eigen verzorgingsgebied en niet op allerlei andere willekeurige plekken in de wereld;
- dat dit dat geld wordt opgebracht door de gebruikers van kraanwater en dat het daarmee schadelijk is voor de onze economie en derhalve voor de werkgelegenheid;

verzoeken GS:

als aandeelhouder van Vitens in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders er bij Vitens op aan te dringen de gebruikers van kraanwater niet langer te belasten voor ontwikkelingshulp en anderszins buitenlandse activiteiten en de uitkering aan Vitens Evides International te staken.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M69 (PVV): dividend Vitens.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van de najaarsnota;

constaterende:

- *dat de uitgekeerde dividend door Vitens over 2014 een bedrag beslaat van € 16.800.000;*
- *dat dit bedrag wordt opgebracht door de gebruikers van kraanwater;*
- *dat dit schadelijk is voor de economie en derhalve voor de werkgelegenheid;*

verzoeken GS:

als aandeelhouder van Vitens in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders er bij Vitens op aan te dringen een einde te maken aan het uitkeren van dividend en de watertarieven dienovereenkomstig te verlagen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Amendement A10 (PVV): najaarsnota, dividend Vitens.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van de najaarsnota;

constaterende:

- *dat Vitens € 832.000,00 dividend aan de provincie Utrecht uitkeert;*
- *dat het uitgekeerde dividend door Vitens over 2014 een bedrag beslaat van € 16.800.000,00;*
- *dat dit bedrag wordt opgebracht door de gebruikers van kraanwater;*

overwegende:

dat het waterbedrijf een nutsvoorziening is die geen excessieve winsten behoort te maken;

besluiten:

dat het dividend aan Vitens wordt terugbetaald onder de voorwaarde dat Vitens hiermee de prijs van water zal verlagen.

De VOORZITTER: De moties M68 en M69 en het amendement A10 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Eerder hebben wij al aangegeven dat wij ons grotendeels kunnen vinden in de najaarsnota. Dank ook voor de beantwoording van de technische vragen. Er liggen wat ons betreft nog twee kleine punten. Het ene punt betreft de onderbesteding. Wij hopen dat wij iets kunnen doen aan het feit dat wij jaar in, jaar uit constateren dat de uitgaven steeds naar beneden worden bijgesteld, als wij iets realistischer zouden plannen en als wij wat beter rekening houden met beroepsprocedures, onderhandelingen, inspraak en noem maar op. Dat zou ons leven en onze mogelijkheden om het geld optimaal te besteden groter maken. Mijn fractie zou dan ook graag een toezegging van het college krijgen dat wij dit voortaan beter zullen doen en dat wij minder gedwongen zijn om elk jaar onderuitputting te constateren.

Een ander punt is dat wij in de vergadering van de commissie BEM van 12 oktober hebben stilgestaan bij de poortwoningen. Dat heeft ertoe geleid dat wij een schriftelijk antwoord kregen dat toch niet helemaal bevredigend is. In de begroting 2014 is hierover een statenvoorstel aangekondigd. Bij ons we-

ten hebben Provinciale Staten dat nooit gekregen. Uit het schriftelijke antwoord begrijpen wij dat op 27 oktober jongstleden Gedeputeerde Staten gesproken hebben over een voorkeursscenario dat zou voortvloeien uit de business case en dat u voornemens bent ons daarover te informeren bij een statenbrief voor de vergadering van 7 december. Dat is toch een heel klein beetje 'beside the point'. Misschien is de lijn die u voornemens bent te volgen wel heel goed, maar dit vergt toch een statenvoorstel. Graag uw reactie hierop en graag uw toezegging dat die nog komt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het thema Jeugdzorg heeft de SP altijd enorm beziggehouden. We hebben de gedeputeerde ook steeds gevraagd hoe het zit en we hebben bezwaar aangekend tegen het verhaal van het lectoraat. We vonden zo veel plekken waar de jeugdzorg op dit moment nog vastloopt in de wijkteams, de voorzieningen en de middelen die de gemeenten ter beschikking hebben gesteld en kunnen stellen om een soepele overgang en continuïteit te waarborgen en dat daaraan nog van alles ontbreekt. Op dat moment kun je het niet maken om geld niet direct aan die zorg te besteden. Over dat lectoraat hebben wij gesproken. Duidelijk werd het verhaal van die € 1.500.000. Terwijl er nog zo gestoeid wordt op lokaal niveau, en regionaal niveau niet te vergeten, kan de provincie Utrecht vanuit het oogpunt van de zorgplicht het niet maken om te zeggen dat er nog een bedrag over is in de algemene middelen en dat dit gaat naar bijvoorbeeld het topsectorenbeleid. Ook al erkennen wij dat de eerste verantwoordelijkheid nu structureel bij de gemeenten ligt – dat is nu eenmaal zo –, vinden wij ook dat je ervoor moet zorgen dat in elk geval beslist wordt over dat het geld dat overblijft, in samenspraak met wethouders en lokale krachten, om te zien hoe je daarmee verder omgaat.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een algemene vraag voor de heer Meijer. Hoe ziet u de zorgplicht van de provincie bij de jeugdzorg? Dat is toch een taak die allang is afgerond? Daarover zijn afspraken gemaakt. Er liep een eindfinanciering tot juli van dit jaar en daarna is er overgeheveld naar de gemeenten. De gemeenten krijgen de bijdrage ervoor. Als u zegt dat er een zorgplicht is, dan ligt die toch bij de gemeenten?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Vlam en ik kijken nu eenmaal wat anders aan tegen de rol van de provincie. Dat is duidelijk. Wij vinden dat de provincie moet doen wat nodig is. Mevrouw Vlam heeft daarbij heel andere ideeën. Zij ziet het liefst een zo beperkt mogelijke inzet. Waar er een wettelijke regeling is die de zorg uiteindelijk bij de gemeenten neerlegt, vindt zij dat wij dan verder klaar zijn. Of de boel nu helemaal ontploft en of er nu allemaal verschrikkelijke dingen in die gemeenten gebeuren omdat zij er helemaal niet uit komen, dan is dat hun probleem en niet ons probleem. Ja, daarover verschillen wij van mening. Omdat wij die verantwoordelijkheid gehad hebben, zijn wij van mening dat wij voor de toekomst moeten waarborgen dat die middelen beschikbaar blijven en dat vooral in samenspraak met lokale overheden de uiteindelijke bestemming moet worden gekozen.

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! We weten ook allemaal dat de provincie gehoord is en dat de middelen naar de gemeenten gaan. Als nu, na zo veel jaren, nog steeds de gemeenten daarmee niet goed overweg kunnen, dan moeten we bij de gemeenten zelf zijn. Iedereen in de gemeenten zou toch moeten weten hoe dat gaat in de gemeenten?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot mijn spijt moet ik mevrouw Vlam gelijk geven dat ik weet hoe het gaat in de gemeenten. Dat is namelijk uitermate beroerd en dat is niet in onbelangrijke mate te danken aan het beleid dat op dit moment onder de bezielende leiding van uw partij gevoerd wordt. Dat is namelijk korten, korten en nog eens korten. Daarmee komen wij niet veel verder.

Mevrouw VLAM (VVD): Dan doet u uw eigen gemeenteraad toch echt tekort, denk ik.

De heer MEIJER (SP): Daarover praat ik nog graag eens met u door. Naar mijn opvatting en naar de opvatting van mijn partij hebben wij in elk geval een blijvende verantwoordelijkheid voor de nazorg en kunnen wij het ons vanuit sociaal-maatschappelijk oogpunt niet veroorloven om die € 1.500.000 in de algemene middelen te stoppen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Hoe sympathiek die motie ook is, ik heb toch een vraag voor de heer Meijer. Hoe ziet u daarvan de uitvoering? Je kunt namelijk niet aan individuele instellingen en gemeenten geld gaan geven. Toen wij het zelf nog deden, was het gemakkelijk.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat overleg vindt in bepaalde vormen al plaats tussen wethouders en gedeputeerden. Naarmate het geld besteed wordt, wordt het budget natuurlijk steeds kleiner. € 1.500.000 lijkt een groot bedrag, maar als je praat over de orde van grootte van de problemen, dan is het helemaal niet zo veel geld voor een hele provincie. Op een gegeven moment is het klaar en is het geld op. Dan weten wij dat in overleg met de lokale overheden dat geld in elk geval zo veel mogelijk bij de directe zorg is terechtgekomen.

Mevrouw BROERE (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is geen antwoord op mijn vraag hoe de heer Meijer dat dan ziet. Het neerleggen bij het overleg is mij te vaag.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het goed is om inderdaad recht te doen aan de eigen verantwoordelijkheid van gemeenten en hen daarom ook een stem te geven. Zij zijn namelijk degenen die het beleid moeten uitvoeren. Zij zijn ook degenen die worden afgerekend op de resultaten. Het lijkt mij niet meer dan voor de hand liggend dat in dat overleg uiteindelijk de bestemming van die € 1.500.000 wordt gevonden. Hierbij dien ik ons amendement in:

Amendement A11 (SP): budget jeugdzorg voor de jeugdzorg.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking en vaststelling van de Najaarsrapportage 2015;

overwegende:

- *dat er signalen zijn dat meerdere gemeenten knelpunten ervaren door de verhuizing van en de veranderingen in de jeugdzorg sinds 1 januari 2015;*
- *dat onze jeugd hiervan niet de dupe moet worden;*

besluiten:

- *de passage over de vrijval van het programmabudget Jeugdzorg op bladzijde 24 van de najaarsrapportage te schrappen;*
- *te laten vervangen door:*
"(Titel) Geen vrijval programmabudget Jeugdzorg.
(Toelichting) Het bedrag van € 1.500.000 wordt in de reserves geplaatst als geormerkt geld voor de jeugdzorg in de provincie Utrecht. Besteding wordt verder binnen het wethoudersoverleg met de gedeputeerde besproken.

De VOORZITTER: Het amendement A11 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. Het amendement kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer Van Muilekom heeft nog een vraag.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ter aanvulling op wat de heer Meijer heeft ingebracht en op wat anderen gevraagd hebben. In de afgelopen weken hebben wij wel contact gehad met de regio's voor de jeugdzorg. Daar heeft men een aantal concrete voorstellen. Of het nu gaat over de crisisorganisatie of over de samenwerking tussen SAVE en Veilig Thuis, er zijn gewoon heel concrete voorstellen vanuit de regio's die men graag met de provincie zou willen bespreken om te bekijken of men samen tot voorstellen kan komen om de jeugdzorg in de provincie verder te verbeteren, ook met middelen van de provincie. De voorstellen moeten uit de regio's voor de jeugdzorg komen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat wat de heer Van Muilekom zegt, heb ik ook gezegd in mijn inleiding. Wij zijn bij alle lokale afdelingen langs gegaan en hebben gevraagd waaraan

behoefte is. Het blijkt dat die ideeën daar zijn en leven. Die zijn mede de inspiratie tot het indienen van dit amendement.

De VOORZITTER: Ik kan mij niet aan de indruk onttrekken dat u het eens bent met elkaar.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Onze complimenten voor de heldere en bondige najaarsrapportage. In de lange rij van de bijsturinginstrumenten zien wij toch telkens weer dat er een verheldering optreedt. Met de VVD ben ik wel van mening dat wij door de jaren heen twee euvels zien. Dat betreft de kasritmeverschillen en de achterlopende bestedingen in de realisatie. Ik zou het college willen meegeven of wij in de toekomst misschien niet iets meer van een soort 'real time monitoring' moeten hanteren voor de benutting van het totale budget, zodat je door de tijd beter kunt volgen of er misschien een impuls of extra aandacht aan moet worden besteed. Daarover hebben wij het in de subcommissie ook wel eens gehad. Het blijft toch telkens weer een momentopname die wij nu te zien krijgen. Ik weet dat de ICT daarvoor nog niet helemaal rijp is. Ik pleit ervoor dit te bespoedigen, want dat maakt de sturing veel beter.

In een meer vragende zin wil ik meer aandacht besteden aan de vrijvallende € 1.500.000 voor de jeugdzorg. Ik ga er even van uit dat de eerste verantwoordelijkheid bij de gemeenten ligt en dat er eventueel een aanvulling vanuit het Rijk zal moeten plaatsvinden. Ziet de gedeputeerde een mogelijkheid om een deel van dat budget toch nog te reserveren? Als dat dan op de een of andere manier in de overgangsrealisatie van belang zou zijn om daarbij als provincie nog steun te geven, onder welke voorwaarden zou dat dan eventueel kunnen plaatsvinden? Wat zijn de mogelijkheden die het college hiervoor ziet?

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Wat roept de najaarsrapportage bij ons op? Positief is dat er voortgang is geboekt op programma's. Complimenten daarvoor. Het boekjaar 2015 kan wellicht worden afgesloten met een kleine plus.

Wat valt er nog meer te zeggen? Eerst over de cijfers. Er zijn onderschrijdingen in de bestedingen. Ik onderschrijf hetgeen de heer Buiting zojuist noemde. Ook is er minder onttrokken aan de bestemmingsreserves. Dat gaat om € 10.000.000. Er is veelvuldig sprake van kasritmeverschillen. Voor de dekking van het coalitieakkoord is ook steeds minder geld beschikbaar. Het college stelt in de begroting dat er nadrukkelijk wordt ingezet op de uitvoering. Laten de cijfers dan echter niet een wat ander beeld zien? Is er sprake van gebrek aan uitvoeringsambitie? Of is er bijvoorbeeld ook gebrek aan uitvoeringsmogelijkheden? Is er na de bezuinigingsslag van de afgelopen jaren voldoende capaciteit om de doelstellingen te realiseren? Gedeputeerde Verbeek heeft tijdens de commissievergadering MME de handschoen opgepakt om waar het kan nog met andere voorstellen te komen voor hoe versnelling van bepaalde projecten mogelijk kan worden gemaakt. Wij willen graag van alle gedeputeerden een reactie op deze vraag.

Inhoudelijk hebben wij ook nog twee punten. Het eerste punt betreft de jeugdzorg. De jeugdzorg gaat ons aan het hart. In de najaarsrapportage wordt voorgesteld om € 1.500.000 over te hevelen. Dat lijkt ons op dit moment nog geen goed idee. Het is volstrekt helder dat taken gedecentraliseerd zijn, maar de transitie en transformatie waren geen doel op zich. De decentralisatie was gericht op de verbetering van de hulpverlening aan kinderen, jongeren en hun ouders. De hulpverlening zou sneller, korter van duur en efficiënter moeten. Het rapport van de Kinderombudsman van de afgelopen week toont ook aan dat de opsomming van zaken die nog niet goed gaan heel lang is, vele malen langer dan de zaken die wel goed gaan, en komt met een heel lange lijst van aanbevelingen. Naar aanleiding van het rapport doemt de vraag op hoe het is gesteld met de gemeenten in onze regio. De gedeputeerde heeft aangegeven dat er tot nu toe geen vragen zijn binnengekomen. In de commissievergadering heeft u toegezegd een rondgang langs de gemeenten te gaan doen. Tot op dit moment hebben wij daarvan niets teruggezien. Wij kijken uit naar uw reactie.

Via de ambtelijke stuurgroep Jeugd wordt een beroep gedaan op de provincie om financiën in te zetten voor de versnelling van de transitie en het oplossen van knelpunten. Vooral nog is onze fractie het

daarom van harte eens met het amendement dat wij samen met de PvdA en de SP hebben ingediend. Wij ondersteunen dat amendement van harte.

Voor wat betreft het dierenwelzijn wil GroenLinks een amendement indienen met betrekking tot de niet bestede gelden voor het ganzenakkoord. Dat amendement willen wij steunen. Enerzijds zijn we geen voorstander van het oprakelen van oude discussies en tegelijkertijd mag er wat ons betreft nog wel een tandje bij voor het dierenwelzijn in de ganzenreductie door middel van preventie en diervriendelijke maatregelen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! GroenLinks heeft twee punten bij de najaarsrapportage. Het eerste punt is dat de gedeputeerde in de commissie BEM heeft aangegeven nog één keer bij de gemeenten na te vragen of er nog behoefte is aan ondersteuning voor de transformatieopgave van de jeugdzorg. Wij zijn zeer benieuwd om van de gedeputeerde te horen wat die navraag heeft opgeleverd.

Het tweede punt staat in de najaarsrapportage en de heer Krol heeft daarop een toelichtende memo nagestuurd. Vermeld staat dat voorzien is om begin 2017 te beginnen met alternatieve en preventieve methoden tegen ganzenoverlast, om zo te voorkomen dat wij in de toekomst nogmaals grote inhaalslagen voor populatiereductie moeten behalen. GroenLinks denkt dat het verstandig is dat wij daarmee in 2016 al beginnen. Daarom dien ik een motie in – geen amendement, zoals de ChristenUnie net noemde – waarin wij het college verzoeken om een deel van het overgehevelde bedrag dat in de najaarsrapportage staat vermeld te benutten om al in 2016 te beginnen met innovatieve en/of nieuwe preventieve beheermaatregelen. Door er op tijd mee te beginnen, hopen wij te voorkomen dat ooit in de toekomst er nog zulke grote populatiereducties nodig zijn.

Motie M70 (GroenLinks): geld voor preventieve maatregelen ganzenoverlast.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, aan de orde hebbende de Najaarsrapportage 2015;

constaterende:

- *dat € 90.000 van het budget van 2015 gereserveerd voor het uitvoeren van het Ganzenakkoord niet gebruikt is;*
- *dat voorgesteld wordt dit bedrag naar 2016 over te hevelen;*
- *dat er alleen nog maar ingezet is en wordt op populatiereductie;*

overwegende:

- *dat alleen inzet op populatiereductie door doding niet afdoende is voor het langdurig oplossen van ganzenoverlast;*
- *dat hoe eerder ingezet wordt op preventieve maatregelen hoe eerder populatiereductie door doding ook effect heeft in relatie tot overlast bestrijding;*
- *dat het pas in 2017 starten met preventieve maatregelen het risico geeft dat populatiereductie nog steeds gewenst wordt;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

een deel van het overgehevelde bedrag van € 90.000 in te zetten in 2016 om al een start te maken met (innovatieve en/of nieuwe) preventieve beheermaatregelen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M70 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Bekkers. Hij spreekt over het overgehevelde bedrag. Het bedrag valt nu echter vrij en is weg en niet meer beschikbaar.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In de najaarsrapportage staat aangekondigd dat het bedrag wordt overgeheveld. Wij vragen nu van dat bedrag een deel te benutten voor alternatieven voor doding.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Als er dan voorstellen in dit jaar zijn?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Voor 2015? Voor 2015 is er nu geen geld beschikbaar. Laten we die vraag doorschuiven naar de gedeputeerde. We zijn nu ook alweer in november. Eerlijk gezegd kan zo'n voorstel dan ook wel op 1 januari van start gaan. Laten wij even van de gedeputeerde horen of, als zich nu een briljant voorstel zou voordoen, daarmee wel of niet iets gedaan wordt.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Bekkers heeft het over "kijken naar" en "een deel van". Hoe groot is dat deel en wat is dan het resultaat van het kijken naar?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! We hebben het niet over kijken naar; we hebben het over opdragen. Ten tweede lijkt het mij niet verstandig dat PS nu al beslist over wat dat deel exact is. Wellicht kan de gedeputeerde al een indicatie geven van de orde van grootte van het bedrag dat daarvoor kan worden vrijgemaakt.

Mevrouw KELLER (PvdD): Heeft u dan een minimumbedrag in uw hoofd?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Nog niet.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Even een procesvraag voor de heer Bekkers. We hebben Noordwijkerhout meegemaakt. Nu zien wij hier dat de PvdD komt met een voorstel. Is het nu niet een beetje oude politiek om als coalitie te zeggen: "Dat willen wij eigenlijk ook wel, maar we maken een eigen motie, zodat het ons voorstel is. We gaan langs de PvdD heen. Dan doen we ongeveer hetzelfde, maar net een beetje anders."? Heeft u overleg gehad met de PvdD om tot een andersoortige invulling te komen, als dat mogelijk mocht blijken? Zou het niet aardig zijn geweest als u in dit verband samen met de PvdD, in de geest van Noordwijkerhout, hier tot een voorstel zou zijn gekomen?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Nee. Dat is het antwoord op het eerste deel van uw vraag. Dit is geen staaltje van oude politiek. Het voorstel dat hier ontwikkeld is, is volledig door onszelf bedacht. Het staat los van enig voorstel van de PvdD. Bij mijn weten is er op dit moment ook nog geen voorstel gedaan. Dat moet straks nog gedaan worden. Ik verzoek de heer Meijer mij op dit moment te geloven dat hier geen sprake is van een reactie op dat voorstel.

Dan het tweede deel van uw vraag. Ja, er is vanuit ons contact geweest met de PvdD, in de geest van Noordwijkerhout. De laatste weken is onze ervaring dat het lastig is om met de PvdD tot een voorstel te komen dat het daadwerkelijk kan halen. Daarom hebben wij een voorstel dat het daadwerkelijk kan halen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! 'Het ligt aan hunnie', ik snap het. Ik vind het jammer. Ik denk dat dit nu een mooi onderwerp zou zijn geweest waarbij je tamelijk gevaarloos tot een gemeenschappelijk doel had kunnen komen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb begrepen dat GroenLinks al zo'n twee weken bezig is om tot dit voorstel en deze motie te komen. Ik denk wel dat dit het verschil aangeeft tussen GroenLinks en de PvdD, namelijk dat wij geen compromissen sluiten, zeker niet voor onze kernthema's. Wij dienen een amendement in en u een motie. Wij gaan niet over tot compromissen; dat is het grote verschil met uw partij.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat mevrouw Keller uitstekend aangeeft dat dit precies het verschil is tussen de PvdD en GroenLinks. GroenLinks sluit inderdaad wel compromissen om dingen te realiseren. Mijnheer Meijer, daarmee heeft u het antwoord gekregen op uw vragen van mevrouw Keller.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Nu we het toch over ganzen hebben, ga ik er nog even op door. Op 27 juni 2011 hebben Provinciale Staten met algemene stemmen een motie over het provinciaal ganzenbeleid aangenomen en is het college verzocht te onderzoeken welke alternatieve en innovatieve methoden, anders dan doding, voor het ganzenbeheer in aanmerking zouden komen voor opname in het provinciaal ganzenbeleid. Deze motie is met algemene stemmen aangenomen. De inzet van Gedeputeerde Staten is nog steeds om eerst flink te reduceren en vervolgens de mogelijke preventie en verjagingsalternatieven te vorm te geven. In een memo van gisteren wordt begin 2017 genoemd. Dan zit er dus ruim vijf jaar tussen de motie van 2011 en de pilots van alternatieve verjagingsmethoden, ten koste van het leven van duizenden en duizenden ganzen. De PvdD vindt dat Gedeputeerde Staten nu eindelijk werk moet maken van preventie en diervriendelijke verjagingsmethoden. Het blijkt ook dat afschot en vergassing niet hebben geleid tot minder ganzen. Er is zelfs sprake van een toename van 5% van de ganzen in 2015. De uitvoering van de motie van 2011 heeft echter nog geen vorm gekregen. Daarom dient de PvdD een amendement in om de € 90.000 van het budget voor 2015 over te hevelen naar 2016, met dien verstande dat minimaal de helft, dus minimaal € 45.000 van dit bedrag besteed wordt aan de preventieve niet dodelijke methode om de schade door ganzen terug te dringen. Ik zal het nog even goed zeggen: het gaat dus om de helft van die € 90.000, dus om € 45.000.

Amendement A12 (PvdD): werk maken van preventie ganzenoverlast.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking en vaststelling van de Najaarsrapportage 2015;

constaterende:

dat de populatie ganzen niet is afgenomen, maar ook het afgelopen jaar met 1,7% is toegenomen, en uit onderzoek van SOVON blijkt dat er zelfs een stijging van gemiddeld 9% per jaar is geweest tussen 2005 en 2012;

overwegende:

- dat het gebruik van een vangkraal door de rechter op 1 juli van dit jaar is verboden, en daardoor het vangen en vergassen van ganzen illegaal is;*
- dat het gebruik van alternatieve dodingsmethoden waarvoor geen wettelijke grondslag bestaat, waaronder het gebruik van een nekbreekapparaat, cervicale dislocatie (omdraaien van de nek), onthoofding en met een neksteek ombrengen door de rechter zijn verboden;*
- dat hierdoor de "gereedchapskist" minder maatregelen bevat dan aanvankelijk gedacht en de gelden dus niet besteed kunnen worden zoals verwacht;*
- dat preventieve maatregelen, waaronder het gebruik van laser, vegetatiebeheer, en direct na de oogst omploegen van gewassen zeer effectief zijn gebleken in het voorkomen van schade aan grasland;*
- dat op 27 juni 2011 unaniem een motie is aangenomen waarin GS werd opgeroepen "te onderzoeken welke alternatieve en innovatieve methoden, anders dan doding, met betrekking tot ganzenbeheer, in aanmerking zouden kunnen komen voor opname in het provinciaal ganzenbeleid.";*

besluiten:

Pag. 19. "Ganzenakkoord Voor uitvoering van het Ganzenakkoord (2014 – 2017) is jaarlijks geld beschikbaar gesteld voor het vullen van de gereedchapskist met als doel de zomerpopulatie ganzen te reduceren. Door het laat beschikbaar komen van de gereedchapskist met maatregelen is de start vertraagd en sluiten de begrote bedragen (aflopend van 2014 naar 2017) niet meer aan bij het kasritme van de uitgaven. De verwachting is dat € 90.000 van het budget van 2015 pas in 2016 uitgegeven wordt. Voorgesteld wordt om dit onderwerp toe te voegen aan de projectenreserve en € 90.000 over te hevelen naar 2016 via de projectenreserve."

te wijzigen in:

"Ganzenakkoord. Voor uitvoering van het Ganzenakkoord (2014 – 2017) is jaarlijks geld beschikbaar gesteld voor het vullen van de gereedschapskist met als doel de zomerpopulatie ganzen te reduceren. Door het laat beschikbaar komen van de gereedschapskist met maatregelen is de start vertraagd en sluiten de begrote bedragen (aflopend van 2014 naar 2017) niet meer aan bij het kasritme van de uitgaven. De verwachting is dat € 90.000 van het budget van 2015 pas in 2016 uitgegeven wordt. Voorgesteld wordt om dit onderwerp toe te voegen aan de projectenreserve en € 90.000 over te hevelen naar 2016 via de projectenreserve, met dien verstande dat minimaal de helft van dit bedrag besteed zal worden aan preventieve, niet-dodelijke methoden om de schade door ganzen terug te dringen."

Ons tweede amendement gaat over het voorstel om € 45.000 te korten op het budget voor leefkwaliteit stedelijk gebied ten behoeve van het opstellen van beheerplannen voor Natura 2000 gebieden. Zoals bekend staat de leefkwaliteit in het stedelijk gebied onder druk. Met name de luchtkwaliteit in de steden voldoet niet aan de normen. De leefkwaliteit in het stedelijk gebied is tot prioriteit benoemd in de kadernota voor het nieuwe Bodem-, Water en Milieuplan. De PvdD vindt de leefkwaliteit stedelijk gebied en de beheerplannen voor de Natura 2000 gebieden belangrijk. Het een kan niet worden ingeruild voor het ander. Daarom dient de PvdD een amendement in om € 45.000 van de extra dividendopbrengsten van Vitens ten gunste te laten komen aan het opstellen van beheerplannen voor Natura 2000 gebieden. Het budget voor de leefkwaliteit stedelijk gebied blijft dan gehandhaafd.

Amendement A13 (PvdD): niet inleveren op leefkwaliteit.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking en vaststelling van de Najaarsrapportage 2015;

constaterende:

dat er wordt voorgesteld om € 45.000 te korten op het budget voor Leefkwaliteit stedelijk gebied ten behoeve van het opstellen van beheerplannen voor Natura 2000 gebieden;

overwegende:

- dat de leefkwaliteit in het stedelijk gebied onder druk staat en met name de luchtkwaliteit in de steden niet voldoet aan de normen;*
- dat de leefkwaliteit in het stedelijk gebied tot prioriteit is benoemd in de Kadernota voor het nieuwe Bodem-, Water- en Milieuplan;*

besluiten:

Pag. 20: "Leefkwaliteit stedelijk gebied: beheerplannen Natura 2000. Vanuit de doelstelling leefkwaliteit stedelijk gebied wordt er € 45.000 beschikbaar gesteld voor Natura 2000 op Programma 2 Landelijk Gebied. Met deze bijdrage kunnen de beheerplannen Natura 2000 voor Botshol, Binnenveld en Kolland en Overlangbroek worden geactualiseerd, opgesteld en verder afgerond. Dit leidt tot een budgetverschuiving van productgroep 0302 Leefkwaliteit stedelijk gebied naar productgroep 0201 Kwaliteitsverbetering natuur en landschap. Zie ook Beheerplannen Natura 2000 bij programma 2."

te wijzigen in:

"Extra dividend Vitens: beheerplannen Natura 2000. Vanuit de hogere dividendopbrengst van de aandelen in Vitens wordt er € 45.000 beschikbaar gesteld voor Natura 2000 op Programma 2 Landelijk Gebied. Met deze bijdrage kunnen de beheerplannen Natura 2000 voor Botshol, Binnenveld en Kolland en Overlangbroek worden geactualiseerd, opgesteld en verder afgerond.";

en:

Pag. 26: "Extra dividend Vitens De voor 2015 geraamde dividendopbrengst bedraagt € 500.000. In de jaarrekening 2014 van Vitens is opgenomen dat aan de aandeelhouders wordt voorgesteld om een dividend van € 2,91 per aandeel uit te betalen. De provincie Utrecht heeft 285.896 aandelen, wat neerkomt op een dividend van € 832.000. Op 30 april 2015 is in de aandeelhoudersvergadering de jaarrekening 2014 (en daarmee de voorgestelde dividenduitkering) goedgekeurd. De extra dividendopbrengsten ad € 332.000 vallen vrij ten gunste van de Algemene middelen."

te wijzigen in:

"Extra dividend Vitens De voor 2015 geraamde dividendopbrengst bedraagt € 500.000. In de jaarrekening 2014 van Vitens is opgenomen dat aan de aandeelhouders wordt voorgesteld om een dividend van € 2,91 per aandeel uit te betalen. De provincie Utrecht heeft 285.896 aandelen, wat neerkomt op een dividend van € 832.000. Op 30 april 2015 is in de aandeelhoudersvergadering de jaarrekening 2014 (en daarmee de voorgestelde dividenduitkering) goedgekeurd. Uit de extra dividend opbrengsten wordt € 45.000 beschikbaar gesteld voor Natura 2000 op Programma 2 Landelijk Gebied. Met deze bijdrage kunnen de beheerplannen Natura 2000 voor Botshol, Binnenveld en Kolland en Overlangbroek worden geactualiseerd, opgesteld en verder afgerond. De overige extra dividendopbrengsten ad € 287.000 vallen vrij ten gunste van de Algemene middelen."

En de Najaarsrapportage aldus gewijzigd vast te stellen.

De VOORZITTER: De amendementen A12 en A13 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De amendementen kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Voorgangers van mij hebben het al aangehaald, dus ik kan heel kort zijn. Kasritme is zo ongeveer het meest gebruikte woord in de najaarsrapportage. Dat geeft onzekerheden. Ik sluit mij aan bij hetgeen de heer Buiting daarover gezegd heeft. Jeugdzorg is een ander punt; het gaat dan over die € 1.500.000. Het geld wordt niet gebruikt om de tekorten van de gemeente op te lossen. De gedeputeerde zal echter wel tussen de commissievergadering en nu inventariseren wat de knelpunten zouden zijn. Wij kunnen ons niet voorstellen dat er helemaal geen ondersteuningsbehoefte is. Er is een motie rondgegaan, waarvan wij helaas geen kennis hebben kunnen nemen. Het lijkt er echter op dat wij die motie zouden kunnen steunen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van 50Plus kan ook heel kort zijn. In de afgelopen statenperiode is veel gedaan. De najaarsrapportage is hiervan een afspiegeling. Hierop kunnen wij met z'n allen trots zijn voor wat er is gerealiseerd. Ik wil er graag uitlichten dat er veel gedaan is op het gebied van cultuur en samenleving. 50Plus wil hiervoor graag een compliment maken aan de gedeputeerde mevrouw Pennarts voor hoe zij met vuur en vlam zich altijd heeft ingezet om haar dromen en wensen na te jagen. Die heeft zij ook bij ons neergelegd. Wij zijn daarin meegegaan. Het is gewoon heel goed om ons te realiseren dat wij alles maar te leen hebben en dat wij ons realiseren dat generaties na ons ook van onze erfgoedparels, in de breedste zin van het woord, kunnen blijven genieten.

Dan heb ik nog een minpuntje. 50Plus is en blijft teleurgesteld over de invulling van het mobiliteitsplan. Er is te weinig aandacht en begrip voor in sommige gebieden zo noodzakelijke structurele OV-verbinding voor scholieren, ouderen, werkenden, enzovoort, die toch naar een naburige gemeente moeten voor de voorzieningen die in de directe woon- en leefomgeving helaas niet meer aanwezig zijn.

De VOORZITTER: Dit was de bijdrage van de kant van de Staten in de eerste termijn. Dan geef ik nu graag het woord aan mevrouw Verbeek. Wilt u even schorsen? Ik schors de vergadering voor korte tijd.

Schorsing van 10.16 uur tot 10.26 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik maak u erop attent dat normaal gesproken moties en amendementen die zijn ingediend meteen worden gekoppeld in Nuisis. Er schijnt een probleem te zijn met een upgrade in het systeem. Op dit moment wordt daaraan gewerkt. Het kan zijn dat als u probeert de informatie uit het systeem te krijgen, dat op dit moment nog niet lukt. Ik geef het woord aan de gedeputeerde.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor alle lovende woorden over de najaarsrapportage. Ook is er een aantal kritische punten genoemd. "Vanzelfsprekend", zou ik bijna willen zeggen, want het zou niet goed zijn als er alleen maar lovende woorden zouden worden uitgesp-

roken. Daarover hebben wij ook met elkaar van gedachten gewisseld tijdens de commissievergaderingen. Ik loop de punten even langs.

Een aantal partijen heeft stilgestaan bij het punt dat door het CDA 'real time monitoring' is genoemd. Door de VVD is de vinger gelegd op het kasgeldritme bij de verschillende projecten. Door D66 is gerefereerd aan de onderbesteding van de middelen.

Zoals wij ook tijdens de commissievergaderingen hebben uitgewisseld, delen wij dezelfde ambities voor de uitvoering en de voortvarendheid. Het gaat ook over het ambitieniveau voor de uitvoering van de projecten waarvoor het beleid inmiddels is vastgesteld. Tijdens de commissievergadering heeft D66 een handschoen opgeworpen die ik met twee handen heb opgepakt om ook binnen mijn eigen portefeuille Mobiliteit nog een keer te kijken of er projecten mogelijk zijn waar de financiën ons wellicht parten spelen om een versnelling van projecten mogelijk te maken. Ik kom daarvoor met een separaat voorstel naar u toe. Daarnaast weten we ook dat er soms omstandigheden zijn, zoals bestemmingsplanwijzigingen, zoals wellicht soms onteigeningsprocedures, waarop wij niet altijd voor 100% invloed kunnen uitoefenen. Aan de voorkant maken wij daarvoor uiteraard een goede planning, maar soms moeten wij helaas concluderen dat die planning wat te voorbarig is geweest. Dat laat natuurlijk onverlet dat het wel onze zorg is dat wij voortvarend aan de slag gaan en dat wij ervoor zorgen dat wij goede plannings houden. Daarvoor hebben wij PRESTO (Proces Efficiency, Sturing en Organisatie), maar ook de nieuwe systematiek binnen onze P&C-cyclus. Daarnaast gaan wij ook met ons strategisch en financieel instrumentarium goed in kaart brengen welke projecten er lopen, wat de risico's zijn van die projecten, of wij alle risico's kennen en op welke wijze wij die beheersbaar kunnen houden. Mevrouw Vlam noemde al het punt van de kasritmestoornissen. Wij delen dus dezelfde ambities en we werken eraan om in de toekomst nog beter zicht te houden op de omstandigheden die van invloed zijn op de uitvoering van deze projecten.

Er is ook nog een vraag gesteld over de poortwoningen. Formeel is het geen begrotingswijziging en hoeft dit niet via Provinciale Staten te lopen. Het is natuurlijk wel mooi om te zien dat er grote betrokkenheid is vanuit Provinciale Staten. Hier wil ik daarom ook voorstellen om de notitie te agenderen voor de commissievergadering en er daar over van gedachten te wisselen.

Tot slot zijn er nog twee punten. Door de PVV is een vraag gesteld en zijn er een amendement en moties over Vitens. Laat ik vooropstellen dat, net zoals wij dat als provincie doen door te streven naar zo veel mogelijk lage lasten, dit wat ons betreft ook een streven moet zijn van Vitens. Wel is het zo dat de dividenduitkering van € 500.000 en de extra dividenduitkering van € 332.000, dus in totaal € 832.000, al door ons is opgenomen in ons treasurybeleid. Als aandeelhouder is ons belang 5,6% en zouden wij daarover in de toekomst in overleg willen gaan. Ik heb op dit moment echter geen ander dekkingsvoorstel. Voor dit jaar zou ik het zo in stand willen houden. Wellicht kan het punt worden geagendeerd voor een volgend moment, alhoewel ik er ook bij zeg dat wij als aandeelhouder natuurlijk geen directe invloed kunnen uitoefenen op de waterschapslasten.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Even over de poortwoningen. Wat de gedeputeerde zei, klinkt heel bereidwillig, maar betekent dit dat we het toch als een statenvoorstel kunnen bespreken in de commissie? Of was dat niet uw intentie?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik gaf aan dat het past binnen de begrotingswijziging. Formeel hoeft het niet via Provinciale Staten. Gezien de betrokkenheid die er is bij dit onderwerp, stel ik echter voor om dit voorstel inderdaad te agenderen voor de commissie. Het lijkt me dan logisch dat dit gebeurt in de commissie RGW of in de commissie BEM. Het komt dus ter bespreking naar u toe.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Laten wij dat voorlopig dan zo maar proberen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nu heb ik de motie klaarblijkelijk te vroeg ingediend, namelijk bij de najaarsrapportage. Ik begrijp dat er enige sympathie is voor de moties en het

amendement. Stel nu dat ik ze bij het volgende debat, bij de begroting, indien, dan bent u nog niet zo ver dat het al geboekt is bij het treasuryresultaat. Dan kunt u die motie waarschijnlijk veel gemakkelijker invoegen in het beleid.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zoals ik net al aangaf, vind ik het een sympathieke motie. De provincie streeft ook naar lage lasten. In elk geval heb ik van u geen dekkingsvoorstel gezien voor die € 832.000. U kennende heeft u waarschijnlijk al in uw achterhoofd wat daarvoor het dekkingsvoorstel zou moeten zijn. Ik verzoek u om dit als aandachtspunt mee te geven en het volgend jaar wellicht onder de aandacht te brengen. Daarbij teken ik aan dat wij niet direct invloed hebben op de hoogte van de waterschapslasten. Daarnaast hebben we ook nog eens een belang van 5,6%, dus zullen wij medestanders moeten vinden. Het vangt aan met een lobbytraject.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik lees motie M69. Het komt erop neer dat u dit als aandeelhouder aan de orde wilt stellen. Of wilt u dat niet doen in de aandeelhoudersvergadering? U zegt: "Wij vinden het sympathiek en dit zou aan de orde moeten komen." Dan wilt u het aan de orde laten komen in de aandeelhoudersvergadering om te kijken welke betekenis dat kan hebben voor 2016, maar niet meer voor 2015?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): U gaat zelf over uw eigen moties.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Het is niet mijn motie, het is de motie van de PVV.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Ja, maar de Staten gaan over hun eigen moties. Ik wil alleen aangeven dat de provincie ook streeft naar lage lasten en dat wij als aandeelhouder van 5,6% medestanders moeten vinden. Los daarvan gaan wij niet direct over de hoogte van de waterschapslasten, maar indirect. Dat geef ik u mee. Daarnaast geef ik aan dat er nu voor een bedrag van € 832.000 is ingeboekt als inkomsten, ten gunste van ons treasurybeleid. Als u deze motie zou aanvaarden, betekent dit ook dat er geen dekkingsvoorstel ligt en dat er een gat in de begroting zit.

De heer VAN MUILEKOM: Dat is in de begroting ook al meegenomen voor 2016. Heeft u een bedrag opgenomen voor 2016?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Uiteraard. De hoogte daarvan moet ik echter even nagaan. Nu hebben wij in ons treasurybeleid € 832.000 meegenomen, waarvan € 500.000 dividend en daarnaast een extra dividend van € 332.000. Ik weet niet wat het voor volgend jaar zal zijn. Ik kan even nagaan of het algemene bedragen zijn. We hebben 5,6% aan aandelen. Dat is het percentage dat vanuit het dividend naar ons toe komt.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik moet twee opmerkingen maken bij de najaarsrapportage. Die gaan over de discussie rond de alternatieve methoden voor de beperking van de ganzenproblematiek. Ik heb er voor gekozen hierop vandaag sober te antwoorden. Bij de begrotingsbehandeling en de najaarsrapportage hebben we vaak intensieve en politiek behoorlijk verschillende opvattingen over de ganzenproblematiek in Nederland. Op grond daarvan hebben we in september 2014 de beleidsnota Flora- en Faunawet vastgesteld in deze Staten. Het college handelt uiteraard conform datgene wat in de beleidsnota door Provinciale Staten in grote lijnen is vastgesteld. Dat geldt ook voor het ganzenvraagstuk. Het is ook juist dat PS al enige jaren zeggen dat zo snel mogelijk moet worden begonnen met alternatieve methoden voor de beperking van de overlast van ganzen. Meerdere malen heb ik in PS gezegd dat wij in staat zijn om in drie jaar tot een stevige reductie te komen en om met steun van terreinbeheerders, Vogelbescherming en LTO een beleid uit te voeren van stevig reduceren in de zomer en van rust laten in de winter en het aanwijzen van ganzenrustplaatsen. Dat doen we drie jaar, in 2015, 2016 en 2017. Wij hopen in 2017 op een populatie te zijn uitgekomen die het mogelijk maakt om met alternatieve en meer diervriendelijke methoden de ganzenpopulatie onder controle te houden. Dat is het bestaande beleid.

Nu zeggen de PvdD en GroenLinks, elk in iets andere bewoordingen, tegen mij dat het hoog tijd is dat wij dat eerder gaan doen; zo vat ik het samen. Nogmaals: er is geen sprake van ideologische onwil of

anderszins bij het onderwerp diervriendelijke dodingsmethoden. Het gaat erom dat wij een afspraak hebben van drie jaar hard reduceren, met rust laten in de winter – dat is het Ganzen7 akkoord compromis dat in Nederland functioneert. Dat voer ik in Utrecht nauwgezet uit, omdat ik ervan uitga dat het draagvlak voor dat compromis van groot belang is voor de uitvoering van het ganzenbeleid. Ik zie wel mogelijkheden om niet in 2017 met alternatieve methoden te beginnen, maar om daarmee al eerder in een pilot te beginnen. In een aantal gebieden bestaat daarvoor belangstelling. Ik kan wel aangeven dat de wens is van een deel van de Staten om harder ons best te doen op alternatieven, daarmee iets eerder te beginnen en om dit vooral te koppelen aan de € 90.000 die nu in de najaarsnota genoemd staat. Ik zie daarvoor wel mogelijkheden, maar dan wel vanuit het perspectief dat het draagvlak voor die drie jaar stevig reduceren en alle effecten die dat heeft wel overeind moet blijven. We zullen een deel van dat bedrag in 2016 moeten blijven gebruiken voor de reguliere reductiewerkzaamheden. Ik zie echter wel degelijk mogelijkheden om al in 2016 met alternatieven te beginnen. Om het voor de Staten een beetje leuk te houden en de heer Meijer een beetje ongelijk te geven, zal ik niet zeggen dat ik dat wel ga doen, maar laat ik het oordeel van deze motie van GroenLinks uiteraard over aan Provinciale Staten. Tegen de fractie van GroenLinks zeg ik dat ik mogelijkheden zie om uitvoering aan die motie te geven.

De PvdD heeft een amendement ingediend bij de najaarsrapportage. Dit amendement gaat verder dan de motie van GroenLinks. Dat past bij de uitspraak van mevrouw Keller dat de PvdD op haar kerndossiers geen compromissen sluit. Dat is wel een interessante uitspraak. Het is dan natuurlijk de vraag wat je er dan vervolgens mee voor elkaar krijgt. Dat laat ik geheel aan uw afwegingen over. Dit amendement gaat verder en is daarmee in strijd met de door de PvdD en de SP gesteunde beleidsnota Flora en Fauna. In dat kader moet ik dit amendement ontraden. Bovendien ondergraaft het amendement het draagvlak voor wat wij met de ganzen aan het doen zijn. Nogmaals: het is niet leuk, maar het is wel nodig om dat op deze manier te doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Even terug naar de motie van GroenLinks over de ganzenoverlast. Die is toch relatief vaag als de heer Bekkers zegt een deel van het overgehevelde geld beschikbaar te stellen. Wat is een deel? € 1 is een deel. Als u sympathiek staat tegenover alternatieve methoden, welk deel van dat geld heeft u dan nodig?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Om het concreet te maken: voor ongeveer € 25.000 kan ik in de Lopikerwaard een pilot uitvoeren. In dat gebied zijn agrariërs en natuurorganisaties bereid en in staat om daartoe pogingen te doen. Dit is mijn invulling van de motie, namelijk dat ik voor € 25.000 een serieuze pilot kan uitvoeren, maar u moet het misschien ook aan GroenLinks vragen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Die vraag stuur ik dan door naar de heer Bekkers. Graag hoor ik in de tweede termijn of nu wat hij daarvan vindt.

De VOORZITTER: Als u het nu kunt doen, voorkomt dat misschien een tweede termijn.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Gezien de overige opgaven die ook uit die € 90.000 gefinancierd moeten worden, lijkt dit mij een uitstekende invulling van datgene waar wij in de motie om vragen. Het is een goed fundament om vervolgens in 2017 nog breder en verder te gaan met alternatieven.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank. Dat laat ik verder aan de Staten. Als laatste een opmerking over de Natura 2000-gebieden. We hebben voorgesteld om een deel van de dekking voor het maken van de beheerplannen uit ander geld te doen. Het andere onderwerp gaat over de leefbaarheid in het stedelijk gebied. In onze optiek komt die niet in het gedrang. Ook dat amendement ontraden wij.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag over de ganzenreductie die GroenLinks noemt. Betekent dit dat GroenLinks achter het doden van ganzen tot begin 2017 staat?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! GroenLinks gelooft dat wij de ganzenoverlast in de hand kunnen houden met alternatieven voor doding. Tegelijkertijd hebben wij op dit moment te maken met zo'n grote populatie, dat ook GroenLinks van mening is dat het compromis in het Ganzen 7-akkoord uitgevoerd moet worden, al was het maar omdat het waardevol is dat dan verschillende partijen vanuit verschillende invalshoeken rond het vraagstuk samenwerken en tot een oplossing kunnen komen. Dat is op dit moment ons standpunt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik met de Staten informatie uitwisselen over twee zaken. Dat gaat om de ingediende amendementen A9 en A11 over de jeugdzorg, gericht op de reserve Jeugdzorg en om de vraag bij gemeenten omtrent de behoeften in het kader van de jeugdzorg. U weet allen dat wij sinds 1 januari van dit jaar geen verantwoordelijk meer hebben in dit dossier. U weet ook dat wij in de afgelopen periode daarvoor goed hebben samengewerkt met de gemeenten. Dat heeft de samenwerking opgeleverd die nog steeds voortduurt. Gemeenten zijn in gesprek volgens het model dat wij hebben opgebouwd in de vier jaar daarvoor. De regionale samenwerking bestaat nog, nu onder voorzitterschap van gemeenten. De start was goed omdat wij in de laatste fase van onze verantwoordelijkheid nog een financiering hebben kunnen doen om de wachlijsten weg te werken. U heeft mij in de commissievergaderingen terecht gevraagd of het nu voldoende is voor de gemeenten of dat er nog behoefte is aan extra ondersteuning vanuit de provincie voor de taak die wij hebben ingebracht in de jeugdzorg. Ik heb daarvoor een uitvraag gedaan. Die uitvraaginformatie heeft mij laat bereikt. Mevrouw De Haan vroeg mij al wat het heeft opgeleverd. De memo lag klaar, maar het was te laat voor deze vergadering. Via de gemeenten heeft u als het goed is al informatie ontvangen die aangeeft dat er nog behoefte is aan middelen voor de jeugdzorg. Die behoeftepeiling is gedaan in samenwerking met onze afdeling.

Gemeenten geven aan dat zij voor de bovenregionale samenwerking nog ondersteuning zouden willen hebben. Verder zijn de bovenregionale agenda, het op elkaar aansluiten van de monitoringsystemen en de bijeenkomsten gericht op het voorkomen van dubbelingen genoemd. Het gaat dus om specifieke vragen die betrekking hebben op de bovenregionale samenwerking. Ik vind het te vroeg om daarover nu met een voorstel te komen. Ik wil daarover eerst in gesprek met gemeenten om te kijken waarover het echt gaat en wat echt de financiële impact ervan is. Er wordt een bedrag genoemd van ongeveer € 300.000. Daarover moeten wij met elkaar in gesprek. Ik zeg u toe dat ik naar u toe kom zodra ik het met hen heb besproken. Ik kom dan met een voorstel en met een dekking daarvoor.

Het tweede deel betreft de door u ingediende amendementen, waarin u vraagt of het noodzakelijk is dat voor de periode hierna, van 2016 en verder, het budget van € 1.500.000 voor jeugdzorg gereserveerd moet blijven. Voor dit jaar hadden wij gezegd dat het zou kunnen zijn dat er nog knelpunten zijn waarvoor dat geld zou kunnen worden ingezet. De motie vraagt om een langere reservering van dit geld. Ik ontraad u die motie, omdat na 2015 de overgangsfase is afgelopen en gemeenten dan echt zelf verantwoordelijk zijn voor de jeugdzorg en daarvoor gefinancierd worden door het Rijk en daarvoor ook in gesprek zijn met het Rijk. Mijn voorstel is om te bewegen op het voorstel dat gemeenten hebben gedaan. Het voorstel heeft u via de wethouders al via een omweg bereikt. Zij hebben contact opgenomen met een aantal fracties. Daarover ga ik ook met gemeenten in gesprek. Daarover doe ik een voorstel. Dan is in de overgangperiode, de warme periode, een einde gekomen aan onze verantwoordelijkheid en kunnen wij met gemeenten nog afspraken maken over het vasthouden van de middelen. Het gaat hier om autonoom provinciaal geld dat in het verleden is toegewezen aan het jeugdzorgdossier. Het voorstel is om dat geld te zijner tijd te laten vrijvallen voor andere doelen. Kort samengevat: ik kom nog naar u toe met een voorstel op basis van reacties van de gemeenten. Ik ontraad u om nog langer € 1.500.000 gereserveerd te houden voor de jeugdzorg.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als deze jaarrekening wordt vastgesteld, is dat geld weg. Dat betekent dat voorstellen, redenerend vanuit de gedachtegang van de gedeputeerde, die u nog bereiken vanuit gemeentelijke samenwerkingsverbanden, voor 31 december geëffectueerd worden. Dat is de druk, even los van het feit of het technisch mogelijk is. Daarnaast zegt u dat de verantwoordelijkheid nu bij anderen ligt. Dat weten wij. Wij lezen wel eens een krant. Het betekent dat anderen afhankelijk zijn van en worden bekostigd door het Rijk. Ook u leest wel eens een krant. U weet dat dit

nogal eens iets te wensen overlaat en dat wij praten over een fikse korting op de budgetten, met allerlei gevolgen. Lijkt het u niet raadzaam om toch – vanuit het oogpunt van nazorg en verantwoordelijkheid – ervoor te zorgen dat er nog enige middelen over blijven om in absolute noodgevallen nog iets te kunnen doen na 31 december 2015? Als je namelijk een keer zoiets gedaan hebt, dat je die verantwoordelijkheid gedragen hebt, dan kun je je niet geheel onttrekken aan de gevolgen die verder gaan dan 31 december 2015.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit deels aan op de woorden van de heer Meijer. De gedeputeerde zegt dat zij uit de uitvraag begrijpt dat er voor ongeveer € 300.000 gepland is. Als wij dat nu niet vastleggen, dan verdwijnt dat geld. Ik kan mij voorstellen dat u wilt komen met een voorstel, maar inmiddels leven we al wel in november. Vergt dat niet dat wij op dit moment in elk geval dat stukje reserveren en dat wij dat vastleggen het dit jaar effectief te benutten?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga het verhaal van de heer Meijer niet herhalen. Ik vind het wel erg jammer dat naar aanleiding van de discussies in de commissies er nu een rondje moet plaatsvinden en er nu ineens behoeften naar boven komen. De regio's hebben dat duidelijk geuit. Wij vinden dat erg jammer. We hopen wel dat de voorstellen worden bekeken. Als het nodig is voor de ondersteuning en voor een zachte landing – dat is altijd het verhaal geweest – dan maakt het ons niet uit of het dan net voor het einde van dit jaar dan wel het begin van volgend jaar plaatsvindt. Die zachte landing en het principe dat wij geen kind in de steek laten, vormen voor ons het uitgangspunt. Als de provincie daaraan een goede bijdrage kan leveren, is dat ons zeer veel waard.

Mevrouw DE HAAN (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag een verhelderingsvraag stellen. De gedeputeerde heeft het over € 300.000 en er staat € 1.500.000. Is het de bedoeling om die € 1.500.000 te laten vrijvallen ten behoeve van de algemene reserve en dan alleen die € 300.000 in te zetten? Daarop wil ik graag een antwoord. Hoe staat dat in relatie tot de uiteindelijke doelstelling van de transitie en transformatie om zorg voor mensen goed te regelen?

Een ander punt is dat wij geen informatie voorhanden hebben. Wij willen daarover graag beschikken, ook over de rondgang door u naar de gemeenten. Wij hebben zelf wel informatie ontvangen, maar die informatie hebben wij ook van uw kant nodig om een goede beoordeling te kunnen geven op dit dossier.

De heer BEKKERS: Mijnheer de Voorzitter! Onze vraag aan de gedeputeerde is of zij wil verduidelijken wat haar voorstel inhoudt. Betekent dit dat als daaruit een uitwerking, een onderbouwing en een bedrag volgen, het college aangeeft dat het met een voorstel zal komen waarin dat bedrag wordt vrijgemaakt?

Mevrouw VLAM (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Als ik het goed heb begrepen, gaat de € 1.500.000 die vrijvalt over de overdacht van de transitie die al plaatsgevonden heeft en komt de gedeputeerde met een voorstel voor eventueel extra ondersteuning voor de € 300.000?

De VOORZITTER: Het is goed dat we de vragen samengevoegd hebben.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik antwoord in de volgorde van de vragen. De SP heeft een vraag over de situatie na 2015 en vraagt of ik ook een krant lees. Ja, dat doe ik, mijnheer Meijer. Hij vraagt naar onze verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd zeg ik dat gemeenten die verantwoordelijkheid die aan hen is overgedragen met trots dragen en dat zij die accepteren. Het gaat erom welke overheid waarvoor verantwoordelijk is. Wij hebben ons er zeer voor ingespannen om de transitie goed te laten verlopen. De middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg gaan naar de gemeenten. Onze bemoeienis zit nog op het bovenlokale stuk.

D66 vraagt om nu te reserveren en effectief te benutten. Dan moet u echter een ander amendement schrijven. Dan zou het erom moeten gaan om € 300.000 vrij te maken. Ik doe u hier de toezegging dat ik die vraag van de gemeenten zeer serieus neem en dat ik kom met een uitwerking van de vragen van de gemeenten en een dekking daarvoor.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als ik de gedeputeerde goed beluister, dan verzoekt zij om een ander amendement om dat te realiseren.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat dat niet nodig is. Dat is de crux van mijn betoog. Gemeenten hebben een verzoek gedaan dat mij laat heeft bereikt, waardoor ik vind dat ik daarover met hen in gesprek moet gaan, zodat wij het samen kunnen uitwerken en kunnen nagaan waar het precies om gaat. Ik weet dat de fracties allemaal een mail hebben gekregen waarin de gemeenten bij benadering aangeven hoe groot de behoefte is. Daaraan refereer ik en daarover wil ik met hen in gesprek. Dat is het resultaat van die uitvraag. De ChristenUnie zei nog niets te hebben ontvangen aan informatie.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan toch nog even, zodat ik het heel goed begrijp. Als wij daarvoor nu niet die € 300.000 reserveren, dan kunt u dat toch niet meer besteden na 31 december? Als we u daarmee nu niet helpen, dan bent u het geld toch gewoon kwijt?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Formeel gezien is dat zo, maar die vraag heeft mij zo laat bereikt, dat ik zelf geen reservering heb kunnen doen. Ik voel de verantwoordelijkheid om wel tegemoet te komen aan het verzoek en dan met een dekkingsvoorstel te komen. Dat kan op allerlei manieren. De Staten kunnen ook zeggen dat zij dat op voorhand regelen. Dan is er een ander amendement aan de orde dat vraagt om € 300.000 voor de actie met de gemeenten. Ik stel u echter het volgende voor. Op uw voorstel ben ik met hen in gesprek. Er gaat een vraag uit naar een eventuele ondersteuning voor de bovenregionale vragen. Daarover kom ik met een voorstel. De eerste mail met een eerste inventarisatie biedt nog onvoldoende grond om met een voorstel te komen.

De heer GROOTHUIZEN (D66): Gegeven dat wat u zegt en gegeven de korte tijd die ons nog rest, denk ik dat zowel u als wijzelf, als wij nog iets willen realiseren, er verstandig aan doen om nog met een aanvullend amendement te komen. Wij zullen proberen dat binnen een paar minuten voor elkaar te krijgen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb natuurlijk altijd veel respect voor de gedeputeerde mevrouw Pennarts. Dat heb ik altijd gehad en dat heb ik nog steeds. Ik hoop dat dit zo blijft. Ik moet echter toch vaststellen dat het verhaal een beetje gammel wordt. Wij hebben al een hele tijd op het lectoraat gehamerd en gezegd dat er geld nodig is. Wat krijgen we nu terug van u? We krijgen van u terug dat het helemaal niet nodig is: die vraag heeft ons niet bereikt, enzovoort, enzovoort. Nu opnieuw in de commissie BEM en in de rondes van enige weken geleden is het opnieuw aan de orde gesteld. U heeft gezegd dat u nog eens gaat rondvragen. De fracties hebben zelf ook rondgevraagd, waaronder mijn fractie. Ik begrijp dat de PvdA dat ook heeft gedaan. Dan blijkt dat er wel degelijk een behoefte is. Hoe kan het dat die behoefte niet naar boven is gekomen en niet bij u terecht komt, dat u toch een tikkeltje mooi weer speelt en dat nu ineens blijkt dat er hals over kop nog een vraag is en dat daarvoor financiering geregeld moet worden. "Ik regel wel wat", dat zegt u eigenlijk. "Vertrouw me maar, ik regel wel wat". U noemt dan € 300.000. Waarop is dat bedrag gebaseerd? Wie telt er wel mee en wie niet? Dit moet toch op een andere manier worden aangepakt? Dit is toch erg op z'n janboerenfluitjes?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Deze conclusie betwist ik echt. De commissie heeft mij gevraagd om een uitvraag te doen bij de gemeenten. Dat heb ik gedaan. Het heeft even geduurd voor die informatie boven tafel kwam. Wij weten dat gemeenten een behoefte hebben voor bovenregionale samenwerking van globaal ongeveer € 300.000. Gemeenten hebben gemeend dat signaal alvast neer te leggen bij de partijen en mee te delen dat het ongeveer om dat bedrag gaat. De mail met die vraag bereikte mij zaterdag pas. Voor de behandeling had ik natuurlijk bij u willen zijn met een voorstel waarin ik uitleg dat gemeenten aangeven ongeveer € 300.000 nodig te hebben. Daarbij zouden we dan een beroep kunnen doen op de reserve van € 1.500.000, want die is in feite tot 1 januari 2016 beschikbaar voor de jeugdzorg. Het voorstel in de najaarsrapportage is dat geld toe te wijzen aan de algemene middelen. Ik kom nog apart met een voorstel. Ik zorg ook voor een dekking van dat voorstel. Daar gaat het naar mijn verwachting en inschatting om. Het gaat erom dat gemeenten een

vraag stellen waarvan u ook vindt dat daarop bewogen moet worden als die betrekking heeft op de bovenregionale vraag. De amendementen verzoeken geld te reserveren voor de periode van 2016 en verder. Die vind ik overbodig, want onze taak houdt op en het houdt ook een keer op met het beschikbaar houden van de middelen. Gemeenten vragen daar ook niet om. Desgevraagd geven zij aan dat zij over een aantal onderwerpen – leerbijeenkomsten om dubbelingen in het proces te voorkomen, het hebben van een bovenregionale agenda en de aansluiting van monitorsystemen zijn enkele van die onderwerpen – nog graag met de provincie zouden willen spreken of daarvoor nog financiering mogelijk kan zijn. Globale vragen wil ik graag nader bespreken met de gemeenten. Ik vind dat ik er verantwoordelijk voor ben om van het geld dat wordt uitgegeven goed door te nemen of daarvoor een subsidie verstrekt moet worden. Daartoe kom ik bij u terug met een opdracht. Dat is het enige dat er aan de hand is. Daarom zou u kunnen instemmen met het terugvloeiën van de middelen naar de algemene reserve. Dan kom ik ten aanzien van die specifieke vragen, waartoe u mij opdracht hebt gegeven om die uit te vragen, nog bij u terug met een voorstel.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik stel vast dat wij na maandenlang soebatten en na geprobeerd te hebben te onderstrepen dat die behoefte er is, eerst een ontkenning hebben aangehoord, dat pas relatief recent de gedeputeerde heeft gezegd dat zij de rondvraag gaat doen en dat zij nu zegt dat zij het pas sinds zaterdag weet. Hoe bestaat dat als je open lijnen met de regio's en de wethouders hebt? Hoe kan het dan dat je pas vanaf zaterdag dit soort informatie krijgt? We zijn hierover al maanden bezig. Dat is toch heel vreemd. In dat opzicht heeft de gedeputeerde echt nog iets inhoudelijk uit te leggen. Voor dit moment zullen wij ons oordeel voorbehouden.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Gemeenten kunnen ook een vraag formuleren op basis van het werkendeweg ontdekken waar de behoefte aan ondersteuning nodig is. Als ik hen halverwege dit jaar de vraag had gesteld, zou ik een ander antwoord of geen antwoord hebben gekregen, omdat zij toen nog heel druk waren om het proces voor henzelf uit te lijnen. Sommige vragen doen zich pas voor op het moment waarop dit opportuun is. Dan kan men zeggen dat men op dat moment toe is aan het overleg en kunnen zij constateren dat de monitorsystemen niet op elkaar zijn aangesloten en dat zij er nu aan toe zijn of dat er een bepaalde dubbeling is in bijvoorbeeld de crisis-ondersteuning. Op dit moment is de vraag van de gemeente manifest en leggen zij hem bij ons neer. Uiteraard zijn er gedurende de gehele periode contacten geweest met gemeenten. Bij de beschikbaarstelling van het budget kan het niet gaan om GGZ-knelpunten of andersoortige knelpunten. Daartoe kunnen ook deze provinciale middelen geen soelaas bieden. Het moet natuurlijk wel een meerwaarde hebben en toe te wijzen zijn aan de budgetten die wij beschikbaar hebben.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dan is het natuurlijk zonneklaar dat als dit soort zaken speelt, zaken die op den duur, in de loop van het jaar, tot bepaalde ontwikkelingen zouden leiden, er natuurlijk een signaal van die overheden is geweest en dat zij hebben laten weten dat men ermee bezig is, dat men het nu nog niet weet en dat het eraan komt. Wat is dan de basis geweest voor al die ontkenningen van u die wij in de afgelopen maanden steeds gehoord hebben?

De VOORZITTER: Ik wil graag een einde maken aan deze discussie, want ik heb het gevoel dat deze weinig toevoegt. De gedeputeerde heeft namens het college gezegd dat er een separaat voorstel komt. Als u daarmee genoegen neemt, dan heeft u uw politieke doel bereikt. Dan doen wij het heel zorgvuldig en niet op basis van een mailtje dat in het weekend is binnengekomen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Moet ik dan wel constateren dat het opnemen van een vrijval van € 1.500.000 in de jeugdzorg een voorbarig voorstel is geweest en dat wij nu met een soort hulpconstructie moeten gaan werken? Dat vind ik wel erg jammer. Als je in de loop van het jaar al zegt dat wij het budget terugtrekken, terwijl er uiteindelijk nog over wordt gesproken, dan is dat erg voorbarig geweest.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat ben ik niet met de heer Van Muilekom eens. Dat is de P&C-systematiek in deze provincie. Op een gegeven moment wordt een budget teruggevoerd en krijgt u dat voorgelegd in de najaarsrapportage. Dat budget is formeel nog be-

schikbaar tot 1 januari 2016, want die afspraak hebben wij gemaakt. De overtollige middelen voor de jeugdzorg zijn nog beschikbaar. Ik heb een uitvraag gedaan. U zegt dat nu ineens die behoefte naar boven komt, maar desgevraagd hebben wij voor het moment gekozen om die vraag bij de gemeenten op te halen. Ik heb gezegd dat ik met een voorstel kom. Ik zal ervoor zorgen dat er een deugdelijke dekking voor dat voorstel komt, waarmee ik de budgetten laat voor wat ze zijn en ik tegelijkertijd toe-kom aan de vraag die gesteld is.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde maakt het volgens mij voor zichzelf en voor ons nodeloos ingewikkeld. Ik heb er begrip voor dat de informatie u zo laat heeft bereikt. U zegt zelf dat u meer fundament wilt hebben onder die € 300.000. U zegt uiteindelijk toch tegen ons: "Laat die € 1.500.000 nu maar vrijvallen en ik kom met een ander voorstel." Ik weet nu wat ik heb en ik weet niet wat ik krijg. Dat is voor mij de reden om dit te handhaven. Waarom doet u dat niet? Er zit natuurlijk wel een verschil tussen € 1.500.000 en € 300.000, dat snap ik wel. Wij hebben ook te weinig fundament onder die € 300.000 en wij willen ook kennisnemen van die informatie. Doe nu niet zo moeilijk en laat die € 1.500.000 gewoon op de plank liggen, zodat wij daarover vrijuit kunnen beschikken.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat geld ligt op de plank, maar u begrijpt dat in de financiële planning is gekeken naar wat er over is en wat wij kunnen inzetten voor nieuwe doelen. Dat geld vindt zijn weg dan naar andere programma's en zaken. We zouden er ook voor kunnen kiezen om een reservering te maken van € 300.000. Zojuist zei ik ook tegen D66 dat dit een optie zou kunnen zijn. Ik bied u een gemakkelijkere route aan. Ik weet dat er nog een vraag is van gemeenten, want die heb ik in uw opdracht opgehaald en die is op dit moment opportuun. Daarvan geven wij aan dat dit nog nodig is. Ik doe u het voorstel om dat nog met hen door te spitten en te onderbouwen en daarna met een dekkingsvoorstel naar u toe te komen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt zelf dat zij nog te weinig fundament onder die € 300.000 heeft. U blijft maar over die € 300.000 aan de gang. Straks hebben we echter misschien wel € 500.000 nodig. Daarom zeg ik: doe nu niet zo moeilijk.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Uit uitvraag van eind oktober bij de gemeenten wat er nog nodig is voor de bovenlokale samenwerking wordt er een beroep gedaan op dit budget. Daar komt niet nog een vraag van eind december achter vandaan. Mijn instelling is dat als er nog vragen komen over regionale samenwerking tussen gemeenten in 2016, deze kosten dan voor de gemeenten zelf zijn. Zij worden hiervoor gefinancierd door het Rijk, zowel voor samenwerking als voor zorg. In de periode vanaf 2016 is dat geld dus niet meer nodig. De vraag die nu gesteld is en die ik u in een voorstel goed onderbouwd wil voorleggen is in mijn optiek de laatste vraag die gesteld wordt ten aanzien van dit budget. Zo krijg ik dat ook terug.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet nu wat ik heb en ik weet niet wat ik krijg. Dat zegt de gedeputeerde. Ik ben het dus fundamenteel met haar oneens.

De heer BUITING (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een soort samenvattende vraag stellen? De gedeputeerde geeft twee mogelijkheden: of zij komt met een dekkingsvoorstel tot het maximum waarvoor de gemeenten een aantal voorstellen hebben gedaan, of zij zegt dat er ook een mogelijkheid is voor een ondersteunend amendement tot een maximum van dat bedrag. Dat is ook een manier. Klopt dit zo?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is het zo uitstekend samengevat. Het zou kunnen zijn dat wij een reservering van € 300.000 maken en dat wij dat in overleg doen in de vorm van een amendement van de Staten. Dat komt tegemoet aan deze laatste vraag. Ik had het aanbod om het voor u gemakkelijker te maken, maar ik vraag of ik daarin heb voorzien met het voorstel dat ik met een onderbouwd voorstel en een dekking daarbij kom. Er zijn echter inderdaad twee opties.

De VOORZITTER: Mevrouw Verbeek heeft nog een aanvullend antwoord.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Muilekom heeft mij nog de vraag gesteld met welk bedrag in de begroting 2016 rekening wordt gehouden als dividenduitkering van Vitens. Dat is een bedrag van € 500.000. Ik sprak net over de waterschapslasten, maar daar waar ik over de waterschapslasten sprak, bedoelde ik natuurlijk de prijs van water zoals ook in het amendement werd aangehaald.

De VOORZITTER: Daarmee hoop ik dat wij de behandeling van dit onderwerp kunnen afsluiten. Dat is het geval. Straks komen wij over het voorstel zelf en over de ingediende moties en amendementen terug bij de stemverklaringen en de stemmingen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Mag ik een heel korte schorsing? Er is zojuist namelijk vrij algemeen en uitgebreid gediscussieerd over een onderwerp dat ons op dit moment bezighoudt. Ik wil graag een paar minuten schorsing om het punt met meerdere fractievoorzitters door te nemen om te kijken of wij daarmee in de tweede termijn nog iets moeten doen.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering voor een paar minuten.

Schorsing van 11.05 uur tot 11.11 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Ik geef het woord aan de heer Hoefnagels.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dank voor deze tijd. Wij hebben gesproken over alle discussie rondom de jeugdzorg. We hebben geconstateerd dat er waarschijnlijk aan de meeste wensen voldaan wordt op het moment dat wij in de loop van de dag nog een gezamenlijke motie opstellen, waarin wij het verhaal van mevrouw Pennarts van extra ondersteuning voorzien. Op die manier krijgen wij een zo breed mogelijke steun in de Staten, waarbij altijd een aantal partijen er net even iets anders in staan.

De VOORZITTER: Ik geef u de ruimte om in de loop van de dag nog een motie op dat moment vreemd aan de orde in te dienen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als aanvulling op wat de heer Hoefnagels zegt nog het volgende. Hij zegt dat aan het oordeel van de meeste fracties tegemoetgekomen is. Het is in elk geval een voorstel dat vastlegt wat aan de orde is geweest en dat het niet geheel vrijblijvend is. Voor het overige en voor wat betreft de tevredenheid spreekt het debat voor zichzelf.

De VOORZITTER: Wij sluiten de discussie over dit onderwerp.

Statenvoorstel Programmabegroting 2016.

De VOORZITTER: De Programmabegroting 2016 geeft aan de inkomsten en uitgaven zoals die zijn voorzien voor het jaar 2016 en de politieke afspraken die daaronder liggen. Tevens gaat de begroting over de verdeling van de middelen over de diverse onderwerpen. De volgorde van de sprekers gaat opnieuw volgens de begrotingsvolgorde. Dat wil zeggen dat als eerste het woord is aan de woordvoerder van de PvdA, de heer Van Muilekom.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De begrotingsbehandeling is eigenlijk een heel eenvoudige bijeenkomst van de Staten. In mei/juni hebben wij de kadernota vastgesteld en in feite is dit een soort uitwerking van datgene wat we in de kadernota hebben afgesproken. Er is echter wel iets veranderd. Dat veranderen zit niet in de economie, want wij zien dat die gelukkig weer een beetje aantrekt en dat er weer wat banen bij komen. Wel constateren wij dat er in het land een soort sfeer is van angst, onzekerheid en guurheid. Dat heeft vooral te maken met de discussie over de vluch-

telingen. Die sfeer is er en tegelijkertijd hebben wij het over allerlei dingen die in de begroting staan. Die sfeer is een sfeer van intimidatie, van verstoring van bijeenkomsten van bewoners. Er zijn dreigbrieven, er zijn kogels, er zijn brandstichtingen, er zijn zwarte brigades die op avonden komen, er zijn aanslagen op een bestuurder in Keulen. Dan denk je: we hopen toch wel dat er een open en democratisch debat kan blijven bestaan in alle landen, of dat nu lokaal is, bij de provincie of bij het Rijk. De PvdA erkent dat de vraagstukken groot zijn. Velen in het land zullen dat onderkennen. De PvdA roept iedereen op om gezamenlijk te blijven zoeken naar oplossingen, om er het debat met elkaar over aan te gaan en de oplossingen te zoeken hier in Nederland, elders in Europa en in het land van herkomst. De PvdA is ervan onder de indruk dat in vele plaatsen in het land met zeer veel vrijwilligers noodopvangvoorzieningen zijn gecreëerd om mensen op te vangen. Dat doet ons erg veel goed. Je schopt mensen niet in de goot, maar je geeft hen een fatsoenlijke opvang. Ophitsing, intimidatie, bedreigingen en aanslagen hebben nog nooit iets goeds opgeleverd.

Dan kom ik nu bij de begroting. Zoals ik al zei staat er een aantal aanscherpingen in ten opzichte van wat in juni is ingebracht bij de behandeling van de kadernota. Het eerste punt betreft betaalbare woningbouw, betaalbare woningen. Wij denken dat in de discussie in het land en bij zeer veel gemeenten er een dringende behoefte is aan meer betaalbare woningen. We constateren ook dat die vraag nog eens versterkt is door de huisvesting van de statushouders. Wij roepen de Staten op om een soort 'taskforce' Woningbouw op te richten. De woningbouw is breed, omdat veel gemeenten met dit vraagstuk worstelen en er veel partijen bij betrokken zouden moeten worden aan de hand van de vraag hoe je daarin stappen kunt maken. De provincie heeft een aantal instrumenten in handen, zoals het aanjaagteam en bepaalde subsidies, om dingen aan te jagen en te versterken. Wij denken dat de transformatie van leegstaande panden, juist in deze tijd, een behoorlijke schwing kan krijgen. We denken dat de provincie daarin wel degelijk een goede rol kan vervullen. Kijk eens hoe dit regionale vraagstuk op regionaal niveau verder inhoud en vorm kan worden gegeven.

Punt twee, ons speerpunt voor meer banen. Wij zien daarvan goede dingen in de begroting. Het is met name goed dat er wordt ingezet op bijvoorbeeld goede regionale ontwikkelingen in de economie, zoals voor het Utrecht Science Park en de Food Valley. Dat ondersteunen wij van harte. Tegelijkertijd hebben wij het coalitieakkoord gelezen en constateren wij dat het stimuleren van de samenwerking tussen onderwijs, instellingen en werkgevers op de agenda wordt gezet, juist ook om banen te creëren voor vmbo-ers. Wij vinden dat daarvan nog zeer weinig terecht komt. In de begroting hebben wij er niet echt veel over kunnen lezen. Wij hebben een motie opgesteld die het college oproept om in het eerste kwartaal van 2016, met name op het arbeidsmarktbeleid en de doelstellingen die in het coalitieakkoord staan, met een voorstel te komen.

Complimenten voor het college in verband met het feit dat de door de Staten aangenomen motie over het groenleerwerkbedrijf voortvarend is opgepakt. Daarmee zijn wij zeer blij. Wij denken dat er nog wel in meer sectoren leerwerkbedrijven kunnen worden opgezet, samen met de organisaties en de provincie. Wij denken dan aan een leerwerkbedrijf voor het onderhoud en het beheer van het cultureel erfgoed, een leerwerkbedrijf voor de wegenbouw en een leerwerkbedrijf voor het verduurzamen van woningen. Wat zou het mooi zijn om daarbij langdurig werkloze jongeren die van school komen een plek te geven.

We hebben nog een vraag en willen hieraan een motie wijden. In juni is een motie aangenomen over het uitvoeren van het stageactieplan. Ook daarover lezen wij weinig. We hebben het gevoel dat dit nog niet echt goed van de grond komt. We hopen straks van het college te horen dat dit voortvarend wordt opgepakt en dat wij daarover binnenkort iets horen.

Het laatste punt: het speerpunt van de gezonde leefomgeving. We hebben een paar voorstellen. Wij zijn erg blij met een voorstel van het college om bij de ambitie voor de energietransitie het percentage hernieuwbare energie van 10% naar 14% te brengen. De gedeputeerde heeft aangegeven begin 2016 met een voorstel naar de Staten te komen. Daarmee zijn we erg blij. Wij vinden ook dat als de Staten vinden dat wij het ophogen van 10% naar 14%, en er dus verhoogd wordt met 40%, het college dan ook de middelen moet hebben, dus ook 40% meer budget. Er staat nu € 4.000.000 in de begroting. Wij

zouden dit willen ophogen naar € 5.600.000 om daadwerkelijk goed uitvoering te kunnen geven aan alle plannen.

Een tweede voorstel: de PvdA was onder de indruk van de excursies in de Gelderse Vallei, georganiseerd door de Food Valley en O-gen. Wij hebben gezien dat daar aan veel nieuwe ontwikkelingen handen en voeten worden gegeven onder het label "De Vallei boert bewust". Wij hebben contact opgenomen over innovatie bij hoe je met stallen omgaat, het gaat over bovenwettelijke maatregelen, antibiotica en educatieve zaken. Dit gaat echt heel breed. Wij zouden het heel goed vinden als dit verder ontwikkeld kan worden en zo ontwikkeld kan worden dat het opgepakt wordt door de hele provincie. Wij denken namelijk dat een innovatieve, duurzame en goede landbouw goed is voor het landelijk gebied, goed voor andere functies, maar zeker ook goed is voor de profilering van de provincie Utrecht. We hebben gevraagd wat zo'n doorontwikkeling kost. Dat kost ongeveer drie jaar en daarvoor is ongeveer € 100.000 per jaar nodig als de provincie alleen een soort cofinanciering doet. Het gaat dan om de cofinanciering van een derde, waarbij wij vinden dat de rest van het bedrag moet komen uit het gebied van de partners en van het bedrijfsleven. Voor het bewust breder uitzetten van het label "De Vallei boert bewust" in de hele provincie heeft men dus drie jaar nodig voor de verdere ontwikkeling. Wij ondersteunen het van harte om dit voor elkaar te krijgen. Wat ons betreft kunnen de benodigde middelen uit de beschikbare budgetten voor het landelijk gebied komen dan wel voor de economische ontwikkelingen.

Een laatste punt in dit thema is het volgende. Meerdere statenleden hebben een ontbijtsessie gehad in Kerckebosch. In Kerckebosch hebben wij Natuurburen neergezet. Dat heeft ons als concept wel erg aangesproken. Hoe staat het college daarin? We denken inderdaad dat dit heel goed zou kunnen worden ingezet in Soesterberg, waar de nodige woningen en natuur bij elkaar zullen komen. Wij horen hierop graag de reactie van het college. Misschien moeten we daarop op een later moment een keer terugkomen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Even een stapje terug naar de voorzet van de heer Van Muilekom om wat meer geld te besteden aan duurzame energie. U heeft daarvoor volgens mij een bedrag van € 1.600.000 extra genoemd. Welke plannen heeft u daarvoor? Wat zijn de consequenties voor het klimaat, met name in internationaal perspectief? Hoe verhoudt € 1.600.000, of de € 4.000.000 die het college voorstelt, zich tot de ontwikkelingen in de rest van de wereld qua het bouwen van kolencentrales, bevolkingsgroei, et cetera?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dat is een heel goede vraag. Binnenkort vindt in Parijs weer een grote klimaatconferentie plaats. Ik hoop dat daar echt de nodige stappen worden gezet. Het punt is wel dat als de Staten willen dat het ambitieniveau in deze provincie verhoogd wordt, je dan ook moet zeggen dat er meer nodig zou moeten zijn en dat het budget dat wij hebben afgesproken dat er door de provincie € 4.000.000 wordt bijgedragen, verhoogd zou moeten worden. We hebben nog niet uitgewerkt welke maatregelen daarvoor in internationaal verband genomen moeten worden. Wij vinden het een belangrijke randvoorwaarde, zodat het voorstel adequaat en goed kan worden uitgewerkt.

De heer DERCKSEN (PVV): Dus uw voorstel is om € 1.600.000 extra uit te geven en dat u het zelf ook nog niet precies allemaal weet. Heeft u dan wel nagedacht over wat eventueel de gevolgen zijn? We doen dit allemaal in het kader van duurzame energie, omdat een aantal mensen veronderstelt dat wij een klimaatprobleem hebben. Wat gaat die € 1.600.000 precies bijdragen aan het verminderen van het klimaatprobleem? Dat is de kern van de vraag die wij overal hebben, in welk gremium we ook zitten. Wat gaat het investeren van een heleboel belastinggeld daadwerkelijk opleveren aan klimaatverandering? Die vraag moet worden beantwoord, voordat wij zomaar € 1.600.000 uittrekken, zonder dat u weet wat daarop het antwoord is.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij verschillen van mening, in die zin dat wij vinden dat er wel degelijk een klimaatprobleem is. Wij willen echter ook dat het college met een voorstel naar de Staten komt, waarbij er middelen zijn, maar waarbij de Staten nog de mogelijk-

heid hebben om te beslissen. Dan hoeft niet het volledige bedrag besteed te worden, maar wij willen niet dat het geld de beperkende randvoorwaarde is.

Tot slot dient de PvdA nog een motie in. Wij hebben geconstateerd dat de fractiebudgetten in de afgelopen vier jaar hebben geleid tot een onderbesteding van ongeveer 19%. Wij vinden dat heel veel. Als wij subsidie geven aan een instelling en die houdt bijna 20% over, dan moet je je toch eens achter de oren krabben en je afvragen hoe dat kan en of dit zo zou moeten doorgaan. Wij vinden dat wij die forse overschotten aan de orde zouden moeten stellen. We hebben geconstateerd dat elke fractie minimaal 10% heeft overgehouden en dat de meeste fracties meer hebben overgehouden. Ook omdat wij een aantal voorstellen doen waarin wij geld vragen, doen wij ook een voorstel om mee te denken over daar waar wij geld krijgen en het niet helemaal nodig hebben en om het fractiebudget te verlagen met 10%. Wij denken graag mee over voorstellen van andere fracties.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Heeft de heer Van Muilekom nagedacht over de potentiële gevolgen van het voorstel?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben er wel degelijk over nagedacht. Wij constateren dat er nu dermate grote overschotten zijn en dat er dermate grote bedragen in omgaan en als je over subsidies kritisch bent naar externe partijen, wij dat ook naar onszelf mogen zijn. Die 10% is alleszins acceptabel, omdat geen enkele fractie minder overhoudt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Overhield. Ik zal het er met mijn fractiemedewerker over hebben op het moment dat hij eventueel euro's moet inleveren als dit het geval zou zijn. Het is even niet anders.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat als er één fractie is die daarmee geen problemen heeft, dat D66 is. U bent een van de grootste fracties van deze Staten. Volgens mij heeft u dan geld zat.

Motie M71 (PvdA): taskforce Woningbouw.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- dat veel gemeenten grote moeite hebben om de woningbouw weer goed van de grond te krijgen;
- dat de corporaties steeds meer in hun financiële mogelijkheden beperkt zijn om de bouw van betaalbare woningen mogelijk te maken;
- dat de wachttijden voor (sociale) huurwoningen onaanvaardbaar zijn en niet worden ingelopen;
- dat de huisvesting van statushouders in de meeste gemeenten achter loopt;
- dat de opvang van vluchtelingen de gemeenten voor extra opgaven stelt;
- dat in de meeste gemeenten de transformatie van leegstand vastgoed nadrukkelijk bij het realiseren van huisvesting wordt betrokken;

overwegende:

- dat er binnen de provinciale organisatie nu reeds kennis en expertise beschikbaar is die wordt uitgewisseld met gemeenten en andere betrokken partijen via o.a. het aanjaagteam woningbouw;
- dat het realiseren van huisvesting door de transformatie van leegstaand vastgoed nu echt van de grond dient te komen;
- dat de provincie Utrecht inmiddels een actieve rol heeft opgepakt en ook van het Rijk heeft gekregen om de huisvestingsvraagstukken van statushouders en opvang van vluchtelingen op te pakken;

- dat het zorgen voor een diverse woningmarkt en aanbod van voldoende betaalbare woningen een regionaal vraagstuk is en bij individuele gemeenten veelal onvoldoende menskracht en deskundigheid aanwezig is;
- dat de nieuwe Woningwet kansen biedt om samen met gemeenten te werken aan het opstellen van regionale woonvisies die een sturende rol kunnen vervullen;

roepen het college op:

- een taskforce Woningbouw te starten om de aanpak van knellende huisvestingsvraagstukken in de provincie Utrecht nieuw elan en input te geven in regionaal perspectief;
- hierbij de samenwerking te zoeken met de gemeenten, corporaties, projectontwikkelaars, zelfbouwers, banken, EBU en andere betrokken partijen;
- de Staten over de voortgang van het 1^e kwartaal 2016 te informeren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M72 (PvdA): reële fractievergoeding.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- dat in 2009 de gezamenlijke vergoeding die fracties krijgen voor het uitoefenen van hun functie met € 100.000,- is verhoogd;
- dat uit de fractieverantwoordingen over de periode 2011 – 2015 blijkt dat de gezamenlijke fracties over die periode een bedrag van € 314.763,- (ongeveer 10%) niet hebben uitgegeven;

overwegende:

- dat de begroting van de provincie Utrecht de komende jaren 'net aan' sluitend is;
- dat het dus van groot belang is om zorgvuldig met het beschikbare geld om te gaan;
- dat Provinciale Staten het voorbeeld moeten geven van zuinig en zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld;

verzoeken de griffie:

met een voorstel te komen waarmee de subsidie aan de fracties in de Staten van Utrecht met 10% wordt verlaagd.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M73 (PvdA): arbeidsmarktbeleid.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- dat het coalitieprogramma *In Verbinding* nadrukkelijk aandacht benoemt voor de arbeidsmarkt voor (v)mbo-ers;
- dat het provinciebestuur voornemens is om regionale afstemming te stimuleren tussen onderwijsinstellingen en werkgevers om daarmee opleidingsprogramma's beter aan te laten sluiten op de arbeidsmarkt zoals verwoord in het coalitieprogramma;
- dat andere provincies op een concreter niveau werk maken van arbeidsmarktbeleid;

overwegende:

- dat het provinciebestuur de regionale samenwerking van overheid, bedrijfsleven en onderwijs moet versterken;
- dat er speciale aandacht moet zijn voor banen op mbo-niveau binnen kansrijke sectoren zoals zorg & techniek en duurzame bouw;
- dat de ambitie voor een betere arbeidsmarkt voor (v)mbo-ers verwoord moet worden in een concrete aanpak;

verzoeken het college:

de Staten het eerste kwartaal 2016 voorstellen te doen met concrete acties waarmee invulling wordt gegeven aan de ambities op het gebied van arbeidsmarkt(beleid) voor (v)mbo-ers.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M74 (PvdA): meer middelen energietransitie.

Provinciale staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- dat de programmabegroting uitgaat van een provinciale doelstelling van 10% hernieuwbare energie in 2020, waarvoor € 4.000.000 wordt uitgetrokken, gebaseerd op het coalitieprogramma;
- dat Provinciale Staten middels de motie 'Agenda Duurzame Energie' Gedeputeerde Staten de opdracht hebben gegeven om te onderzoeken in hoeverre eventuele hogere doelstellingen (zoals 14% hernieuwbare energie in de provincie Utrecht in 2020) haalbaar zouden zijn;

overwegende:

- dat de provincie Utrecht achterloopt op het landelijk gemiddelde en alle zeilen moet bijzetten om de ambities op het gebied van energietransitie te bereiken;
- dat een financiële vertaling nodig is om de hogere ambitie (14%), zoals verwoord in de motie 'Agenda Duurzame Energie, effectief te laten zijn;

verzoeken het college:

de financiële inzet met 40% te verhogen naar € 5.600.000, parallel aan de gevraagd verhoogde ambities op het gebied van aandeel hernieuwbare energie in 2020.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M75 (PvdA): verkenning leerwerkbedrijven.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- dat ook in de provincie Utrecht de jeugdwerkloosheid nog hoog is;
- dat vele jongeren hun opleiding niet kunnen afronden en (dreigen) af (te) haken;

overwegende:

- dat het starten van nieuwe leerwerkbedrijven een bijdrage levert aan het terugdringen van de jeugdwerkloosheid;
- dat in meerdere sectoren, zoals de zorg en de horeca, reeds succesvolle leerwerkbedrijven zijn opgezet;

- dat meer leerwerkbedrijven, zoals bij het beheer en onderhoud van het cultureel erfgoed, de verduurzaming van woningen en de wegenbouw, kansrijk zijn;
- dat de uitvoering van de motie *Leerwerkbedrijf Beheer Natuur & Landschap* door het college voortvarend is opgepakt;

roepen het college op:

al dan niet in EBU-verband een verkenning uit te voeren om na te gaan of er meer (potentiële) initiatieven zijn om leerwerkbedrijven te starten en welke ondersteuning (kennis en middelen) van de provincie daaraan een bijdrage kan leveren.

En gaan over tot de orde van de dag.

Amendement A14 (PvdA): Utrecht boert bewust.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van de Begroting 2016;

constaterende:

- dat na de start in 2012 in Utrecht -Oost het streekgebonden bedrijfslabel *Vallei Boert Bewust* inmiddels van de grond is gekomen en nu 62 deelnemers kent;
- dat het treffen van bovenwettelijke maatregelen uitgangspunt is, waarbij certificering voor deelname plaatsvindt op de thema's maatschappij, beeldkwaliteit, dierenwelzijn, diergezondheid, mest, energie en milieu;
- dat deze ontwikkelingen goed aansluiten bij de landbouwvisie van de provincie;
- dat er reeds eerste stappen zijn gezet om na Utrecht-Oost ook het Kromme Rijngebied erbij te betrekken;
- dat de ambities van de initiatiefnemers, *Gebiedscoöperatie O-gen*, LTO-noord en de landbouwsectoren verder reiken om nieuwe bedrijven, nieuwe gebieden en nieuwe activiteiten toe te voegen en ook om verbindingen te leggen met andere partijen in gebieden op het vlak van streekproducten en recreatie, waardoor de verbinding stad-platteland versterkt wordt;

overwegende:

- dat een duurzame en innovatieve landbouwsector niet alleen goed is voor de beeldvorming over de landbouw, maar ook bijdraagt aan de profilering van de gezonde, slimme en groene provincie Utrecht;
- dat educatieve activiteiten met schoolklassen en (live)contactmomenten tussen boer en burger bijdragen aan bewustwording waar goed en gezond voedsel vandaan komt;
- dat van belang is om de organisatie van Utrecht (Oost) Boert Bewust verder te ontwikkelen in de komende 3 jaren, waarna het op eigen benen staat en uitrol over de gehele provincie Utrecht kan plaatsvinden;
- dat nadrukkelijk sprake dient te zijn van cofinanciering van de provincie Utrecht en dat deelname van 1/3 realistisch is en het overige 2/3 deel van de totale benodigde jaarlijkse kosten van € 100.000 voor de gebiedspartners en het landbouwbedrijfsleven zijn;

besluiten tot de volgende wijziging in de begroting 2016:

- voor de komende 3 jaren € 33.000 euro / jaar ter beschikking te stellen voor de doorontwikkeling Utrecht (Oost) Boert Bewust;
- de benodigde middelen te halen uit de budgetten voor het landelijk gebied en/of economische promotie en innovatie.

De VOORZITTER: De moties M71 tot en met M75 en het amendement A14 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Muilekom zei net al dat hij hier toch een beetje bijzonder stond. Aan de ene kant gaat het om wat er zich buiten onze deuren afspeelt en aan de andere kant zijn wij bezig met de begroting. Ik zal daarover straks ook nog opmerkingen maken. Allereerst dank ik de mensen die ervoor gezorgd hebben dat wij wederom deze begroting kunnen bespreken. Dat zijn de medewerkers hier in huis die ervoor gezorgd hebben dat er goede voorstellen liggen. Dat zijn ook de mensen die de technische vragen hebben beantwoord; dat waren er dit keer redelijk wat. Dat zijn ook de mensen die ons vandaag op de been houden door ervoor te zorgen dat wij iets te eten en te drinken hebben en de mensen die ervoor zorgen dat wij buiten dit huis zichtbaar zijn.

Terugkomend op de situatie buiten deze deur. We hebben te maken met een immense vluchtelingen-crisis, waarbij het nieuws boven ons staat. Dat zijn van die momenten dat je weer eens terugkijkt op waar wij nu staan. Wij hadden het misschien kunnen voorzien. Er zijn natuurlijk altijd mensen die roepen dat zij het voorzien hebben, maar het overkomt ons wel. Als je dan terugblijkt of je het gesprek in jezelf zoekt over waar je staat – waarbij ik een beroep doe op mijn liberale waarden –, dan viel mijn oog op een verhaal uit heel verre tijden, verteld door iemand die blind was en welk verhaal later is opgeschreven. Het gaat over Homerus, de blinde dichter uit de Griekse oudheid, met zijn verhaal over de terugkeer van Odysseus, de Odyssee. Een aantal van u zal dit verhaal op school hebben gelezen en een aantal anderen van u kent dit verhaal op een andere wijze. Het is een heel mooi verhaal over iemand die met een boot over de Griekse wateren op de Middellandse Zee zwierf en die er tien jaar over deed om weer thuis te komen en het nodige beleefde. Dat verhaal staat in een Griekse traditie van de tragedie. Die tragedie is voor ons op dit moment van belang. Die tragedie hield in dat, hoezeer je ook je best doet, persoonlijk als mens en in je leven, hoe hard je ook probeert er een succes van te maken, er dingen gebeuren die je niet hebt voorzien en waarmee je wel hebt te 'dealen' en waarop je hebt te handelen. Als betrokkene heb je daaraan geen schuld, want het overkomt je. Dat gaat dan ook niet over goed en kwaad of dat je iets verkeerd gedaan zou hebben: het overkomt je. Dat besef, bijvoorbeeld als het gaat over de vluchtelingen-crisis, moeten we goed in ons achterhoofd houden. Dat houdt ook in dat wij oog moeten hebben voor alle nuances die er in een debat zitten. De heer Van Muilekom zei daarover zojuist al het nodige. Ik ondersteun dat verhaal. We moeten samen oplossingsgericht blijven kijken. Tegelijkertijd wil ik ook iets anders meegeven. Ik merk dat op dit moment in het debat er een heleboel mensen zijn die niet voor of niet tegen zijn, maar die grote zorgen en twijfels hebben en die zich afvragen: 'Het komt bij mij in de buurt en wat betekent dat?' en: 'Ik zat er niet op te wachten, maar ik moet er nu wel iets mee. Hoe doe ik dat?' Er moet ruimte zijn voor die nuances en die twijfels. Die mensen moeten niet direct als tegenstanders worden weggezet. Je moet er open en eerlijk het gesprek over durven aangaan. Dat moeten wij in het maatschappelijke debat meer gaan doen. Het gaat soms iets te snel over voor of tegen, ook in de social media. We weten allemaal, ook hier in huis en we hebben er net een voorbeeld van gezien, dat als je zaken uitwisselt, je soms dichter bij elkaar komt en dat dit meer effect heeft dan wanneer je maar veilig in je voor of tegen-positie blijft hangen.

De heer DERCKEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! We kennen de heer Kocken natuurlijk intussen als iemand die bijdragen levert die een beetje zweven, als ik het zo mag zeggen. Ik ben benieuwd naar waar hij precies staat in deze discussie. Hij benoemt een groep mensen die misschien in het midden zitten, maar 92% van de Nederlanders wil dat de asielzoekers het liefst zo snel mogelijk terugkeren naar het land van herkomst. Tweederde van de mensen wil niet nog meer asielzoekers opvangen. U uit een heleboel zorgen, maar niet over die mensen. U moet zich zorgen maken over de mensen die het overkomt dat er een AZC naast hun huis komt en die hun kinderen niet meer naar school durven laten te gaan zonder dat zij begeleiding hebben van ouderen of van jongens in de buurt. Waar staat u in dit dossier? Ik hoor u daar niet over en ik hoor de VVD daar in het hele debat niet over. De heer Rutte is namelijk heel druk met een gashoofdredacteurschap van de Margriet.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen, ondanks de waardering die ik voor hem heb, doet nu precies datgene waarvan ik oproep om dat nu juist niet te doen. Hij denkt namelijk alleen maar in posities van voor of tegen. Hij komt met percentages uit peilingen. Natuurlijk zijn die gevoelens er. Ik gaf het net ook aan en wat dat betreft zou de heer Dercksen iets beter kunnen luisteren. Het gaat er juist om dat wij ook de mensen die zorgen en twijfels hebben de ruimte geven in het debat. Dan moet men niet met een aantal mensen gaan joelen dat het allemaal toch niet deugt. We

hebben te maken met dit vraagstuk. Daarin hebben wij als volksvertegenwoordigers onze verantwoordelijkheid te nemen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het grote bezwaar is echter dat er helemaal niemand met het probleem 'dealt'. We doen niets. Het kabinet, de PvdA en de VVD doen niets met dit probleem. De enige partij die er een voorstel voor doet, is de PVV. Daarmee kun je het eens zijn of niet, de PVV is de enige die zegt dat wij de grenzen gaan sluiten. Hongarije heeft intussen de grenzen gesloten en gaat de Polen en de Slowaken helpen om de grenzen te sluiten. Dat is het enige voorstel dat er uit de politiek komt om voor onze mensen te kiezen. U bent niet gekozen door Libiërs, u bent niet gekozen door Albanezen of Syriërs, u bent gekozen door de Utrechters. Daar zou u voor moeten staan.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Daar sta ik ook voor. Vandaar dat ik hier sta en mijn inbreng lever. Als het gaat om oplossingen, dan zijn er in dit land op dit moment heel veel mensen bezig, ook in deze provincie, om ervoor te zorgen dat dit vraagstuk wordt opgelost. Daaraan gaat de heer Dercksen veel te gemakkelijk voorbij. Al die ambtenaren, gemeentebestuurders en vrijwilligers en ook al die mensen die zich zorgen maken en die dit in debatten proberen te uiten, maar daartoe geen gelegenheid krijgen, omdat er mensen zijn die toch linken hebben met een bepaalde landelijke politieke partij en bezig zijn om die debatten een andere kant op te sturen. Het gaat niet om voor of tegen, maar wij moeten maatregelen nemen. Als u de landelijke VVD-standpunten vraagt, kan ik u die absoluut geven, maar het lijkt mij niet passend om dat op dit moment te doen nu wij praten over de belangen van de Utrechtse inwoners.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ja, maar die Utrechtse inwoners worden met dit probleem geconfronteerd, 24 uur per dag. Ik wil u een simpele vraag stellen. Welke maatregelen zijn er dan nu in al die maanden dat deze stroom van vluchtelingen aanhoudt, genomen? Nul, helemaal nul. Er zijn geen maatregelen genomen. De Eurocraten zitten te babbelen in Brussel en zij komen er niet uit. Intussen staan de grenzen open en intussen stromen ze binnen, in Amersfoort, in Overberg. Noem een gemeente en ze stromen binnen. Veel mensen zitten daar niet op te wachten. De meeste Utrechters zitten er niet op te wachten. Geef mij aan welke maatregel er genomen is, dan ben ik uw man.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen probeert nu toch de landelijke discussie hier een plek te geven. Daarin ga ik niet mee. De heer Dercksen heeft andere activiteiten voor het voeren van die discussie. Dat hoeft niet allemaal hier. Als de heer Dercksen gewoon in de diverse gemeenten kijkt die daarvoor verantwoordelijk zijn, dan wordt er van alles gedaan om met het vluchtelingenvraagstuk om te gaan. Die mensen ondersteun ik van harte, want het is een buitengewoon moeilijk vraagstuk. Mijn pleidooi is dus dat wij de mensen die twijfels en zorgen hebben een plek geven in het debat en dat wij het niet proberen te trekken in een voor of tegen-discussie, want daarmee doen wij dit vraagstuk onvoldoende recht.

Als u mij toestaat, ga ik verder met mijn betoog. Ondanks dat dit allemaal buiten ons speelt en het in onze hoofden aanwezig is, is het ook erg van belang om juist nu wel met de begrotingsbehandeling door te gaan. Daarmee creëren wij namelijk de voorwaarden om juist met andere vraagstukken te kunnen omgaan.

Over de begroting voor 2016 hebben wij bij de behandeling van de kadernota al het nodige gezegd. Dat ga ik niet allemaal herhalen. Wel constateer ik dat wij te maken hebben met een begroting met een sluitend meerjarenperspectief, met nog steeds lage lasten. De opcenten voor motorrijtuigenbelasting worden niet verhoogd, ook niet met de inflatiecorrectie. Dat zijn winstpunten voor de Utrechtse inwoners en bedrijven. Wel maakt de VVD zich zorgen over een punt, namelijk het weerstandsvermogen. Dat vermogen is gestegen, maar kijkend naar de risico's waarmee wij te maken hebben – ik noem dan even de tramlijn die wij aanleggen – hoeven we daarbij nu ook niet het gevoel te krijgen dat het weer kan worden uitgegeven en dat wij te veel zouden hebben.

Ik heb eerder al Odysseus genoemd. Ik wil toch ook nog even het verhaal naar voren halen dat, toen hij op een gegeven moment aan de thuisreis begonnen was, hij van de koning van de wind, Aeolus, een gunstige thuiswind meekreeg. Hij kreeg echter ook een grote leren zak mee, met de waarschuwing

om die niet te openen, want dan zou hij zijn doel nooit bereiken. Op een gegeven moment zagen ze in die boot het doel van hun thuisreis, Ithaka, opkomen. De bemanning werd toen overmoedig en wilde in de zak kijken om te zien wat er in zat. Mensen zijn nieuwsgierig. Vervolgens kwamen uit die zak alle verkeerde winden tevoorschijn. U begrijpt het al: dat bootje zonk. Ze werden teruggeworpen in hun reis. Wij willen ervoor waarschuwen dat wij niet de fout maken nu overmoedig te worden en het geld uit te geven. Laten we daarmee heel erg zorgvuldig zijn.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor de heer Kocken zeggen dat er een groot risico zit in de aanleg van de tramlijn. Nu heb ik het weerstandsvermogen hier voor mijn neus, maar bij de top tien van risico's staat dit punt niet. Het is dus zeker een risico van minder dan 2,5% van het totale weerstandsvermogen. Dat is een vrij klein risico. Hoe komt u erbij dat het zo'n groot risico is?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het aanleggen van de tramlijn is een van de onderdelen waarmee wij geen ervaring hebben. Daarin ben ik altijd wat conservatief.

De heer HOEFNAGELS (D66): In het begin heeft u uw complimenten gegeven aan de mensen die dit document hebben opgesteld. Dan kunt u nu volgens mij niet zeggen dat zij daarin fouten hebben gemaakt.

De heer KOCKEN (VVD): Dat zijn uw interpretaties.

De heer HOEFNAGELS (D66): OK, ik zie het inderdaad anders.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De begroting voor 2016 stelt terecht Utrecht als TOP-regio als centrale ambitie. Daar moeten wij naartoe werken en daar moeten wij straks uitkomen. De VVD vindt dat van belang. Dat betekent namelijk dat onze inwoners de mogelijkheid hebben om zelf invulling te geven aan hun eigen leven, dat zij keuzes kunnen maken, dat zij de verantwoordelijkheid voor hun eigen leven kunnen nemen. Dat betekent ook dat bedrijven het hier goed doen en dat wij daarmee als samenleving de middelen hebben om onze mooie landschappen en ons fraaie erfgoed te onderhouden.

Bij de behandeling van de kadernota hebben wij het er ook over gehad: 2016 is ook het jaar van de waarheid. Dan kijk ik even naar gedeputeerde Van den Berg. In 2016 wordt namelijk weer bepaald of de provincie Utrecht Europa's meest concurrerende en meest competitieve regio is. Tijdens de behandeling van de kadernota hebben wij afgesproken dat er tijdig een plan van aanpak komt om ervoor te zorgen dat wij met elkaar, als samenwerking tussen gemeenten, bedrijven, provincie, de Utrechtse onderwijsinstellingen, inwoners en maatschappelijke organisaties, ervoor gaan zorgen dat wij die toppositie hebben. Die zin staan keurig in de begroting. Hoe staat het hiermee? Wanneer ligt er een plan van aanpak? Of zijn we er al mee bezig, zonder dat het op papier staat? Dat vind ik ook goed, want ik zit niet op papier te wachten. Ik wil echter graag zien hoe het ermee staat.

Naast het feit dat wij het hebben over het proces om ervoor te zorgen dat wij weer die topregio worden, zijn er ook de nodige inhoudelijke verbeteringen aan te brengen. Het zijn van een topregio is niet iets waarbij wij vrolijk een bordje boven de deur kunnen hangen, maar dat is juist zo omdat wij het inhoudelijk erg goed doen. In lijn met de kerntaken noem ik nog een aantal punten waarop wij ons kunnen verbeteren. Allereerst is dat de economie. Dan gaat het om de arbeidsmarkt, om innovatie en om de maakindustrie. Dan gaat het ook om de transformatie van de leegstand. Ik denk daarbij aan de transformatie van de leegstand op het platteland. Ik heb een vraag voor de heer Van den Berg of de heer Krol. Als wij kijken naar de leegstand op het platteland, zien wij dat er straks op het platteland verschillende functies naast elkaar komen. Je hebt het namelijk over agrarische functies, maar wellicht ook over kantoorfuncties, over wonen en hopelijk ook over de maakindustrie. Voorziet onze regelgeving voldoende in die diversiteit? Het beeld dat wij van onze regelgeving hebben, is dat deze nu vooral op monofuncties is ingesteld. Je bent agrarisch of je bent niet agrarisch. Je hebt een bestemming wonen. Zit er voldoende combinatiemogelijkheid? Kunnen deze functies naast elkaar bestaan?

De werkgelegenheid voor laagopgeleiden. De heer Van Muilekom sprak er net over. Ik was een beetje verbaasd. Ik kan mij namelijk herinneren dat wij elders in dit gebouw op een gegeven moment hebben gewerkt aan de lijst van onderwerpen waarmee wij samen met de samenleving aan de slag willen. Ik was toen de enige die het onderwerp noemde, terwijl wij vlak na 18 maart toch ook allen het gevoel hadden dat dit een onderwerp is waarmee wij aan de slag moeten. Dat vindt de VVD nog steeds. Ik hoop dat er straks naast de heer Van Muilekom ook andere sprekers zijn die zich ervoor uitspreken daarmee aan de slag te gaan.

Ik kom nu bij het punt bereikbaarheid. Traditioneel is dit net als het onderwerp economie een VVD-thema. Wij constateren dat het beter gaat met de economie. We zijn nog steeds niet waar we willen zijn, maar we merken helaas ook dat wij daardoor weer en langer in de file staan. Voor de komende jaren liggen er voldoende plannen om de bereikbaarheid te verbeteren. Mijn vraag aan de gedeputeerde is: kunnen wij, bijvoorbeeld de bereikbaarheid van het Utrecht Science Park, concreet aan de slag om daar al de bereikbaarheid te verbeteren? Ik denk dan bijvoorbeeld aan de mogelijkheden voor het openbaar vervoer vanuit De Bilt, Bunnik en Zeist.

Ook in de commissievergadering heb ik het pleidooi meegekregen of wij bij het uitvoeren van die plannen een slagje harder kunnen werken. Ik heb ook begrepen dat de gedeputeerde met uitwerkingsplannen komt of in elk geval dat hij onderzoekt waar het mogelijk is. Die plannen zien wij graag tegemoet. Wij ondersteunen het pleidooi. Als er meer kan, is dat alleen maar goed.

Dan nog een laatste punt in het kader van de bereikbaarheid, namelijk het verkeersbeleid in de stad Utrecht. Op dit moment wordt er in de plannen erg geknepen op de toegangswegen naar de stad. Dat zorgt ervoor dat Utrecht, althans zo lijkt het, straks vooral als NS-dagtrip aantrekkelijk is. Dat vinden wij funest voor de economische functie van de stad in de provincie, maar ook in het hele land. Het zorgt ook voor drukte op de provinciale wegen en de snelwegen rondom de stad. Hoe gaat de gedeputeerde daarmee om in het overleg met de stad?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zie de heer Dercksen ook gaan staan, want volgens mij hebben wij hierover een tijdje geleden al een keer uitgebreid gesproken op verzoek van de PVV. Toen lag er nog helemaal geen plan van de gemeente om datgene te doen waarop de PVV op dat moment wees. Bovendien worden er op dit moment vele duizenden parkeerplaatsen aangelegd in het centrum van Utrecht. Als je kijkt naar de stad Utrecht is er helemaal geen sprake van dat de stad onbereikbaar zal worden. Het is ook onze mening dat het heel gunstig zou zijn als zo veel mogelijk mensen de stad Utrecht bezoeken per trein. Welk probleem voorziet u nu echt?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het probleem dat ik heb meegekregen is dat er in elk geval op een aantal toegangswegen van twee keer twee rijbanen naar twee keer één rijbaan wordt gegaan. Parkeerplaatsen in het centrum juich ik van harte toe, maar dan moet je er wel kunnen komen. De VVD is er natuurlijk voor als mensen het openbaar vervoer gebruiken, maar wij willen de mensen zelf de keuze laten maken welke vervoerswijze het meest geschikt is, passend bij hun doel en de reden waarom ze de stad bezoeken.

De heer HOEFNAGELS (D66): Zullen we dat dan verder aan de stad Utrecht overlaten?

De heer KOCKEN (VVD): De provincie heeft daar last van, gezien de druk die het legt op onze provinciale wegen. Ook kijk ik dan naar de snelwegen, want daar staat het vast. De gemeenten waarbij het verkeer vast staat, krijgen te maken met de fileproblematiek en problemen in de luchtkwaliteit.

De heer HOEFNAGELS (D66): Volgens mij staat het niet vast dat mensen de stad Utrecht niet in komen. Als u het erover heeft om het verkeer zo veel mogelijk richting noord te laten gaan, dan heeft u onze steun. Wij vinden ook dat de problemen van Utrecht niet moeten worden afgewenteld op bijvoorbeeld Maarssen. Die steun heeft u dan. Sec heeft de provincie er echter wel degelijk iets aan als de luchtkwaliteit in de stad Utrecht verbetert. Daar wonen namelijk onze inwoners. Het gaat om een doelstelling van ons coalitieakkoord. Wij moeten niet vergeten dat de gezondheid van de inwoners van de stad Utrecht ons ook aan het hart moet gaan.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De gezondheid van de inwoners van de stad Utrecht gaat mij aan het hart. Ik ben zelf een van hen. Wij staan echter ook voor het provinciale belang. Wij hebben dus ook rekening te houden met de gezondheid van de inwoners van de buurgemeenten van Utrecht. Het verschuiven van problemen is nooit een oplossing.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Zolang ik in deze provincie woon, probeert de stad Utrecht inderdaad het autoverkeer naar de stad te frustreren. Ik heb een vraag voor de heer Kocken: klopt het dat de VVD in het college van b. en w. van Utrecht zit?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt en daarmee zijn we erg blij. Als de heer Dercksen de media volgt, ziet hij welke discussies op dit moment in de politiek gevoerd worden over de verkeersplannen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De heer Kocken pleitte herhaaldelijk voor de topregio en er is onder andere een goede uitslag in de Regional Competitiveness Index. Een van de belangrijke indicatoren in die index is het onderwerp gezondheid. Gezondheid bestaat uit onder meer uit levensverwachting. Dat is nu net een indicator waarbij Utrecht de twaalfde plek scoort. Dat is dus wel een onderwerp voor verbetering. De impact op de gezondheid van Utrecht wordt daarnaast veroorzaakt door het vele autoverkeer. Nu de heer Kocken de bereikbaarheid tot een belangrijk speerpunt verklaart, is hij het dan met mij eens dat het dan vooral gaat om het realiseren van schone bereikbaarheid, zodat wij goed blijven scoren in de door u felbegeerde Regional Competitiveness Index?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het aardige van de Regional Competitiveness Index is dat het inderdaad een combinatie is van al die factoren waarop wij scoren en waarom wij het zo goed doen. Ik heb net al gezegd dat als er verbeteringen op indicatoren nodig zijn, dit altijd goed is. Het gaat om beweging. Het gaat erom dat je investeringen in gezondheid moet financieren. Daarvoor hebben wij de economie nodig.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De heer Kocken zei net dat er mogelijk meer mogelijk is in de mobiliteitsinvesteringen, dat daarnaar gekeken wordt en dat hij reikhalzend uitziet naar de voorstellen. Is de heer Kocken dan ook erin geïnteresseerd om in het kader van de geplande mobiliteitsinvesteringen niet zozeer met meer asfaltbanen te werken, maar oplossingen te kunnen realiseren die gezonder zijn voor de mensen?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Naast de plannen die er liggen voor het asfalt, moeten wij inderdaad ook kijken naar andere manieren. Daarover heb ik zo nog een opmerking.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Daar kijken we naar uit.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Met dank aan de heer Bekkers voor het bruggetje. Wij zien natuurlijk ook dat mensen zelf het vervoer kiezen dat hen het beste past op dat moment. Een van de grote praktische dingen waar mensen dan tegenaan lopen, is hoeveel verschillende vervoersmiddelen en verschillende vervoersstromen op elkaar aansluiten. Binnen het openbaar vervoer zijn wij ermee bezig ervoor te zorgen dat het beter loopt. Juist ook tussen de verschillende vervoersmiddelen van fiets, auto en openbaar vervoer zitten vaak nog vraagstukken. Technisch zijn daar op dit moment al oplossingen voor. Dat heeft dan de noemer mobiliteitsmanagement. Hoe kun je zelf van huis uit je vervoer goed regelen? Technisch gezien zijn wij daarmee al behoorlijk ver. Het is ook heel goed dat de provincie daarvan meer kennis neemt en dat wij dit gebruiken in ons mobiliteitsbeleid. Kan de gedeputeerde ons informeren over de stand van zaken? Wil zij gedachten ontwikkelen hoe wij dit verder kunnen betrekken in ons mobiliteitsbeleid?

Ik heb nog drie opmerkingen. Allereerst het landschap. Een van de redenen dat wij die hoge topregio-positie hebben, is dat wij prachtige landschappen hebben waarin en waarbij wij wonen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In mijn bijdrage zal ik iets zeggen over de criteria en de topregio. De heer Kocken beweert – op zich ondersteun ik dat – dat de kwaliteit van het landschap meespeelt in die positie op de ranglijst. In welke indicator zit dat volgens u? Ik kon het helaas niet vinden.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Het komt terug als vestigingsfactor.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Om welke van die elf indicatoren gaat het dan? Kunt u een tipje van de sluier oplichten?

De heer KOCKEN (VVD): Dat gaan wij straks even bilateraal doen.

Op het moment dat dit een vestigingsfactor is, moeten wij aan de ene kant die landschappen mooi houden. De VVD heeft er geen behoefte aan om in een museumlandschap terecht te komen. Die landschappen hebben zich kunnen ontwikkelen tot de mooie landschappen doordat er geleefd werd en doordat er activiteiten werden ondernomen. Dan kijken we even naar de landschapsverordening. Daarover hebben wij ook al eerder gesproken. Ik kan het dus kort houden. Er staan dingen in waarmee de VVD niet zo blij is in het licht van de topregiopositie. Wij vinden dat als mensen een boot hebben en zij deze op eigen terrein hebben liggen, waar er niemand last van heeft, de provincie zich daarmee niet moet bemoeien. Er moet wel gewoon geleefd kunnen worden. Wij weten dat de Landschapsverordening herzien wordt. Mijn vraag aan de betreffende gedeputeerde is: gaat dat in het eerste kwartaal van 2016 gebeuren? Heeft de gedeputeerde de bereidheid om, als er voldoende politiek draagvlak is en wij de verordening nog niet formeel herzien hebben, zij dan wel bereid is om de handhaving op de punten die gewijzigd worden te schrappen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Kocken wijst met name en terecht op die meneer die volgens mij een 30 centimeter te lange boot had en die erop werd aangesproken dat hij die boot zou moeten verwijderen. Dat is natuurlijk onzin. Ik vraag mij wel af of u dan ook als wij straks spreken over de grootschalige opvang van asielzoekers, bereid bent om te staan voor de natuur en voor het landschap als het kabinet of anderen met voorstellen komen om een groot tentenkamp op te slaan.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb net aangegeven dat je soms je belangen moet afwegen.

De heer DERCKSEN (PVV): Dus u zegt dat wij niet al te moeilijk moeten doen over een boot die 30 centimeter te lang is, maar zegt u bij een tentenkamp van misschien wel 2000 mensen: "Ach, wie weet, daaraan kan de VVD ook wel haar goedkeuring geven."

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat heeft de heer Dercksen mij niet horen zeggen. Dat ga ik ook niet op een vraag antwoorden.

De heer DERCKSEN (PVV): Ik wil juist graag dat u er iets over zegt. U zegt er namelijk nooit iets over. Net ook al niet. Ik vroeg naar maatregelen en u zegt er niets over. U produceert geluid, maar u zegt niets. Zeg nu wat u wilt. Wilt u een tentenkamp of wilt u geen tentenkamp? Als u een tentenkamp wilt, hoe groot mag dat tentenkamp dan zijn? Waar staat de VVD?

De heer KOCKEN (VVD): De VVD staat hier.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben een beetje verrast dat ik hier een discussie hoor tussen de VVD en de PVV, die bij uitstek de 'regels zijn regels' partijen zijn en die nu vragen om regels naast zich neer te leggen. Dat begrijp ik dus echt niet. Als je een boot van 7,5 meter mag neerleggen en je legt er een van 8 meter neer, dan is die te lang. Als je daar 8 meter van maakt in je wetgeving, dan komt er iemand met een boot van 8,5 meter en dan is deze ook te lang. Hoe ziet u dat verhaal? 100 km/uur op de snelweg is 100 km/uur op de snelweg. Het is heel gemakkelijk. Als je zegt dat je er 110 km/uur van maakt, dan zijn er weer mensen die dat te weinig vinden.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat was de discussie over de grenzen. Bij elke grens is het de vraag hoe het zit als je er iets overheen zit. Dat is helder voor de VVD. Als er regels zijn, moet je ze inderdaad handhaven. Je moet echter ook de vraag durven stellen over de redelijkheid en de doelmatigheid van regels. Van de gevallen die hier genoemd zijn, vragen wij ons echt af of die regels allemaal wel zo doelmatig zijn en of je regels niet op een andere manier moet hanteren, waarbij je veel meer kijkt naar wat je doel is, in plaats van dat je strakke normeringen instelt en meer ruimte biedt aan bijvoorbeeld het bestuur om daarin bestuurlijk eigen afwegingen te maken en maatwerk tot stand te brengen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Wilt u dat aan het bestuur overlaten of geeft u dat vertrouwen aan de ambtenaren? Op zich zegt u dat u de regels wilt handhaven, maar dat u het aan GS wilt overlaten. Dan zeg ik: "Sorry, wij zijn het bestuur en GS voert uit wat wij willen." Als u nu zegt dat u ambtenaren hun eigen verantwoordelijkheid wilt geven om bij problemen op te treden en in andere gevallen sommige dingen een keer te laten liggen, dan is dat in strijd met wat de VVD landelijk aangeeft en wat de VVD altijd aangeeft. Regels zijn regels. Dat zegt u zojuist zelf.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Regels zijn regels. De VVD pleit er ook altijd voor om zo min mogelijk regels te hebben. Als je echter regels hebt, dan moeten ze wel zinnig zijn. Dat moeten we nog eens goed nakijken voor wat betreft de Landschapsverordening. Ik ben even de vraag van de heer Hoefnagels kwijt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Volgens mij hebt u al voldoende geantwoord.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Kocken en ik zijn het met elkaar eens waar het over regels gaat. Als je regels stelt, zijn ze arbitrair en zul je altijd situaties krijgen die enigszins de vraag oproepen: zo is het toch niet bedoeld? Al met al zijn de regels en een Landschapsverordening er natuurlijk niet voor niets. Ze dragen ook de kwaliteit van het landschap in zich. Ik ben zelf heel trots als ik hier rondrijd en ik de grens naar bijvoorbeeld Zuid-Holland over ga waar geen landschapsverordening geldt. Dan zie ik toch wel degelijk het verschil. Ik ben dan ook benieuwd of de heer Kocken wel met ons deelt dat de Landschapsverordening toch wel van belang is om de kwaliteit van de leefomgeving af te dekken.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Een landschapsverordening is van belang voor de kwaliteit van de landschappen. Ik wil niet dat wij de kip met de gouden eieren weggooien. We moeten dus zorgvuldig blijven omgaan met onze mooie landschappen. Ik ben echter wel van mening dat inwoners daarin soms hun eigen verantwoordelijkheid kunnen nemen en dat Gedeputeerde Staten – want ook ambtenaren werken gewoon voor GS en vallen onder de verantwoordelijkheid van GS – daarin soms maatwerk moet kunnen leveren. Het bredere doel blijft natuurlijk dat wij die mooie landschappen in stand houden.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Na de gedachtewisseling met de heer Hoefnagels heeft de heer Kocken erkend dat het probleem van de gekookte kikker moet worden voorkomen. Dat wil zeggen: elke 30 centimeter lijkt dan geen probleem en op een gegeven moment is het ineens een boot van 300 meter geworden. U wilt een eenduidige, heldere grens vervangen door mogelijkheden voor maatwerk, afhankelijk van de situatie, et cetera. Dat leidt echter wel tot meer regels en ingewikkelde regelgeving. Er zijn namelijk uitzonderingsgevallen op een basisregel waarover moet worden nagedacht en waarvoor extra bevoegdheid bij GS of bij anderen ligt. Hoe voorkomt u dat er daardoor een wirwar ontstaat?

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil precies naar een heel ander soort regelgeving dan hoe de heer Bekkers die nu aan het verwoorden is. Daarmee krijg je namelijk uitzondering op uitzondering en regeltje op regeltje. Dan zien de inwoners door de bomen het bos niet meer. Daar moeten wij vanaf. Ik pleit ervoor om op een andere manier te kijken naar onze doelen om het mooie landschap in stand te houden, maar dan wel op een manier die leefbaar en werkbaar is. Ik denk dat ik

daar met de heer Bekkers wel uit kom als ik hem zo zie knikken. Ik hoop dat ik er ook met de anderen uit kom. Ik zie de voorstellen van de gedeputeerde met belangstelling tegemoet. De scherpe kantjes die er nu in zitten en die het een beetje onleefbaar maken, mogen er wat mij betreft echt uit. Ik heb nog twee opmerkingen.

De VOORZITTER: U heeft geen tijd meer. U zult die dan moeten bewaren tot de tweede termijn.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan doe ik dat.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! U kent de PVV-fractie als een fractie die bij debatten als deze het college de maat neemt voor allerlei linkse hobby's: niet werkende ecoducten en de hoge wegenbelasting per kilometer provinciale weg. Collega's zeiden het al: we kunnen er echter niet omheen, ook niet bij de behandeling van de begroting, om te spreken over de Islam-invasie die ook onze provincie treft. Veroorzaakt door de weggijkende elite die niets op heeft met de welvaart en het welzijn van haar eigen mensen. Een elite die nu zelfs bij monde van Eurocommissaris en socialiste Malmström openlijk zegt dat ze haar mandaat niet van de Europese bevolking heeft gekregen en dat ze dus zich helemaal niets gelegen laten liggen aan de belangen van Europeanen, laat staan aan die van Nederlanders. Ze zegt het gewoon. "Met Europeanen hebben we niets te maken." De schaamte totaal voorbij.

Onze inwoners in onder andere Soesterberg, in Overberg en in Amersfoort betalen het gelag. Uit een WOB-verzoek bleek dat in de eerste helft van 2014, toen de tsunami van gelukszoekers nog niet eens goed op gang was gekomen, er vijftien incidenten per dag plaatsvonden in Nederlandse AZC's. Intussen is de zwijgplicht voor een ieder die betrokken is bij een AZC weer als vanouds. De omwonenden verhalen echter over een groot gevoel van onbehagen en van overlast.

Met deze invasie van mensen uit landen waar antisemitisme en westenhaat hoofdvakken zijn op school leest een dergelijke provinciale begroting toch heel anders. Wat heb je namelijk aan een dialoog over blauw gras in een landschapscafé als er Ethiopiërs in je tuin liggen en je bespugen? Wat heb je aan fietssnelwegen als de politie je komt vertellen dat het misschien beter is dat je je hond 's avonds niet meer uitlaat omdat je huis naast een AZC ligt? Wat heb je aan een ecologische hoofdstructuur, of het nationale natuurnetwerk zoals dat tegenwoordig heet, als boven je dertien Eritreeërs wonen in één appartement, waarvan er waarschijnlijk elf illegaal wonen, zoals een voormalig SP-kiezer mij vertelde?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het belangrijk is dat elke partij haar eigen woorden kan kiezen in hoe zij dingen wil benoemen. Bij de heer Dercksen geef ik echter aan dat tot anderhalve minuut van zijn spreektijd het op zich wel ging, maar dat wij er ons niet per se gelukkig bij voelen en dat wij ervan denken dat dit toch wel een generalisering is. Ik denk echter dat het verstandig is dat ik nu even interrumppeer, voordat u doorgaat. Na anderhalve minuut gaat u namelijk toch wel heel veel dingen zeggen die niets meer met de werkelijkheid te maken hebben. Als u wilt u dat u serieus genomen wordt door andere partijen, dan druk ik u toch op het hart om in die zin iets te formuleren dat dichterbij de waarheid staat. Zo af en toe een generalisatie wil ik u vergeven, maar als u zegt dat er Ethiopiërs in de tuin slapen en dat er vakken westerlinghaat gegeven op school, dan gaat u een beetje in een fantasiewereld uw eigen werkelijkheid scheppen. Dan kunnen wij geen zaken meer met u doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De opmerking over het bespied worden in je eigen tuin komt uit een inspraakavond waar een mevrouw sprak die in Soesterberg woont. Het feit dat er in Syrië wordt onderwezen in antisemitisme is een vaststaand gegeven. Daar kan ik niets aan doen. U kunt het mij verwijten, maar het is niet anders: mensen in Syrië wordt Jodenhaat geleerd op school. Alle andere voorbeelden die ik heb gegeven, zijn voorbeelden van mensen die dat rechtstreeks aan mij verteld hebben, dan wel van mensen die mij een mailtje hebben gestuurd. Als wij het hebben over een fantasiewereld, dan leeft u misschien wel in die fantasiewereld. Friedrich Nietzsche heeft het al eens gezegd: "Sometimes people don't want to hear the truth, because they don't want their illusions destroyed." Volgens mij hebben wij dat gevalletje nu aan de hand.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Mijn verzoek aan de heer Dercksen zou dan zijn: kunt u die dingen dan minder generaliserend zeggen? Kunt u zich dan beperken tot hoe de feiten daadwerkelijk zijn? U maakt namelijk van een enkel ding de situatie alsof het algemeen voorkomt. Zeg dan dat er één mevrouw is geweest – als het waar is, maar dat willen we best van u geloven – waar Ethiopiërs in de tuin hebben geslapen. Maak er niet een soort van trend van alsof dat is wat overal gebeurt. Wat is er trouwens mis met het slapen in iemands tuin als dat een keer voorkomt? Ik heb ook wel regelmatig bij omzwervingen door Europa de gastvrijheid van mensen mogen genieten doordat ik mijn tent in hun achtertuin mocht zetten. Ik moet zeggen dat ik daarmee na een uitputtende dag meestal dolblij was. Ik kreeg meestal nog heerlijk te eten ook. Dat terzijde. De essentie van mijn vraag aan u is: kunt u het alstublieft opbrengen om de feiten te benoemen en er geen generaliserende draai van te maken waarmee u een soort van stemming creëert die geen recht doet aan de werkelijkheid en ook niet aan uw werkelijkheid?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik noem juist de feiten. Ik heb de heer Bekkers niet gezien bij de inspraakavonden in Soesterberg, want u was er niet. U wilt niet horen welke overlast de mensen ervaren. Tot slot: als u bij mij in de tuin komt slapen, zal ik u eruit knikkeren.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Hierbij is aangetoond dat buitenlandse mensen veel gastvrijder kunnen zijn dan Nederlanders. Laten wij proberen om die gastvrijheid goed vast te houden.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat is de fractievoorzitter van de PVV in de Provinciale Staten van Utrecht in 2015. Laten we dit feit vaststellen.

De heer DERCKSEN (PVV): Volgens mij bent u een beetje aan het generaliseren, als ik het goed hoor.

Mijnheer de Voorzitter! Wat heb je aan biodiversiteit, om maar eens een provinciaal thema te noemen, als de taal in je wijk niet veel verder komt dan het Arabisch en de klederdracht je doet vermoeden dat je in een buitenwijk van Teheran woont? Welkom in Schuilenburg. Er zijn wijken waar we toestaan dat vrouwenrechten en kinderrechten er daar wat minder toe doen. We zullen later vandaag daar nog nader op terugkomen.

Hoewel deze asielinstroom slechts beperkt het directe provinciale beleid raakt, gebeurt dat op een aantal terreinen toch. Enkele jaren geleden verzocht een ondernemer ons om zijn hal te mogen uitbreiden in de groene contour. Hij was bereid om voor de benodigde natuurcompensatie te betalen. Toch bleef een meerderheid zich hier halsstarrig tegen verzetten. Het mocht niet. Als echter vele duizenden ons land overlopen, dan zijn al diezelfde partijen bereid niet alleen onze welvaart en onze manier van leven op te offeren, maar ook de natuur. Kamp Zeist blijft namelijk voorlopig een AZC en wordt geen natuur. Hier in PS bleef het oorverdovend stil.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil het hier ook graag specifiek maken. Over welke ondernemer en welk plan heeft de heer Dercksen het hier?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Toen wij hier de PRS vaststelden was er iemand in Breukelen die een uitbreiding van zijn bedrijf wilde.

De heer HOEFNAGELS (D66): Nee, in Breukelen was sprake van een volledige uitbreiding van het bedrijventerrein richting Amsterdam. Dat ging niet om de uitbreiding van een bedrijf.

De heer DERCKSEN (PVV): Het was één ondernemer. Als u mij vraagt hoe hij heet en met wie hij getrouwd is, dan weet ik dat niet. Een jaar of vier geleden was hier één ondernemer die specifiek gevraagd heeft of hij zijn hal mocht uitbreiden. Ik weet niet wat D66 daar toen van vond, maar een meerderheid hier heeft dat geblokkeerd.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is het enige plan dat op dat vlak aan de orde is geweest Jan Snel in Montfoort. Hij heeft daarvoor toen wel degelijk toestemming gekregen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Er was één ondernemer die geen toestemming heeft gekregen, omdat wij daarover hebben gestemd. Een meerderheid was toen tegen. Meestal was de verhouding hier 24/23 in die zaken.

In de commissie wees ik er al op dat Kamp Zeist, dat nu dienst doet als AZC, natuurlijk het welzijn van de inwoners van Soesterberg aantast. Zou u uw dochter van bijvoorbeeld 9 jaar, laten we haar Aisha noemen, dan alleen buiten laten spelen als er 600 alleenstaanden bij komen op het AZC? Natuurlijk niet. Niemand zou dat doen, hoewel de meesten van u hier waarschijnlijk te hypocriet zullen zijn om dat toe te geven. De aanwezigheid van een AZC in de buurt van de woningontwikkelingen van Hart van de Heuvelrug heeft natuurlijk invloed op de prijzen. Een inwoner uit Soesterberg – ik was daar wel – vertelde mij dat zijn woning € 20.000 minder waard was geworden. Hij kan niet verhuizen. Hij zit gevangen in zijn eigen huis doordat de elite denkt dat we geen grenzen hebben.

De te ontwikkelen woningen op Apollo Noord, op Sterrenberg, liggen op loop- en fietsafstand van het AZC. Daar worden 600 alleenstaande jonge mannen gehuisvest. Zelfs de te ontwikkelen woningen tegen de vliegbasis aan, liggen dicht achter de supermarkt in Soesterberg. In die supermarkt worden intussen niet meer dan vier asielzoekers tegelijkertijd toegelaten. Dat verzin ik niet. Dat zijn de feiten. Het is natuurlijk niet uit te leggen dat de gedeputeerde die dit dossier behandelt zich hiervan geen wetenschap wil geven. Wij hadden gehoopt dat de naïeve behandeling van dit dossier intussen achter ons zou hebben gelegen. Misschien, nu de gedeputeerde er een paar weken over heeft nagedacht, is hij bereid een teken van realisme te tonen, ook voor wat betreft de prijzen in het Hart van de Heuvelrug.

Over ruimtelijke ontwikkeling gesproken, wordt het misschien eens tijd dat u ons gelijk geeft. Niet alleen ten aanzien van de overlastmolens in Houten – ik zie de documenten graag tegemoet –, maar ook voor wat betreft de OMU. Die kost € 600.000 per jaar. Die extra overheid blijkt, zoals wij al jaren geleden aankondigden, een druppel op de gloeiende plaat, een plaat die intussen met emmers tegelijk is geblust door de markt, de vastgoedmarkt. Kunnen we daar nu eens mee ophouden? De realiteit heeft de extra overheid hier intussen ruimschoots ingehaald. Graag een reactie hierop.

Dan het financiële toezicht op de gemeenten. Ik bezocht de gemeenteraad van Amersfoort en daar vertelde een D66-er dat het hem helemaal niet uitmaakt wat het opvangen van mensen zal kosten; hij vond het totaal onbelangrijk. Het economische is niet alleen bij GroenLinks afgeschaft. Amersfoort moest al de belastingen verhogen en bungelt op het randje van financieel toezicht door de provincie. Één week 148 asielzoekers opvangen in een noodopvang heeft de gemeente Woerden zelf € 70.000 gekost. Is het niet verstandig de gemeente Amersfoort, maar ook andere gemeenten, proactief te wijzen op deze financiële strop die er aan zit te komen? Ook de Participatiewet, waaruit de bijstand wordt betaald, ligt op het bordje van de gemeenten en juist daarvoor zijn de meeste gelukszoekers gekomen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat om het woord gelukszoekers. Ik vind het heel mooi dat iedereen geluk zoekt, want dat zou de doelstelling van je leven moeten zijn. Even los daarvan het volgende. De heer Dercksen heeft het over een D66-er. Ik weet niet wie het is geweest, maar ik weet wel dat onze wethouder in Amersfoort verantwoordelijk is voor dit dossier en dat het haar wel degelijk heel veel uitmaakt hoeveel geld dit kost. Vandaar dat D66 zich in Den Haag continu uitspreekt en duidelijk maakt dat voor gemeenten rondom die urgente noodopvang de gelden betaald worden en dat er voldoende geld voor is om dit soort zaken in de gemeenten voldoende te geven.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De woordvoerder van D66 dacht er heel anders over. Dat is slechts wat ik heb kunnen constateren.

Zou het niet verstandig zijn nu al de gemeenten te wijzen op wat er aan zit te komen qua financiële ontwrichting van hun begroting? Anders staan ze straks allemaal onder financieel toezicht.

Sociale woningbouw. Wat de PVV-fractie in de provincie Utrecht betreft is dit geen taak van de provincie. Niet omdat het niet belangrijk is, maar omdat die taak is uitbesteed aan corporaties, aangestuurd door het Rijk en bijgestuurd door gemeenten. Als de provincie zich daar ook nog mee gaat bemoeien, wordt het duurder en nog bureaucratischer. Corporaties hebben er onder leiding van nogal wat PvdA-leden nogal een puinhoop van gemaakt. In Amersfoort staan er intussen 34.772 op de wachtlijst. Al die mensen kunnen de boom in, want inwoners uit Bangladesh, Pakistan en Libië gaan allemaal voor. Nederlandse gezinnen worden intussen opgehokt op zolders, want Nederlanders zijn voor alle partijen, behalve de PVV natuurlijk, volstrekt onbelangrijk. Kan de gedeputeerde niet eens de belangen van de Nederlanders die op die wachtlijsten staan behartigen in plaats van die van statushouders. Ook hij is tenslotte gekozen door Nederlanders en niet door Libiërs.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De sociale woningbouw gaat volkomen de puin in door de bijdrage van de PVV over de afgelopen jaren. In Den Haag hebben wij gezien dat er werd meegewerkt aan hetgeen uiteindelijk tot de verhuurdersheffing heeft geleid. Wij hebben hier in deze Staten gezien dat er in het afgelopen jaar wel tien moties en amendementen zijn ingediend om de positie van de sociale woningbouw te verstevigen. De heer Dercksen en zijn partij hebben tegen al die voorstellen gestemd. Het allerlaatste wat in het belang is van de mensen die afhankelijk zijn van sociale woningbouw, is een grote PVV.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat zei u in de gemeenteraad van Amersfoort ook al. Ik had gehoopt dat u in de tussentijd de stukken zou hebben gelezen. Ik begin er niet voor niets over. Die verhuurdersheffing is echter van dit Kabinet. U kunt van Stef Blok zeggen wat u wilt, maar die is niet van de PVV. Wij hebben ons met hand en tand verzet tegen de verhuurdersheffing. Dat doen wij nog steeds en wij doen dat elke dag. Het is dus onzin. Ik begon mijn verhaal dat wij er niet voor zijn dat de sociale woningbouw op het bordje van de provincie komt, want dan zijn alle overheden ermee bezig. Dat wil de SP natuurlijk graag, want zij wil een megaoverheid. Trouwens, waarom zet de SP de € 4.000.000 die zij in kas heeft niet in voor de mensen? Dat moet hier niet op tafel komen, want er zijn andere overheden die zich daarmee bezighouden. Daar gaat het probleem niet van weg en het wordt alleen maar duurder.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik hecht eraan te melden dat de urgenties waarover de heer Dercksen spreekt en die hij generaliseert, dat het altijd vluchtelingen zijn die voorgaan bij woningen, ook een te forse generalisatie betreft, omdat er ook veel urgenties zijn die gaan over situaties waarin Nederlandse mensen verkeren. Daarnaast kunnen er ook urgenties zijn voor vluchtelingen/statushouders die in ons land verkeren. Het gaat echter niet alleen om hen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Er zijn mensen die, als zij in hun eigen gemeente willen blijven wonen, zich zo'n beetje moeten inschrijven als zij geboren worden. Daarvoor is in de afgelopen jaren helemaal geen aandacht geweest. Nu opeens, nu er mensen vanuit alle delen van de wereld aankomen, moet de wereld op zijn kop worden gezet om woningen te bouwen. Dat is er aan de hand.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik sta hier voor twee dingen. Ten eerste laat ik de heer Dercksen weten dat hij mij raakt met zijn tirade tegen vreemdelingen, maar dat is uw zaak. Het tweede punt is dat u nu over de helft van uw tijd heen bent. Dat is een beetje de reden dat ik hier sta. U heeft nu ruimschoots de helft van de bijdrage gebruikt om vreemdelingen de schuld te geven van zo'n beetje alles in Nederland. Ik ben benieuwd of u de tweede helft van uw bijdrage wilt gaan gebruiken om ook de positieve kant te laten zien. In Houten hebben we twee weken lang 200 vluchtelingen opgevangen. Dat is perfect verlopen. Er is nauwelijks commentaar geweest. Daarvoor hebben 40.000 tot 50.000 Houtenaren allemaal de handen uit de mouwen gestoken. Dat zijn ook de verhalen die er zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Behalve dan dat het tankstation bewaking voor de deur heeft moeten plaatsen, maar dat terzijde.

Ik ga verder met mijn eigen inbreng. Ik geef de vluchtelingen nog niet zozeer de schuld, maar ik geef de elite de schuld. Al die partijen, ook uw partij, die zeggen: "Kom maar binnen met je knecht". Er gebeurt helemaal niets. Alle grenzen staan open, niet alleen de binnengrenzen, maar ook de buitengrenzen. U, ook de ChristenUnie, is daarvoor verantwoordelijk. Ze doen in de Tweede Kamer ook helemaal niets.

In de begroting en ook in het coalitieakkoord is er veel aandacht voor vmbo- en mbo-leerlingen. Jeugdwerkloosheid is een groot probleem en het is goed dat daar aandacht voor is. Misschien is het ook wel goed om nog even te vertellen dat toen de EU miljarden van ons geld ging uitdelen ter bestrijding van de jeugdwerkloosheid onze minister-president Rutte het prima vond dat al dat geld, al ons geld, naar Zuid-Europa ging, want zij hadden ons geld veel harder nodig dan wij, zo zei hij. Er hoefde volgens hem helemaal geen geld naar Nederlandse jeugdwerklozen, aldus onze minister-president op jacht naar een mooie EU-betrekking.

Veel alarmerender en hardnekkiger is echter de werkloosheid onder ouderen. Dat begint tegenwoordig al bij 45-plus. Na twee jaar WW mag je van dit kabinet je huis en je spaargeld opeten en vervolgens beland je in de bijstand. Geen minister Asscher die zich voor je inspannt, want die is druk met het regelen van banen voor asielzoekers. In de commissie BEM heb ik dan ook een pleidooi gehouden om ook deze groep op de agenda te krijgen, niet alleen via de EU-fondsen, maar ook in het reguliere EBU-beleid. Daarop ontvang ik graag een reactie en een toezegging.

Er komt nog een andere grote taak naar de provincie die voortvloeit uit de nieuwe wet Natuurbescherming. Een wet die bepaalt dat wij de natuur moeten beschermen tegen invasieve exoten. Ik proefde daarover toch wat zorgen bij de provincie. Deze week hadden wij daarover een bijpraatsessie. Ik vraag aandacht voor de financiële gevolgen, maar ook voor de groene BOA's. Hoe gaan we ervoor zorgen dat zij straks, bij gebrek aan voldoende capaciteit en door gemankeerde regelgeving, slagvaardig kunnen optreden tegen stroperij? Graag een reactie daarop.

Tot slot de energietransitie. Nul-op-de-meterwoningen: GS wil er in 2020 50.000 gerealiseerd hebben. Welnu, voor € 65.000 is het niet gelukt om 1 nul-op-de-meter-appartement te realiseren, zo bleek bij een poging die Mitros deed. Dus voor € 3.250.000.000 gaat het niet lukken. Zo hangt dat hele energie Transitiebeleid van wereldvreemd idealisme aan elkaar. Laten we nog eens wat feiten noemen. Ik hoop niet dat u er allen te zeer door van de leg raakt. De atmosfeer bestaat voor slechts 0,0012% (twaalfduizendste procent) uit door menselijk handelen geproduceerd CO₂. We voeren hier debatten over een paar procent meer of minder duurzame energie, maar in twee, drie jaar tijd importeren wij uit andere landen zoveel mensen dat we er in Nederland qua omvang een stad als Utrecht bij krijgen. Hoe gaan we dat verwerken? Daarover hoor ik nooit iemand als wij het over CO₂-uitstoot hebben. Misschien kan de gedeputeerde hierover iets zeggen.

Het Kabinet wil in 2050 een volledige duurzame stroomvoorziening. Daar waar wij in Europa met 500 miljoen mensen zijn, is de bevolking van alleen Afrika in 2050 met 1,5 miljard zielen gegroeid. 1,5 miljard extra mensen in Afrika en tot 2050 ook nog eens één miljard extra mensen in Azië. Dat zijn 2,5 miljard extra mensen die hun huizen willen verwarmen en die willen eten. Daar zit je dan met je zonnepanelen en je windmolens en je nul-op-de-meterwoning. Als ik staatssecretaris Dijkzema vraag wat precies de gevolgen zijn van de nieuwe CO₂ handelsemissie-regels voor het klimaat, dan heeft ze geen idee. Nul, geen begin van een idee, net zoals de heer Van Muilekom ook geen idee had welke betekenis die € 1.600.000 heeft.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen haalt belangrijke vraagstukken aan op het punt van de CO₂-uitstoot. Complimenten daarvoor. De vraag is of u naast kritiek dat anderen daaraan niets doen, zelf ideeën hebt om daarin tot oplossingen te komen. Hoe kunnen wij ervoor zorgen dat al die mensen die u benoemt tot minder CO₂-uitstoot komen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ten eerste geeft het aan dat wij het met een procentje meer of een procentje minder niet gaan halen. Windmolens op zee kosten inmiddels al € 23.000.000.000. U bent het met mij eens. Ik verbaas mij wel over de vraag. Wij hebben hier her-

haaldelijk gepleit voor echte innovatie. Op tal van terreinen zijn er totaal CO₂-uitstootvrije bronnen van energie. Dat gaat om enorme ontwikkelingen. Tegen de tijd dat al die molens op de schroothoop gaan – ze gaan maar een jaar of vijftien mee –, zijn er andere vormen van energie en dus tal van energiebronnen onderweg. Ik noem thorium, ik noem kernfusie. Daaraan zouden wij meer geld moeten geven. Op de Technische Universiteit van Delft is een man een halve dag per week bezig met thorium, terwijl uw hele partij bestaat uit een mensenmassa die draait op subsidie. Daarvan gaan wij de oplossingen niet krijgen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Nog een laatste opmerking daarover. Het is verheugend te horen dat de heer Dercksen zich echt in de CO₂ en de energieproblematiek verdiept.

De heer DERCKSEN (PVV): Dat zouden meer mensen moeten doen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Dan heeft u tijdens uw omzwervingen vast ook wel ontdekt dat een van de grootste CO₂-veroorzakers de vleesconsumptie is. Echt veruit, maar dan ook echt veruit. Anders heeft u het ongetwijfeld gisteravond, op zondag, bij Lubach gezien, want daar werd het ook voor normale mensen helder uitgelegd. Thorium en innovatie zijn heel goed, maar wellicht is het dan, gezien de enorme problematiek die u schetst, ook wel een standpunt voor de PVV om te pleiten voor een manier om te komen tot minder vleesconsumptie. Klopt dat?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat klopt niet. Wij zijn namelijk een partij die mensen graag de vrijheid biedt om te eten wat zij willen. Ik begon mijn betoog over de energietransitie met de 0,0012% in de atmosfeer die bestaat uit door menselijk handelen geproduceerde CO₂. Dit zijn de maandgemiddelden van de temperatuur in De Bilt sinds 1994. Dat gaat dus over twintig jaar. Wie hierin een stijgende lijn kan ontdekken, is welkom aan mijn desk. Klaarblijkelijk heeft de opwarming van de aarde De Bilt overgeslagen. Over energietransitie gesproken: je moet wel haast elke vorm van rationeel denken uitschakelen wil je deze heilloze weg blijven vervolgen. Dat zijn we niet van plan. Daarom kunnen wij deze begroting niet steunen.

De VOORZITTER: Graag wil ik de heer Hoefnagels nog de gelegenheid geven om voor de lunch zijn betoog te houden. Terwijl hij naar voren komt, deel ik u mede dat de PvdA motie M72 heeft ingetrokken en dat daarvoor in de plaats is gekomen motie M76. Als u de verschillen bekijkt, dan is er een typefout uit gehaald.

Motie M76 (PvdA): reële fractievergoeding.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- dat in 2009 de gezamenlijke vergoeding die fracties krijgen voor het uitoefenen van hun functie met € 100.000,- is verhoogd;
- dat uit de fractieverantwoordingen over de periode 2011 – 2015 blijkt dat de gezamenlijke fracties over die periode een bedrag van € 314.763,- (ongeveer 19%) niet hebben uitgegeven;

overwegende:

- dat de begroting van de provincie Utrecht de komende jaren 'net aan' sluitend is;
- dat het dus van groot belang is om zorgvuldig met het beschikbare geld om te gaan;
- dat Provinciale Staten het voorbeeld moeten geven van zuinig en zorgvuldig omgaan met gemeenschapsgeld;

verzoeken de griffie:

met een voorstel te komen waarmee de subsidie aan de fracties in de Staten van Utrecht met 10% wordt verlaagd.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M76 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is het tijd voor een ander verhaal na de afgelopen twintig minuten. D66 wil vandaag met u de leefbaarheid van de provincie Utrecht bespreken. In de maatschappij wordt het begrip leefbaarheid veelvuldig gebruikt, ook door D66. Wat is leefbaarheid eigenlijk? Alhoewel er vele uitleggen mogelijk zijn, kies ik dit keer voor de Wikipedia-uitleg: met het begrip leefbaarheid wordt aangegeven hoe aantrekkelijk en/of geschikt een gebied of gemeenschap is om er te wonen of te werken. D66 vindt dat de maatschappij haar eigen leefbaarheid moet organiseren. Omdat de omgeving zich blijft ontwikkelen, zal de maatschappij zich moeten blijven aanpassen om de leefbaarheid op peil te houden: De economie verandert, de wereld verandert en de maatschappij verandert mee. Dit geldt ook voor ons mooie Utrecht, voor onze gemeenten en voor onze inwoners. Voor D66 is er dan ook geen twijfel over mogelijk dat we ons moeten blijven ontwikkelen, om onszelf, onze omgeving en daarmee ook onze leefbaarheid op peil te houden.

De laatste maanden horen wij veelvuldig dat de leefbaarheid onder druk zou staan. Bij deze algemene beschouwingen ontkom ook ik er niet aan daaraan aandacht te besteden. De komst van duizenden vluchtelingen uit met name het Midden-Oosten zou onze maatschappij ontwrichten. Als u mijn tekst tot op heden hebt gehoord, begrijpt u dat D66 niet bang is voor ontwrichting van de maatschappij. De leefbaarheid van onze maatschappij staat immers continu onder druk door de wereldwijde ontwikkelingen die op ons afkomen. De komst van vele vluchtelingen is voor D66 slechts een van die ontwikkelingen. Als maatschappij hoeven wij slechts beperkt te veranderen om de vluchtelingen te kunnen opvangen. Dat is: ga direct aan de slag met de integratie. Zorg dat vluchtelingen vanaf dag één de taal leren, laat hen werken en bijdragen aan de Nederlandse samenleving. Zorg dat ze zo snel mogelijk op eigen benen kunnen staan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het is volgens mij door alle partijen heen gezegd, voordat deze stroom mensen op gang kwam, dat de multiculturele samenleving heeft gefaald. Zelfs Angela Merkel zei het: "Multikulturalismus had gescheitert." Nu begint u over meteen werken en integreren. Heeft u één aanleiding om te denken dat het met deze mensen uit het Midden-Oosten wel gaat lukken, terwijl het met al die mensen die er al zijn gekomen niet gelukt is. Welke aanleiding is dat dan precies?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij is een van onze Eerste Kamerleden, tegenwoordig uw collega's, een van de eersten die heeft geschreven over het eventuele multiculturele drama. Dat is Paul Schnabel. Hij heeft daarover in het verleden veel gezegd vanuit het Sociaal Cultureel Planbureau. In elk geval is er zeker aanleiding om aan te geven dat dit anders is. Als ik kijk naar de Syrische vluchtelingen, dan komen zij uit een ontwikkelde maatschappij. Syrië was geen derdewereldland. Syrië was een tweedewereldland voordat de oorlog begon. Een ontwikkelde maatschappij waar geen grote problemen aanwezig waren. Op het moment dat wij ontwikkelde mensen in een ontwikkelde maatschappij kunnen opnemen en wij mensen kunnen steunen om hier hun draai te vinden, dan is dat wel degelijk mogelijk. Jazeker.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het mooie is dat men dat in Duitsland heeft uitgezocht. Daar hebben ze geconstateerd dat slechts 10% van de mensen die komen, daadwerkelijk op een redelijk korte termijn mogelijk op de arbeidsmarkt een plek zouden kunnen vinden. 10%. Gisteren zag ik een stuk waarin stond dat sinds juli BMW 2000 banen in de aanbidding heeft, waarvan er speciaal twintig voor asielzoekers in de buurt bestemd waren. Er is er niet één gekomen. Nul. U kunt deze bespiegelingen houden en iedereen kan zeggen dat het hoog opgeleide mensen zijn, maar dat is niet zo. Het zijn vooral analfabeten die binnenkomen. Natuurlijk zal een aantal mensen hoogopgeleid zijn, maar wat heb je aan een papiertje hersenchirurg uit Syrië als je de taal niet spreekt en als je de Engelse taal niet spreekt. Zij kunnen hier niet aan de slag. Tot slot denk ik dat het voor Syrië het beste is als hoger opgeleide mensen vooral in Syrië blijven. Dan kunnen ze hun land opbouwen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De overgrote meerderheid van de mensen die hier nu naartoe komen, zou het liefst hun eigen land opbouwen, maar ze vluchten voor oorlog.

D66 beziet de komst van de vluchtelingen op individuele basis. Een vluchteling op de vlucht voor oorlog in eigen land kan in ons land asiel aanvragen en een al dan niet tijdelijke status krijgen. Gelukkig maar. Dit is voor ons een belangrijk mensenrecht, waaraan niet getornd mag worden. Dit echter is landelijke politiek en daarop wil ik niet te diep ingaan. Ik wil wel kort ingaan op de rol van de provincie hierin.

Toch eerst landelijk. Op onnavolgbare wijze heeft het kabinet de commissarissen van de Koning gevraagd ook een rol te nemen bij het zoeken naar opvanglocaties. Waar visie en landelijke aansturing noodzakelijk zijn, kiest dit kabinet voor nog meer bestuurlijke spaghetti door een extra bestuurslaag te betrekken. Wat D66 betreft kan het Rijk zich er beter op richten om het draagvlak in de gemeenten te ondersteunen, door bijvoorbeeld voldoende financiële middelen beschikbaar te stellen en akkoord te gaan met minder grote opvanglocaties. De provincie kan zich dan richten op de doorstroming van vluchtelingen met een verblijfsstatus naar de woningmarkt. Tot zover de landelijke politiek.

Leefbaarheid heeft meerdere gezichten; ik zei het al. Zo is energietransitie noodzakelijk om de leefbaarheid op lange termijn in stand te houden, zowel vanwege de noodzakelijke vermindering van de CO₂-uitstoot, als ook om minder afhankelijk te worden van landen die een andere kijk hebben op het leven. De Staten hebben voor de zomer besloten zich op een andere wijze voor te bereiden op het onderwerp 'energietransitie', namelijk volgens het BOB-model. Nu heb ik begrepen dat op dit moment of zojuist een groepje bij elkaar is gekomen om dit verder te bespreken. Ik wil vandaag echter niet GS aanspreken, maar onszelf als Staten. Wanneer gaan wij dit oppakken? Om ons heen, in gemeenten, in bedrijven en bijvoorbeeld via de EBU gaan de ontwikkelingen erg snel. Mijn vraag aan onszelf is: gaan we achter de ontwikkelingen aanlopen of gaan we meesturen? Dat is een oproep aan onszelf. Laten we dit snel oppakken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik zou graag van de heer Hoefnagels willen weten hoe het rapport van de Universiteit van Utrecht over die windmolens in Houten een plek krijgt in dit debat. Als iets klaarblijkelijk de leefbaarheid in Houten naar zijn mallemoer heeft geholpen, dan zijn het de molens in Houten wel. Krijgt dat een prominente plek, ook bij D66?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind dat lastig. Dit onderzoek is behoorlijk duidelijk. Het is niet zozeer dat ik dat onderzoek niet had gewild, want het is een heel goed onderzoek. Je merkt echter vanuit de resultaten dat het niet is gelukt om de maatwerkvoorschriften die daar zijn bedacht om de impact voor de bewoners te minimaliseren op een goede manier te handhaven. Ik ben er bang voor dat als we op zo'n manier verder moeten, we niet meer verder kunnen met maatwerkvoorschriften. Uit het onderzoek blijkt namelijk ook dat de hoeveelheid daadwerkelijk optredende slagschaduw en geluidsoverlast die is gemeten minder is dan wettelijk mogelijk is. Oftewel: er wordt nu heel erg gefocust op de maatwerkvoorschriften. Die maatwerkvoorschriften zijn op de een of andere manier mislukt, terwijl de Staten juist willen dat mensen zo min mogelijk last hebben als wij ontwikkelingen doorvoeren die wij maatschappelijk van belang vinden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Daarop kan ik alleen maar zeggen: kun je na gaan. Die landelijke regels, die overigens veel soepeler zijn dan bij geluidsoverlast door auto's en snelwegen, zijn ruimer dan de maatwerkvoorschriften. Ja, wij hebben hier vier jaar gezegd dat het een rommeltje is en dat er niets van klopt. We waren de enigen. Die maatwerkvoorschriften zijn dus strenger en die zouden dus moeten leiden tot minder overlast. Daarvan is echter niets gebleken. Die molens leveren, als ze draaien – en dat doen ze al bijna niet – in 5% van de tijd, dat is dus een uur per dag, overlast op. Een uur per dag overlast. De conclusie van de universiteit was dat je die dingen niet in dichtbevolkt gebied moet plaatsen. Ik hoop dat dat kwartje nu eindelijk een keer gevallen is. Het komt niet bij ons vandaan, maar van de universiteit.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Die conclusie wordt niet zo specifiek door hen getrokken in dat rapport. Dat staat niet specifiek in het onderzoek vermeld, zoals ik het heb gele-

zen. Nogmaals: de maatwerkvoorschriften leiden ertoe dat er minder overlast is. We moeten proberen om met maatwerkvoorschriften te blijven werken. Volgens mij moeten wij daarbij proberen hoe wij het zo goed mogelijk kunnen doen. Ik ben het echter met u eens: hoe minder overlast, hoe beter. Overlast wil zeggen dat een groep mensen overlast ervaart. Dat is heel vervelend. Daarmee ben ik het helemaal eens. Het is echter niet zo dat, als dat er op een dag één uur overlast is voor een groep mensen, daarmee bepaalde zaken helemaal niet moeten doorgaan. Er zijn ook wegen waarvan mensen 24 uur per dag overlast hebben. Dat betekent ook niet dat wij die weg stilleggen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil zaken doen. Wij verschillen van mening en dat blijft zo totdat steeds weer meer mensen er overlast van hebben. Een paar maanden geleden hebben wij een motie ingediend met het verzoek om in elk geval één molen stil te zetten waarvan overlast wordt ervaren als de wind uit het noordwesten komt. Ik weet het niet precies, maar dat zullen de deskundigen ongetwijfeld weten. Waarom gaan wij nu niet eindelijk die molen stilzetten, zodat wij de kinderen die daar in die wijk regelmatig wakker liggen 's nachts, eindelijk van dienst kunnen zijn? Die mensen komen onze voeten kussen. Kan ik eindelijk op D66 rekenen?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij zitten hier in de provincie. Wij voeren toezicht uit op de gemeenten. We hebben algemeen beleid met betrekking tot de energietransitie. Ik ga hierop nu niet antwoorden. Het is namelijk geen vraag die hier nu voorligt. In Europa kan de regio Randstad, samen met andere verstedelijkte regio's, een vuist maken om de verbetering van onze luchtkwaliteit te realiseren. Dat dit hoogst noodzakelijk is, blijkt wel uit Volkswagen-gate. Verdere inzet in lobby-groepen als AIR is voor ons van groot belang. Juist komend jaar, als Nederland voorzitter is van de Europese Unie, zou de regio Randstad daarin een trekkende rol moeten nemen. Doen we dat wel voldoende? Zijn we daarop voorbereid?

De leefbaarheid in het stedelijk gebied wordt niet alleen verbeterd door schonere auto's, maar ook door het stimuleren van alternatieven. In ons coalitieakkoord streven wij naar een verdubbeling van het gebruik van de fiets in 2030. Dit mes snijdt qua gezondheid zelfs aan twee kanten.

Als mijlpaal voor 2016 is in de begroting opgenomen: "Overeenstemming met het Rijk over de inbreng van de regionale wensen bij aanbesteding van de A27 Houten-Hooipolder". D66 gaat ervan uit dat de regionale wens van een fietsverbinding langs de A27 hierin wordt meegenomen. Een fietspad op deze plek kan de route Vianen – Houten – Utrecht Science Park aanzienlijk verkorten, met tot wel zeven kilometer. Dit fietspad is ook in vorige statenperiodes aan de orde geweest en past volgens ons perfect binnen onze doelstellingen. Wij horen hierop dan ook graag een positieve reactie van Gedeputeerde Staten.

Verduurzaming van onze leefomgeving is onmisbaar. De leefbaarheid van onze aarde en ook van onze provincie is alleen houdbaar indien wij op een andere wijze met onze economie omgaan, bijvoorbeeld met onze landbouw. De biodiversiteit staat immers nog steeds onder druk, in Nederland, maar zeker ook in onze provincie. Landbouw speelt daarbij een belangrijke rol. De traditionele stikstofintensieve landbouw heeft in een provincie die inzet op een rijke flora en fauna geen toegevoegde waarde. D66 wil graag dat duurzaam de norm wordt. Dat kan, ook financieel. De business case van duurzaam boeren is steeds beter te maken. Het is aan de provincie om het te faciliteren, door regelgeving aan te passen, door waar nodig te stimuleren en door de agrarische sector te verbinden met de kennis die in onze regio aanwezig is. GroenLinks zal later vandaag een motie indienen om ook in Den Haag extra steun voor de boeren te krijgen. Die motie is door D66 meeondertekend.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of de heer Hoefnagels onze motie heeft gelezen over 'Utrecht boert bewust'.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hem even langs zien komen. Ik ken het idee van 'Vallei boert bewust'. O-gen is daarmee bezig en dat loopt heel goed. Ik was mij er niet van bewust dat dit extra financiële ondersteuning zou vragen, anders dan datgene wat er allemaal al mogelijk is.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): U zegt dat we een aanzet kunnen geven en dat wij het kunnen stimuleren. Misschien past dit voorstel heel goed in uw betoog.

De heer HOEFNAGELS (D66): De strekking van het verhaal past heel goed in het betoog. Ik wist echter niet dat er extra geld voor nodig zou zijn. Ik dacht dat dit al in de bestaande budgetten zit en dat de mogelijkheden er zijn. Dat punt uit uw motie is mij niet bekend. Ik wacht daarom graag de beantwoording van de gedeputeerde daarover af.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De heer Hoefnagels zei dat wat hem betreft duurzaam de norm wordt. Kan hij dat nader toelichten?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Duurzaam de norm: daarmee bedoel ik dat we ernaar moeten streven dat alle landbouw op een duurzame wijze wordt vormgegeven. Voor die stikstofintensieve landbouw die wij in de afgelopen tientallen jaren hebben gehad is er geen toekomst. Vandaar.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Bent u ermee bekend dat ook de agrariërs in de provincie daarmee al volop bezig zijn?

De heer HOEFNAGELS (D66): Ja, absoluut. Dat doen zij heel goed. Ze zijn er echter niet volop mee bezig. Wij streven ernaar dat ze er wel allemaal volop mee bezig gaan. Het is ons streven om datgene wat er allemaal wordt uitgevoerd, verder uit te rollen, et cetera. Het blijkt ook – dat is het verhaal rondom die motie – dat boeren af en toe wel willen, maar dat zij zo weinig geld krijgen voor hun producten, dat het voor hen moeilijk is om die investeringen te doen. Wij willen hen daarbij graag ondersteunen.

Om de leefbaarheid van kantoorgebieden, winkelgebieden en ons buitengebied in orde te houden, hebben wij in het coalitieakkoord ingezet op het aanpakken van de leegstand. De leegstand van zowel het bedrijfs- als het maatschappelijk vastgoed heeft inmiddels een enorme omvang gekregen, zonder het vooruitzicht dat deze leegstand door bijvoorbeeld de aantrekkende economie weer zal verdwijnen. Wat D66 betreft moet er daarom alles aan worden gedaan om overbodige plancapaciteit uit de gemeentelijke bestemmingsplannen te halen. Het is belangrijk dat de schaarse ruimte in Utrecht zo goed mogelijk wordt benut. Voor het platteland is een goede visie op leegstand noodzakelijk. Dat zo nodig sloop daarin een rol kan spelen, is voor D66 geen bezwaar. Wij wachten de plannen in 2016 met veel plezier af. Om de uitdagingen van vandaag en morgen aan te kunnen, is het noodzakelijk om zo snel mogelijk tot transformatie over te gaan. D66 hoort graag van Gedeputeerde Staten welke verdere stappen de Staten zouden kunnen nemen om transformaties sneller te laten plaatsvinden.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik werd getriggerd door het woord 'sloop'. Ik ken D66 als een heel constructieve partij. In de commissie is er discussie geweest over de financiering van de sloop. Heel graag zou ik van de heer Hoefnagels horen hoe hij de rol van de provincie daarin ziet.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! In de commissie is daarover inderdaad discussie geweest. Daarbij is echter ook aangegeven dat wij in feite onvoldoende weten wanneer de provincie daarin een rol heeft. Vandaar dat ik de notities van de heer Krol op dat terrein afwacht, zodat wij goed gefundeerd een mening kunnen vormen en wij niet bij voorbaat zeggen dat wij dit of dat willen. Wij willen eerst zien wat er op tafel ligt en wat de voors en tegens zijn voordat wij daadwerkelijk zeggen in welke gevallen er steun van de provincie nodig is. Als ik nu een algemene uitspraak zou doen, dan zouden wij moeten nagaan of dat voor kantoren, voor agrariërs of voor kerken is. Waarvoor is dat dan? Dat kan ik u nu niet toezeggen. Ik weet het nu niet.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Tot die commissievergadering was het beeld altijd dat de provincie bezig is de marktwerking juist weer terug te brengen of te versterken. Als je dan wel de discussie opent om als provincie sloop te gaan financieren, verhoudt zich dat niet goed tot elkaar.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg niet dat ik sloop ga financieren. Ik zeg dat een visie op sloop deel moet uitmaken van de leegstandsproblematiek op het platteland. Ik zeg niet dat wij het moeten financieren.

Ik heb de leefbaarheid van onze provincie nu vrij uitgebreid aan de orde gebracht. Graag ga ik nu nog in op de leesbaarheid van de begroting. Hij leest lekker weg: met een goed glas wijn in de hand, prima. Met de rekenmachine in de hand, wordt het echter af en toe lastiger. D66 heeft zeer uitgebreid vragen gesteld over de begroting vanuit de controlerende rol van de Staten. Het is namelijk lastig om goed te kunnen controleren hoe de gelden die wij jaarlijks ter beschikking stellen worden uitgegeven. Wij constateren onvolkomenheden bij bijvoorbeeld de reserves van het BRU) bij het bepalen van het weerstandsvermogen en bij de hoogte van de voorzieningen. Om een voorbeeld te geven van dat laatste: bij de voorjaarsnota hebben wij de noodzaak betwist van het verhogen van de voorziening Beheer en onderhoud wegen met € 4.200.000. Het moest en zou echter zo zijn. D66 was dan ook verrast te constateren dat deze verhoging in de begroting van 2016 er niet meer in staat. Wellicht is er toch voor gekozen om deze gelden voor de reserve Mobiliteitsplan te gebruiken. Het is voor ons onvoldoende duidelijk hoe dit soort wijzigingen in een plan komen. Doordat dit niet helder verwoord is in de begroting, is dit een voorbeeld dat aangeeft hoe belangrijk het is dat Provinciale Staten beter in staat worden gesteld hun controlerende rol te vervullen. D66 is dan ook blij met de toezegging van de gedeputeerde in de commissie BEM dat zij hiermee aan de slag gaat. D66 hoort in haar beantwoording echter graag hoe inzichtelijk Gedeputeerde Staten denken dat de begroting daarmee gaat worden. Oftewel: een stapje verder. U gaat ermee aan de slag. Wat gaat u nu doen en wat krijgen we straks te zien, waardoor de begroting beter inzichtelijk wordt?

De VOORZITTER: Hiermee besluit ik het ochtenddeel van de vergadering. Ik wil graag om 13.30 uur verdergaan met de vergadering. We lopen wat achter op de planning. Ik wens u allen een smakelijke maaltijd en zie u om 13.30 uur terug. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 12.49 uur tot 13.34 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Het woord is aan de heer Meijer.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is al een paar maanden terug dat wij elkaar in Noordwijkerhout ontmoeten. Daar ging het over verbinden, samenwerken, proberen elkaar te vinden waar tegenstellingen zijn. Het is in die geest dat wij bij de behandeling van de kadernota een aantal voorstellen hebben ingediend. Van de zijde van de coalitie, op dat moment verwoord door de heer Hoefnagels, werd er gezegd: "Spijker ons nou niet vast op spijkerharde voorstellen, zo van: het geld moet van daar naar daar, maar geef nu eens een richting aan. Dan zullen wij, helemaal in de geest van Noordwijkerhout, komen tot een uitwerking als die voorstellen bij de kadernota worden aangenomen. Dat zullen we dan in de begroting terugzien." Inderdaad is een aantal voorstellen aangenomen, ook voorstellen van ons, op het gebied van huisvesting en op het gebied van energie. Nu ligt er dan die begroting.

Als wij naar die begroting kijken, kunnen wij ons niet aan de indruk onttrekken dat daarin veel goede voornemens staan, dat er vooral verwezen wordt naar momenten die zich nu niet voordoen en dat er gesproken wordt met allerlei partijen. Concrete actie, concrete verbeteringen, maatregelend die vrouwen geven, dat het enorme tekort aan sociale huurwoningen en het energieuiniger maken daarvan heel concreet en keihard wordt opgelost, hebben wij in deze begroting echter niet kunnen ontdekken. Dat kunnen wij ons niet veroorloven. Het is namelijk niet alleen zo dat wij hier rustig in onze provincie voortkabbelen en onze eigen processen in de hand hebben, niet gestoord door de boze buitenwereld, nee, de boze buitenwereld dringt zich in in onze wereld en eist dat wij daar als overheid en ook als provinciale overheid adequaat op reageren. Het is namelijk niet door de vluchtelingencrisis, maar het is naar aanleiding van de vluchtelingencrisis. Wij moeten vluchtelingen opvangen. Laat ik dat hier heel nadrukkelijk stellen. Als het aan mij ligt, gaan wij daarop straks bij een ander agendapunt dieper op in. Deze vluchtelingencrisis maakt met name duidelijk hoe verschrikkelijk sectoren in dit land aan hun lot zijn overgelaten. Dan doel ik met name op de sociale woningbouw en alles wat daarmee sa-

menhangt. Wij hebben inmiddels te maken met wachtlijsten van acht tot tien jaar, op gevoelige plekken, en onvermogens van gemeenten en woningcorporaties om daaraan iets concreets te doen, in elk geval om daaraan voldoende iets te doen. De vluchtelingen crisis van dit moment maakt dat op een pijnlijke manier duidelijk.

Het gaat natuurlijk niet alleen om het opvangen van vluchtelingen. Het gaat vooral ook om het recht doen aan diegenen die recht hebben op onze zorg. Die zorg moet inderdaad in eerste instantie geleverd worden door de gemeenten en de woningcorporaties. Het is natuurlijk de verantwoordelijkheid van het kabinet om daarvoor te staan. Het kabinet doet het echter niet. De gemeenten zitten met het water tot over hun lippen. De corporaties hebben te maken met een beleid dat met afroaming en uitpersing te maken heeft, waardoor grote initiatieven in financiële zin uiterst moeilijk van hen te verwachten zijn. Dat betekent dat de provincie moet doen wat nodig is. Dan komen wij op de rol van de provincie waarover wij het aan het begin van deze statenvergadering al hadden. Dat betekent dat als wij enige ruimte creëren tussen het weerstandsvermogen dat er echt moet zijn en datgene wat zich straks gaat aftekenen, wij ons de vraag moeten stellen of wij dat geld moeten oppotten of dat wij het geld moeten inzetten waar het nodig is en waar wij substantiële verbeteringen kunnen aanbrengen. Reken er maar op dat de woningbehoefte wordt besproken. In Utrecht hebben wij te maken met 4000 sociale woningen die er in feite niet zijn. In Amersfoort gaat het om 2000 woningen. Zeker, gemeenten willen veel en corporaties willen ook wel wat. Er moet echter geld komen. Als iedereen zegt en als de provincie blijft zeggen dat wij faciliteren, dat wij praten, dat wij de 'stakeholders' erbij roepen, dan wordt het uiteindelijk niet opgelost. Daarom wil de fractie van de SP dat de Staten de beurs trekken en doen wat wij kunnen, op een verantwoorde manier. Ik hoop daarvoor steun te krijgen. Als ons voorstel wordt aangenomen, betekent dat toch dat er gewoon nog sprake is van een verantwoord weerstandsvermogen waarin alle risico's zijn meegenomen, dat er nu boter bij de vis wordt geleverd en dat er gezegd wordt dat deze provincie Utrecht € 20.000.000 gaat investeren in energiezuiniger en meer sociale huurwoningen. Reken maar dat het proces dan behoorlijk op stoom zal komen. Daarom dien ik hierbij dit amendement in.

Amendement A15 (SP): meer en bovendien energiezuinige sociale huurwoningen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking en vaststelling van de programmabegroting 2016;

overwegende:

- *dat er in de provincie Utrecht al vele jaren een groot tekort is aan sociale huurwoningen;*
- *dat veel bestaande sociale huurwoningen slecht geïsoleerd zijn;*
- *dat Provinciale Staten regelmatig in meerderheid hebben aangegeven dat de provincie zich hier actief mee moet gaan bemoeien (twee moties van 22 juni 2015);*

besluiten:

- *aan de paragraaf "integrale benadering binnenstedelijke ontwikkeling" op blz. 28 van de programmabegroting 2016 het volgende toe te voegen:
"Wij willen als provincie samen met corporaties en gemeenten de aankomende 3 jaren minimaal 1000 nieuwe sociale huurwoningen bouwen. Daarnaast willen wij 1000 bestaande sociale huurwoningen 2 labels op de energieladder laten stijgen";*
- *bekostiging onder andere via garantstellingen en cofinanciering;*
- *bovenstaande te dekken uit het verschil tussen het noodzakelijke weerstandsvermogen en de prognosticeerde stand van het reserve weerstandsvermogen van 31 december 2015. Dat is tenminste € 20.000.000;*
- *tevens kan dekking gevonden worden door het overschot op de jaarrekening en zo nodig het verhogen van de opcenten.*

Boter bij de vis. Het is een beetje het kernbegrip van mijn betoog. Er zijn allerlei voornemens, zolang wij ons die kunnen veroorloven. Op een gegeven moment moet er echter actie worden ondernomen.

Dat geldt ook als wij praten over duurzame energie. Voornemens zijn er namelijk genoeg. Beslismomenten zijn er vooral later. Er liggen procesvoorstellen. Er moet echter iets gebeuren. Daarom komen wij ook hiervoor met een voorstel om bij de duurzame energie concreet actie te ondernemen in de vorm van zonnepanelen en het vergroten van het draagvlak voor windenergie en ervoor te zorgen dat inwoners daadwerkelijk profiteren van het plaatsen van windmolens in hun omgeving en dat niet anderen er met de winst vandoor gaan. Onze motie daarover dien ik nu in.

Motie M77 (SP): opwekken duurzame energie.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015;

constaterende:

- *dat Utrecht onder de maat presteert als het gaat om het opwekken van duurzame energie, 2,15% in plaats van 4% (pag. 57);*
- *dat er geen uitvoering gegeven is aan motie M53, juni 2015;*

overwegende:

dat het college te weinig ambitie toont om serieus werk te maken van opwekking duurzame energie;

dragen het college op:

- *meer "energie" te steken in het daadwerkelijk mogelijk maken van het opwekken van duurzame energie door cofinanciering en garantstellingen van nieuwe technologie;*
- *mogelijk te maken dat burgers profiteren van lagere tarieven bij het meewerken aan het plaatsen van windmolens, zonnepanelen e.d.;*
- *draagvlak te vinden voor locaties waar windmolens kunnen worden geplaatst, door bijeenkomsten in de betreffende gemeenten te organiseren voor bewoners en bedrijven;*
- *gesprekken aan te gaan met woningbouwcorporaties over het plaatsen van zonnepanelen op de daken van sociale woningen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de heer Meijer vragen stellen over drie of vier onderwerpen tegelijk. Laat ik beginnen bij de sociale woningen. U zegt dat de provincie 1000 nieuwe sociale huurwoningen gaat bouwen. Hoe had u zich dat organisatorisch voorgesteld?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Wij proberen nu concreet een daad te stellen. Wij stellen ons het volgende voor. In het overleg met gemeenten en met woningcorporaties en door geld – wij komen nu met geld en niet alleen met gepraat – moet een situatie ontstaan waarin die planontwikkeling zich kan voltrekken. Daarin wacht niet de ene partij op de andere. In bijvoorbeeld een stad als Amersfoort heb je de bizarre situatie dat de gemeente geen mogelijkheid ziet om feitelijke fondsen in haar begroting op te nemen, maar slechts een klein bedrag. De gemeente onderkent echter dat het noodzakelijk is dat er veel gebouwd gaat worden. Ze komt met dat kleine bedrag en hoopt dat anderen het gaan doen. Dat doet iedereen. Dat moet doorbroken worden. Dat willen wij en dat is de kern van ons voorstel.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! De heer Meijer komt dus met geld, maar daarvoor heeft hij nog geen vast en concreet plan. Dat is de conclusie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zou ook bijzonder hovaardig zijn. Ik vind dat wij hier een rol hebben. Die rol heb ik net uitgelegd. Het kan echter niet zo zijn dat wij gemeenten, corporaties en vooral ook inwoners overvallen met wat wij willen. Natuurlijk ligt er een heel belangrijke rol voor gemeenten en corporaties, die lokaal die verantwoordelijkheid hebben om het in te vullen. Om ervoor te zorgen dat de zaak in beweging komt, zijn wij er.

De heer DERCKSEN (PVV): Ja, dat kost geld en dan heeft de provincie weer een taak bij die elders ligt. Daarover verschillen wij van mening.

Een ander thema betreft de windmolens. Ook u heeft het rapport van de Universiteit Utrecht waarschijnlijk gezien. Als ik u in actie zie bij gemeenteraden, dan heeft u het vaak over draagvlak. Dat schrijft u nu ook over de windmolens. Het stond niet in het rapport, maar de conclusie van een onderzoeker van de Universiteit van Utrecht was op RTV Utrecht te zien. Deze conclusie was dat je in dit soort dichtbevolkte gebieden helemaal niet met windmolens kunt werken, omdat deze altijd veel ellende met zich meebrengen. Er ligt ook een vraag onder. De nationale energieverkenningen komen eraan. Er is vastgesteld dat in 2020, over een schamele vijf jaar, iedere Nederlander € 420 meer kwijt is aan energie door al deze duurzame hobby's van de SP. Als je dus een alleenstaande moeder bent met één kind, dan ben je gemiddeld € 840 meer kwijt aan energie. Hoe gaat u aan uw kiezers uitleggen dat ze straks helemaal niets anders meer kunnen als zij het licht aandoen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Met deze bijzonder eenzijdige rekenpartij van de heer Dercksen kan ik natuurlijk meegaan en ik kan daarover een heel verhaal houden wat dit betekent voor de lasten, maar de werkelijkheid is anders. Dat is het probleem. De heer Dercksen heeft allerlei bronnen, maar hij selecteert daarin zorgvuldig.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer Meijer, het gaat om de nationale energieverkenning. Het is niet iets van de PVV.

De heer MEIJER (SP): De heer Dercksen en ik zijn in de campagne herhaaldelijk aanwezig geweest op bijeenkomsten. Daar hebben wij elkaar gesproken, ook over hoe het zit met de klimaatverandering en over de noodzaak om actie te ondernemen. Dan weet hij ook net als ik dat van wel 100 klimatologen er 95 erkennen dat het noodzakelijk is om die klimaatverandering door te voeren. U kwam toen met uw papiertje uit De Bilt over negen jaar, maar dat onderzoek loopt al tientallen en tientallen jaren. Op basis van dat onderzoek wordt uiteindelijk gekeken waar de prioriteiten horen te liggen. Daaraan ontlene wij onze keuze om te zeggen dat die 65,5 MW in 2020 zal moeten. Wij willen draagvlak creëren voor die windenergie. Dat is het verschil tussen u en mij. Wij willen naar iets toe gaan en wij willen ook dat zij er voordelen van ondervinden, nadrukkelijk door hen financieel te laten profiteren van datgene wat er staat te gebeuren. Dat is voor ons een keihard punt. Dat betekent bijvoorbeeld dat wij over Lage Weide hebben gezegd dat het draagvlak er daarvoor niet is. Dat weet u heel goed. Die keuze maken wij hier niet. Daar ligt een taak voor de provincie om dat draagvlak te bevorderen. Dat is onze benadering.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is heel verdrietig voor al die SP-kiezers die straks € 420 de man meer aan energie kwijt zijn in vijf jaar tijd. Ik denk dat u eens bij uw achterban moet nagaan of zij bereid is die € 420 per man te willen betalen aan duurzame energie en of zij die molens wel in hun tuin willen hebben. Ik denk van niet. De cijfers komen niet van mij, maar zij komen van de nationale energieverkenning van het ministerie van Economische Zaken. U kiest wederom, net zoals bij het vluchtelingen debat, niet voor uw achterban. U laat hen stikken en u laat hen de rekening betalen voor uw groene sprookjes. In uw betoog zat namelijk helemaal geen feitelijke en verifieerbare informatie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem met de grootst mogelijke belangstelling kennis van de opvatting van de heer Dercksen. Ik stel vast dat wij proberen een bestaande situatie om te buigen in de richting van voordeel voor inwoners. Onderzoeken die nu worden gedaan zijn gebaseerd op feiten. Dan moet je natuurlijk het onderzoek in zijn totale context beschouwen, gebaseerd op feiten die er nu zijn. Wij willen nieuwe feiten creëren, waardoor inwoners meer financieel voordeel genieten door het plaatsen van windmolens. Wij denken dat de overheid daarin een nadrukkelijke rol speelt. Ik ben ook erg blij met de zorg die de heer Dercksen heeft over de kiezers die altijd op de SP stemmen. Straks bij het vluchtelingenprobleem komen wij daarover nader te spreken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Meijer. De beschrijving van de problematiek op de woningmarkt onderschrijven wij volledig. Wij hebben een

motie gemaakt over een 'taskforce' Woningbouw, maar wij hebben daaraan vooralsnog bewust geen geld gekoppeld, met name omdat wij denken dat daar waar geld wordt opgepot – ik denk daarbij aan onder meer de pensioenfondsen – je kunt proberen partijen bij elkaar te krijgen om geld te investeren. Waaraan zou u het geld van de provincie willen besteden? Aan de verlaging van grondprijzen? Het is nogal een hoeveelheid geld. Ik denk ook aan andere partijen die geld in het laatje zoude moeten leggen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Natuurlijk heeft de partij van de heer Van Muilekom en mijn partij een zekere verwantschap bij het geven van prioriteit aan de oplossing van deze moeilijkheden. We zullen vanmiddag het debat met belangstelling volgen. Het probleem op dit moment is echter dat ik net betoogd heb dat ook het college met voornemens op toekomstgerichte contactmomenten komt, maar geen boter bij de vis levert en dat ook uw voorstel op dit moment qua feitelijke bijdrage nog niets voorstelt. U stelt voor nog te wachten en noemt de pensioenfondsen. Ik begrijp dat. Het is prima als er uit die richting een bijdrage wordt geleverd, maar iemand moet dat op elkaar wachten doorbreken. Naar ons idee zijn wij dat, op onze plek. Hoe dat moet worden uitgewerkt met die grondprijzen, waarover in veel gemeenten gesproken wordt, en qua plek – wat zet je er neer in plaats van iets anders –, zijn allemaal keuzes waarbij lokale overheden een heel belangrijke stem in het kapittel moeten hebben. Ik wil daaraan op geen enkele manier afbreuk doen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Kan de heer Meijer dan iets meer aangeven waaraan hij die € 20.000.000 wil uitgeven? Hij noemt dat bedrag naar ik aanneem niet voor niets.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! We noemen dat bedrag omdat dit in belangrijke mate ongeveer het verschil is tussen het weerstandsvermogen, zoals dat is geprognosticeerd en het weerstandsvermogen dat er in feite zou moeten zijn. Het is een soort overbuffer die in de loop der tijden onder de vakbekwame leiding van gedeputeerde Van Lunteren is gecreëerd, waarvoor natuurlijk niets dan lof. Dit betekent desalniettemin dat wij ons moeten afvragen wat wij kunnen doen. Laten we eerlijk zijn: op het totaalbedrag van de investeringen die nodig zijn bij het bouwen en bij het energiezuiniger maken van sociale huurwoningen is ook € 20.000.000 een druppel op een gloeiende plaat. We weten dat wij niet een bedrag geven dat verbrast kan worden, we weten dat de behoefte er is. De invulling leggen we lokaal neer, maar we gaan daarin wel een stimulerende rol spelen.

Ik vervolg mijn betoog. Dat gaat met name over de leefbaarheid van de kernen. Ook hier zijn er weer voornemens. Wij hebben een voorstel ingediend. Dit was motie M51 van juni 2015. Wij vinden niet dat er alles aan gedaan is om hieraan handen en voeten te geven. Wij vinden dat er concretere initiatieven moeten worden genomen en dat er nadrukkelijk een taak is weggelegd voor de provincie, hierbij rekening houdend met de belangen van mensen in kwetsbare gebieden inzake infrastructuur, kernrandvisie, openbaar vervoer en fietsveilige routes. Wij dienen daartoe een motie in.

Motie M78 (SP): leefbare kernen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering op 2 november 2015;

constaterende:

- dat het college zelf aangeeft dat kleine kernen vragen om maatwerk;
- dat de opdracht hiertoe is gegeven aan de Economic Board Utrecht;
- dat het college alleen waar nodig, een verbindende rol wil vervullen;
- dat er nog geen invulling is gegeven aan motie M51 juni 2015;

overwegende:

- dat maatwerk niet (alleen) aan de EBU kan worden overgelaten;
- dat maatwerk juist om een zorgvuldig overleg met bewoners vraagt;
- dat het college blijkbaar geen invulling geeft aan een eerder aangenomen motie;

dragen het college op:

- *concreet invulling te geven aan maatwerk voor kleine kernen;*
- *het initiatief te nemen om een goede cohesie tot stand te brengen, teneinde te komen tot innovatieve plannen met een groot draagvlak binnen de gemeenschap, hierbij rekening te houden met de belangen van mensen in kwetsbare gebieden inzake infrastructuur, kernrandvisie, openbaar vervoer en fietsveilige routes.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Uiteindelijk komen we bij zeker niet het minst belangrijke onderwerp, namelijk recreatie en natuur. Zolang als wij hier actief zijn hameren wij op de betaalbaarheid en de bereikbaarheid van recreatie- en natuurgebieden. Natuur kan pas tot volle wasdom komen als ook de mens daarvan kan genieten en de schoonheid ervan kan ervaren. Bij het recreatiebeleid zitten wij op dit moment in een spannend traject voor de gang van zaken rondom het recreatieschap waarvoor aan een opheffing wordt gewerkt. De vraag die iedereen steeds opnieuw bezighoudt, is: wat komt daarvoor in de plaats? Wij willen dat de lokale verantwoordelijkheid wordt opgepakt. Wij willen zeker ook dat vanuit de provincie alles op alles wordt gezet om zo veel mogelijk de betaalbaarheid en bereikbaarheid te waarborgen. Daartoe dienen wij alsnog een motie in.

Motie M79 (SP): recreatie- en natuurgebieden bereikbaar en betaalbaar.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering op 2 november 2015;

constaterende:

- *dat inzet op 1506 hectare nieuwe natuur met een voorkeur voor zelfrealisatie door particulieren;*
- *dat het college ruime mogelijkheden ziet voor verdienmodellen bij nieuwe natuur;*
- *dat recreatie in de natuur voor iedereen bereikbaar moet zijn, zowel qua vervoer als qua kosten;*
- *dat eerder een motie is aangenomen met dezelfde strekking van 10 maart 2014, waarvan wij in de tekst van de begroting 2016 te weinig terugvinden;*

overwegende:

- *dat wanneer het beheer en inrichting aan particulieren wordt overgelaten, de controlerende taken van de Staten beperkt zullen worden;*
- *dat bij verdienmodellen in de markt de bereikbaarheid, in financieel opzicht, onder druk komt te staan;*
- *dat recreatie- en natuurgebieden bereikbaar en betaalbaar moet zijn, er goede fietsstallingsmogelijkheden moeten zijn en bereikbaar met het OV;*

dragen het college op:

betaalbaarheid en bereikbaarheid van de recreatie- en natuurgebieden voor alle inwoners als uitgangspunt te nemen bij alle nog te nemen beslissingen over de toekomst van deze gebieden.

En gaan over tot de orde van de dag.

Ik eindig mijn betoog met een oproep. We hebben hier te maken met een liberale, neoliberale, superliberale meerderheid in deze Staten. Ook partijen die zich niet liberaal noemen, willen zich af en toe laten aan de liberale grondbeginselen. Voor sommigen is dat misschien heel plezierig. Er komt echter een moment dat je handelend moet optreden. Ik verwijs naar de Verenigde Staten, aan het einde van de periode van president Hoover, toen Franklin Roosevelt zijn opwachting maakte, toen Hoover zei: "Welvaart staat om de hoek. We hoeven niets te doen. We hoeven niet te interveniëren. We hoeven geen actie te ondernemen. Vanzelf zal het kapitalisme ertoe leiden dat er oplossingen komen." Die oplossingen kwamen niet. Uiteindelijk greep Roosevelt in in het economisch bestel. Daarmee redde hij de economie en de werkgelegenheid. Dat gaf een heel groot deel van de Amerikaanse werklozen weer enig perspectief. Aan het liberale deel van deze Staten – of men zich nu zelf zo noemt of niet dan wel

op een andere manier dat soort beginselen is toegedaan – zeg ik: het is nu tijd voor actie. Er ligt een enorme opgave. Alleen door onze verantwoordelijkheid te nemen en boter bij de vis, dus geld, te leveren, kunnen wij die nakomen.

De VOORZITTER: Het amendement A15 en de moties M77, M78 en M79 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. Ze kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! We spreken vandaag over de begroting. De begroting is geheel terecht al gerelativeerd. Nu wil ik hem an sich niet relativëren, maar ik denk dat het goed is dat wij in twee opzichten kijken welke kant wij op willen, namelijk bij de voorjaarsnota en bij de begroting. De begroting is ook in het perspectief gezet van de problematiek waarmee wij op dit moment in Nederland ten volste te maken hebben. Die problematiek heeft betrekking op de vluchtelingenstroom waarmee wij geconfronteerd worden. Met name op dat laatste punt zal ik in mijn betoog nog ingaan. Straks wordt er natuurlijk ook een nader debat over gevoerd.

De begroting. Tijdens verschillende commissievergaderingen zijn door ons al complimenten gemaakt, aan GS, maar dat doe ik nu ook specifiek aan de gedeputeerde die ermee aan het werk is geweest, omdat de begroting in onze beleving van jaar tot jaar groeit en leesbaarder wordt. Natuurlijk liggen er nog uitdagingen voor ons waarmee wij aan de gang moeten. Verbeterslagen blijven er altijd, ook nu weer. Verschillende zaken zijn al aangeduid door andere partijen. Voor ons is ook van belang dat richting de toekomst gekeken wordt naar het weerstandsvermogen en de risico's die de provincie loopt. Wij zijn dan ook blij dat de gedeputeerde al heeft aangegeven dat er vervroegd gekeken gaat worden naar de risico's die de provincie loopt.

Een constatering die gedaan wordt in de begroting en die veelvuldig gedaan wordt, heeft betrekking op inwonersparticipatie. Inwoners, instellingen en organisaties organiseren zichzelf meer en meer. Zij willen meedoen en meepraten. Het is de uitdaging aan ons om daaraan echt gehoor te geven. We hebben hem naar onszelf als PS toe al eerder geformuleerd. Dat is een uitdaging, want het gaat erom dat wij leren om echt los te laten en problemen durven over te laten en vooral ook oplossingen durven over te laten aan inwoners, instellingen en organisaties. Wij moeten erop vertrouwen dat ook zij met goede antwoorden op problemen komen. Politiek is dan niet zozeer het innemen van een standpunt als wel het geven van ruimte aan interactie tussen partijen. Dat is een uitdaging, want wij hebben allemaal erg de neiging om te zeggen wat wij vinden. Daar zijn politieke partijen voor. Toch, als wij echt de burger en de inwoner de ruimte willen geven, zullen we een andere positie moeten innemen. Dat geldt, die uitdaging, ligt er voor Provinciale Staten, maar die ligt er ook voor GS. Dat heeft GS ook zo benoemd in de begroting.

Ik heb twee vragen. Één vraag richt zich direct tot mijn collega's van Provinciale Staten. Die vraag is: hoe gaan wij dit oppakken. Ik hoorde al de geest van Noordwijkerhout voorbij komen. We hebben het natuurlijk allemaal over de invulling van het BOB-model gehad. Dat BOB-model heeft goede kanten in zich. Het heeft echter ook een risico in zich. Dat risico is dat wij allemaal denken dat als wij dat model invoeren, wij de burgers gehoord hebben en dat wij dan ons besluit kunnen nemen. Als wij het BOB-model alleen zo uitleggen, dan is het CDA bang dat het een instrumentele oplossing wordt. Het is aan ons om onszelf scherp te houden om die invulling zo te geven dat het niet verwordt tot een puur instrumentele manier van werken. Dat is de opdracht die PS voor zich ziet en waarop het CDA in elk geval scherp wil zijn, met alle experimenten die wij in de komende tijd gaan doen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij vinden het natuurlijk prima dat wij op een aantal thema's dat model gaan aflopen. Collega IJssennagger is daarmee ook bezig. Nu kwam ik deze week een partijgenoot van u tegen. Ik zal geen naam noemen, maar hij was hier voorheen vrij prominent aanwezig. Hij vertelde mij dat het hem zo verbaasde dat hij die provincie in zijn dagelijks leven niet meer tegenkomt. Dat is een beetje de kern van ons betoog geweest. We willen allemaal naar de burger toe, we gaan op pad en we gaan naar ze toe. Ik heb het idee dat de provincie een vrij onzichtbare laag is. Dat gaat niemand veranderen. Komt dat realisme intussen ook bij het CDA door? Bij iemand, een prominent CDA-er, is het doorgekomen sinds hij weg is. Proberen we onszelf niet veel groter te maken dan wij zijn?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat het juist de bedoeling is dat we ons niet groter maken dan we zijn. We hebben vaak een verbindende rol. We kunnen die verbindende rol oppakken. Dat betekent dat wij een rol oppakken, als die ons voor een deel gegeven wordt en als die van ons gevraagd wordt. We hebben deels ook een regelgevende rol. Met name die verbindende rol is heel erg belangrijk. Ik denk ook dat wij met name de onderwerpen waarvoor wij staan goed moeten oppakken. De onderwerpen waar wij niet voor staan, moeten we laten. Wij moeten ons dus niet groter maken dan wij als provincie zijn.

De uitdaging voor PS heb ik al benoemd. Ik wil echter ook naar de uitdaging die er voor GS ligt en die zij voor zichzelf benoemt. Daarover heb ik een vraag aan GS. Hoe ziet GS de uitdaging voor zich? Ziet zij daarbij ook de opdracht voor het ambtelijk apparaat? Veel beleid wordt namelijk uiteindelijk toch in de uitvoering gemaakt. Dat betekent ook dat het ambtelijk apparaat hierop goed zou moeten inspelen om de inwoners echt een rol te geven. Daarop ontvangen wij graag een antwoord vanuit GS.

Als ik kijk naar die echt verbindende rol en de uitdagingen die voor ons liggen, dan ligt die rol eens te meer daar waar het het huisvesten van vluchtelingen betreft. Daarbij zijn voor het CDA draagvlak en draagkracht bij de gemeenten van cruciaal belang. We zullen daarop straks in onze inbreng bij het onderwerp nader ingaan. Wij moeten ons overigens ook realiseren dat die stroom in de komende periode nog niet zal stoppen. We moeten hier de komende periode de gemeenten de ruimte in geven om met draagvlak en draagkracht aan de gang te gaan. Vanaf deze plek spreek ik bewondering uit voor alle politici, bestuurders, maar zeker ook voor alle vrijwilligers in gemeenten die hiermee vol aan de gang zijn gegaan.

Tot slot heb ik heel concreet twee vragen over de begroting, met name terugkijkend naar wat wij gevraagd hebben tijdens de behandeling van de voorjaarsnota. De eerste vraag gaat over de motie over de A2, die zo goed als statenbreed is aangenomen. Deze gaat over de files die op de N2 en de A2 ontstaan bij de opritten en afritten, wat tot gevaarlijke verkeerssituaties kan leiden. Die files hebben ook invloed op het vestigingsklimaat aldaar. Wij hebben GS in die motie gevraagd om daarmee aan de gang te gaan en daarvoor lobbyactiviteiten te verrichten. Wij zijn erg benieuwd naar de stand van zaken ten aanzien van die motie. Wij zouden hierop graag een reactie krijgen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het is inderdaad een gevaarlijke situatie, omdat naast de file die op de vluchtstrook ontstaat, er auto's met 80 km/uur of 100 km/uur aan voorbijrijzen en de bestuurders dan ineens moeten afremmen om de vluchtstrook op te gaan. Bent u het met D66 eens dat, mocht de snelheid daar naar 130 km/uur worden verhoogd, de verkeersveiligheid daarmee niet zal worden verbeterd, maar dat deze zal verslechteren?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben het met de heer Hoefnagels eens dat de verkeersveiligheid daardoor niet zal verbeteren, laat ik dat voorstellen. Als ik kijk naar die 130 km/uur, dan denk ik dat daarover afspraken zijn gemaakt met de omliggende gemeenten. Naar ik aanneem zal hierover straks nader gesproken worden. Ik kan niet inschatten hoe ver die afspraken met de gemeenten gaan. Volgens mij zijn die heel belangrijk. Ik moet dat dus eerst op zijn merites beoordelen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een wedervraag voor de heer Hoefnagels.

De VOORZITTER: Nee, mijnheer Hoefnagels is nu niet aan de beurt. Mevrouw Maasdam is op dit ogenblik in discussie.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mevrouw Maasdam dan de volgende vraag stellen. Voelt zij zich vereerd dat zij door de heer Hoefnagels als waardevoller wordt aangezien dan het ministerie. Het ministerie is nu namelijk aan het onderzoeken of die veiligheid in het geding is. Dat is namelijk een van de voorwaarden om eventueel naar de 130 km/uur te gaan.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben vereerd en ik ben benieuwd wat de heer Hoefnagels daarop heeft te zeggen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als ik mevrouw Maasdam was, zou ik mij in dit geval ook zeer vereerd voelen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Volgens mij komen wij hierover straks nog te spreken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dan iets waarover wij wel gaan. In de begroting heb ik niets gezien over een extra reservering voor de Loenerslootsebrug. Dat is het onderliggende probleem ter plaatse. Vindt u het ook niet jammer? Er wordt wel gelobbyd, maar wat hebben we aan lobbyen? We moeten daar gewoon een brug bouwen. We hebben een heleboel geld. De heer Meijer deelde net € 20.000.000 uit. Wij bezuinigen € 20.000.000 per jaar op de begroting. Het geld is er dus wel. Waar leg je de politieke keuzes? Vindt u het niet jammer dat GS niet meer doet om daar snel een echte oplossing voor het probleem te realiseren?

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Hierop geef ik graag antwoord. Ik denk dat u het belang van lobbyen/agenderen onderschat. Een goede oplossing voor een probleem begint onzes inziens namelijk toch met het ervoor zorgen dat dit onderwerp op de agenda komt: het is echt stap één dat dit op de agenda komt. Het is ook niet aan ons alleen. Ook Rijkswaterstaat heeft hierin een belangrijke rol. Dat is ook de vraag geweest die wij in de motie hebben gesteld. Die vraag ging niet om geld, maar om aandacht en onderzoek naar de situatie.

Ik heb nog een laatste vraag over asbest en de agrarische opstallen, over het project "asbest eraf en zonnepanelen erop". Hiervoor is € 189.000 naar volgend jaar toe geplaatst om dit traject te kunnen voortzetten. Hiervoor zijn ook moties uitgegaan naar ondernemingen en agrariërs, om hen erop te wijzen dat dit project wordt voortgezet tot september 2016. Wij hebben echter de indruk dat dit niet voldoende is om dit voldoende onder de aandacht te brengen. Wij verzoeken GS om hieraan extra aandacht te besteden. Ook daarop zouden wij graag een reactie willen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Collega Kocken begon bij de algemene beschouwingen in juni zijn bijdrage met Voetius en Regius. Zelf kwam ik toen met Bono op de proppen. Een citaat als start doet het altijd leuk. Deze keer blijf ik wat dichterbij huis. Iemand uit deze statenzaal levert mij ditmaal het citaat. Dat is mevrouw Maasdam van het CDA. U begon uw algemene beschouwingen in juni met een overdenking over een dauwdruppel en zeven leerlingen die daarin allemaal hun eigen kleur zagen. Iedereen kon de eigen politieke kleur vinden in de provinciale plannen, zo was een beetje de strekking van uw verhaal. Als ik deze begroting lees, dan hebben wij daarin het ChristenUnie-blauw ruimschoots teruggevonden. De grote lijn bevalt ons wel. Complimenten voor het stuk zoals dat er nu ligt.

Er was echter nog iets waarmee mevrouw Maasdam in juni kwam. Dat was dat de provincie meer zou gaan doen met minder middelen. Dat klinkt meestal te mooi om waar te zijn en dat is ook wel een beetje het gevoel dat wij krijgen als wij deze begroting doornemen. De rode lijn lijkt te zijn dat tegenover heel hoge ambities juist minder geld staat. Het zou de leesbaarheid verbeteren als de koppeling tussen visie en beleid enerzijds en de financiële vertaling daarvan anderzijds, beter werd gemaakt in de begroting. Hoe we met minder geld meer gaan doen, is namelijk nog niet zo gemakkelijk terug te vinden. Zo'n voorbeeld zien we bij de Agenda Vitaal Platteland. De begroting spreekt grote ambities uit en wij ondersteunen die van harte. Die ambities kosten echter geld. Het gevoel dat ons dan bekruipt is: de woorden kloppen wel, maar de bedragen nog niet helemaal. Cultuurlandschappen zoals het Groene Hart, de Oude Hollandse Waterlinie en de Soester Eng verdienen bescherming. Dat is niet zomaar een natuurverschijnsel, daarin moet je ook investeren. Dat kost geld. Luchtkwaliteit is ook zo'n groot 'issue'. De ChristenUnie heeft hiervoor al vaak politieke aandacht gevraagd en opnieuw zou ik dat hier en nu willen markeren als belangrijk punt. Wij zien uit naar de concrete plannen begin 2016, maar ook hier: de woorden kloppen wel, maar de bedragen nog niet.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het natuurlijk heel eervol dat u mij tweemaal citeert. Met name die tweede keer heb ik echter aangegeven dat het meer met minder middelen doen betekent dat niet voor alles wat je doet er middelen bij hoeven. Dat zult u dan ook niet te allen tijde in de begroting willen aantreffen. Of wel? Juist als je ruimte geeft aan inwoners en hun oplossingen, dan kosten die niet altijd geld. Ik ben benieuwd hoe u daar tegenaan kijkt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het is wel aardig dat mevrouw Maasdam dat naar voren brengt. De twee punten die ik heb genoemd zijn echter wel punten die je niet zomaar bij de burger kunt neerleggen. De luchtkwaliteit is een mooi punt. Je zou dat bijvoorbeeld voor een deel kunnen oplossen door de binnenstad van Utrecht af te sluiten voor bepaalde voertuigen; ik noem maar een willekeurige oplossing. Dat kost de burger dan geen geld; dat levert misschien zelfs geld op. Dat is het laaghangende fruit. Er zijn echter ook veel dingen die geld kosten en waarin je soms moet investeren. We hebben daarvoor straks een klein voorstel. Het geldt bijvoorbeeld ook voor de cultuurlandschappen. We kunnen een landschapsverordening hebben, tot op de halve meter nauwkeurig. Soms zul je echter extra dingen moeten doen om ervoor te zorgen dat het blijft zoals wij allemaal willen.

Dat meer met minder? Ja. Ik geloof in een coöperatieve overheid die van alles met burgers doet. Het is echter niet altijd alleen alles met burgers doen.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil hierop graag reageren. Met name voor de leefbaarheidsproblematiek denk ik dat de inwoners een heel duidelijke rol kunnen vervullen. Ik wil graag terug naar mijn beroepsverleden in het grotestedenbeleid. Daarin gingen vele miljoenen euro's om. We hadden ook een heel klein potje van een aantal duizenden euro's. Die werden weggezet in wijken waar mensen er zelf mee aan de gang konden gaan. Die paar duizend euro deed zo veel meer dan al die grote miljoenen. Het kan dus wel degelijk.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het is ook niet zonder instemming dat ik u heb geciteerd. Ik vind dit heel inspirerende dingen. Ik vind het heel mooi, absoluut. Ik maak echter het punt dat er soms net even een komma moet volgen, waarna er nog wat meer komt dan alleen maar goede intenties. Die goede intenties zitten er absoluut in.

Ik kom nu bij een concreet punt: fietsers. Wij zien voor fietsers een mooie meekoppelkans bij de verbreding van de A27. Fietsers die nu de Lek over willen steken, kunnen dat doen bij de A2 of bij Wijk bij Duurstede met een pontje, maar een goede fietsverbinding tussen Vijfherenlanden, Vianen en Leerdam enerzijds, en Houten, Nieuwegein en Utrecht Science Park aan de andere kant ontbreekt nog. De Mobiliteitsvisie zet erop in dergelijke barrières weg te nemen en ziet de fiets als een volwaardige optie tot een afstand van vijftien kilometer en noemt de route Vianen–Nieuwegein/Het Klooster–Houten zelfs een gewenste interlokale fietsverbinding. Het Rijk gaat binnenkort het ontwerp tracébesluit (OTB) voor de A27 vaststellen. Ik vraag het college om hierover in gesprek te gaan met de verantwoordelijke minister en die minister op dit punt flink te kietelen, alsmede te bekijken wat de provincie en betrokken gemeenten zelf kunnen bijdragen, ook in financiële zin. Wij overwegen een motie hierover in te dienen, maar ik hoor graag eerst de reactie van de gedeputeerde.

Wij maken ons ook zorgen over de energietransitie. De provincie Utrecht lijkt er genoeg mee te nemen dat ze mee hobbelt in de achterhoede van de energietrein. Dat mee hobbelen is helemaal niets voor de provincie Utrecht en het past ook niet bij dit college. Wat de ChristenUnie betreft gaan we hierin de komende jaren veel meer energie steken. We geven zelf ook graag het goede voorbeeld. In de commissie spraken we al over het provinciale wagenpark. Om onze auto's aan het Groene Gas te krijgen en te houden dienen we een motie in.

Motie M80 (ChristenUnie): provinciaal wagenpark.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van de Begroting 2016;

constaterende:

- *dat de provincie Utrecht op 1 oktober 2015 een werkconferentie organiseerde over duurzame brandstoffen, om allerlei partners aan het werk te zetten met dit onderwerp;*
- *dat de deelnemers aan deze werkconferentie relatief veel vragen stelden over het provinciale wagenpark;*
- *dat de facilitaire dienst van de provincie Utrecht overweegt voor het eigen wagenpark over te stappen van groen gas naar hybride wagens;*
- *dat dit vanuit milieuoogpunt een duidelijke stap terug zou zijn;*

overwegende:

- *dat de provincie Utrecht een voorbeeldfunctie vervult;*
- *dat de provincie Utrecht in de eigen bedrijfsvoering scherpe duurzaamheidscriteria wil hanteren (zie p. 89 van de begroting);*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten:

de milieumambities voor het provinciaal wagenpark aan te scherpen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De landschappen, luchtkwaliteit en energietransitie geven alle drie hetzelfde beeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem aan dat u de gedeputeerde in een Prius wilt laten rijden of iets dergelijks. Dat is prima. Hoe verhouden zich deze drie auto's precies tot de bevolkingsgroei op aarde van zo'n 70.000.000 mensen per jaar?

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij laten dat soort cijfers juist zien dat wij iets moeten doen. Wij kunnen dan wel zeggen dat die 70.000.000 mensen het probleem zo groot maken en dat het geen zin heeft wat wij doen. Verbeter de wereld en begin bij jezelf. Dat is misschien een ouderwetse zin en ik weet niet hoe die in uw kring ligt. Ik denk dat het begint om zelf dingen anders te doen, wil je de wereld veranderen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Die zin ligt heel rationeel bij ons. Rationeel betekent dat je gaat uitrekenen welk effect al die miljarden euro's van Kamp – € 23.000.000.000 op zee – en drie nieuwe auto's voor de gedeputeerde voor zin hebben. Het kabinet kan het zelf niet uitrekenen. Ik heb het gevraagd; maar daar weten ze het niet. U weet het niet en de heer Van Muilekom weet het niet. Ik vraag het aan iedereen. Ze willen allemaal meer geld, maar ze weten niet waarvoor. Ze kunnen niet uitrekenen wat ze aan het doen zijn. Dat klopt, doordat er 70.000.000 mensen per jaar bij komen, doordat er in de komende jaren 1200 meer kolencentrales bij komen. U bent maar met één ding bezig en dat is het in de lucht houden van een groen dogma ten koste van een heleboel mensen. Zij mogen straks namelijk, ook van de ChristenUnie, € 420 per jaar per persoon meer aan energie betalen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Deze bijdrage van de heer Dercksen, met al zijn enthousiasme, is prachtig. Een kleine correctie op één punt. Ik weet precies wat we voor die € 20.000.000 willen doen, namelijk meer energiezuinige sociale huurwoningen en invulling in samenwerking met corporaties en gemeenten.

De heer DERCKSEN (PVV): Wat levert dat het klimaat precies op? Ik mag u misschien een voorbeeld geven. In Australië is de vorige regering van socialisten naar huis gestuurd, maar die regering wilde een heleboel doen aan duurzame energie. Australië ging het regelen dat de temperatuur met 5/10.000e graad naar beneden ging. Mijnheer Meijer, van harte gefeliciteerd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Even terug van Melbourne naar Utrecht. In onze situatie is het duidelijk, als je kijkt naar het totaal aantal woningen, als je praat met corporatiedirecteuren en anderen, zoals mensen van de NMU, die het milieu en de duurzaamheid toch een warm hart toedragen,

dan kun je tot de conclusie komen dat als je die energielabels bij corporatiewoningen bijvoorbeeld twee stappen omhoog haalt, je daarmee uiteindelijk een enorm effect teweegbrengt. Dat is veel effectiever dan nul-op-de-meter. Doordat de kosten voor die nul-op-de-meter zo hoog zijn, is het effect van het energiezuiniger maken van die corporatiewoningen juist veel effectiever.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Hier val ik de heer Meijer bij. Dit is het laaghangende fruit. Dit geld verdient zich terug aan energielasten. Als je geld investeert in het zuiniger maken van woningen, dan hoeven die mensen ook minder te betalen voor energie. Op dit punt heeft de heer Meijer dus gelijk, maar met zijn duurzame energieagenda natuurlijk niet.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik merk nu dat we van Melbourne naar Utrecht en dan naar de Betuwe gaan vanwege het fruit. Ik vind het een uitstekend debat.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen en ik hebben regelmatig gesprekken over cijfers. Ik geef nu aan dat het cijfer dat u net noemde, dat niets lijkt voor te stellen, ontzettend belangrijk is. Ik ga het even zeggen. € 20.000.000 op 6.000.000.000. We hebben 300 keer zo veel nodig als in Australië. Dat is 1/300e van de wereldbevolking. Wat Australië doet, moeten we overal gaan doen. Dat ben ik helemaal met u eens. U hebt het over 5/10.000e. Als je dat maal 300 doet, is het 1500/10.000e, dat is 0,15 graden. Op het moment dat elke vier jaar, zo lang een kabinet bezig is, de temperatuur met 0,15 graden naar beneden gaat, hebben we over 40 jaar 1,5 graad. Dat is precies wat we met z'n allen proberen. Dat moeten we voor elkaar zien te krijgen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is je reinste lariekoek. Australië heeft maar 1% van de CO₂-uitstoot wereldwijd. Europa heeft maar 11% van de CO₂-uitstoot. Als wij daar een paar procenten vanaf kunnen halen, met een Afrika dat er 1.500.000.000 mensen bij krijgt, met een Azië dat er 1.000.000.000 mensen bij krijgt, dan is al dat geld dat wij erin steken verloren geld. We moeten iets doen aan klimaatadaptatie. Als er iets is met het klimaat, dan pas je iets aan. In Nederland doen wij dat bijvoorbeeld met Ruimte voor de Rivier. Dat is een veel effectievere manier van geld inzetten dan al die miljarden die gaan naar linkse dromen.

De Ierse overheid heeft intussen als eerste overheid toegegeven dat windmolens helemaal niet zo veel bijdragen aan energie vanwege de fluctuaties van de gascentrales. De feiten halen u dus in.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Juist in die andere landen, in Afrika en Azië, kunnen we met minder geld veel meer doen. Het gaat echt de goede kant op. We moeten het wel met z'n allen doen. Laten we in Parijs alsjeblift een goed resultaat bereiken.

De VOORZITTER: De heer Schaddelee vervolgt zijn betoog.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een heleboel vragen gehoord, maar gelukkig voel ik mij niet aangesproken als het gaat om linkse, rechtse of groene dogma's. Dat interesseert mij geen biet. De ellende van deze heel grote getallen is dat ze op een gegeven moment zo groot worden, als een soort ballon, dat ze in je gezicht uit elkaar knallen. Iedereen denkt: ik ga in een apathische houding liggen, ik kan er helemaal niets meer aan doen. Nou ja, iedereen ... de PVV. Ik denk dat het politiek leiderschap vraagt om soms te zeggen dat grote maatschappelijke uitdagingen en ambities geld kosten. Of de politici moeten tegen hun kiezers durven te zeggen wat ze allemaal niet gaan doen omdat het te duur is, of ze moeten heel netjes en eerbiedig met de pet in de hand naar de kiezers toe gaan en zeggen: "Ik heb een goed idee, maar dat kost geld", voor dat van wat werkelijk van waarde is.

Over de opvang van vluchtelingen en de huisvesting van statushouders zullen we nog nader spreken. Dit thema kan in 2016 een enorme impact krijgen, maar de ChristenUnie is bereid om uitdagingen het hoofd te bieden. Ik hecht eraan te benadrukken dat wij de grote inzet van dit college zeer waarderen.

Er is tot slot nog iets waarover de ChristenUnie zich zorgen maakt. Dat is de integraliteit van beleid. Ik denk dat we welgemeend kunnen constateren dat het overzicht krijgen en houden niet alleen voor sta-

tenleden wel eens wat lastig is – ik zag collega Kocken vanmorgen ook al een paar keer schakelen tussen wie van de gedeputeerden over leegstand gaat –, maar kennelijk ook voor het college, dat er af en toe moeite mee heeft. Een ruimhartig – nogmaals dank daarvoor – toegezegd en eenvoudig stuk als een schematisch overzicht van uitvoeringsplannen, beleidsplannen, verantwoordelijk gedeputeerden met een koppeling aan geld in de begroting zou toch niet lang behoeven te duren?

De mooie ambities van dit college, zoals verwoord in deze begroting, vragen niet alleen om voldoende geld, maar ook om een integrale en daadkrachtige aanpak.

"Geloof niet alleen een stem geven, maar ook handen en voeten." Dat was de verkiezingsbelofte van de ChristenUnie. De ChristenUnie bedrijft politiek bij een open Bijbel. In onze politieke keuzes willen wij dat laten merken. Ik geloof dat dit leidt tot een dienende politiek die opkomt voor dat wat kwetsbaar is en die pal staat voor geestelijke en politieke vrijheden voor iedereen. Dit krijgt handen en voeten in onze concrete speerpunten. Ik mag hopen dat iedere fractie in deze zaal zo werkt. We hebben uitgangspunten, we stellen ons zelf regelmatig de vraag waartoe we op aarde zijn en we hebben speerpunten: het waarom en het waartoe. Daartussen ligt het hoe. Dat is het gezamenlijke terrein van de ethische vragen. Immers, uitgangspunten en speerpunten kunnen verschillend zijn, maar rond de ethiek, hoe wij dingen doen, kunnen we elkaar vinden. Hoe geven we als provincie vorm en inhoud aan MVO, eerlijke handel en circulaire economie? Hoe doen we recht aan mensen? Laten we daarover ook eens wat vaker in gesprek gaan.

Voor 2016 heeft de ChristenUnie op dit terrein een mooie ambitie. Wij willen enkele lunchbijeenkomsten organiseren over ethische vragen die spelen in dit Provinciehuis. Niet omdat we denken dat er nu zo vreselijk veel mis is, maar wel omdat wij geloven dat het goed is om regelmatig elkaar te bevragen op ethisch terrein.

Genoeg ambities, mooie woorden, soms nog wat weinig middelen, maar genoeg te doen voor 2016. Namens de ChristenUnie wens ik iedereen Gods zegen toe bij dat wat wacht.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Om te beginnen complimenten voor de aantrekkelijke en frisse vormgeving van deze begroting. Dat maakt de begroting zeer toegankelijk en daardoor is het een visitekaartje van deze topregio.

Voor wat betreft de inhoudelijke toegankelijkheid en waar die zo goed is in de begroting, gaat het wat ons betreft op het financiële vlak iets minder. In de commissiebehandeling hebben wij daarover vragen gesteld. Wij vroegen of de gedeputeerde zou kunnen verdergaan met het ontwikkelen van de begroting, zodanig dat wij precies inzichtelijk houden waaraan uitgaven worden besteed en waar inkomsten vandaan komen. Wij zijn blij met de toezegging van de gedeputeerde om dit verder te ontwikkelen en om begin 2016 daarover verder te spreken met Provinciale Staten, zodat wij voor de Voorjaarsnota een insteek kunnen kiezen.

Ik noemde het woord topregio al even. Het wordt vaak genoemd. De gedeputeerde noemt het vaak in zijn toespraken. Ik meen zelfs vernomen te hebben dat u het voornemen had geen toespraak te laten voorbijgaan zonder te vermelden dat we een topregio zijn. Wij vinden het fijn dat wij een topregio zijn, maar wat is eigenlijk een topregio? We hebben de uitslag in de Competitiveness Index. In die Competitiveness Index scoren wij op diverse vlakken heel goed, maar in het kader van het onderwerp gezondheid is bijvoorbeeld nog verbetering te behalen. Als wij goed willen blijven scoren in deze Competitiveness Index, dan is het belangrijk dat wij in onze beleidskeuzes aandacht geven aan het effect deze hebben voor onder meer de levensverwachting en het aantal verkeersdoden. Dat brengt mij op het voornemen van het Rijk om bijvoorbeeld, bij woorden van de minister, de normen op te vullen met snelheidsverhogingen. Als dat de mentaliteit van de rijksoverheid is, dan wordt het moeilijk om voor de gezondheid van de burgers te staan. Als iedereen weet dat de normen een soort minimumniveau zijn om die voor de burgers te garanderen en dat deze zeker niet bedoeld zijn om die op te vullen voor de longproblemen van iedereen en om het aantal levensjaren zo veel mogelijk te verkorten. Een topregio doet zoiets toch niet?

Wellicht heeft u meegekregen dat u vanmorgen een chocolaatje heeft gekregen. Dat chocolaatje is er ter ere van het feit dat de provincie Utrecht, deze topregio, zich ook top heeft getoond door als eerste

Fair Trade provincie van Nederland te zijn. Allereerst complimenten aan de provinciale werkgroep en de vele lokale groepen. Het is echt niet een kwestie van wat alleen de inkopers hier doen. Er is werk verricht door vele vrijwilligers in de gehele provincie. GroenLinks is in elk geval blij dat mede op ons verzoek de provincie drie jaar geleden begonnen is met het ambtelijk ondersteunen hiervan en dat het is gelukt om het tot dit resultaat te brengen.

Ik kom op een aantal aspecten van de begroting. Allereerst het onderwerp energie. Diverse partijen hebben al aandacht gevraagd voor energie, omdat dit belangrijk is. GroenLinks vindt het een van de herkenbare speerpunten van deze coalitie. Het komt ook als zodanig in de begroting naar voren. Net als bij enkele andere partijen is er de behoefte aan een antwoord op de vraag hoe wij het programma Energie groot gaan aanpakken. Wat ons betreft is het prematuur om nu extra bedragen te noemen, aangezien het programma nog moet worden ontwikkeld. Het heeft echter urgentie. Gegeven die urgentie waren wij wel verbaasd dat de begroting geen indicator op dit speerpunt bevat. Dat terwijl wij op het punt van opwekking duurzame energie al jarenlang een doelstelling hebben, namelijk 10%. Onlangs hebben wij daarover een motie aangenomen. Als het mogelijk is, willen wij in elk geval 14% realiseren. Die indicator ligt dus voor het oprapen. Naast de opwekking van duurzame energie is het andere grote 'issue' de energiebesparing. De voorzitters van VNO-NCW en de Raad voor de Leefomgeving geven aan dat een energieneutraal gebouwde omgeving op dat domein de uitdaging van nu is. Wat wij nu bouwen, staat er voor enige tijd. Dat is het focuspunt. Daarom dienen wij een motie in om u op te roepen, in de context van het programma dat u uitwerkt, de Agenda Duurzame Energie, twee nieuwe indicatoren uit te werken en die in elk geval bij de volgende begroting in een keurig staatje toe te voegen.

Motie M81 (GroenLinks): indicatoren Energietransitie.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, aan de orde hebbende de Programmabegroting 2016 (PS2015PS11);

constaterende:

- *dat het versnellen van de energietransitie een belangrijk speerpunt is in het coalitieakkoord 'In Verbinding';*
- *dat Provinciale Staten op 22 juni 2015 de motie 'Agenda duurzame energie'(M53) hebben aangenomen waarin Gedeputeerde Staten o.a. de opdracht krijgen om zorg te dragen dat met de op te stellen Energieagenda en het bijbehorende uitvoeringsprogramma het provinciale energiedoel van tenminste 10% hernieuwbare energie in 2020 wordt gerealiseerd en 100% klimaatneutraal in 2040 in zicht komt en de voortgang hierop te monitoren en het beleid waar nodig hier op bij te stellen;*
- *dat er in de begroting geen indicator is opgenomen om de voortgang op deze energiedoelstelling te monitoren;*

voorts overwegende:

- *dat de Raad voor Leefomgeving en Infrastructuur in zijn recente advies 'Rijk zonder CO2: naar een duurzame energievoorziening in 2050' adviseert om de gebouwde omgeving de komende 20 jaar CO₂-neutraal te maken;*
- *dat VNO-NCW bij monde van zijn voorzitter een vergelijkbare ambitie heeft geuit, namelijk dat de hele gebouwde omgeving in 2040 energieneutraal of zelfs energieleverend moet zijn (zie nieuwsbericht van 26-9-2015, op de website van VNO-NCW);*
- *dat dit past bij de ambitie in het coalitieakkoord 'In Verbinding' om in 2020 in de provincie Utrecht 50.000 Nul-op-de-meter-woningen te hebben gerealiseerd, wat overeen komt met ca. 8,3% van de verwachte woningvoorraad in 2020;*
- *dat het verstandig is om de voortgang op energiebesparing in de gebouwde omgeving te monitoren en dat gezien bovenstaande het aandeel energieneutrale woningen daarvoor een geschikte indicator is;*
- *dat er enige tijd nodig is om de realisatie van energieneutrale woningen op te schalen;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- met spoed uitvoering te geven aan motie 'Agenda duurzame energie' (M53);
- als onderdeel hiervan de twee onderstaande indicatoren te ontwikkelen om de voortgang op het aandeel hernieuwbare energie en nul-op-de-meter-woningen te monitoren;
- deze indicatoren vanaf 2016 op te nemen in de programmabegroting.

Naam indicator	Omschrijving	Streefwaarde	2014	2016	2017	2018	2019
Hernieuwbare energie	Aandeel van-energiegebruik in provincie dat is opgewekt uit hernieuwbare bronnen	10% in 2020 (14% in 2020 indien haalbaar	2,4%	3,5%	5,0%	6,7%	8,5%
Nul-op-de-meter-Woningen	Percentage energieneutrale als aandeel van de woningvoorraad	8,3% in 2020; 100% in 2040	0,0%	0,1%	0,7%	2,5%	5%

En gaan over tot de orde van de dag.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een korte vraag over de motie. In de commissievergadering is regelmatig gesproken over indicatoren en ook over de behoefte om daar opnieuw naar te kijken. U geeft daar al blijk van. Op 30 november vindt een vergadering van de subcommissie voor de jaarrekening plaats om het proces nader uit te lijnen. Ik begrijp dat de indicatoren die in de motie worden genoemd daarvoor input zijn. Klopt dat?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het is niet zozeer een input voor dat overleg, het lijkt mij nuttig dat die vergadering zich buigt over het geheel van die indicatoren. Ook op andere onderwerpen zou je namelijk kunnen stellen dat wij inmiddels verder zijn met het denken over dat beleidsterrein en kan daarop toch een iets scherper gedefinieerde indicator worden gekozen. Dit gaat er meer om dat op dit moment in de begroting elke vorm van indicatoren ontbreekt op het onderwerp Energie. Daarom stellen wij voor deze sowieso toe te voegen. De werkgroep kan er misschien nog iets aan perfectioneren, maar als wij deze motie aannemen, dan is dit een duidelijke boodschap dat indicatoren in deze richting verwacht worden. Misschien loopt het verzoek iets vooruit op dat gesprek.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Precies. Andere fracties hebben wellicht behoefte aan andere indicatoren in de begroting als toevoeging. Waarom wil GroenLinks voorrang krijgen ten opzichte van de andere fracties?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat niet om de fractie van GroenLinks. Het gaat om het onderwerp energie, dat onder andere de VVD, als een van de coalitiepartners, als een van de belangrijke speerpunten van het coalitieakkoord en van deze coalitie ziet. Daarop ontbreekt op dit moment elke vorm van indicator, terwijl we de doelstelling van die 10% duurzame opwekking al jaren hebben. De indicator ligt dus voor het oprapen. Dat is een breed erkende meetbare indicator die wij kunnen gebruiken. Wat mij betreft gaat die commissie waarover de heer Kocken spreekt zijn tijd niet verspillen aan het nadenken over die indicator, want die indicator deugt.

Het onderwerp duurzame mobiliteit. De heer Kocken noemde de bereikbaarheid; dat is een typisch VVD-thema. Wij vinden bereikbaarheid ook een typisch GroenLinks-thema, maar dan wel de bereikbaarheid die wij kunnen volhouden. Wij vinden het belangrijk dat mensen zich kunnen verplaatsen, maar wij willen dat zij zich ook over 100 jaar nog kunnen verplaatsen en dat zij dit ook nog enigszins gezond kunnen blijven doen. Daarom noemen wij de duurzame bereikbaarheid. Zoals u weet is er voor

deze regio een grote kans voor de fiets. We zijn dan ook heel blij met de verdere stappen die GS in de begroting aangeeft voor het uitwerken van het actieplan Fiets, waardoor wij begin 2016 zullen zien waar de prioriteiten gaan liggen en aan welke wegvakken de provincie gaat trekken om ervoor te zorgen dat daarin geïnvesteerd wordt. Er dient er zich nu al een aan. De heer Schaddelee had het er ook al over: de fietsstrook aan de brug van de A27. Is die fietsbrug al opgenomen in het werktracébesluit? Zo ja, dan zit het wel snor. Zo nee, wat staat er in de weg en op welke manier is GS bezig om ervoor te zorgen dat die fietsbrug wel in het besluit terechtkomt?

Ik noemde al even die 130 km/uur. Wij hebben daarbij enkele vragen. Wat doet GS om onze burgers te beschermen tegen zo'n impact op de gezondheid van provinciale burgers? Zeker omdat het saillant is dat het Rijk dit verkoopt in de term "we gaan de normen opvullen". Dat is een soort van benadering die onplezierig overkomt. Zeker aangezien bij de verbreding van de A2 bij veel van de inwoners de indruk is gewekt dat 100 km/uur wel zo'n beetje de snelheid is. Zou het verstandig zijn om dit wellicht door het RIVM te laten doorrekenen wat precies het gezondheidseffect is? Ik stel deze vraag ook in de context van de aanstaande Omgevingswet. Ik verzoek u het in dat licht te plaatsen. Als wij in die Omgevingswet als regio verantwoordelijkheid hebben om de kwaliteit van de leefomgeving te bepalen, hoe moeten wij ons dan hiertoe verhouden?

Graag besteed ik ook aandacht aan het onderwerp landelijk gebied. De heer Hoefnagels had daarover al een korte beschouwing. Voor onze ambities voor een vitaal platteland zijn partners in dat vitale platteland die kunnen meedoen van groot belang. Agrarische ondernemers horen daarbij. Op dit moment zien wij dat niet alleen in Nederland, maar ook in het buitenland, dat agrariërs, door de situatie dat er slechts een beperkt aantal inkooporganisaties bestaat, er soms toe gedwongen worden onder de kostprijs te produceren en verkopen om nog iets voor hun producten te krijgen. Op die manier is het heel lastig om te verlangen dat agrariërs financiële armslag hebben om de investeringen die zij in veel gevallen wel willen doen voor minder milieubelasting, meer dierenwelzijn en de kwaliteitsverbetering van hun producten, het bijdragen aan de kwaliteit van de leefomgeving, de vitaliteit op het platteland en de leefbaarheid van kernen en om van hen daarin iets te verwachten. Daarom dienen wij een motie in om ervoor te zorgen dat de provincie Utrecht op de agenda van het Rijk zet dat onze taakuitvoering in het landelijk gebied wordt belemmerd door de wijze waarop een paar inkooporganisaties de boeren zo kunnen klemzetten. Om niet helemaal van het Rijk afhankelijk te zijn, is ons verzoek ook om dat in het IPO-bestuur op de lobbyagenda van het Huis van de Nederlandse Provincies in Brussel te brengen. In het kader van het Europa van de Regio's moeten wij dit belang, wat echt ons belang is, misschien zelf naar voren brengen.

Motie M82 (GroenLinks, D66): duurzame toekomst voor agrariërs.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het statenvoorstel Begroting 2016 (PS2015PS11);

constaterende:

- *dat er signalen zijn dat inkooporganisaties bij agrariërs onder kostprijs agrarische producten inkopen en dat dit (niet alleen in Nederland) de economische levensvatbaarheid van agrarische (familie-)bedrijven bedreigt;*
- *dat de huidige situatie met een beperkt aantal inkooporganisaties de positie van agrariërs verzwakt;*

overwegende:

- *dat de provincie Utrecht belang heeft bij agrarische partners die de betrokkenheid en de (financiële) mogelijkheden hebben om een bijdrage te leveren aan haar ambities voor een vitaal platteland;*
- *dat agrariërs een sterkere marktpositie nodig hebben om een prijs voor hun producten te krijgen waarbij zij in staat zijn wenselijke investeringen te doen ten behoeve van hoogwaardige kwaliteit van producten, minder milieubelasting, meer dierenwelzijn, ruimtelijke kwaliteit en een vitaal platteland;*

spreken als haar mening uit:

dat agrarische producenten meer invloed moeten krijgen op de prijsvorming van agrarische producten om deze door ons gewenste rol te kunnen vervullen;

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- *deze mening kenbaar te maken aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, de minister en staatssecretaris van EZ, het IPO-bestuur en de colleges en staten van andere provincies;*
- *de minister en staatssecretaris van EZ te verzoeken voorstellen te ontwikkelen om ervoor te zorgen dat agrariërs een eerlijke prijs kunnen krijgen voor hun producten, zo nodig door veranderingen in Europese regelgeving te bewerkstelligen;*
- *in het bestuur van IPO en HNP voor te stellen de inhoud van deze motie uit te werken tot een prioritair lobbydossier.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb hierover een vraag voor de heer Bekkers. Wij verschillen volgens mij niet van mening over de ambities en de rol van de agrariërs. U pleit ervoor om een lobby te starten om de inkoopmacht en verkoopmacht van de agrariërs te laten toenemen. U realiseert zich dat er geen directe link hoeft te zijn tussen het inkomen van de agrariërs en het investeren in de omgeving?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Die hoeft er niet te zijn, want in zekere zin gaat een agrariër er zelf over wat hij met zijn geld doet. Tegelijkertijd zijn er veel agrariërs die aangeven dat zij milieuvriendelijke en diervriendelijke investeringen willen doen, maar dat zij dat nu niet verantwoord vinden, ofwel dat zij kiezen voor doorgaande schaalvergroting, terwijl dat op zich niet hun keuze zou zijn. Dat is dan echter de enige manier om de kostprijs te drukken. In die zin heb ik wel voldoende vertrouwen in de participatie van mensen, dat het inhoudelijke gesprek over de visie op hoe wij willen dat het platteland vitaal is voldoende oplevert. Als de agrariër dit ook nog kan benutten voor een leuk tuintje of voor mijn part een jacuzzi op een zonneboiler, omdat hij daaraan persoonlijk veel plezier beleeft, dan is het nog een win-winsituatie ook.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is natuurlijk ook wel een zaak die Europees speelt.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Jazeker, waarschijnlijk wel. Wij kunnen daarbij onze invloed in Europa laten zien.

Op het gebied van werkgelegenheid willen Provinciale Staten ook iets. Dat blijkt uit de vele moties die daarover regelmatig worden ingediend. Ten aanzien van innovatie en hoger opgeleiden hebben wij daarvoor ook wel een helder instrument via de EBU. Voor het middelbaar opleidend onderwijs zoeken wij echter nog hoe het daarbij zit. In plaats van al die verschillende moties zijn wij erin geïnteresseerd om van GS een keer uitvoerig te horen wat wij allemaal doen voor en hoe wij rekening houden met de werkgelegenheid op het niveau van mbo en vmbo. Daarbij lijkt het ons, vanuit onze kerntaken op het gebied van regionale economie, relevant voor de nieuwste ontwikkelingen in de verschillende sectoren. Ik heb bijvoorbeeld gehoord dat een kabelfabriek moeite had om in de regio aan goed opgeleid personeel te komen. Zulke ontwikkelingen interesseren mij vanuit onze regionale economie. Ook zou u kunnen verkennen waar in het samenspel tussen bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en gemeenten er kansen niet benut worden doordat men elkaar niet kent of niet bereikt. Ik verzoek u om op basis van onderzoeken gegevens te verzamelen en die aan ons voor te leggen. Daarna kunnen wij in de commissie van gedachten wisselen over de vraag waar de provincie hierin een meerwaarde kan leveren, zodat wij wellicht een soort programma kunnen ontwikkelen, zoals de PvdA aankondigt, of er wellicht op een andere manier actie op kunnen ondernemen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Met belangstelling hoor ik dit deel van het betoog van de heer Bekkers. De heer Bekkers weet dat zowel de PvdA als de SP daar in de loop der tijden regel-

matig om gevraagd hebben en dat er diverse moties over zijn ingediend, ook in relatie tot de EBU. Ook heeft de PvdA hier nu een motie ingediend. Mijn fractiegenoot Bosman heeft in de commissie vragen gesteld aan het college, waarop de heer Van den Berg toen heeft geantwoord dat hij zal aangeven wat hij met name voor deze groep zal doen. Is hij met mij van mening dat het goed is dat de gedeputeerde nu, tijdens de behandeling van deze begroting, duidelijk maakt hoe hij daarin staat en hoe hij dat handen en voeten gaat geven, ook in relatie tot het voorstel dat deze keer door de PvdA is ingediend? Vindt hij dat dit ook een goede prikkel kan zijn voor nieuwe mogelijkheden?

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! In antwoord op de vragen van de heer Meijer lijkt het mij inderdaad goed, gegeven de moties en ook de vragen van de fractie van GroenLinks, dat de gedeputeerde daarover al iets aangeeft. In aanvulling daarop is mijn verzoek er echter concreet op gericht om schriftelijke informatie te krijgen, ter voorbereiding op een gezamenlijke verdiepende sessie. Ik vind dat wij namelijk iets te weinig kennis hebben en krijgen aangereikt over hoe de regionale arbeidsmarkt zich ontwikkelt, hoe er opgeleid wordt, wat er gebeurt in het samenspel van kennisinstellingen en bedrijven en hoe wij daarin een toegevoegde waarde hebben. Op basis van wat niet helder is, vind ik onze tactiek om steeds een motie in te dienen een beetje willekeurig overkomen. Er zitten soms goede initiatieven bij en die worden dan ook uitgevoerd, maar het gebeurt ook dat wij in ons enthousiasme een motie aannemen en dat later blijkt dat het netwerk van partijen dat hiermee al dagelijks werkt daarop niet zit te wachten. Om die redenen verzoeken wij het college zich erin te verdiepen en daarop bij ons terug te komen, zodat wij in de loop van 2016 daarop een richting met meerwaarde kunnen ontwikkelen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De kwestie is natuurlijk dat je eerst de vraag moet stellen of wij iets willen doen en of het ons probleem is. Daarna moet je uitzoeken hoe wij dat gaan doen. Het is belangrijk dat er in elk geval het besef is dat wij iets moeten doen. De provincie Utrecht is zeker niet de slechtste provincie als het gaat om werkgelegenheid. Daarover hebben wij het vaak genoeg gehad. Aan het begin van het jaar waren de cijfers over de werkgelegenheid zo dat het aandeel van mensen met een mbo-opleiding of een lager opleidingsniveau in die groep van 50.000 werkzoekenden zeer, zeer groot was. Bij de kadernota is toen in meerderheid gekozen voor het voorstel in de motie van de PVV, waarin de link gelegd werd tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Wij realiseren ons echter ook dat er zo veel mensen zijn die allang niet meer op school zitten en die weinig perspectief en kansen hebben. Ik ben blij te horen van de heer Bekkers dat hij dat kennelijk ook nadrukkelijk als een onderwerp van zorg ziet en dat bij hem de vraag nu is wat de meest effectieve methode is.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Correct. Deze vragen zijn er ook omdat, om een topregio te blijven, de verschillen niet te groot moeten zijn. Indien wij een topregio zijn, moeten wij alle lagen van de bevolking meekrijgen. Dat brengt mij bij de komst van vluchtelingen. Hoe gaat een topregio om met mensen die duizenden kilometers hebben gereisd en zich hier melden? Voor GroenLinks geldt dat wie zich hier meldt en behoeftig is, op gastvrijheid kan rekenen. Een topregio als Utrecht levert dan ook haar aandeel. Daarmee zeggen wij niet dat het gemakkelijk is. Daarmee bagatelliseren wij het ook niet, want er zullen best problemen ontstaan tengevolge daarvan. Dat is een opgave en een uitdaging die wij aanpakken. Het zou effect kunnen hebben op de banen, het zou effect kunnen hebben op de woningmarkt en het zou effect kunnen hebben op hoe je omgaat met verschillen tussen mensen. GroenLinks denkt dat het belangrijk is om ons niet alleen op de problemen te focussen, maar ook om ons te focussen op de kansen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik kwam de heer Bekkers tegen bij een sporthal in Den Dolder. Ik stelde vast dat de heer Bekkers in zo'n beetje het meest roomblanke deel van de provincie Utrecht woont. Ik kan hem dat genot niet ontzeggen, want dat genot heb ik ook. Aan de ene kant propageert u het multiculturalisme, net als uw voormalig partijleider mevrouw Halsema, die haar kind eerst op een zwarte school stuurde, om het er vervolgens van af te halen, omdat haar kind geen experiment is. U stapt over een heleboel grote problemen heen. Klaarblijkelijk vindt u, als u zegt dat iedereen welkom is, dat kinderen van anderen een experiment zijn en dat Nederland eigenlijk één groot experiment is. Ik verzoek u daarop te reflecteren.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Dat doe ik graag. De wereld is in zijn algemeenheid een groot experiment. Ik moet zeggen dat ik er een beetje van terugschrik om mijn persoonlijke woonsituatie in het debat te mengen, want u heeft ongetwijfeld niet al mijn voorgaande woonplekken en de plekken waar mijn kinderen op school hebben gezeten onderzocht. Ik woon nu anderhalf jaar op deze plek. Dan zou je kunnen zeggen dat ik van mijn 42 jaar toch ruim 40 jaar heel andere woonplekken gehad. Op die manier wil ik mij echter niet verdedigen. U zegt dat er mensen zijn die een woonomgeving hebben of die zich een woonomgeving van een zekere luxe kunnen permitteren. Dat is zo. U hoort mij er vooral voor pleiten dat wij in deze samenleving moeten waken voor een al te grote tweedeling. Daarmee zeg ik niet dat mij of een ander – of uzelf, want u woont niet ver bij mij vandaan – het niet gegund zou kunnen zijn om een prettige woonplek te hebben. Volgens mij zullen de vluchtelingen die hier komen heel goed begrijpen dat mensen die in dit land zijn geboren en opgegroeid hier een fijne woonplek willen hebben. Dat geldt voor alle Nederlanders. U noemt de vluchtelingen soms gelukszoekers. Ongetwijfeld zullen zij het geluk zoeken.

Een favoriet tv-programma is voor mij 'Hoe heurt het eigenlijk?'. Ik weet niet of u het programma kent. U moet zeker eens kijken. Het is op donderdagavond, na de serie 'Overspel'. Afgelopen donderdag was er een heel interessante aflevering. Toen bleek het huis, aan het einde bij u in de straat, het duurste huis van Nederland te zijn. De vraagprijs is € 18.000.000. De bouwkosten zijn € 25.000.000. Dat is nog eens een financiering. Het huis heeft zeven verdiepingen en een zwembad annex danszaal. Jort Kelder, die het programma presenteert, kwam daar binnen. Er is daar één plaat Siciliaans marmer. Met één druk op de knop zakt die in een paar minuten naar beneden en dan vult zich die met water. Dat is aan het uiteinde van uw straat. Het punt is dat dit huis nu leeg staat. Het huis is van een internetmiljardair. Het is dan wel aan het einde van uw straat, maar wellicht kunt u dan vrijwilligerswerk gaan doen als dat een opvanglocatie wordt. Gegeven het feit dat wij een samenleving hebben waarin zulke dingen mogelijk zijn, moeten wij het met elkaar kunnen opbrengen om, indien hier mensen zijn die iets nodig hebben, hen niet in de kou te laten staan. Daarnaast laat onverlet dat wij niet het lot van de hele wereld kunnen dragen, ook al zijn wij topregio. We kunnen veel dragen, maar dat niet. Veel van de mensen die zich hier melden, gaan na een aantal jaren wel degelijk terug. Mensen krijgen hier een verblijfsvergunning voor zo lang als dat nodig is.

Ik voeg daaraan toe dat wij elkaar niet in de luren moeten leggen. Dat is ook landelijk het standpunt van GroenLinks. We moeten ook realistisch zijn: veel van die mensen zullen hier blijven. U vindt dat vervelend. Ik zou de vliegtickets niet per se gaan bestellen om hen hier naartoe te halen, maar ze zijn hier. Een aantal van hen blijft hier uiteindelijk. Laten we benutten wat zij te bieden hebben. Hier zitten namelijk mensen bij die fantastische cabaretiers kunnen zijn. Hier zitten schrijvers bij waarvan wij nog jarenlang plezier zullen hebben. Ik las net dat de schoonmaakploeg van Utrecht is genomineerd voor beste werkploeg, omdat deze schoonmakers tijdens de Tour de France de stad zo snel schoongemaakt hebben. Daar zitten diverse mensen bij van Turkse en Marokkaanse afkomst. Laten wij de talenten benutten van de mensen die hier komen, in plaats van dat wij hen de hele tijd afzeiken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben niet voor mezelf in de politiek gegaan, want de mensen in mijn buurt redden zich wel. Ik ben juist in de politiek gegaan voor de mensen die in die wijken zijn gekomen waarin zij zichzelf niet meer herkennen. Vorige week heb ik een aantal staatjes gezien. Mensen met een laag inkomen en een lage opleiding stemmen niet eens meer GroenLinks. Misschien kunt u echter toch eens aan hen denken. U bent misschien ook niet voor niets naar een andere wijk verhuisd. U moet zelf uw keuze maken waar u woont. Daarop zal ik niemand aanspreken. Ik lees net een mailtje van een mevrouw die mij een bericht stuurt via de site van de Eerste Kamer dat zij niet meer de straat op durft met haar kinderen. We leven al in een gesegregeerde samenleving. Gaat u eens kijken in Schuilenburg, gaat u eens kijken in de Schilderswijk en gaat u eens kijken op het Kanaleneiland. Daar willen gewone Nederlandse mensen bijna niet meer wonen, omdat zij zich niet meer herkennen in het land waar ze zijn geboren. Als het vijf jaar oorlog blijft in Syrië, hebben ze allemaal een vaste verblijfsvergunning; dat is zo na vijf jaar. Dan geven we telkens weer een stukje van ons land op. In Zweden zijn er 55 regio's waar de politie zich heeft teruggetrokken. Daar maakt de straat de dienst uit. Er gingen nog wat naïeve ambtenaren op visite in de banlieus om te zien hoe geweldig het gaat. Ze hadden hun voet over de grens gestoken en ze werden beroofd en belaagd.

Dat is er aan de hand. Als u zegt dat de hele wereld hier welkom is, dan worden die problemen nog onbeheersbaarder dan ze al zijn.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik nodig de heer Dercksen uit te proberen om wat ik nu ga zeggen niet te bezien vanuit het oogpunt van wat hij denkt dat GroenLinks altijd zegt. De punten die u nu aandraagt, vind ik stuk voor stuk terechte punten. Als wij op die manier met elkaar in gesprek kunnen zijn, komen wij tot keuzes en beleid waarin wij verstandige besluiten kunnen nemen voor dit land. Ik wil namelijk ook niet dat wijken van Utrecht zo worden als de banlieus van Parijs. Ik zou ook niet willen dat mensen zich onveilig voelen. Ik zou het niet willen en ik wil het niet. Ik vind het erg dat het nu zo is. Tegelijkertijd is er een verschil tussen voelen en hetgeen realiteit is. U heeft niet mijn gehele historie nagevraagd, maar ik heb bijvoorbeeld ook in Sterrenwijk in Utrecht gewoond, wellicht een van de wijken waarin u dat zou kunnen bedenken. In mijn optiek gaat u een iets te simplistische bocht in. Het punt is dat het niet gaat om buitenlanders, het punt is dat ik daar als student, wonende in Sterrenwijk, al een enorme kloof waarnam in cultuur in wat die mensen noemen het Nederland dat zij verliezen. U heeft het over 'ons land' of 'het Nederland dat van hen is'. Het is maar de vraag of dat in die vorm echt bestaat. U heeft op dit moment waarschijnlijk meer contact met en meer toegang tot dat deel van de bevolking dan GroenLinks of ik. Volgens mij haalt u het punt terecht aan. Ik denk echter dat het iets toevoegt aan de ontwikkeling van de samenleving als u bij die mensen aangeeft dat u voor hun zorgen wilt opkomen, maar ook aangeeft dat een deel waarvoor zij bang zijn misschien niet helemaal reëel is. Verder voegt het iets toe als u aangeeft dat het niet zozeer gaat om moslims of buitenlanders, maar dat er ook binnen de Nederlanders die al een verre oorsprong hebben in Nederland, grote verschillen zijn in benadering, cultuur en denkwijze. Kijk naar mij: hoe Nederlands kun je het hebben. Juist met die verschillen van denkwijzen moeten wij omgaan. In die zin vind ik de uitspraak dat de multiculturele samenleving is mislukt totaal irrelevant. We hebben, of het nu mensen met een kleurtje zijn of mensen met een andere geloofsovertuiging, altijd mensen met verschillende ideeën over wat goed en wat fout is. We zullen het met elkaar moeten doen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb toch wat moeite met het proces. Ik zal u zeggen waarom. Ten aanzien van de vluchtelingenproblematiek heb ik geprobeerd mij te beperken tot de relatie tussen de begroting, de opgaven en de onderwerpen. Het onderwerp van de vluchtelingenproblematiek staat straks op de agenda. Hierover komen wij te spreken. Ik zeg bewust een aantal zaken over de problematiek niet, omdat ik vind dat die bij dat andere agendapunt thuishoren. Nu merk ik echter dat er in dit debat zeer uitgebreid wordt uitgeweid over dit onderwerp. Het is zelfs zo dat de heer Dercksen al opmerkingen van mij, die ik in een heel andere context heb gemaakt, op Twitter gooit, terwijl wij het feitelijke debat nog gaan voeren. Volgens mij is het ook aan u, voorzitter, om daaraan enige sturing te geven.

De VOORZITTER: Dat zou het geval zijn bij een normaal agendapunt. Bij de begrotingsbehandeling is het echter zo dat partijen vrij zijn in hetgeen zij aan de orde stellen. Ik hoop alleen wel – dat heb ik vanochtend al gezegd toen wij begonnen – dat al hetgeen in de commissievergadering en vandaag al gezegd is, bij agendapunt 11b niet herhaald wordt. Dan zijn we inderdaad verkeerd bezig.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Even voor alle duidelijkheid: ik heb mij nu bewust gedrukt met betrekking tot de oorzaken en het proces aangaande de asielzoekersproblematiek, omdat ik vind dat deze zaken bij dat agendapunt uitgebreid aan de orde kunnen komen. Daarmee kan het debat nu iets sneller verlopen. Het zou nog sneller verlopen als andere mensen er dezelfde aanpak op nahielden. Ik wil dan niet straks teruggefloten worden als ik er dan nog een paar dingen over wil zeggen.

De VOORZITTER: Dat is vanzelfsprekend. Mijnheer Dercksen, wij gaan nu niet opnieuw beginnen of verdergaan met uw betoog.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik nog een opmerking maken over het over één kam scheren. Er is een Aziatische, met name Chinese, bevolkingsgroep in Nederland die het heel goed doet. Zij passen zich aan. Zij staan hoog op de lijstjes waarin je hoger wilt staan en staan laag op de lijstjes waarin je laag wilt staan. Er is een rode draad van hard werken en je best doen voor

jezelf. Er is ook de overlast en het met zich mee brengen van een ander cultuur. Dat ligt wel op de lijn van de Islam. Of je het nu wilt of niet. Het gaat daarbij niet om alle moslims, maar dat probleem merken wij wel. Als mijn dochter in het centrum van Arnhem over straat loopt, omdat ze in de Bijenkorf werkt, wordt ze uitgescholden. Ze is niet de enige. Als je er iets van zegt, zoals wij van een 14-jarig meisje in Utrecht hebben gezien, word je in elkaar gerost.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom tot een afronding. Ik ga in op het laatste punt van de heer Dercksen. Een topregio kijkt naar de kansen en staart zich niet blind op een veronderstelde oorzakelijkheid terwijl die niet vaststaat. Een topregio kijkt naar de kansen en de verschillen van mensen en wil die zo goed mogelijk tot hun recht laten komen.

De VOORZITTER: De moties M81 en M82 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de raadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD vindt dat wij in de politiek af moeten van het menscentrale denken. Het vormt een bedreiging voor het algemeen belang als de mens focust op zijn eigen kortetermijnbelangen. Zo komen kwetsbare waarden, diegenen die geen stem hebben of wiens stem niet gehoord wordt steeds in de verdrukking. Het menscentrale denken blijkt ook voor de Programmabegroting 2016 het uitgangspunt geweest te zijn. Zo is het blijkbaar niet relevant of en hoeveel subsidie faunabeheereenheden krijgen voor het nodeloos doden van dieren in onze provincie. Als fel tegenstander van de plezierjacht is de PvdD absoluut geen voorstander van subsidies aan faunabeheereenheden. In de Beleidsnota Flora en Faunawet 2014 staat: "Er is echter geen sprake van een wettelijke verplichte subsidieverstrekking. Gedeputeerde Staten verstrekken jaarlijks op aanvraag een subsidie voor de exploitatie van de Stichting." Het is daarom bijzonder vreemd dat de provincie Utrecht, terwijl dat niet wettelijk vereist is, een organisatie subsidieert om bijvoorbeeld ontheffingen in te dienen bij de provincie, waar ieder ander gewoon zelf voor moet betalen. Ook is het bijzonder vreemd, gezien het feit dat het om aanzienlijke bedragen gaat, dat de PvdD zelfs bij de beantwoording van haar technische vragen hieromtrent geen inzicht gegeven kon worden, maar dat er wel alvast kon worden meegedeeld dat de subsidiekosten komend jaar hoger zullen uitvallen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Mevrouw Arissen zei dat wij niet langer menscentraal moeten denken. Nu kom ik op allerlei heel concrete dingen. Hoe ziet u dat dan op een wat hoger abstractieniveau voor u? Hoe gaan wij dan een begroting maken? Ik ben zo gewend om te denken vanuit mensen, dat ik mij afvraag waar vanuit ik nu moet denken? Is dat vanuit gebouwen of vanuit dieren? Hoe ziet u dat concreet?

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD stelt het dier, de natuur en het milieu centraal. Wij zijn van mening dat wat goed is voor dieren en het milieu automatisch ook goed is voor mensen. Als je menscentraal denkt, dan focus je vooral op kortetermijnbelangen die voor mensen dan even snel goed zijn. Als je daarbij echter in een groter geheel denkt, omdat wij maar één aarde hebben waarop wij zuinig moeten zijn, dan denk je vanuit een heel ander perspectief. Als je zo denkt, is dat automatisch goed voor mensen. Het is helemaal niet zo gek om die kokervisie los te laten.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Oké, dit helpt mij. Mevrouw Arissen stigmatiseert een beetje, want zij scheert alle mensen over één kam. Er zijn ook mensen die er wel van uitgaan dat er dieren en een ecologiesysteem zijn.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Gelukkig wel.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Ik ben enigszins gerustgesteld.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Tevens werd er in de beantwoording gesteld dat de faunabeheereenheid een wettelijke taak' uitvoert en daarvoor een exploitatiesubsidie krijgt. De wettelijke taak van de provincie is echter het afwegen of verzoeken tot ontheffing of vrijstelling van de Flora- en faunawet kunnen worden gehonoreerd. De uitvoering van faunabeheer is geen taak van de

provincie; deze is belegd bij de grondeigenaar, gebruiker en/of jachthouder. De PvdD vraagt daarom aan de gedeputeerde om deze verschrijving in de beantwoording van onze technische vragen recht te zetten en te bevestigen dat de faunabeheereenheid geen wettelijke taak uitvoert.

Geconstateerd kan worden dat de begroting in elk geval op dit punt incompleet is. Er is al eerder door andere partijen iets over gezegd. Gezien het feit dat PS over voldoende informatie dienen te beschikken om hun budgetrecht naar behoren te kunnen uitvoeren en het subsidiëren van de faunabeheereenheid bovenwettelijk is, dient de PvdD de volgende motie in.

Motie M83 (PvdD): compleet overzicht subsidies.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking en vaststelling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- dat in de Beleidsnota Flora- en Faunawet 2014 wordt gemeld dat de Faunabeheereenheid minimaal € 113.320,- aan exploitatiesubsidies per jaar zal ontvangen;
- dat er in de Beleidsnota Flora- en Faunawet nog eens € 290.000,- is toegezegd aan subsidie voor incidentele kosten van de Faunabeheereenheid;
- dat deze kosten in de Programmabegroting 2016 niet zijn opgenomen;
- dat uit antwoorden op technische vragen blijkt dat de hoogte van de subsidies voor de Faunabeheereenheid voor 2016 nog niet bekend zijn, maar hoger zullen uitvallen dan in voorgaande jaren;

overwegende:

- dat PS over voldoende informatie dienen te beschikken om zijn budgetrecht naar behoren te kunnen uitvoeren;
- dat het subsidiëren van de Faunabeheereenheid bovenwettelijk is;

dragen het college van GS op:

een volledige Staat van Inkomensoverdrachten in de Programmabegroting 2016 te presenteren en dit ook in de Programmabegrotingen van 2017, 2018 en 2019 te doen.

En gaan over tot de orde van de dag.

In de Programmabegroting wordt er veel menscentrale aandacht besteed aan de economie en de economische groei: de provincie Utrecht als Topregio! Het is al eerder gezegd. Met een hoofdletter 'T'. Niet alleen van Nederland, nee, hier wordt groot gedacht: ook van Europa! Als GS toch zo begaan lijkt met de ondernemers in de regio, hopelijk hecht GS er dan ook waarde aan dat deze ondernemers niet buitenspel worden gezet door een handelsverdrag waarmee Nederland en de EU de Nederlandse soevereiniteit in de uitverkoop zetten. Niet alleen het Rijk zal hier veel nadeel van ondervinden: de zeggenschap en de beleidsruimte van de provincie zullen ook negatief worden beïnvloed. Nieuwe en bestaande wetgeving zal getoetst en verworpen kunnen worden door een technocratisch comité, ook op decentraal niveau. Denk vooral even aan de ondernemers: iedere dag stoppen nu al noodgedwongen zeven Nederlandse agrariërs, omdat ze de concurrentie met megabedrijven niet meer aankunnen en failliet zullen gaan. Met handelsverdragen als TTIP en CETA zullen de prijzen voor producten van het agrarisch gezinsbedrijf nog verder dalen. Niet alleen agrariërs, maar ook andere ondernemers uit uw Topregio zullen de dupe worden van TTIP, CETA en de bijbehorende clausules.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet dat er onderhandeld wordt over TTIP, maar ik weet ook dat er nog helemaal geen akkoord ligt. Hoe komt mevrouw Arissen erbij dat wat zij stelt daarin gaat staan? Het is namelijk redelijk contrair aan de randvoorwaarden die het Europees Parlement heeft gesteld. Ik ben daar heel benieuwd naar.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD wil voorkomen dat er een dusdanig handelsakkoord wordt gesloten, waarin dierenrechten, mensenrechten, milieu, arbeidsrechten en al dat soort zaken op losse schroeven komen te staan en waarbij wij onze eigen regels en onze eigen normen en waarden aan de kant moeten zetten ten gunste van het kortetermijndenken en de handelspolitiek. Wij willen met de motie die wij straks indienen voorkomen dat dit gebeurt. U heeft gelijk: het ligt er nog niet, maar we willen voorkomen dat er straks ligt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Ik heb dus gelijk. Hetgeen u zegt is niet overeenkomstig de randvoorwaarden van het Europees Parlement, dat veel strengere eisen heeft gesteld dan u nu doet voorkomen. U brengt straks een motie in stemming die in feite gebaseerd is op los zand.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Nee, die motie is niet gebaseerd op los zand. Hier gaan de besprekingen straks namelijk over.

De heer HOEFNAGELS (D66): Dan ben ik benieuwd waar u uw informatie vandaan haalt. Die onderhandelingen zijn namelijk geheim.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik vervolg mijn betoog.

Als de Topregio en de ondernemers in Utrecht u lief zijn en indien u oog heeft voor milieu, dierenwelzijn, voedselzekerheid, mensenrechten en privacy, dan lijkt het de PvdD noodzakelijk om in interprovinciaal verband in Brussel en in Den Haag erop aan te dringen dat de beleidsvrijheid van de provincie niet mag worden beperkt door handelsakkoorden met de VS of Canada, dat vrijhandelsakkoorden geen instrumenten mogen zijn om onze eigen regels en onze eigen rechten te versoepelen of zelfs af te schaffen en dat alleen harmonisering tussen de EU en de VS of Canada naar de hoogste normen op het gebied van milieu, dierenwelzijn, mensenrechten en arbeidsrechten bespreekbaar zou moeten zijn. Hiertoe dient de PvdD een motie in.

Motie M84 (PvdD, SP): TTIP.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

dat de Europese Commissie onderhandelt met de Verenigde Staten over een vrijhandelsverdrag (TTIP) en er een verdrag (CETA) tussen de EU en Canada in de maak is;

overwegende:

- *dat de zeggenschap en beleidsruimte van provinciebesturen door TTIP en CETA negatief kunnen worden beïnvloed;*
- *dat TTIP en CETA schadelijke gevolgen kunnen hebben voor milieu, volksgezondheid, dierenwelzijn, privacy, arbeidsrechten en ontwikkelingslanden;*
- *dat TTIP een regulatory cooperation body in het leven roept, waarin nieuwe en bestaande regelgeving, ook op decentraal niveau, getoetst en verworpen kan worden door een technocratisch comité;*
- *dat veel ondernemers in Nederland en Europa schadelijke gevolgen kunnen ondervinden als gevolg van toegenomen concurrentie door deze vrijhandelsakkoorden;*

van mening zijnde:

- *dat de beleidsvrijheid van de provincie niet mag worden beperkt door handelsakkoorden met de VS of Canada;*
- *dat vrijhandelsakkoorden geen instrumenten moeten zijn om de Europese, nationale, regionale of gemeentelijke wetgevingen te versoepelen of zelfs af te schaffen;*
- *dat elke clause betreffende een geschillenregeling (ISDS) tussen investeerders en overheden die zich onttrekt aan het nationale rechtssysteem op principieel verzet stuit;*

- *dat alleen harmonisering tussen de EU en de VS of Canada naar de hoogste normen op het gebied van milieu, dierenwelzijn, mensenrechten en arbeidsrechten bespreekbaar zou moeten zijn;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- *in interprovinciaal verband, in Brussel en in Den Haag de mening van Provinciale Staten over CETA en TTIP uit te dragen;*
- *in interprovinciaal (IPO) verband de dialoog aan te gaan met andere provincies die zich zorgen maken over de gevolgen van CETA en TTIP.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Tot slot het menscentrale en kortetermijndenken in samenhang met het milieu en het klimaat. In de begroting staat gelukkig – dat lijkt voor ons een mooi bruggetje – dat een gezonde en veilige leefomgeving een voorwaarde is om een topregio te kunnen zijn. "Bodem, water en milieu hebben onze volle aandacht.", zo staat er. Wij moeten echter niet te vroeg juichen: dit was een losse mededeling en wordt helaas niet verder uitgewerkt ten aanzien van het klimaat. De PvdD wil daarom graag van GS horen hoe de provincie zich gaat inspannen om de klimaatdoelen te halen nu er in de uitspraak van de Klimaatzaak vast is komen te staan dat Nederland meer moet doen om de uitstoot van broeikasgassen te verminderen. Graag ziet de PvdD inzichtelijk gemaakt hoe de provincie Utrecht alle zeilen bijzet om de door de rechter opgedragen 25% minder uitstoot van broeikasgassen in 2020 te halen. Daartoe dienen wij onze derde en laatste motie bij dit agendapunt in.

Motie M85 (PvdD, PvdA): ambitieuzer klimaatbeleid.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van de Programmabegroting 2016;

constaterende:

- *dat de rechtbank in Den Haag op 24 juni heeft beslist dat de Nederlandse Staat meer moet doen om de uitstoot van broeikasgassen in Nederland te verminderen;*
- *dat de Staat ervoor moet zorgen dat de uitstoot van broeikasgassen in Nederland in 2020 ten minste 25% lager is dan in 1990;*
- *dat de huidige ambitie van de Staat 16% emissiereductie is;*

overwegende:

- *dat ook de provincie Utrecht wellicht een grotere bijdrage kan leveren om klimaatverandering tegen te gaan en de uitstoot van broeikasgassen te verminderen;*
- *dat de provincie op meerdere beleidsterreinen invloed kan uitoefenen op het tegengaan van klimaatverandering en de vermindering van uitstoot van broeikasgassen;*

roepen het college van GS op:

met een notitie te komen waarin inzichtelijk wordt gemaakt of de huidige doelstellingen en beleidsinspanningen toereikend zijn voor het behalen van de door de rechter benoemde emissiereductie, en waarin de rol van de provincie wordt beschreven in het uitvoeren van bovengenoemde zorgplicht, als ook hoe het overleg met de andere overheden vorm zou moeten krijgen.

En gaan over tot de orde van de dag.

De mens is de enige soort op aarde die zijn eigen leefomgeving en die van andere levende wezens vernietigt. Het menscentrale denken dat hieraan ten grondslag ligt, is niet alleen slecht voor dier, natuur en milieu, maar uiteindelijk ook voor de mensen zelf. Pas als dit college het aandurft om het menscentrale denken los te laten en de provincie Utrecht te bezien vanuit een ander perspectief, een perspectief dat dieren, natuur en milieu centraal stelt, dan wordt onze provincie pas echt een Topregio.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag voor mevrouw Arissen. Wij hebben hier samen een motie ingediend. Ik hoor de heer Hoefnagels net zeggen dat die nergens op gebaseerd zou zijn. U en ik zijn echter toch allebei van mening dat er zeer veel gemeenten zijn die daarover uitspraken doen. Niet alleen onze fracties zijn daarin actief, maar bijvoorbeeld ook de fractie van de PvdA, die deze voorstellen in diverse gemeenteraden indient. Een van de grote problemen is dat lokale ondernemers in de wielen worden gereden door grote buitenlandse multinationals en dat met name het rechtsbeginsel, de manier waarop recht wordt gesproken, namelijk in een besloten zitting met enkele vaak niet onafhankelijke partijen daarin vertegenwoordigd. Er worden uitspraken gedaan waardoor uiteindelijk schadeclaim op schadeclaim volgt bij nationale overheden, lokale overheden en regionale overheden zoals de provincie. Dan is er een provinciaal belang om ons daar krachtig tegen te verzetten. Dat bent u toch met mij eens?

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat ben ik helemaal met u eens. Ik ben heel erg blij met deze toevoeging. Dank u wel.

De heer MEIJER (SP): Fijn.

De VOORZITTER: De moties M83, M84 en M85 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! We leven in roerige tijden. Wie had ooit kunnen denken dat er weer zo'n oost-westverhouding zou kunnen ontstaan als na de val van het IJzeren Gordijn? Wie had je geloofd als je twee jaar geleden had voorspeld dat NAVO-eenheden de grenzen van oostelijke lidstaten moeten bewaken tegen Russische dreiging? Daarnaast is er een gewelds-spiraal ontketend in het Midden-Oosten die zijn weerga niet kent. Europa wordt overspoeld met vluchtelingen, terwijl er totaal geen zicht is op structurele oplossingen voor het oorlogsgeweld. Europa staat onder spanning. In een aantal opzichten zijn wij als Europa weer terug bij af. Dat baart ons zorgen, temeer omdat de EU oorspronkelijk bedoeld was om vrede en veiligheid te waarborgen. De moloch Europa lijkt te verworpen te worden tot een zelfverslindend monster. Midden in deze ellende bespreken we de begroting voor 2016, van een provincie die binnen dat Europa tot een zeer competitieve regio behoort. Het kan verkeren.

Vooraf: de begroting is goed uitgevoerd. Hij is inzichtelijk en helder. Het is fijn dat dit format ook op andere beleidsdocumenten toegepast gaat worden. Gezien de getallen onder de streep gaat het goed met de provincie. Die zwarte getallen zijn echter wel wankel en wisselvallig. De meicirculaire van dit jaar zette de hele boel op zijn kop. De marges in de overschotten zijn te dun om te juichen. De SGP maakt, mede gezien het voorgaande, drie kanttekeningen bij het financiële meerjarenperspectief. Het lijkt inmiddels een trend te zijn om te schuiven met budgetten en te sturen op geprognosticeerde meevallers. Het doel is natuurlijk om de cijfers boven Jan te houden, maar het is link. College, handel daarom in elk geval zoals in elk verstandig huishouden: zet de tering naar de nering. Het is prachtig dat de cijfers meerjarig zwart zijn, maar het oogt ook wel eens wat houtje-touwtje, als ik dat zo mag zeggen.

In de meerjarenbegroting neemt de algemene reserve in de komende vier jaar met ongeveer 20% af. Dat kun je een tijdje blijven doen, maar het getuigt niet van verstandig beleid. De portefeuillehouder gaf in de commissievergadering aan hieraan binnen het treasurybeleid aandacht te geven. Dat zien wij graag geconcretiseerd worden, inclusief een tijdsaanduiding voor wanneer dit onderwerp terug gaat komen.

Op de vraag hoe het kan dat het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen € 699.000.000 bedraagt – in de stukken staat een nog veel groter bedrag, maar dat zal wel een schrijffout zijn – hebben wij geen bevredigend antwoord gekregen. Graag ontvangen wij dit alsnog per omgaande. Zo niet, dan worden wij geprikkeld om die € 695.000.000 toe te voegen aan de algemene reserve. Dan kan de portefeuille Financiën ook weer opgelucht ademhalen.

De uitgangspunten van de kadernota worden zichtbaar in de begroting. We zijn niet enthousiast geworden over de uitwerking in deze begroting van de twee ingediende moties tijdens de behandeling van de kadernota, te weten die over burgerparticipatie en de kleine kernen. Collega Meijer stelde terecht de gewetensvraag of er een andere tekst in de begroting zou hebben gestaan met en zonder de moties. Wij nemen de verklaringen van de gedeputeerde echter serieus dat deze voldoende zijn of worden geborgd als wij, zoals bij de kleine kernen het geval zal zijn, dit zullen terugzien in de nota Agenda Vitaal Platteland. Het helpt mij overigens niet om, zoals collega Meijer doet, opnieuw een motie in te dienen na de motie die er reeds ligt. Volgens mij moet je dat niet zo doen; dat is een zwak-tobod. Je rekent af op resultaat, maar je gaat niet nog een keer een motie over een motie indienen. Hoewel wij de motie wel zullen steunen, raad ik het ernstig af om hem ingediend te houden. Ik geef er de voorkeur aan dat de motie wordt teruggetrokken. U begrijpt wat er achter zit. Ik vind dat wij een college altijd moeten afrekenen op resultaat. Ik denk dat het resultaat er uiteindelijk wel zal komen.

Wat verwachten wij van dit college in 2016? Ik zal een aantal punten noemen. De teller blijft boven nul. Onvoorziene tegenvallers worden binnen de begroting opgelost, wat bij bezuinigingen geen verboden woord is. De Staten worden in een dergelijk geval tijdig en snel ingelicht. De doorrekening van circulaire komt daarbij op tijd, zodat de Staten over actuele en aangepaste documenten vergaderen. Dat geldt ook voor de stukken die wij heel kort voor deze vergadering ontvingen, zelfs op zondag. Zoals u weet, doe ik op zondag andere dingen dan het lezen van deze stukken.

De herziening van de PRS en PRV wordt op tijd afgerond. Bij de behandeling in commissie en Staten hebben alle betrokkenen het gevoel dat zij voldoende gehoord zijn en dat hun inbreng verdisconteerd is. Daarbij is speciale aandacht gegeven aan de positie van de boeren, die in de afgelopen jaren meer en meer in de verdrukking zijn gekomen. Nederland is een wereldspeler op landbouwgebied en is na de Verenigde Staten nog steeds de grootste exporteur van agrarische producten in de wereld. Deze sector verdient dan ook onze grootst mogelijke steun.

Het derde punt. De PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) pakt voor de boeren die halverwege een uitbreiding zaten nadelig uit. Het is onduidelijk wat precies de gevolgen zullen zijn. Daarin heeft de provincie niet altijd een formele rol. Ondertussen komen er echter wel boeren in de knel. Denk daarbij aan die gevallen waarbij er wel sprake is van een bouwvergunning voor uitbreiding, maar waarbij door allerlei procedures geen uitbreiding van de mestvergunning mogelijk is. Wij verwachten van de gedeputeerde dat hij bij de minister een fatsoenlijke overgangsregeling bepleit, op grond van de schrijnende verhalen die wij in de provincie Utrecht horen. Graag vernemen wij van de gedeputeerde of hij deze lijn wil inzetten.

Voor mijn vierde punt is hier al heel uitvoerig aandacht gevraagd, namelijk de energietransitie. Wij verwachten in 2016 een heldere visie op een werkelijk duurzame energietransitie. De paar paragrafen die hieraan gewijd zijn, vinden wij teleurstellend. Bovendien is de toon voortdurend reactief. Wij volgen, wij faciliteren, wij maken mogelijk. Er staat zelfs: "Uiteindelijk vormen de agenda's van marktpartijen, instellingen, organisaties en inwoners (collectieven) de basis." En dan maar klagen dat de percentages duurzame energie zo achterblijven in de provincie Utrecht." Als de provincie ergens de regie en de initiatiefrol zou moeten oppakken, is dat hier wel. Doe er alles aan om energiebesparing en duurzame energie achter de meter – dus geen windturbines – op 'pole position' te zetten. Zet een energieagenda op.

We hebben kunnen kennisnemen van het onderzoek van de Universiteit Utrecht over de windturbines in Houten. Zo'n gedegen onderzoek zouden wij overigens op alle locaties moeten laten uitvoeren. Dit heeft ons gesterkt in onze opvatting dat wij dit pad van duurzame energie vóór de meter echt moeten verlaten. Tijdens het provinciaal NOS-verkiezingsdebat begreep ik dat de minister van plan is om windenergieopgaven in de provincie ook op andere wijze te laten invullen. Wij vinden dat wij daarover in gesprek moeten gaan met de minister. Naast het feit dat windenergie overlast veroorzaakt en geen draagvlak kent, duurt de realisatie veel te lang. We hebben haast. We lopen namelijk achter. Vandaar dat wij nu een motie indienen waarin wij verzoeken om te spreken met de minister over onze eigen windenergieopgaven en om te versnellen met iets dat echt helpt en werkt, namelijk ten eerste energiebesparing en ten tweede verduurzaming achter de meter door middel van zonnepanelen. Het

heeft gegarandeerd draagvlak en het levert ook nog iets op voor de portemonnee van onze inwoners. Het is bizar dat Nederland windmolens plaatst voor overproductie en dat we ook nog steeds kolencentrales bouwen, waardoor Nederland per saldo steeds meer grijze energie in haar portfolio heeft. Dat kunnen wij het beste tegengaan door achter de meter te verduurzamen, want dan heb je grijs en groen voor de meter niet nodig en heb je de burger altijd mee.

Motie M86 (SGP): keuze energiebeleid.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter behandeling van Statenvoorstel PS2015PS11: Programmabegroting 2016;

constaterende:

- *dat er gedurende de achterliggende jaren veel onrust onder inwoners is geweest over de windturbines in de provincie;*
- *dat er door de Universiteit Utrecht een onderzoek is gedaan naar de gang van zaken rond de windturbines in Houten;*

overwegende:

- *dat toenemende energieproductie door middel van windturbines bijdraagt aan de overproductie van energie in Nederland;*
- *dat veel mensen dagelijks daadwerkelijk overlast ervaren door de windturbines;*
- *dat het rapport van de Universiteit Utrecht aangaande de windturbines in Houten op een aantal punten vernietigend is;*

besluit om:

- *windenergie als middel om duurzame energie op te wekken zo snel als reëel mogelijk is los te laten;*
- *volledig in te zetten op energiebesparing, zonnepanelen en andere innovatieve vormen van duurzame energie;*

draagt het college op om:

met de minister en het IPO in overleg te treden met als doel om de opgave voor windenergie in de provincie in te wisselen voor andere vormen van duurzame energie.

En gaan over tot de orde van de dag.

We leven in roerige tijden. Met die woorden begon ik mijn betoog. Toch is er iets dat rust geeft. Tegen midden van alle gevechten, zowel voor ons als wij hier onze provinciale belangetjes uitvechten, als voor de mensen die ginds echt in gevechten leven, is er uiteindelijk al een gevecht geweest. Het was Christus die zonde, schuld en zelfs dood overwon. Die weg zien wij terug in onze feestdagen: Goede Vrijdag, Pasen, Hemelvaartsdag en Pinksteren. Hij regeert ons leven en Hem loopt nooit iets uit de hand. Daarop te vertrouwen geeft rust. De SGP-fractie wenst u, collega-statenleden, ambtenaren en college, toe om iets van deze rust te mogen ervaren. Dan is er werkelijk uitzicht en staan alle meerjarenperspectieven er pas werkelijk goed voor, tot in eeuwigheid. Wij wensen u van harte Gods zegen toe.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! De beschouwing van 50Plus over de begroting. Ik heb de begroting van vorig jaar er maar eens bij gehaald en ik kwam tot de conclusie dat ik de algemene beschouwing daarop zomaar weer kon gebruiken. Er is niet zo veel veranderd. Aangezien Provinciale Staten na de verkiezingen voor meer dan de helft zijn vernieuwd, is het voor de meesten een nieuw verhaal. De anderen kunnen denken: "Oh, dat hebben we al vaker gehoord, maar goed." Uit de beschouwing van vorig jaar heb ik het punt van de openbare toiletten in de trein gehaald. Iedereen weet het nog wel. Dat wordt geregeld. Dat is toch wel een mooi resultaat van vorig jaar.

50Plus bedankt iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van deze begroting. Het is niet alleen een feitenrelaas, maar ook een voortgang van de visies en besluiten die in de afgelopen periode zijn genomen. Er zitten echter ook wensen voor de toekomst in. Zoals ik de vorige keer al heb gezegd, zijn we met z'n allen verantwoordelijk voor hoe de begroting er nu uitziet. Elke partij heeft niet al haar wensen ingevuld gezien. Dat houdt je wakker. Je blijft afwachten of toont later in de tijd initiatieven.

50Plus wil ook even stilstaan bij de vluchtelingenproblematiek. Ik roep de collega's van Provinciale Staten op om te proberen naar buiten toe zo veel als mogelijk eenduidig op te treden. We zijn van verschillende partijen en hebben verschillende grondslagen, maar de vluchtelingenproblematiek is van ons allemaal. Laten wij humaan denken. Om tot de juiste oplossingen te komen, moeten wij ons verbinden met alle partijen die hiermee gemoeid zijn. Dat zijn gemeenten, inwoners, het COA en niet in de laatste plaats de vluchtelingen.

50Plus vindt het nog steeds treurig te moeten constateren dat het openbaar vervoer steeds verder wordt uitgekleed. De aanbesteding mag dan klaar zijn, maar we zijn er nog niet. Steeds meer kleine kernen komen zonder openbaar vervoer te zitten. Met het grootste gemak worden de zo belangrijke verbindingen geschrapt en worden ze niet meegenomen in de concessies. Dit is nadelig voor ouderen, maar ook voor iedereen die naar zijn of haar werk in een naburige gemeente moet en die niet altijd in het bezit is van een auto of een treinstation in de buurt heeft. Het gaat om structureel openbaar vervoer waar je op aan kunt, zodat je op tijd op het werk, op school of je afspraak kunt komen. De regiotaxi wordt als alternatief geboden, maar daar zit te veel ruimte omheen. Het is een goede optie als je op visite gaat, maar niet als je op tijd op je werk moet komen.

Levensloopbestendig bouwen is inmiddels wel in de genen beland, maar nog steeds niet genoeg. Aan de brede vanzelfsprekendheid moet nog gewerkt worden. De sociale woningbouw was altijd al een belangrijk item en is dat nog steeds. Dat tonen de laatste ontwikkelingen van wat er om ons heen gebeurt opnieuw aan.

Nog steeds is het positief te noemen dat er hard gewerkt wordt aan het realiseren van banen. Nog steeds kunnen niet alleen jongeren moeilijk een baan vinden; het geldt net zo hard voor ouderen. Vanaf 45 jaar en verder ben je al afgeschreven, op een enkeling na.

Vanwege voornoemde redenen is het belangrijk om voor wat betreft de voorzieningen breder te denken dan alleen de grote steden en de snelwegen. Een vitaal platteland is in de breedste zin van het woord zeker zo belangrijk om de economie draaiende te houden. Daarom is het noodzakelijk om daar waar het kan te behouden of zelfs te verbeteren, al is het maar om goede initiatieven voor behoud en vernieuwing te ondersteunen door minder regelgeving. 50Plus vindt het dan ook heel belangrijk dat agrarische bedrijven die stoppen met de agrarische bedrijfsvoering meer ruimte krijgen om een andere bestemming te kunnen realiseren. Als het ruimte geven aan agrarische bedrijven inhoudt in dat er megastallen komen, dan is 50Plus daar tegen. Wij vinden het veel belangrijker om een visie te ontwikkelen voor hoe om te gaan met al die agrarische bedrijven die leeg komen te staan omdat steeds meer agrariërs stoppen. Gelukkig staat dat wel in de begroting. Ouderen moeten langer zelfstandig blijven wonen, maar dat moet wel kunnen. Bij een vitaal platteland hoort een optimale woon- en leefomgeving.

Natuurlijk heeft 50Plus natuurbeleid hoog in het vaandel staan. Dat hadden we al zo en dat is bij ons nog steeds zo. Het verder ontwikkelen van de recreatie is iets moois, maar deze moet dan wel toegankelijk zijn voor mindervaliden, jong en oud. We waarschuwen voor versnippering van natuurgebieden. Gun de dieren hun noodzakelijke rust, zeker in de broedperiode en als jong wild zich nog niet geheel zelfstandig kan redden en zij door verstoring hulpeloos en als een prooi achtergelaten worden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Het voordeel dat ik weet wat mevrouw Hoek gaat zeggen is dat je alvast kunt gaan staan op het moment dat je een vraag wilt stellen. Ik heb een vraag over het ruimte geven aan agrarische bedrijven. Een jaar geleden heeft u ook aangegeven dat u geen ruimte wilt voor megastallen en dergelijke. Dat geeft u nu aan voor de begroting. U bent er echter toch van op de hoogte dat dit niet of nauwelijks ontwikkeld wordt en dat is zeker in het afgelopen jaar

niet aan de orde geweest, als ik de gedeputeerde daarover goed heb gehoord. Oftewel: is uw herhaling iets van een compliment en "jullie zijn goed bezig" of is uw herhaling iets van "Jullie moeten stappen zetten". In feite weet ik namelijk niet hoe ik die herhaling dan moet lezen. Op zich vraagt u om minder megastallen. U wilt geen megastallen en die komen er ook niet. Die zijn er niet gekomen. Bent u dan zeer tevreden?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Tot nu toe ben ik tevreden, omdat er tot een minimum is gerealiseerd. Je kunt het echter niet genoeg blijven herhalen, dit om te voorkomen dat ze in de toekomst toch nog gerealiseerd worden en men er gemakkelijker over gaat denken. Ik begrijp heus wel dat volgens alle wetgeving, ook vanuit Brussel, je een bedrijf soms anders moet inrichten. Het moet echter niet zo zijn dat als je een nieuwe stal hebt voor bijvoorbeeld 100 koeien en je er dan 110 in propt en je krijgt in de toekomst bijvoorbeeld een stal waar 500 koeien in kunnen, je er dan 600 in propt. Dan verleg je elke keer je grenzen en heb je steeds een grotere stal nodig.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat zijn wij uiteraard helemaal eens met mevrouw Hoek. Ik heb nog één andere vraag. Ik neem aan dat u het ook niet opnieuw gaat hebben over de ondertiteling voor doven en slechthorenden.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Dat punt heb ik geschrappt, inclusief de motie die erbij hoorde. Dat punt is naar ieders tevredenheid afgehandeld.

Ik heb het al over erfgoed gehad. Dat punt laten we nu liggen. Dan kom ik bij het punt van de veiligheid op "regionale" wegen. Het woord regionale moet tussen aanhalingstekens, want in zijn totaliteit vindt 50Plus dit punt heel erg belangrijk, niet alleen voor automobilisten, maar ook voor fietsers en voetgangers. Zij zijn de meest kwetsbare groepen in het verkeer. Gelukkig ervaren wij een luisterend oor bij de gedeputeerde en de uitvoerende afdeling. Het resultaat wordt met stukjes en beetjes zichtbaar, ook in deze begroting, maar nog lang niet genoeg. De verlichting van provinciale wegen laat nog steeds te wensen over. Oversteekplaatsen, vrijliggende fietspaden en dergelijke blijven voor 50Plus op de lijst staan.

In het kader van de veiligheid dient de fractie van 50Plus een motie in naar aanleiding van het besluit van het kabinet om overdag de maximumsnelheid op de A2 tussen Amsterdam en Utrecht te verhogen van 100 km/uur naar 130 km/uur. U heeft de motie allen gekregen. Ik merk nog op dat Provinciale Staten op 22 juni een motie hebben aangenomen, getiteld: "inventariseren aanpak fileprobleem N201 afslag Vinkeveen". Verkeersveiligheid heeft voor ons een hoge prioriteit. Bij Vinkeveen is het toch even niet helemaal goed gegaan met de verbreding van de A2 van vijf naar tien rijstroken. Eigenlijk moet ik zeggen: van zes naar tien rijstroken. De afrit is ongeveer 100 meter lang. Regelmatig staat men daar in de file. De file is soms wel tot twee kilometer lang. Als ik daar sta – ik sta er ook wel eens – druk ik mijn auto soms bijna de vangrail in om toch nog een beetje het gevoel te hebben dat ik er veilig sta. Door de luchtdrukverplaatsing van de langsrazende vrachtauto's en het verkeer dat er verder nog langs rijdt, wordt je namelijk toch nog bijna uit je auto getrokken. Het gaat nu om 100 km/uur. We moeten er toch niet aan denken dat het straks 130 km/uur wordt? Er zijn heel veel automobilisten die doorrijden langs die kilometers file om te kijken waar ze er voorin de rij nog tussen kunnen komen. Het is een wonder dat er niet eerder ongelukken zijn gebeurd.

Daarnaast merk ik ook op dat de voormalige gemeente Maarssen miljoenen heeft besteed aan geluidsschermen, omdat ze dat geld niet van het Rijk kregen. Dit gebeurde echter wel met de belofte dat de maximumsnelheid niet hoger zou komen te liggen dan de 100 km/uur. Dat was de deal. Dat is ook gebeurd bij de voormalige gemeente Loenen. Daar is er ook voor geknokt om geluidsschermen te krijgen bij Loenersloot. Ook daar is gezegd door het Rijk dat men geen geld daarvoor kreeg, maar dat de maximumsnelheid niet hoger zou komen te liggen dan 100 km/uur. Het is de onbetrouwbaarheid van de overheid om toch, als het gerealiseerd is, die snelheid er door te drukken. Hierover komt D66 volgens mij straks nog met een motie. Die motie zullen wij zeker steunen.

De motie die wij hierbij indienen, is mede ondertekend door de fracties van SP, PvdD, PvdA, D66 en GroenLinks. Van de ChristenUnie hebben wij de toezegging gekregen dat zij voor zal stemmen.

Motie M87 (50Plus, SP, PvdA, D66, GroenLinks) (gewijzigd): geen snelheidsverhoging overdag op de A2 tussen Amsterdam en Utrecht van 100 km/uur naar 130 km/uur.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, voor de bespreking van de Begroting 2016;

constaterende:

- *dat in Den Haag het voorstel is gedaan om de maximumsnelheid op de gehele A2 tussen Utrecht en Amsterdam overdag te laten verhogen van 100 naar 130 km/uur;*
- *dat het Rijk in het verleden afspraken heeft gemaakt met gemeenten langs de A2 over de verbreding van de A2 en een daarmee gepaard gaande beperking van de maximumsnelheid;*

overwegende:

- *dat Verkeersbureau Goudappel Coffeng rond de invoering van de 130 km/u-limiet in Nederland op eigen initiatief stelde dat "de maatregel leidt tot een relatief sterke toename van het aantal ernstige ongevallen" en dat de toename van de NO₂-concentraties gemiddeld 29% zou bedragen;*
- *dat "naarmate er op een bepaalde weg harder wordt gereden, de kans op een ongeval steeds meer toeneemt" (SWOV-factsheet 5 © SWOV, Leidschendam, april 2012);*
- *volgens de provinciale Rapportage Luchtkwaliteit 2014 op veel plekken langs de A2 (onder meer Nieuwer ter Aa, Breukelen, Loenersloot en Utrecht-West) tussen Utrecht en Amsterdam de NO₂-concentraties maar net onder de EU-norm zijn;*
- *NO₂ volgens het RIVM ook onder de EU-normen gezondheidsschade aanricht, vooral bij kwetsbare groepen zoals ouderen en longpatiënten;*

voorts overwegende:

dat het coalitieakkoord In Verbinding! zegt: "wij werken aan beperking en voorkoming van luchtvervuiling en geluidsbelasting" en "verkeersveiligheid heeft voor ons een hoge prioriteit";

spreekt als zijn mening uit:

dat deze verhoging van de maximumsnelheid op de A2 ongewenst is als het een verslechtering voor luchtkwaliteit en verkeersveiligheid met zich meebrengt;

roepen het college van Gedeputeerde Staten daarom op om:

- *indien het Rijk daadwerkelijk de maximumsnelheid op de A2 tussen Utrecht en Amsterdam wil verhogen hiertegen bezwaar aan te tekenen indien het voorstel een verslechtering met zich meebrengt voor luchtkwaliteit en verkeersveiligheid;*
- *Provinciale Staten voordat de beroepstermijn start in kennis te stellen van de reactie op het bezwaar en van het definitieve besluit van het Rijk.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M87 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging.

De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Hiermee hebben wij de eerste termijn van de Staten gehad. Ik zal nu de vergadering schorsen. Na de schorsing zal het college antwoorden. De vergadering is geschorst.

Schorsing van 15.30 uur tot 15.58 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering. Voor de beantwoording door het college is het woord als eerste aan de gedeputeerde mevrouw Verbeek.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde van onder meer Financiën en Mobiliteit, om het helemaal precies te zeggen.

Er is een aantal vragen en er is een aantal opmerkingen geplaatst. Ik wil die graag langslopen. Om te beginnen is er in zijn algemeenheid gesproken over de begroting en over de leesbaarheid van de begroting. Ook zijn er goede suggesties gedaan om wellicht nog meer uit de begroting te kunnen halen dan wij nu doen. Dank voor alle lovende woorden over de leesbaarheid van de begroting. Bij de behandeling van de kadernota heeft u daarover al goede handreikingen gedaan. Nu zijn wij nog ambities aan het uitwerken. Wij willen meer samenhang aanbrengen in ambities in relatie tot de beschikbare middelen. De financiële paragraaf moet op dezelfde wijze worden getransformeerd als nu bij de algemene paragraaf is gedaan. Een aantal fracties heeft daarvoor aandacht gevraagd. Op dit moment wordt daaraan gewerkt. Ook het leesbaar maken van de begroting als startdocument voor de P&C-cyclus is van belang. We hebben nu de leesbaarheid verbeterd en we werken aan de verbinding met de financiële middelen. Ook het treasurybeleid en het treasurystatuut zullen in het komende jaar worden geactualiseerd.

Voor de indicatoren staat een vernieuwing van het BBV (Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten) voor de boeg. Op dit moment worden er voorstellen gedaan voor vernieuwing, onder meer betreffende het opnemen van standaardindicatoren en standaardproducten. Dat wordt voorzien in 2017. We hebben met de subcommissie Financiën afgesproken dat de indicatoren ook daar op de agenda blijven staan. Wellicht zal dit mooi kunnen samenvallen.

Het is een primeur voor de provincie Utrecht dat als u vandaag de begroting vaststelt, deze morgen al digitaal beschikbaar zal zijn. Als je nu door onze website loopt, dan kom je, na een aantal hoofdstukken te hebben doorgeklikt, op een zwart-witversie uit van de begroting, waarmee je meer zou willen dan wat er op dit moment mee kan. Het is echt een pdf-bestand. Nu hebben wij de begroting echter niet alleen maar als pdf-bestand beschikbaar, maar deze zal straks volledig op de website staan. Ook daarvoor geldt natuurlijk dat wij voor de financiële paragraaf nog een verdere verbeterslag zullen maken.

De bereikbaarheid. Hierbij wil ik graag een aantal onderwerpen noemen. Ik noem onder meer de Loenerslootsebrug. In juli hebben wij hierover uitvoerig gesproken. Er is toen ook unaniem een motie aangenomen. Wij waren daarmee al aan de slag gegaan, maar je zou kunnen zeggen dat deze opnieuw bovenaan onze agenda is gekomen. We hebben al € 2.000.000 geïnvesteerd voor de verbetering van de huidige brug. In 2014 is deze opgeleverd. We hebben ook gezamenlijk met Rijkswaterstaat een haalbaarheidsonderzoek gedaan. Uit dat onderzoek kwam naar voren dat, willen wij de volledige verkeersveiligheid en de doorstroming optimaliseren, de Loenerslootsebrug zou moeten worden verbreed van twee keer één rijstrook naar twee keer twee rijstroken. Dat kunnen wij niet alleen. De N201 ligt nu eenmaal aan de Loenerslootsebrug. Wij zijn wat dat betreft afhankelijk van Rijkswaterstaat. Wij zijn al wel gestart, in die zin dat wij voor de € 60.000.000 die noodzakelijk is voor de aanleg al € 15.000.000 hebben opgenomen. Afgelopen maand is er een BO MIRT-overleg (Bestuurlijk Overleg Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport) geweest. Daar is het lobbytraject weer gestart. Op 24 november zal er in de Tweede Kamer over worden gesproken. We hebben goede hoop dat de Loenerslootsebrug daar een hoge prioriteit zal krijgen, zoals wij allemaal voor ogen hebben. Dat is dus nog even afwachten. Na 24 november kan ik u aangeven of die prioritering, waarvoor wij hebben gepleit tijdens het MIRT-overleg, zal worden overgenomen.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Aan het gebeuren van de filevorming, waarvan de Loenerslootsebrug deel uitmaakt, voeg ik nog toe dat het heel belangrijk is om iets verder te kijken naar het onderliggende wegennet. In het zomerseizoen, van april tot 1 november, gaat de brug bij de N201 bij Vreeland namelijk continu open met behulp van afstandsbedieningen. Daar stopt het verkeer. De brug is dan ongeveer een kwartier open of dicht, net hoe u het noemen wilt. Het verkeer loopt dan verder terug vast. De afslag Loenen aan de Vecht is tevens de afslag naar Loosdrecht. Dan loopt het vast naar de afslag Vinkeveen. Daardoor ontstaat onder andere een file van twee kilometer lang. Het gaat dus niet alleen om de eventuele verbreding van de brug bij Loenersloot, het is breder. Ik pleit ervoor om dat in het hele gebeuren mee te nemen. Ook gaan bij dezelfde afslag van Vinkeveen ontzettend veel vrachtauto's naar de bloemenveiling in Aalsmeer. Dat draagt ook bij aan de opstoppingen de

andere kant op. Daar is de weg wel aangepast, maar aan de andere kant is er sprake van een aantal belemmeringen, die zeker in het zomerseizoen een groot deel uitmaken van de verstoppingen.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Bereikbaarheid Utrecht Science Park.

De VOORZITTER: Nee, moment.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Ja, ik wil hierop ook wel ingaan. Deze zomer hebben wij hierbij ook uitvoerig stilgestaan. Het is inderdaad terecht dat de Loenerslootsebrug ook de op- en afritten treft en dat wij ervoor moeten zorgen dat er geen terugslag komt door opstoppingen elders. Wij zullen dit integraal meenemen en dit punt blijven agenderen. Voor het bereiken van het totale vraagstuk van zowel de verkeersveiligheid als de doorstroming heeft het haalbaarheidsonderzoek uitgewezen dat wij echt van twee keer één rijstrook naar twee keer twee rijstroken moeten overgaan, willen wij daar een oplossing voor het probleem kunnen bieden. Het zijn terechte punten.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik hoor van de gedeputeerde dat er al reserveringen gedaan worden en dat er stappen voorwaarts worden gezet. Mijn vraag betreft een deel van de motie die eerder dit jaar is ingediend, namelijk dat een integrale benadering van mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling en het meenemen van alle vervoerswijzen de voorkeur verdient. Kunt u nu, dan wel in de commissie waar het onderwerp ook nader zal worden besproken, aangeven op welke wijze dat punt is meegenomen en waartoe dat geleid heeft?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan ik, maar het lijkt mij goed dat wij wachten totdat wij na 24 november duidelijk hebben hoe het door de Tweede Kamer is overgenomen. Dan zal ook dit punt aan de orde komen, als u dat goed vindt. Wij zullen er dan uitgebreid bij stil kunnen staan.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil even terug naar de begroting. De gedeputeerde is namelijk iets sneller klaar met de begroting dan ik had verwacht. In mijn bijdrage heb ik de vraag gesteld hoe zij denkt dat die begroting er straks uitziet en hoe inzichtelijk deze wordt. Ik weet dat u ermee bezig bent. Dan heb ik echter nog niet echt een idee hoe de begroting eruit komt te zien. Hoe doorklikbaar wordt de begroting? Hoeveel dieper wordt er gegaan? Welke voorbeelden gebruikt u? Gebruikt u het voorbeeld van de gemeente Utrecht, van de gemeente Amersfoort, van de provincie Groningen of van een andere provincie? Wat is uw uitgangspunt voor het beter inzichtelijk maken van de begroting, zodat wij daarop niet langer één pot van € 300.000.000 hebben staan onder Mobiliteit, maar dat wij beter weten waaraan de Staten het geld uitgeven?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als het goed is, levert de begroting nu al voor u het inzicht wat er wordt uitgegeven. Ik ga ervan uit dat de heer Hoefnagels bedoelt dat er meer samenhang moet komen in de ambities in relatie tot de beschikbare middelen. Dat zegt ook alles over de gelaagdheid van de begroting en van, zoals u dat noemt, de doorklikbaarheid. Volgens mij hebben we het dan over de open data en de WIK-data, waarvoor wij ook in het coalitieakkoord aandacht hebben gevraagd. Als de begroting wordt vastgesteld, kunt u zien hoe wij met de digitalisering van het eerste deel van de begroting zijn omgegaan. Ook hebben wij in de commissie afgesproken dat voor het vervolgtraject wij het overleg met elkaar zullen aangaan, ook over de wensen van PS. Ik roep u op om de komende periode te benutten om ook te kijken naar het voorbeeld dat wij nu hebben aangereikt en het morgen wordt gepresenteerd. Wat ik zelf en GS van belang vinden is dat wij onze ambities duidelijk vertaald zien in relatie tot de beschikbare middelen. U heeft de kaderstelling en de verantwoording. Wij zullen het product moeten aanleveren waarmee u goed kunt werken. Voor ons is het ook van belang dat wij kunnen sturen op de producten en de programma's, zodat wij voor onszelf weten wat wij hebben afgesproken en op welke wijze wij erop kunnen sturen dat de ambities worden gerealiseerd, alles in relatie tot de beschikbare middelen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dan geef ik hierbij nog aan dat de eerste zin die de gedeputeerde heeft gebruikt bij mij in feite aangeeft dat ik waarschijnlijk net een stapje verder

wil gaan. Zij zegt dat voor ons inzichtelijk wordt wat er wordt uitgegeven. Voor ons is het echter inderdaad van belang om te weten waaraan het geld wordt uitgegeven. Wij vragen in elk geval of die stap beter inzichtelijk kan worden gekregen.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Volgens mij delen wij dezelfde ambities. Uiteraard is het van belang dat als je geld uitgeeft, je weet waaraan je het uitgeeft en dat je ook weet dat de uitgaven voldoen aan de ambities die je aan de voorkant hebt gesteld. De ambities worden dus gedeeld. In de afgelopen periode is er heel hard aan gewerkt om deze eerste slag te slaan. We gaan met elkaar in gesprek over de tweede slag. Zelf heb ik er als portefeuillehouder Financiën ideeën over hoe wij dat zouden kunnen doen. De andere leden van GS hebben hierover dezelfde mening.

De heer HOEFNAGELS (D66): Vanmorgen heb ik een opmerking gemaakt over de voorzieningen. In de voorjaarsnota hebben wij er € 4.000.000 bijgeplust. Die zag ik hier nu niet meer terug. Het gaat er mij om dat ik dit soort dingen kan terugvinden en dat ik ergens een linkje heb over een bedrag dat daar- en daaruit is opgebouwd, zodat wij kunnen zien waarom het bijvoorbeeld van € 13.000.000 in de voorjaarsnota naar nu € 9.000.000 is gegaan. Dat soort zaken bedoel ik. Dan weet u in elk geval waar ik naartoe wil.

De VOORZITTER: Goed. De gedeputeerde vervolgt haar betoog.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik nog even stilstaan bij de bereikbaarheid en dan met name de bereikbaarheid van het Utrecht Science Park, de fietsbrug over de Lek en de mobiliteit aangaande leefbare kernen.

De fractie van de VVD heeft heel concrete vragen gesteld over de bereikbaarheid van het Utrecht Science Park. Ook de bereikbaarheid van het Utrecht Science Park en met name de spoordriehoek Utrecht-Harderwijk die daarvoor vooral van belang zijn, zijn onderwerp geweest voor het BO MIRT-overleg van de afgelopen maand. Ook hieromtrent hopen wij op 24 november duidelijkheid te krijgen van de Tweede Kamer of men de agenda gaat overnemen. Wij hebben daar ingebracht dat het voor ons belangrijk is dat we bij de herijking hebben gesignaleerd dat er voor het OV minder geld beschikbaar is dan wij aanvankelijk hadden gedacht en gehoopt. Daarmee is voor ons het knelpunt nog niet opgelost en moet het op de agenda blijven staan. Naar het zich nu laat aanzien is er wel wat onderzoeksgeld dat naar ons toe komt. Het is van belang dat, ook nu er binnen afzienbare tijd geen middelen blijken te zijn, wij gezamenlijk een knelpunt ervaren. Om andere partijen, die heel erg hard werken om het gezamenlijke knelpunt op te lossen, betrokken te houden, waaronder de werkgevers, die bereid zijn om impopulaire maatregelen naar hun werknemers toe te nemen, moet er rekening mee worden gehouden dat zij dat alleen maar willen doen als zij perspectief hebben op een oplossing van het knelpunt. Daarvoor hebben wij aandacht gevraagd in het MIRT-overleg.

Voor de bereikbaarheid van het Utrecht Science Park en de andere vervoersmodaliteiten zijn wij heel erg blij met de komst van de eerste Uithoftram. Er ligt ondertussen een bereikbaarheidsonderzoek van de partners van het Science Park. De partijen hebben de handen ineengeslagen in de allianties. Een van die allianties is de alliantie Bereikbaarheid. Voor ons is het van belang om ook het Rijk betrokken te krijgen op die allianties. Zoals het er nu naar uitziet, gaat dat gebeuren. Op 27 november hebben we een startconferentie, waarbij voor het eerst het ministerie afgevaardigd zal zijn. Dat zal voor ons het vertrekpunt zijn om verdere stappen te zetten, samen met de partners van het Science Park en het ministerie, om voor de toekomst de bereikbaarheid van het Science Park op een duurzame manier te kunnen garanderen. Er wordt dus hard aan gewerkt.

De fietsverbinding Vianen-Nieuwegein-Houten. Ik kan u verzekeren dat deze mijn volle aandacht heeft. Op de vraag of het in het ontwerptractébesluit is opgenomen, moet ik ontkennend antwoorden; het staat daar nog niet in. Het mag uiteraard wel opgenomen worden van Rijkswaterstaat als er 100% gefinancierd wordt. Het gaat hier om het aanleggen van een fietsbrug over de Lek en eventueel ook een fietsbrug over het Amsterdam-Rijnkanaal. De op dit moment door Rijkswaterstaat geraamde kosten zijn circa € 11.000.000 of € 19.000.000, afhankelijk van die tweede brug. Als we daarbij de kosten en baten afwegen, moeten wij ons de vraag stellen of het aantal fietsers dat op dit moment van en naar Vianen, nu en in de toekomst, daarvan gebruikmaakt, de kosten rechtvaardigt. Die vraag moeten wij

onzelf natuurlijk altijd stellen. Op dit moment zijn wij uitvoerig in gesprek met Rijkswaterstaat om te kijken of wij de aanbesteding voor het knooppunt Hoevelaken, dus ook het meer uitdagen van de markt en het als wens van de regiopartijen meegeven, ook voor dit onderdeel van het tracébesluit op te nemen. Ook hebben wij aangegeven dat de fietsverbinding er wat ons betreft zou moeten komen, maar niet tegen elke prijs. Het is wel jammer dat voor de gemeenten geen financiële bijdrage mogelijk is. Het geld zal dus echt voor de helft van ons moeten komen. Op deze wijze zijn wij er op dit moment over in gesprek met Rijkswaterstaat. De financiën zijn dus op dit moment de bottleneck, zeker als je die afweegt tegen het aantal fietsers dat gebruikmaakt van deze route. Wij hebben afgesproken dat dit de manier is waarop wij naar dit soort investeringen kijken en in de toekomst moeten blijven kijken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Begrijp ik het goed dat Rijkswaterstaat akkoord gaat als dit in de aanbesteding als een pluspunt is vermeld of als er een offrant is die dit kan meenemen voor hetzelfde bedrag? Gaat Rijkswaterstaat dan akkoord met het opnemen van dit punt?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Zo ver zijn we nog niet. Als u dat uit mijn betoog heeft afgeleid, dan ben ik daarover niet helder genoeg geweest. Dit is de wijze waarop wij op dit moment een gesprek met Rijkswaterstaat voeren. We zijn dus nog niet zo ver dat het de manier van aanbesteden en de regiowens heeft overgenomen. Dat is echter wel de insteek van ons gesprek als wij op dit moment met Rijkswaterstaat aan tafel zitten. We zijn druk doende het op die manier in te steken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Kan de gedeputeerde aangeven of er een titel is waarop Rijkswaterstaat verleid kan worden om een deel van die kosten op zich te nemen, omdat het bijvoorbeeld ook bijdraagt aan de vermindering van de verkeersdruk op de snelweg?

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een titel zou kunnen zijn de succesfactoren zoals bij de aanbesteding van knooppunt Hoevelaken. Dat is een nieuwe manier van aanbesteding, waarin wij de markt veel meer verleiden regiowensen ingewilligd te krijgen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde hangt het plan een beetje op aan het aantal te verwachten fietsers op die verbinding. Zijn daarvan al inschattingen gemaakt, zijn daar al cijfers van bekend?

Een ander punt is dat er vanuit het MIRT-overleg verschillende berekeningen zijn gemaakt over de verbreding van de A27. Het lijkt wel duidelijk dat die verbreding maar voor een aantal jaren toereikend is. Op het moment dat je daaraan een fietsverbinding knoopt, kan het zo zijn dat die verbreding voor een veel groter aantal jaren toereikend is en haal je er veel meer geld uit. Zou dat een manier kunnen zijn om Rijkswaterstaat hierin mee te krijgen? Ik heb namelijk begrepen dat er in het kabinet wel draagvlak is voor het meer geld uitgeven aan fietsverbindingen als die bijdragen aan de verbetering van de hoofdstructuur.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan heeft de heer Schaddelee het over meekoppelkansen. Op dit moment staat er een bedrag tegenover van € 11.000.000 die Rijkswaterstaat ook ziet. Dat bedrag is erg hoog, gezien het aantal fietsers dat van de brug gebruik zal maken. Die aantallen zijn bekend en die kan ik aanreiken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Graag ontvang ik die informatie over de aantallen.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Meerdere partijen hebben gesproken over de leefbaarheid in kleine kernen. Een heel klein onderdeel vormt daarin het punt van de busconcessies. Vanuit mijn portefeuille Mobiliteit deel ik graag het volgende met u. Zoals u weet – ik heb u daarover geïnformeerd – zijn wij in gesprek met Syntus over hoe wij, hangende het bezwaar van Connexion, gemeenten, de Staten en de inwoners kunnen informeren over de inhoud van de aanbidding van Syntus. De implementatie moet namelijk verder. Op 10 november is er een hoorzitting. Syntus heeft haar akkoord gegeven om na de hoorzitting, in december, de inhoud van de concessie met ge-

meenten, de Staten en anderen te delen. Dat is een heel positief bericht. Voor zover het de kleine kernen betreft kan ik aangeven dat de kleine kernen die op dit moment een OV-bediening hebben, deze ook binnen de uitgangspunten van de vastgestelde concessie in de nieuwe concessie zullen houden. Dat betekent dat de busverbinding De Ronde Venen niet in de concessie staat. Daarvoor geldt het dus niet. Dan heb ik het over de rechtstreekse busverbinding van De Ronde Venen naar Utrecht. De kleine kernen zullen een bus krijgen, al dan niet in de vorm van een buurtbus. Zoals gezegd volgt in december meer informatie over de verdere inhoud van de concessie. Deze stand van zaken wilde ik u niet onthouden.

Ik heb nog twee punten over. Het ene punt betreft het wagenpark en de motie van de ChristenUnie. Daarover kan ik u zeggen dat wij op 10 november het voorstel en de uitgangspunten voor het nieuwe wagenpark zullen behandelen in GS. U vraagt om een aanpassing en aanscherping van de milieuambities voor het provinciaal wagenpark. Wij zullen dat doen. Het voorstel zoals het naar GS komt, luidt onder meer dat wij nu een milieulabel C hebben. Wij stellen voor om minimaal voor een milieulabel B te gaan en het liefst voor een milieulabel A. Wij zullen de milieuambities voor het provinciaal wagenpark dus aanscherpen.

Verder is er nog de vraag over de rol van het ambtelijk apparaat bij In Verbinding! en de uitvoering daarvan. De coalitie heeft de ambitie gesteld dat er veel meer van buiten naar binnen moet worden gewerkt en daardoor veel meer in verbinding te zijn, niet alleen met de gemeenten, maar ook met inwoners en instellingen. Dat kunnen we niet alleen. Daarvoor hebben wij de ambtenaren en verder iedereen nodig. Vandaar dat er enige tijd geleden, in september of oktober, een expeditie heeft plaatsgevonden. Dit was een hele dag waarin is gesproken met personeelsleden over hun rol in en hun bijdrage aan de uitvoering van In Verbinding!. Op dit moment is men druk doende met de uitwerking. Die zal ook aan u worden teruggekoppeld, omdat het ook van belang is hoe wij omgaan met de goede bijdragen van de inwoners en van buitenaf worden geleverd. Daarmee maken wij ook dat de provincie zichtbaar blijft en dat haar toegevoegde waarde voldoende tot uitdrukking kan blijven komen.

Ik ben nog één punt vergeten: het Gemeentelijk Verkeers- en Vervoersplan Utrecht (GVVP Utrecht). Wij zijn goed betrokken op het concept van het GVVP waarmee Utrecht op dit moment bezig is. De aandachtspunten, maar ook de zorgpunten, die zijn meegegeven vanuit de Staten – met name omtrent de terugval op de provinciale wegen – zijn ook onze aandachtspunten en zorgpunten. Wij zitten aan tafel om die goed te blijven monitoren, zodat de keuzes van de stad Utrecht geen terugslag hebben op onze provinciale wegen. Een ander belangrijk punt is dat, mochten er keuzes worden gemaakt die van invloed zouden kunnen zijn op de OV-dienstregeling, wij hebben afgesproken dat de veroorzaker betaalt. Nog liever willen wij dat deze invloed wordt voorkomen. Ook daarvoor zit de provincie Utrecht bij de gemeenten aan tafel. Mocht dat tot niets leiden, dan is er altijd nog de mogelijkheid van een zienswijze. Gezien de relatie die wij vanuit dit huis graag met onze partners willen hebben, proberen wij liever om aan de voorkant in goed overleg te zien wat er gebeurt en om daarop te sturen dan dat wij achteraf in een zienswijzeprocedure belanden. De zorgpunten die u heeft geuit, zijn ook onze zorgpunten. Die worden en zijn overgedragen aan de gemeente Utrecht.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet of de moties nu behandeld worden of dat dit straks apart gebeurt. De gedeputeerde heeft er namelijk niets over gezegd. Het hoeft niet, maar ik hoor graag wat de bedoeling is.

De VOORZITTER: Mevrouw Pennarts zal reageren op uw gezamenlijke motie.

Mevrouw HOEK (50Plus): Akkoord.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een viertal onderwerpen geabstraheerd uit hetgeen u zojuist heeft gezegd over de begroting. Dat zijn de arbeidsmarkt en het onderwijs, waarover nu en in het verleden al een aantal moties is ingediend, onder meer over het vmbo, de sociale woningbouw, al dan niet in relatie met energiebesparing, de duurzame energie en de

transitie daarop en een specifieke vraag over de topregio. Het kan zijn dat er nog kleinere vragen tussen zitten, maar ik hoor het graag als ik die niet heb meegenomen.

Het is duidelijk dat in deze provincie, naast het feit dat wij een zeer hoog opgeleide bevolking hebben, er een aanstormende groep is die misschien wel aan de kant blijft staan. Dat betreft de vmbo- en de mbo-leerlingen. In het coalitieakkoord hebben wij aangegeven dat wij daarvoor aandacht willen hebben. De manier waarop wij er aandacht voor willen hebben is een onderwerp van gesprek, dat ik ook graag met u wil aangaan, omdat het lastig is in de sturingsfilosofie waar de provincie eigenlijk over gaat. Gaan wij over onderwijs, de markt, de bedrijven, de eventuele rol van de gemeenten hierin of gaan wij ook over het Rijk? Nee, daar gaan wij niet over. We hebben een zelfstandige opvatting. Die is misschien wel wat bescheiden en deze zou misschien wat groter moeten zijn, gezien de moties die u hierover heeft ingediend. Ik geef enkele reacties op de moties, ook met betrekking tot het standpunt van Gedeputeerde Staten over die moties. Wij zullen nadrukkelijk uitzoeken op welke wijze de provincie, bijvoorbeeld via de EBU, een bijdrage kan leveren die aanvullend is voor de bestaande werkzaamheden van de kernpartners, de onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven. Wij constateren op veel fronten dat het bedrijfsleven redelijk georganiseerd is op MKB-niveau, op VNO-NCW-niveau en ook op de individuele bedrijventerreinen. Dat geldt ook een beetje bij de ROC's, hoewel die misschien nog wat zoekende zijn, waar de mbo-opleidingen worden verzorgd. Er wordt afstemming gezocht in de provincie tussen het ROC Amersfoort en het ROC Midden-Nederland welke opleidingen er noodzakelijk zijn om die arbeidsmarkt nu en in de toekomst te kunnen bedienen en vitaal te houden. Met andere woorden: leiden we wel die mensen op voor werkzaamheden die wij nu en in de toekomst nodig hebben? Wij constateren dat er op dat punt wel wat samenwerking is, maar het daadwerkelijk dwarsverbinden tussen onderwijs en arbeidsmarkt blijft een lastige aangelegenheid. Zeker voor de mbo-instellingen, waarin allerlei tussenvormen bedacht worden, maar waarbij de certificering voor de opleiding lastig blijkt te zijn in de situatie dat je die voor een deel met werk en stage en in allerlei andere vormen buiten het onderwijs gaat volgen. Toch zijn er wel initiatieven, zoals de leerwerkplaatsen van het Landschap Erfgoed Utrecht. Deze zullen worden meegenomen in het plan dat ik graag begin 2016 met u wil bespreken. Dat gaat ook over de rol van de incubator, waarover u recentelijk bent geïnformeerd. Het gaat ook over netwerkgesprekken met de maatschappelijke partners, over deskresearch en over mogelijkheden om goed na te gaan wat onze rol in dat traject zou moeten zijn. Die gesprekken zullen in de komende twee maanden plaatsvinden. Wij denken in het voorjaar van 2016 op basis van de verzameling van de ideeën met u te kunnen delen welke rol de provincie hierin zal spelen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een motie van de PvdA voor mijn neus liggen over het arbeidsmarktbeleid. De gedeputeerde vertelt nu dat hij aan het doen is wat daar in staat, als ik het goed heb. Zou u straks in tweede termijn kunnen ingaan op wat u meer wilt?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Twee opmerkingen over dit onderwerp. Ten eerste: we zitten in november. In het coalitieakkoord staat ook al de aandacht voor vmbo-ers en mbo-ers genoemd en is dit college rond mei in functie getreden. Wat is er in die tussentijd gebeurd? Wat heeft u tot nu toe gedaan?

De tweede vraag heeft meer betrekking op de inhoud. In mijn bijdrage heb ik verteld dat het goed is dat er aandacht is voor jeugdwerkloosheid. Wat gebeurt er echter meer specifiek voor mensen die 45 jaar en ouder zijn. Dat is op dit moment de groep die het hardst vastloopt op de arbeidsmarkt.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Aan het begin van het jaar is het overzicht gekomen. Er zijn 50.000 werkzoekenden in de provincie. Met aanpassingen in het onderwijs kan dat maar voor een heel relatief klein deel daarvan enig perspectief bieden. Het grootste deel van die groep zijn mensen die zonder werk zijn komen te zitten. In die groep van 50.000 mensen heeft meer dan driekwart een mbo-opleiding of lager. Het is leuk dat al die incubators en onderwijsprojecten er zijn, maar de vraag is wat je doet voor de mensen die kansloos zijn onder de huidige situatie en die geen afdoende perspectief krijgen langs andere wegen, zoals van gemeenten. Naar mijn idee was dat de vraag waar de motie van de PvdA naartoe werkte. Wat is hiervoor het concrete beleid?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Exact. Het punt is wel dat wij er in de begroting zo weinig over lezen. Ik denk dat het goed is dat u zegt dat de motie over het arbeidsmarktbeleid gaat. Het gaat inderdaad over die dwarsverbindingen, over de wens dat er banen komen en dat er perspectief komt voor de vmbo-ers, waarbij ook de leerwerkbedrijven een plekje krijgen. Er is bijvoorbeeld in de Staten ook een motie aangenomen over het stageactieplan. We hebben geprobeerd hierover informatie te krijgen, maar we hebben het idee dat dit plan nog niet veel prioriteit krijgt. Ik heb twee vragen. Gebeurt er iets aan die acties? We hebben er twee moties over ingediend. Neemt de gedeputeerde ze allebei over? Hoor ik u dat zeggen? Kunnen we dan in het eerste kwartaal van 2016 een voorstel krijgen over de dingen die wel gebeuren en de dingen die in gang moeten worden gezet om echt iets voor elkaar te krijgen? Heb ik dat goed gehoord?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat heeft de heer Van Muilekom goed gehoord.

Wat doet u nu zoal op dit moment voor onder meer die 45-plussers? Dat is een interessante doelgroep die op dit moment in toenemende mate buitenspel is komen te staan, zo hebben we mogen constateren. Dat hoeven inderdaad niet specifiek vmbo- of mbo-opgeleiden te zijn. Dat kunnen ook hoger opgeleiden zijn. Ik heb mij hier vooral beperkt tot ...

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Daar zijn cijfers over. Die hebben wij vlak voor de campagne nog naar buiten gebracht. In het overzicht staat precies vermeld hoe het met die 50.000 mensen is en wat hun achtergrond en opleiding is. Het aandeel hoger opgeleiden is er wel, maar dat aandeel is klein. Driekwart van die mensen heeft een mbo-opleiding of lager.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan de heer Meijer dat hij mijn zin afmaakt die ik ook had willen zeggen tegen de heer Dercksen als antwoord op de vraag welk aandeel dat zou moeten zijn. Natuurlijk kijken wij dan niet weg van de mensen die 45plusser zijn en nu aan de kant staan. Wij zeggen echter wel – ik geef dat op dit moment aan – dat wij in het voorstel dat er komt, gehoord hebbende de bedrijvenverenigingen en de gesprekken met VNO-NCW en MKB, over deze problematiek, maar ook met opleidingsinstellingen en met bedrijven en organisaties zelf, zullen wij moeten meenemen welke verantwoordelijkheid wij daarin zien. Vooralsnog liggen deze vraagstukken bij opleidingen, bedrijven, organisaties en gemeenten om deze problematiek te tackelen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Heeft de gedeputeerde wel eens overwogen om ook de vakbeweging in dit gezelschap op te nemen, zoals het FNV of CNV?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat zal zeker een van de 'stakeholders' zijn waarmee gesproken wordt, als ik dat woord hier mag gebruiken.

De heer MEIJER (SP): Dat woord mag u gebruiken, als u het maar toepast. De kwestie is inderdaad dat het aantal partijen dat u noemt een tikkeltje eenzijdig is. Voor het werkgelegenheidsbeleid is er veel expertise, ook bij de vakbeweging. Het is goed om daarvan te profiteren. Ik heb nog een vraag. U zegt dat u de motie van de heer Van Muilekom wel overneemt, maar die opdracht is breder. Het is een brede opdracht.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik geef u aan dat ik graag de input van die moties wil meenemen voor het integraalplan voor de vraag hoe om te gaan met de vmbo- en mbo-problematiek, deze mensen die aan de kant blijven staan en de vraag welke rol de provincie daarin heeft. Het hoeft niet een directe rol te zijn voor de financiering, het kan ook een indirecte rol zijn met betrekking tot de sturingsfilosofie, bijvoorbeeld door een aantal projecten van de EBU, maar ook het aanboren van Europese gelden om zodoende de regionale economie en de kansen daarop te stimuleren.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil nog graag een suggestie meegeven. Een aantal provincies is heel actief bezig met het regionale arbeidsmarktbeleid. Ik denk dat er een

aantal heel goede voorbeelden is waarbij, juist getrokken door de provincie, echt de samenwerking is gezocht en gevonden en waar dit echt iets oplevert.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Dank u wel. Ik zal dat zeker meenemen, want in dat licht hebben wij in het interprovinciaal overleg (IPO) de nodige gesprekken gevoerd. Ook heb ik de nodige gesprekken gevoerd met Doekle Terpstra die dit namens het kabinet trekt, over hoe dit in andere provincies zit en hoeveel geld erin wordt gestoken.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! In de discussie van zojuist wordt gesproken over zowel het mbo als het vmbo. Het vmbo is geen startkwalificatie. Daarmee ben je dus niet klaar voor de arbeidsmarkt. Ik ga ervan uit dat voor het vmbo de eerste klus is om ervoor te zorgen dat mensen een startkwalificatie krijgen. Dat is misschien geen taak voor de provincie. Misschien is het goed dat wij over mbo spreken en niet ook over het vmbo. Het is een detail.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tegen mevrouw Maasdam zeg ik het volgende. Je kunt moeilijk tegen mensen die langdurig werkloos zijn zeggen dat zij alsnog eerst een startkwalificatie moeten behalen. Vaak is dat gewoon niet mogelijk. Dat wil niet zeggen dat je niemand hoeft bij te scholen, maar het gaat erom dat zij met hun kwalificatie enig perspectief krijgen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In dat licht verzoek ik u om met mij in het voorjaar van 2016 de reis te gaan maken om te kijken hoe wij de arbeids- en onderwijsmarkt beter op elkaar kunnen laten aansluiten. Het gaat daarbij met name om het mbo, maar zeker ook om het vmbo om de startkwalificatie en die mogelijk te maken. We moeten trouwens ook wel beseffen dat in de vanzelfsprekendheid van mbo, hbo en wo, of het tritsje van mavo, havo, vwo, ieder op zijn of haar eigen niveau de eigen kwalificaties kan hebben. Het mbo is een volwaardige opleiding, waaraan volwaardig aandacht besteed zou moeten worden. Het moet niet vanzelfsprekend een opstapje zijn naar het hbo.

Het tweede punt dat ik met u wil doornemen betreft de moties over de sociale woningbouw of de extra sociale woningbouw die noodzakelijk zou zijn in deze provincie. Het is een feit dat het stelsel zoals dat is bedacht door dit kabinet, samen met de woningcorporaties en de gemeenten, is uitgerold. Per 1 juli is er de nieuwe Woningwet. De Huisvestingswet is daarop aangepast. De bevoegdheden voor wat een toegelaten instelling – lees: corporatie – zou mogen, staan daarin aangegeven. De rol van de provincie in dezen is een heel kleine op het gebied van wonen. Die rol betreft namelijk slechts het toezicht houden op het huisvesten van statushouders. Dat neemt niet weg dat ook wij hebben aangegeven een rol te willen spelen in het domein van de woningbouw. Dat betreft dan niet specifiek de sociale huursector of de sociale koopsector. Het zou namelijk ook zo kunnen zijn dat wij ons ermee bemoeien – dat doen wij – om voor doelgroepen van beleid van dit kabinet en van de woningcorporaties de doorstroming zullen moeten bevorderen door bijvoorbeeld ook andere partijen aan boord te houden en te trekken. Dan heb ik het bijvoorbeeld over de beleggers die ruimte krijgen om het een en ander te doen of marktpartijen zoals verzekeringsmaatschappijen. De eerste voorbeelden daarvan zijn er al in de stad Utrecht.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit is toch wel een beetje magertjes. Er is bij de kadernota een motie aangenomen die een nadrukkelijke uitspraak en intentie inhield. Wij horen hier dat wij ons wel gaan bezighouden met woningbouw en dat er verwezen wordt naar de nieuwe Woningwet met de woorden dat de nieuwe Woningwet niets uitschakelt en niets verbiedt. In die situatie, waarin de vraag zo enorm sterk is en de wachtlijsten zo enorm groot zijn, zegt u dat, nadat bij de kadernota die voorstellen zijn aangenomen, u iets aan woningbouw gaat doen, niet speciaal aan sociale huur of sociale woningbouw, en dat u de beleggers erbij gaat halen. Dat is weer het verhaal over scheefwoners die dan te veel zouden verdienen om in zo'n woning te wonen en om die mensen daar dan weg te halen. Nee, nu is het nodig om boter bij de vis te doen. Er is namelijk sprake van een noodsituatie. Onderkent u dat dan niet? De wachtlijsten zijn enorm. In de grote steden staat men vijf tot tien jaar op de wachtlijst. Op dit moment, ook in het licht van de asielzoekersproblematiek, is het toch begrijpelijk dat wij extra stappen verwachten van GS?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb niet gezegd dat ik mij alleen maar ga bezighouden met expliciet de beleggers en de doorstroming. Wij houden ons natuurlijk ook bezig met binnenstedelijke ontwikkeling en wonen, waarvoor u geld opzij heeft gezet om ontwikkelingen als kantoortransities of het omzetten van kantoren naar woningen mogelijk te maken. Daarop hebben wij al de nodige resultaten geboekt. Die rol spelen wij actief met geld. Weliswaar, als het gaat om de imperfectie in de markt en om dit soort zaken mogelijk te maken, mogen wij niet meer doen dan binnen ons vermogen ligt, afgestemd op de Europese regelgeving voor staatssteun. Dat is alleen maar zo om ervoor te zorgen dat partijen daadwerkelijk binnenstedelijk dit soort transities mogelijk maken.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! In de lopende binnenstedelijke programma's is het aandeel sociale woningbouw zeer klein, dat weet u. Er is vaker over gesproken. Dat kan niet het hele verhaal zijn. Zowel de Europese regelgeving als de Woningwet leggen u geen beperkingen op om geld te investeren waarmee vervolgens gemeenten en corporaties aan de slag kunnen, om ervoor te zorgen dat er meer woningen komen en dat deze woningen beter geïsoleerd worden. Betreft u hierbij ook het element van de isolatie en de duurzaamheid in de sociale woningbouw? Is dat punt hierbij integraal behandeld of komt u daarop specifiek terug?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb gezegd dat ook de sociale woningbouw en de woningbouw an sich voor duurzaamheid, nul-op-de-meter of labelsprongen in dezen aan bod komen. Wij maken geen onderscheid bij het doelgroepenbeleid in dezen. In die zin wordt ook de sociale woningbouw niet ontzien bij het mogelijk duurzaam maken, maar dan wel met financiering. In eerste instantie met financiering van partijen die de financiering dragen. Dat zullen corporaties of beleggers moeten zijn.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Erkent de gedeputeerde dat er op dit moment heel weinig beweging zit in wat die partijen kunnen realiseren en dat dit in belangrijke mate te maken heeft met de omgevingsfactoren die nu een rol spelen? Erkent hij ook dat als niemand iets doet en als niemand essentiële stappen zet, het dan wel eens heel lang zou kunnen duren voordat er uiteindelijk boter bij de vis geleverd wordt?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Ik weet niet precies wat u bedoelt met omgevingsfactoren.

De heer MEIJER (SP): Bijvoorbeeld het kabinetsbeleid.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Dan moet u toch echt bij het kabinet zijn voor het wijzigen van het kabinetsbeleid. Dat wil nog niet zeggen dat een imperfectie die u misschien ziet en die ik nog niet zie ertoe leidt dat de provincie hetzij financieel, hetzij in regelgeving stappen in wat er is afgesproken tussen marktpartijen, het kabinet, corporaties en gemeenten.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk wel dat de gedeputeerde de kansen die de nieuwe Woningwet biedt niet moet onderschatten. De nieuwe Woningwet biedt een kans dat de provincie samen met de gemeenten regionale woonvisies gaat opstellen. Dat hoeft niet allemaal heel zwaar te zijn, maar er is wel een problematiek waar je iets kunt bouwen. Er is een problematiek bij de huisvesting van statushouders, zodat je niet in elke gemeente iets hoeft te doen, maar waar je het wel gaat doen. Er is ook de problematiek dat elke gemeente ermee worstelt voldoende betaalbare woningen te hebben. Kijk eens naar het leegstaande vastgoed: hoe kunnen we dat nu zo ver krijgen? Ik denk dat er echt een kennisbron bij de provincie zit om daarin iets te kunnen betekenen, ook voor die gemeenten, om daarin stappen te maken. Als je een 'taskforce' Woningbouw opzet en kijkt hoe dat een 'push' kan geven aan de aanpak van de leegstand en de transformatie van de leegstand naar woningbouw, dan is er veel mogelijk, zeker als de provincie daarin een rol wil en durft te pakken.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Van Muilekom noemt datgene wat ook zeker verwoord zal worden in de nieuwe aanpak binnenstedelijke ontwikkeling en

wonen. Ook daarin zal een nadrukkelijk element zitten over de energietransitie. Dat is een extra accent in de programmering. Natuurlijk sluiten wij aan op, volgen wij en initiëren wij in het kader van het versnellingsnetwerk de samenwerking op regionaal niveau. In dat licht verlenen wij onze bijdrage en nodigen wij de marktpartijen uit om bij te dragen aan en zicht te krijgen op de regionale woningmarkt in zowel het Utrechtse als in het Amersfoortse, de twee belangrijkste woningmarkten. Overigens geldt dat ook voor leegstand. Ook daarbij doen wij niets anders dan het uitwisselen van kennis en het ervoor zorgen dat partijen zicht krijgen op kansrijke transitie in de kantoren of in andere panden om een en andere mogelijk te maken. Daar zitten wij heel nadrukkelijk bij. Wij zorgen ervoor dat wij die verbinding daarin leggen.

Voor ons ruimtelijk instrumentarium gaan wij straks de PRV en de PRS vormgeven. Ook daarvoor zullen wij een nadere precisering afspreken voor waar wij daadwerkelijk die woningbouw willen realiseren of waar er nog meer kansen zijn om woningbouw toe te staan. Vooralsnog is dat zo'n 80%, vooral in het bestaande stedelijk gebied. Over die ruimtelijke omgeving hebben wij natuurlijk ook onze eigen opvattingen. Wat dat betreft gebeurt er wel het nodige op dat terrein. Het is alleen de vraag in hoeverre wij in financiële zin moeten inspringen op die domeinen waar andere partijen in eerste instantie het primaat hebben. Dat heeft ook te maken met de effectiviteit. Ik denk dat onze effectiviteit vooral met die beperkte middelen een hoger rendement scoort op de manier zoals wij het op dit moment doen met deze sturingsfilosofie dan wanneer wij rechtstreeks geld geven aan partijen die het veel beter kunnen.

Duurzaamheid, energie en de energietransitie. Het is al even genoemd dat nul-op-de-meter een heel belangrijk onderwerp is. Het is een onderwerp dat wat breder is dan alleen de woningbouw. Het geldt ook voor de gebouwde omgeving, voor kantoren en voor bedrijven. Op alle fronten en op alle niveaus, van ministerie tot en met de inwoners en alles wat er in overheidsland tussen zit, wordt er nagedacht over de energietransitie. De minister heeft een conceptnota gemaakt over de energietransitie. Het is een vrij lastige materie, omdat er veel belangen mee gemoeid zijn. Er zijn kansrijke situaties, maar het gaat ook om de vraag waar de bevoegdheden liggen om dit soort zaken grootschalig mogelijk te maken. Tegelijkertijd wordt het niet alleen door de rechter afgedwongen, maar zijn er ook afspraken op kabinetsniveau welke doelstellingen wij willen realiseren in 2020, in 2040 of in 2050. Het ligt er een beetje aan van welke overheidslaag je uitgaat om die 'carbonfootprint' een beetje terug te dringen. Het is geen doel op zich, maar het gaat erom uiteindelijk deze aardbodem geschikt te maken voor mijn en uw kleinkinderen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Intussen heb ik het bij nogal wat mensen nagevraagd. Misschien kan de gedeputeerde mij helpen dat Nederland 0,5% van de totale CO₂-uitstoot voor haar rekening neemt. Welke gevolgen heeft het voor het klimaat als de maatregelen van dit college worden uitgevoerd?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat kan ik niet één op één vertellen. Het zou een heel ingewikkelde berekening zijn. Ik ga nu niet met u in discussie over die berekeningen. Het gaat erom dat wij met z'n allen constateren dat er een urgentie is bij de uitstoot van onder andere CO₂, wat ertoe leidt dat deze aarde opwarmt en dat wij als gevolg daarvan voor grote problemen staan. Wij zullen alternatieve energiebronnen moeten aanboren, omdat onze aarde nu eenmaal eindig is als wij die energiebronnen op deze manier verstoken. Dan is het verstandig om na te denken over andere energiebronnen die beschikbaar zijn. Dat kan lastig zijn voor de financiering, het kan lastig zijn voor de omgeving, het kan lastig zijn voor wie er wat betaalt. Je moet het probleem echter recht in de ogen kijken en het gaan oplossen. Dan moet je een keer van de kant af komen. Wij proberen dat op alle fronten te doen, zo ook in deze provincie. In dat licht wil ik met een geïntegreerde opvatting komen over welke energietransitie er mogelijk is in deze provincie. Welke niveaus horen daarbij? Het liefst zo hoog mogelijke, maar wij moeten vooral samen kijken hoe wij die energietransitie het best kunnen realiseren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind het wel heel vreemd dat iedereen heel ambitieuze plannen heeft, maar niet weet waar het naartoe gaat. Men weet het niet. Ik vraag het u en

ook u weet het niet. We willen minder verstoken en dat is dan het doel op zich geworden. Ik heb zojuist een aantal internationale omstandigheden geduid, zoals de groei van de wereldbevolking en de kolencentrales elders in de wereld. Wij doen net alsof het klimaat een hek heeft om Europa heen. Daarvan bent u klaarblijkelijk in dit dossier een groot voorstander. We zetten een hek om Europa heen en we doen net alsof als Europa iets doet dit enig gevolg heeft voor het klimaat, terwijl de rest van de wereld heel andere dingen doet. Het kost zo verschrikkelijk veel geld dat het onze welvaart direct aantast. Ik heb altijd geleerd dat als je een probleem hebt, je eerst gaat uitrekenen wat het kost en daarna ga je zaken aanpassen. We weten echter niet wat het resultaat is. U weet het niet, de minister weet het niet, de staatssecretaris weet het niet. Niemand weet het. We gaan geld uitgeven voor duurzame energie, maar waar het toe leidt? Joost mag het weten.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is wel aardig dat mij wordt verweten dat ik een hek om Europa zou zetten. Als ik ergens geen hek omheen zet, dan is het Europa, laat staan om Nederland. Als het gaat om het tackelen van de problematiek, dan is het geen doel op zich om duurzame energie mogelijk te maken. Het gaat om de gezondheid van uw kleinkinderen en mijn kleinkinderen. Daarin heb ik een rol te vervullen, ook al is die minuscuul en ook al doen ze het in Japan en Midden-Afrika anders. Het gaat erom dat wij langs al die lijnen ervoor moeten zorgen dat de uitstoot van CO₂ beperkt zal worden. Daarnaast, los van de autonome groei van de bevolking, los van de autonome groei van de veeteelt en het eten van vlees, zullen wij de energievoorziening moeten beperken. Dat betekent ook dat er minder uitstoot moet zijn en dat er bezuinigd moet worden, waardoor wij minder energie nodig hebben.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag. De gedeputeerde noemt een aantal doelstellingen voor 2020, 2040 en 2050. De SGP heeft een motie ingediend om de windenergie af te serveren in de provincie Utrecht en om daarvoor iets anders in de plaats te realiseren. De PVV roept dat ook regelmatig. Wat betekent dat? Ik heb het rapport in Houten ook wel gelezen, maar het lijkt net of elke windmolen in de weg staat. Hoe verhouden zich windmolens tot andere takken van energie? Kunt u daarover iets zeggen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarover kan ik niets zeggen. Ten eerste heeft deze provincie een contract met het Rijk; ik zal het maar even zo scherp formuleren. In dat contract staat dat wij in 2020 65,5 Megawatt aan windenergie zullen produceren. Op dit moment zijn wij aan het inventariseren en liggen er al de nodige locaties in de huidige provinciale ruimtelijke structuurvisie vast om te kijken of wij kunnen voldoen aan die doelstelling. In het coalitieakkoord staat dat wij ons uiterste best zullen doen om dit te realiseren. Recentelijk is door minister Kamp bij alle provincies geïnventariseerd of wij het wel of niet gaan halen. In IPO-verband is afgesproken dat wij hierin ons uiterste best doen. Dat neemt niet weg dat er natuurlijk altijd gekeken wordt, ook door de provincies zelf, naar de vraag 'what if'. Op dit moment zijn wij daar nog niet aan toe. Wij proberen ons uiterste best te doen om dit mogelijk te maken.

Grote windturbines, waar je ze ook plaatst en waar je er ook last van kunt krijgen, kunnen een heel belangrijke bijdrage leveren aan de energievoorziening in het kader van CO₂-reductie. Dat betekent dat je dan iets anders krijgt, want je hebt dan namelijk te maken met een omgeving. Die omgeving heeft er allerlei opvattingen over. Er is regelgeving. Je zult het moeten tackelen. Je zou het kunnen tackelen door goed met de omgeving in gesprek te gaan om de nadelen die daar gezien worden om te keren in voordelen. Dat kunnen allerlei voordelen zijn. In de gesprekken die ik op dit moment heb met Eneco, blijkt dat Eneco en ook andere partijen als corporaties bereid zijn om de revenuen die uit die windmolens komen terug te sluisen naar degenen die er last van hebben. Dan zul je nooit een 100% dekking krijgen voor wie er tevreden en niet tevreden zijn, maar het is duidelijk dat wij iets moeten doen.

Wat is de verhouding van wat een windmolen oplevert tot wat zonnepanelen opleveren? De opbrengst van de zonnepanelen houdt in dat wij dan nogal wat vierkante meters nodig hebben in verhouding tot de capaciteit van één windmolen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): De conclusie is dus dat energie een belangrijk deel uitmaakt om überhaupt die doelen te bereiken.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Wat mij betreft gaat de nota die naar u toekomt over en, en, en, en. Dat er puriteinse opvattingen over "dat liever niet ten opzichte van dat" zijn zou best kunnen en ook dat windmolens over bijvoorbeeld tien of twaalf jaar vervangen worden door nog briljante vormen van energie. Op dit moment hebben we het echter allemaal nodig om niet alleen de rechterlijke uitspraak recht te doen, maar ook om onze eigen doelstellingen te behalen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb begrepen dat minister Kamp wel gevoelig is voor argumenten om windenergie in te wisselen voor andere vormen van duurzame energie. Dat schijnt hij ook zo gezegd te hebben. Mijn oproep is om dat traject in elk geval in te zetten. Ik heb één ding mee: zoals wij het nu doen, gaan wij het niet redden. We lopen continu achter de feiten aan. Het duurt een hele tijd voordat je een windmolen hebt gerealiseerd, dat weet u. We moeten nu dus keihard aan de bak. Met deze motie, die overigens aangepast wordt, zodat het niet lijkt dat windmolens worden afgeserveerd, zoals net is gezegd, beogen wij de mogelijkheden te verkennen om het anders in te vullen en het gesprek met de minister aan te gaan. Dat willen wij bereiken, want dan bereiken wij veel meer dan nu het geval is.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp het verzoek van de heer Van Leeuwen. Op dit moment zie ik echter nog geen aanleiding om actief een gesprek met de minister aan te gaan over de capaciteitsvraag die de minister bij ons heeft neergelegd. De eerste inventarisaties zijn er. Daaruit blijkt dat als wij zo doorgaan er nog geen aanleiding is om het gesprek aan te gaan. Natuurlijk zijn het lange termijnen en natuurlijk komen wij straks nog te spreken met die gemeenten waar ongetwijfeld weerstand zal ontstaan. Ik begrijp uw verzoek, maar wat mij betreft is het nog steeds en, en, en, en, en. Het is veel meer zaak om te kijken hoe wij de mitigerende maatregelen, de beperkende maatregelen, onderling kunnen afspreken. Het gaat ook om bedrijven en individuele boeren die aangeven dat zij een windmolen op hun terrein geplaatst willen hebben. Er zijn ook mensen in een wijk die met bijvoorbeeld 500 personen windaandelen kopen die een windmolen geplaatst zouden willen hebben. Als dat soort initiatieven uit onze samenleving komen, als partijen het samen op die plek geschikt vinden en als het bijdraagt aan onze winddoelstelling, dan ben ik de laatste om te zeggen dat men het niet zou moeten doen.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! We sjouwen natuurlijk al een hele tijd mee. De gedeputeerde is wel heel erg optimistisch. Ik zie het echt niet gebeuren. Vandaar dat ik zeg dat wij nu stappen moeten zetten om resultaat te bereiken. Dat doen we volgens mij door de inzet van de middelen die wij nu wel hebben en die er wel toe bijdragen. Aan de andere kant is het ook zo dat de windmolens voor de meter staan. Het heeft echter veel meer resultaat om aan energiebesparing achter de meter te doen. Met energiebesparing en zonnepanelen achter de meter heb je de energie aan de voorkant niet nodig. Dat levert echt veel meer op. Dat onderzoekt u niet en dat betreurt ik. Daarnaast verzoek ik u te reageren op het volgende. We bouwen windmolens, maar we bouwen ook nog gewoon kolencentrales. We barsten van de overproductie. Waar zijn we mee bezig?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is een mondiaal probleem. Het is heel belangrijk om te kijken op welke tafel je schakelt voor de duurzaamheid en tegelijkertijd de afschrijving van bijvoorbeeld de leidingen in de grond. Dat probleem moet je tackelen, want het kan de staatskas veel geld schelen als je die opbrengsten niet meer hebt van het gas, wat we eigenlijk niet willen. Aan de andere kant hoeft je het ook niet uit te geven, omdat de mensen zelf die duurzaamheidsmaatregelen treffen. Het is een kwestie van broekzak - vestzak. Dat betekent wel iets. Dat probleem moet je onderkennen als je zegt dat je alleen de windenergie wilt loslaten of dat je alleen voor nul-op-de-meter-woningen gaat. Overigens ben ik blij dat u zegt dat u het vooral achter de gevel wilt regelen. Ik denk dat daar de grootste besparing zit. Het is wel een afweging om zo min mogelijk energie te gebruiken. Dat gebeurt ook steeds meer doordat de apparaten die wij aanschaffen steeds energiezuiniger zijn. Het zal voor een groot deel moeten komen uit het minder verbruiken van energie en het minder energie nodig hebben. Op dit moment is het echter belangrijk om, als wij daadwerkelijk stappen willen zetten, dat langs vele lijnen te doen. Ik proef die ambitie hier.

Is minister Kamp hiertoe bereid? Minister Kamp zit wel een beetje klem, want als hij iets met het gas doet in Groningen, of liever niet, en als hij iets met wind moet doen en hij constateert dat er in de provincies op lokaal niveau toch wel wat problemen zijn, dat er tegelijkertijd niet naar schaliegas geboord mag worden, dat er geen kernenergie mag worden opgewekt en dat hij ook nog iets moet doen met de economie, dan heeft hij een groot probleem. Wij proberen hem daarbij te helpen door alles in het werk te stellen om onze duurzame energiedoelstellingen te halen.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst is de PvdD blij dat de gedeputeerde inziet dat de draagkracht van de aarde zijn grenzen kent. Het is van belang de aarde leefbaar te houden voor de mensen nu en voor toekomstige generaties. Het valt ons op dat u die energiebesparing niet meeneemt. U wilt echt stappen zetten, maar die energiebesparing is dan volgens ons juist een grote stap voor het halen van doelen. U zei net dat u en, en, en wilt. De SGP zei net dat wij het niet gaan redden met hoe wij het nu doen. U zegt in uw betoog echter wel dat het eten van vlees buiten beschouwing wordt gelaten en dat u de veehouderij buiten beschouwing laat. Als alle Nederlanders één dag per week geen vlees zouden eten, zouden we daarmee 3,2 Megaton per jaar aan uitstoot van CO₂ besparen. Daarmee halen wij meteen de doelstellingen die wij voor huishoudens stellen. Ik kan mij niet voorstellen dat u daadwerkelijk het eten van vlees en de veehouderij buiten beschouwing wilt laten. Kunt u daarop een toelichting geven?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ja, dat kan ik wel. Mevrouw Arissen zegt dat ik niet zo veel doe aan energiebesparing. Dat is echter juist niet het geval. Onder andere via de Economic Board Utrecht hebben wij een aantal projecten lopen om nul-op-de-meter te realiseren. Daarvoor is een fonds in het leven geroepen. Er wordt hard gewerkt om die financiële arrangementen mogelijk te maken om corporaties over de streep te trekken voor dit soort zaken. Energiebesparing is juist heel belangrijk bij het terugdringen van CO₂. Dat vlees eten daaraan een bijdrage levert, even los van waar het vlees geproduceerd wordt en in welk landen dat plaatsvindt – wat mij betreft gelden daar geen grenzen –, ga ik niet over de individuele beslissing van mensen of ze nu wel of geen vlees eten. Ik ga ook niet vanuit de provincie de industrie aanspreken om te zeggen dat zij geen vlees meer moeten produceren.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD is wel een liberale partij in de zin dat mensen een persoonlijke verantwoordelijkheid en vrijheid hebben. Het is echter wel het principe dat de vervuiler betaalt. De PvdD ziet niet in waarom wij ook op dit punt, juist omdat de vleesindustrie zo'n grote impact heeft op de emissie, het principe dat de vervuiler betaalt er niet aan zouden vastplakken.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik sta daar iets anders in.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Een punt van orde. Mag ik u erop wijzen dat de tijd klok van de gedeputeerde al ongeveer twintig minuten op 13.27 staat, oftewel dat wij al twintig minuten met dit onderwerp bezig zijn? Ik zou mij kunnen voorstellen dat u op een gegeven moment vraagt om deze vergadering iets sneller af te handelen, los van het feit dat dit een belangrijk onderwerp is, want daarmee ben ik het helemaal eens. Het staat helemaal los van deze gedeputeerde of het onderwerp, et cetera. Volgens mij is alles echter al drie keer gezegd.

De VOORZITTER: Het klopt dat de klok stilstaat. Dat is de afspraak die wij hebben gemaakt. Interrupties vallen buiten de tijdmeting. Ik ben het met u eens dat het wat lang duurt. Ik hoop echt dat de deelnemers aan het debat die zelfbeperking zouden willen opbrengen. De heer Meijer maakt een korte opmerking.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een opmerking over de orde. Er zijn onderwerpen waaraan de heer Hoefnagels heel veel tijd heeft besteed. Nu ga ik af en toe ook eens een opmerking maken. Die opmerking is dat ik allereerst complimenten maak aan de gedeputeerde dat hij staat voor die 65,5 Megawatt per 2020. Zo is het gewoon, dat doet hij. Daarnaast verwacht ik van hem iets meer substantie over het draagvlak en de waarborgen voor het financiële voordeel. De gedeputeerde heeft

iets gezegd over Eneco en de voordelen die naar de omwonenden gaan. Dat is een essentieel punt. De heer Dercksen roept dat het allemaal veel meer gaat kosten. Als het de mensen uiteindelijk voordeel oplevert, dan is dat stukje van die afspraak heel belangrijk. Wat doet u, gedeputeerde, heel concreet om die financiële voordelen naar die mensen toe te laten gaan, meer dan tot dusver? Het onderwerp Houten blijft een beetje er doorheen hangen. Hoe gaat de provincie met betrekking tot de windenergie die solidariteit organiseren onder de omwonenden? Hoe gaat de provincie ervoor zorgen dat mensen bij wie dit gaat spelen erbij betrokken worden, dat zij eerlijk kunnen zeggen wat zij ervan vinden en dat zij een eigen rol krijgen in dat proces, waardoor het een aanzienlijk ander karakter zal krijgen?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij vraagt de heer Meijer nu hoe wij de Aarhus Conventie gaan implementeren. Daarop komen wij nog terug.

Ik heb nog een vraag aan de gedeputeerde over windmolens. Bent u nu bereid om daadwerkelijk te onderzoeken welke bijdrage ze leveren aan het minder verbruiken van fossiele brandstoffen? Er zijn wetenschappers geweest, zelfs hier in dit huis, die hebben uitgerekend dat er onder de streep nul staat. De Ierse overheid, zoals ik in mijn eigen betoog heb verteld, heeft nu schoorvoetend toegegeven dat niet elke megawatt of elke kilowatt die wordt opgewekt daadwerkelijk betekend dat er minder wordt gestookt in de gascentrales of de andere standby-centrales. Bent u bereid dat te onderzoeken? Bent u bereid het piekverlies te onderzoeken? Als het in Duitsland hard waait, geven ze de stroom gratis weg. Bent u bereid het efficiëntieverlies van de gascentrales of de standby-centrales te monitoren? Bent u bereid inzichtelijk te maken wat het kost aan fossiele brandstoffen om die dingen neer te zetten, weg te halen en te onderhouden? Ze staan meestal stil, want de helft is constant stuk. Bent u bereid de verliezen aan CO₂-uitstoot serieus te onderzoeken?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, want er is al veel onderzocht. Ik ben geïnteresseerd in de opbrengsten en niet in de kosten.

De heer Meijer zei: stel nu dat dit soort initiatieven er is en u spreekt met Eneco en andere energie-maatschappijen, hoe gaat u daar dan mee om? Dit zijn wel de gesprekken die ik daar juist voer. Ik constateer ook dat de Jules, de Stedins en de Eneco's aan het bewegen zijn voor het daadwerkelijk iets te rugdoen voor de gemeenschap en het NIMBY. Dat kunnen allerlei zaken zijn, zoals het storten van geld in een groenfonds en het eventueel beschikbaar stellen van geld voor een buurthuis. Het kan ook zo zijn dat je op je rekening ziet dat er geld teruggaat. Dat neemt niet weg dat ook de Eneco gewoon een bedrijf is met aandelen, dat winst moet maken en opvattingen heeft over welk deel zij daarvoor beschikbaar wil stellen. Dat het echter helpt om partijen bij elkaar te krijgen en te zeggen: "Misschien kunnen we de 'business case' sluitend krijgen, zodanig dat de weerstand tegen zicht, geluid, slagschaduw of iets anders door de mensen als acceptabel wordt beschouwd omdat zij daarvan direct de revenuen plukken". Dat doe ik niet alleen op de plekken in de provincie waar ik in gesprek ben en waar ik met gemeentebesturen spreek over dit soort mogelijkheden, dat doe ik ook met de organisaties die zeggen dat zij wel een idee hebben en die vragen of wij hen in verbinding kunnen brengen met een waterschap voor het plaatsen van een windmolen. Die verbinding leg ik dan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een deel van de winstmarge van de energiemaatschappijen is goed, maar ik kan mij voorstellen dat de overheid zelf ook stappen zet omdat er een publiek belang is om ervoor te zorgen dat mensen op een aanvaardbare manier met windmolens kunnen omgaan en dat het financiële voordeel ook vanuit de overheid wordt gestimuleerd, ook met geld. Hoe kijkt u daar tegenaan?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als er een interessante 'business case' is en er zit marktdeficit tussen dat niet kan worden weggenomen door de markt, maar waarvan de EBU zegt dat dit een interessante casus is om te komen met dit initiatief langs de drie-eenheid van de Triple Helix, zoals afgesproken in de EBU, dan is het zeer de moeite waard om naar dit soort zaken te kijken. We gaan echter geen energiemaatschappij spelen. We gaan ook niet sec windmolens financieren.

Ik heb nog één brede vraag van de VVD over de topregio, wat ik daaraan doe en of ik dit in de integraliteit kan toelichten. De 'competitiveness index' van die elf indicatoren lijkt een economische aangele-

genheid en dat is het voor een deel ook wel. Om echter een economische aangelegenheid te zijn of om een economische 'pole position' te krijgen, is het noodzakelijk dat je de condities die dat mogelijk maken goed in beeld brengt. Er zit een aantal condities bij waaraan wij wel iets kunnen doen door rechtstreekse sturing, maar er is ook een aantal condities waarover wij niet gaan, bijvoorbeeld de zorg, uitval of arbeidsmarkt. Ik houd het een beetje kort door te zeggen dat deze coalitie op alle fronten en in alle portefeuilles bezig is ervoor te zorgen dat die indicatoren niet als doel op zich in de gaten worden gehouden om die topregio te zijn of te blijven, voor zover wij daarop rechtstreekse sturing hebben. In datzelfde rapport, ergens achterin, staan nog een keer 80 indicatoren die mede die elf indicatoren bepalen, van corruptie tot de uitstoot langs snelwegen. Het is allemaal opgeteld en er komt uit dat wij een heel interessante regionaal concurrerende regio zijn waar het goed toeven is.

Er is contact geweest met de opstellers van dit rapport. Het is de bedoeling hen hier een keer naartoe te halen om eens met de Staten te praten over hoe die indicatoren in elkaar zitten en waar wij nu daadwerkelijk sturing kunnen geven aan het fenomeen van het zijn van een topregio zijn en blijven. Die toezegging kan ik u wel doen.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een kleine vervolgvraag op dit punt. We zijn een topregio. Dat is iets om echt trots op te zijn. We zijn vaak op zoek naar wat wij met elkaar hebben, kijkend naar gemeenten, bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en inwoners. Dit zou zo'n mooi onderwerp zijn om de partijen bij elkaar te halen. Als de onderzoeker komt, kunnen wij bijvoorbeeld daarbij de gemeenten uitnodigen en kunnen we kijken hoe wij elkaar hierin kunnen versterken en wat elke gemeente afzonderlijk bijdraagt.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat lijkt mij een heel goede invulling van zo'n bijeenkomst, als wij toch een uitleg krijgen over hoe het allemaal in elkaar zit, hoe wij topregio zijn geworden en hoe wij dat kunnen blijven, om hierbij partners uit te nodigen, zeker als het gaat om partners die op andere schakborden schaken dan de onze, maar die zeker bepalend zijn voor de regionale economie en het welzijn in onze provincie. Ik neem het aanbod om dat te gaan organiseren graag aan.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik weet niet 100% zeker of de OMU (Ontwikkelingsmaatschappij Utrecht) onder deze gedeputeerde valt, maar ik denk het wel omdat hij ruimtelijke ordening in zijn portefeuille heeft. Kunnen we er niet mee ophouden? Het microniveau was nog nooit zo als bij de OMU. De kosten zijn op macroniveau.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Nee, daar houden wij niet mee op, want het is een instrument dat zeer goed werkt en kan werken. Misschien nog niet in dat tempo en in die omvang waarin wij het van tevoren hadden bedacht. Ik meen dat u net in uw betoog aangaf dat er iets van € 600.000 aan uitvoeringskosten in de OMU zouden zitten. Ik herken dat niet in de begroting. U heeft zelf een besluit genomen om in drie tranches, oplopend naar € 15.000.000, geld opzij te zetten voor de OMU. Dat gebeurt op dit moment. De OMU heeft een aantal projecten gerealiseerd, juist in die marktimperfectie rondom de voorfinanciering of het afgeven van een lening, zodat marktpartijen kunnen instappen met een lening en uiteindelijk een transitie mogelijk is. Recentelijk is er in het college nagedacht over de vraag of wij de statuten van de OMU niet iets kunnen uitbreiden, niet alleen maar voor het omzetten van bedrijfsgebouwen, maar dat zij ook een bijdrage zou kunnen leveren aan de kantooromzetting of de kantoortransformatie. In mijn ogen is dat een instrument dat wij zeker niet bij de vuilnisbak moeten zetten.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik zit in het vastgoed en ik hoor de mensen die ook contact hebben met de OMU zeggen dat het niet meer is dan een belpanel. Dat is misschien wat gechargeerd, maar de kosten staan in geen enkele verhouding tot de enkele projecten die in de afgelopen jaren zijn gerealiseerd. De vastgoedmarkt trekt hard aan, zeker op bedrijfsmatig niveau. Daarvoor hebben we geen extra overheid nodig. Dat was mijn statement.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nog niet zo lang geleden was ik aanwezig op een vastgoedcongres waar ik mocht spreken. Ik heb daar heel veel marktpartijen gespro-

ken. Ik heb daar ook over de OMU gesproken. Ik herken uw opmerking niet in wat er leeft binnen de vastgoedwereld, althans in het Utrechtse.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Via de whatsapp kreeg ik de mededeling dat er ook in Haaksbergen wordt meegekeken met deze vergadering. Ik hoop dat wij het boeiend kunnen houden. Na afloop hoor ik wel of dat het geval was. Ik kies ervoor om langs de lijn van de partijen ook meteen de amendementen en moties mee te nemen. Op die manier probeer ik het zo sober mogelijk te doen.

De PvdA heeft het amendement A14 ingediend over 'de vallei boert bewust'. Dit is een initiatief dat ik toejuich, omdat het agrariërs een tandje harder laat lopen op het gebied van dierenwelzijn, duurzaamheid en een aantal andere voor ons belangrijke onderwerpen. Ik heb echter alleen wat moeite met het amendement, omdat wij in de komende statenvergadering te spreken over het meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland. Ik verklap alvast dat daarin voor landbouw en landbouwgerelateerde ontwikkelingen € 3.000.000 in zit. Dat betekent dat als er initiatieven als deze worden genomen, deze helemaal binnen de randvoorwaarden van het de Agenda Vitaal Platteland passen. Als u mij vraagt of ik het een goed initiatief vind, dan zeg ik ja. Op de vraag of het voor heel Utrecht zou moeten gelden, zeg ik ook ja. Heb ik dan dit amendement nodig voor € 33.000 per jaar, dan zeg ik nee. Ik weet niet hoe wij dit precies oplossen met elkaar, maar misschien moeten wij het bespreken bij het meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland. Dan gaat er gebeuren wat u vraagt via dit amendement.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde zegt dus eigenlijk dat er geen extra geld voor nodig is en dat het geld kan worden gevonden binnen de bestaande budgetten. Wanneer wordt dit punt besproken?

De heer KROL (gedeputeerde): In de volgende statenvergadering in december. Dan staat het meerjarenprogramma AVP op de agenda. Het zou ook prima zijn om in die statenvergadering dit punt nader te duiden. U gaat erover, maar het hoeft niet per se op deze manier en op dit moment om het nu toch voor elkaar te krijgen.

De tweede opmerking die u maakte betreft het volgende. Wij waren samen aanwezig bij de bijeenkomst van het Utrechts Landschap in de week van het landschap in Kerckebosch in Zeist. U vroeg of ik die woonwijk niet inspirerend vind voor de ontwikkeling voor de woonwijk in Soesterberg. Daarop kan ik kort antwoorden: ja, ik vind dat inspirerend voor de ontwikkelingen op Soesterberg. Dat is wel de gedachte die wij hebben over die woonwijk.

Een aantal opmerkingen laat ik even, omdat een collega die beter kan beantwoorden. Die gaan met name over de groene BOA's. Mevrouw Pennarts zal daarop reageren.

D66 zei iets over de stikstofintensieve landbouw, de leegstand van kantoren en de sloop van leegstaande gebouwen en vroeg wat PS daarvoor moet doen en wat GS nodig zou hebben van PS om iets te kunnen doen. Op dit moment niet zo veel. In februari gaan wij voor kantoren de Thematische Structuurvisie Kantoren vaststellen. De stukken komen op 16 of 17 december naar u toe. Daarover hebben wij een heel intensief en goed gesprek met elkaar, zoals ik dat op dit moment ook met een aantal wethouders heb over dit punt. Voor agrarisch vastgoed geldt hetzelfde. Van PS heb ik nodig dat wij er samen het goede gesprek over voeren. Dat doen wij al een aantal jaren met betrekking tot de kantoren en voor het agrarische deel moet dat nog plaatsvinden.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag over de transformatie. Daarbij kijk ik ook naar de huidige vragen die er rond transformatie liggen. Het kan gaan over het wellicht gebruiken van de transformatie voor sociale woningbouw, dan wel de opvang van asielzoekers en statushouders. Het ligt dus ergens tussen uw portefeuille en de portefeuille van de heer Van den Berg. Is er op dit moment al extra vraag naar? Of moet ik dat punt laten liggen tot vanavond?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, ik kan de vraag vanuit dit perspectief wel beantwoorden. Die vraag is er inderdaad. U weet dat wij bij kantoren twee dingen doen. We zijn bezig met de plancapaciteit, dus met wat er nog aan komt, maar we zijn ook fysiek bezig met het trans-

formeren van gebieden en kantoren. Met name in het perspectief van het transformeren van bestaande gebouwen komt nu uiteraard ook de vluchtelingenvraag langs. Dit gebeurt zowel vanuit gemeenten, die vragen of zij de transformatie wel moeten uitvoeren of dat zij dat op een ander moment moeten doen, als portefeuilletechnisch. Portefeuilletechnisch hebben collega Van den Berg en ik – omdat soms collega Van den Berg al op die plek met een initiatief bezig is of omdat ik daar toevallig al met iets bezig ben – daarin een praktische taakverdeling gemaakt, die er ongeveer op neerkomt dat als je er al mee bezig was, je ermee bezig blijft. Verder moeten we veel overleggen met elkaar. Dat vinden wij geen belemmering. Daarop komt het feitelijk neer.

De SP heeft motie M78 over het concreet invulling geven aan maatwerk voor kleine kernen ingediend. Daarvoor geldt dat er ook bij de kleine kernen twee dingen spelen. Ten eerste hebben de Staten er een BOB-onderwerp van gemaakt, waarover ik graag met u van gedachten wissel in de commissie BEM. Ten tweede staat ook in het meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland een passage over de verantwoordelijkheid voor kleine kernen. Die twee moeten nog wat meer tot elkaar in verhouding worden gebracht. Maatwerk, zo zegt u in uw motie, kunnen wij niet alleen aan de EBU overlaten. De EBU doet alleen iets op het gebied van glasvezel, want de hele discussie over de kleine kernen vindt verder niet in EBU-verband plaats. Voor deze motie M78 geldt dat ik het een zeer interessant onderwerp vind en dat ik er graag het gesprek over voer met de Staten in het kader van zowel BOB als het meerjarenprogramma AVP, maar dat de motie in dat opzicht daaraan niet veel toevoegt, ook gezien hetgeen er in de motie over de EBU staat vermeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De kwestie is natuurlijk dat BOB belangrijk is. Dat gaat gebeuren. BOB kan echter nooit onze verantwoordelijkheden overnemen. Het gaat om aanvullingen, inspiraties, verbreding, noem maar op. Als je dus praat over keuzes die moeten worden gemaakt in relatie tot deze begroting, dan zetten we daarmee een accent dat verder gaat dan die ene opmerking over de EBU. Het heeft vooral te maken met de manier waarop u het maatwerk gaat realiseren. In die zin zie ik in uw beantwoording niet direct een ontrading van ons voorstel.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik het dan iets scherper maken. Niet elke kern is hetzelfde, dus niet elke kern vraagt om dezelfde aanpak. Daarvoor zijn ER goede initiatieven in de gebieden en bij die kleine kernen. Daarover hebben wij het een en ander gezegd in het meerjarenprogramma Agenda Vitaal Platteland. Ik vind dat dit heel erg voldoet aan hetgeen de SP het college opdraagt in deze motie. Als u dan een wat aangescherpt advies zou willen hebben, formuleer ik het als volgt. In het stuk meerjarenprogramma AVP, zoals dat in december bij PS voorligt en wat u vandaag via de griffie is of wordt toegezonden, kunt u dat terugvinden. Gezien dat stuk is deze motie overbodig, want wij doen wat u op dat punt van ons vraagt.

Ik reageer heel kort op motie M79, omdat deze motie voor een groot deel ook onder de portefeuille van mevrouw Pennarts valt. In deze motie zegt de SP de betaalbaarheid en de bereikbaarheid van recreatie en natuurgebieden voor de inwoners als uitgangspunt te nemen voor de beslissingen. Ik zeg hier twee dingen over. Ten eerste over de bereikbaarheid van natuurgebieden. Als de natuurgebieden van particuliere eigenaren zijn, dan is er de Natuurschoonwet die hen vraagt het gebied open te stellen. Als het natuurgebieden zijn die via de provinciale SKNL of SNL gefinancierd worden, dan dragen wij hen op om de natuurgebieden open te stellen. Overigens ben ik het met u eens dat het van groot belang is dat natuurgebieden opengesteld zijn, wil je het draagvlak voor natuurbeleid in deze provincie overeind houden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wacht ook op de beantwoording door mevrouw Pennarts. Het gaat natuurlijk vooral om de verdienmodellen en de mate waarin de toegankelijkheid wordt belemmerd door tarieven, parkeergelden en dat soort zaken, waarvan ik mij kan voorstellen dat dit met name bij de recreatieterreinen nog even een onderwerp is.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat laat ik uiteraard aan mijn collega. Bij natuurbeleid geldt het door PS vastgestelde beleid in Natura 2.0, dat liefde voor natuur ook betekent dat

mensen de natuur kunnen zien en dat zij ervan kunnen genieten, omdat wij de natuur anders ook niet kunnen beschermen. Dat adagium is door uzelf en door ons mede vastgesteld.

GroenLinks diende motie M82 in, 'duurzame toekomst voor agrariërs'. Ik vind het lastig hierover een advies te geven aan PS. Het is een positief onderwerp en de motie is dat dus ook. De motie zegt eigenlijk dat wij er behoefte aan hebben dat agrariërs meer speelruimte krijgen om een daadwerkelijke partner in het landelijk gebied te kunnen zijn. Ik maak één kritische opmerking, die ook al door anderen is gemaakt, namelijk dat meer financiële speelruimte niet door alle agrariërs per definitie zal worden aangewend voor de taken die wij van belang vinden. Die opmerking hebben wij al eerder gemaakt. U maakt hem zelf in een debat in het kader van de houtgestookte jacuzzi of de zonnepanelenjacuzzi. Ik vind het een sympathieke motie doordat er gezegd wordt dat wij met z'n allen iets meer zouden moeten doen in Nederland. Als u mij dat vraagt, zal ik dit uiteraard doen, ook met verve en met plezier, maar dan wel realiserend dat wij het in het Utrechtse op een erf bespreken, waar wij het kunnen aankaarten op een plek waar het er werkelijk over gaat. Dat maakt dat wij ons een beetje beperkt moeten houden over de provinciale rol en de mogelijkheden die achter deze motie zitten. Ik zal dus geen negatief advies over de motie willen geven, gezien de kwaliteit van de opmerkingen in deze motie.

De PvdD heeft motie M83 ingediend. Mevrouw Arissen had daarover wel een punt. Het gaat over artikel 29 van de Flora- en Faunawet. Het is even technisch, maar dat kan niet anders. Artikel 29 van de Flora- en Faunawet geeft de mogelijkheid om een faunabeheerteam of faunabeheereenheid te subsidiëren, maar geeft geen wettelijke verplichting. In die zin heeft u gelijk dat in de schriftelijke beantwoording van GS stond dat het om een wettelijke verplichting gaat. Je kunt de Flora- en Faunawet lezen als een verplichting om samenwerkingsverbanden van jachthouders te financieren, maar dat hoeft niet op die manier. Het kan ook om een andere club gaan; dat geef ik toe. Dat laat onverlet dat PS en GS er in de afgelopen jaren voor gekozen hebben om een belangrijke rol toe te kennen aan de faunabeheereenheid, waarbij terreinbeherende organisaties en land- en tuinbouworganisaties samenwerken op het gebied van het faunabeheer in Utrecht en om bij de begroting en bij de beleidsnota Flora en fauna gelden beschikbaar te stellen. Het hoeft dus niet per se op die manier, maar in de afgelopen jaren is de keuze gemaakt om het zo te doen. Het wordt nog interessanter, want in de nieuwe Wet Natuurbescherming, waarvan wij vermoeden dat deze op 1 juli van het komende jaar in werking treedt, wordt een verordening voor de faunabeheereenheid een wettelijke verplichting. De nieuwe wet gaat ons op dat punt dus nog wat verder aan het werk zetten.

Uw motie M83 is zwaar aangezet, want u zegt dat wij iets hebben gedaan wat niet helemaal klopt. Deze motie adviseer ik negatief, omdat het budget voor de faunabeheereenheid, de afspraken daarover in de nota Flora- en faunabeleid en het elk jaar opnieuw kunnen zien hoe wij het samen gedaan hebben, niet rechtvaardigt dat u een volledige staat van inkomensoverdrachten in de begroting wilt terugzien over de faunabeheereenheid. Er wordt daar nuttig en belangrijk werk voor ons gedaan.

De motie van de SGP gaat over PAS- en mestwetgeving. De heer Van Leeuwen zei: "Let even op, want agrariërs zijn door de PAS toch al op een aantal plekken kwetsbaar". Dat deel ik. Ik doe er alles aan, binnen het vermogen van de provinciale organisatie, om ervoor te zorgen dat het goed gaat. Ten tweede zei u dat de nieuwe mestwetgeving maakt dat de combinatie van PAS en mestwetgeving voor sommige agrariërs wel heel ingewikkeld is en dat wij daarvoor oog moeten hebben. Graag zal ik dit onderwerp onder de aandacht brengen van de nieuwe staatssecretaris die aanstaande donderdag aantreedt.

Mevrouw ARISSSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik kom nog even terug op het vorige punt. We zijn het er fundamenteel over oneens of de faunabeheereenheden subsidie moeten krijgen of niet. Dat laat echter onverlet dat PS wel volledig inzicht nodig hebben waar het geld aan wordt uitgegeven om het budgetrecht goed te kunnen uitvoeren. Het gaat niet om kleine bedragen. Het gaat om aanzienlijke bedragen. Ik heb de bedragen niet kunnen opvragen, want die waren niet voorhanden of die wilde u ons niet mededelen. Om een vergelijking te maken: in Noord-Holland wordt € 500.000 besteed aan de faunabeheereenheden. De PvdD vindt het toch wel heel belangrijk dat wij hierover een weloverwogen beslissing kunnen nemen. We zouden dan ook wel graag inzicht hebben in de uitgaven aan die faunabeheereenheden. Onze motie vraagt naar de faunabeheereenheden, maar ook naar andere onderwer-

pen. GroenLinks zei ook al dat met een goed glas wijn in de hand het goed te lezen is, maar dat het met de rekenmachine erbij al een heel stuk minder goed gaat. We hebben toch meer inzicht nodig. Daarom dragen wij in onze motie op om een volledige staat van inkomensoverdrachten in de programmabegroting te presenteren en om dit ook zo te doen in de volgende jaren. Wij hebben het dan op de faunabeheereenheid gegooid, maar wij zouden dat ook graag in het algemeen willen zien.

De VOORZITTER: De discussie over het glas wijn en de rekenmachine heeft te maken met de volgorde. Als u eerst rekent, gaat het goed, maar begint u met de fles wijn, dan zou het wel eens kunnen tegenvallen.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat erom dat wij in dit huis, ook in het kader van de afspraken over de begroting, heel specifiek PS de verantwoordelijkheid geven en dat PS heel specifiek de verantwoordelijkheid heeft om het budget voor een onderwerp te bepalen. Binnen dat budget gebeuren dingen. Ik noem het voorbeeld van de AVP. In een tijdsbestek van tien jaar gaat er heel veel geld om in de AVP. Het gaat over de natuur en daarover mag u elk jaar spreken. Echter, niet elke subsidie die in het kader van de AVP wordt verleend, melden wij apart in de begroting. Wij blijven binnen de kaders die door PS zijn vastgesteld. Datzelfde geldt voor het flora- en faunabeleid. We melden u wat er wordt uitgegeven aan het flora- en faunabeleid, we melden u wat er wordt uitgegeven aan de faunabeheereenheid, we melden u echter niet apart uitgesplitst wat er exact voor die bedragen gedaan wordt. Voor de goede orde: als u dat per se wilt en als u er behoefte aan heeft om preciezer te weten wat de faunabeheereenheid heeft gedaan voor het geld, dan beschouw ik dat als een opdracht en dan zorg ik ervoor dat u die informatie krijgt. Dat betekent echter nog niet dat ik hier de toezegging doe – die ga ik ook niet doen – dat wij voor al die terreinen waarover wij grote afspraken hebben gemaakt met PS en waarvoor wij individuele uitgaven hebben gedaan, dit allemaal individueel bij de begroting voor de komende jaren aan u gaan verantwoorden. Dat gaan wij niet doen. Voor wat betreft deze vraag en die u nog niet voldoende beantwoord vindt, zorg ik ervoor dat u die voldoende antwoord krijgt. U mag alles vragen en ik heb er geen enkele behoefte aan om u dingen te onthouden, ook al krijg ik er later voor op mijn kop. Zo zit ik niet in elkaar en zo zit het hele college niet in elkaar.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Twee dingen. Het eerste punt betreft de vraag over de situatie met het glas wijn erbij. Het gaat er mij inderdaad om dat er op een gegeven moment een stap dieper wordt gegaan. Daarop moeten wij ingaan. Hoe gaat dat? Dit valt ook onder de portefeuille van mevrouw Verbeek. Het volgende punt ligt ook bij mevrouw Verbeek. Ik hoor mevrouw Arissen vragen stellen over de faunabeheereenheid, maar ook over subsidies en dergelijke. Wij hadden het er al over in de fractie. Het subsidieoverzicht, waarvan wij een aantal jaren geleden op initiatief van de PVV hebben gezegd dat wij dit in de openbaarheid op de site willen hebben staan, kunnen wij niet meer vinden. Het zou volgens mij worden bijgehouden en het overzicht zou regelmatig op de website komen. Neemt u dat mee. Misschien staat het overzicht ergens, maar er is door ons naar gezocht en dan kunnen wij het niet vinden. Dan gaat het nog niet om de faunabeheereenheid, maar daarmee is misschien een deel van de vraag van mevrouw Arissen wel opgepakt.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Terug naar de transformatie van het vastgoed. Ik heb daarover een vraag gesteld in relatie tot de regelgeving. Is onze regelgeving rijp voor de transformatie van het vastgoed op het platteland? Toen ik mijn motie indiende, vroeg ik mij al af of deze bij gedeputeerde Van den Berg of bij gedeputeerde Krol hoort. Ik zie de heer Krol nu verwijzen naar de heer Van den Berg.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn niet van het verwijzen, want dat is onbeschaafd. Het college spreekt met één mond en is een collegiaal bestuur. Ik vermoed echter dat mijn gewaardeerde collega Van den Berg vindt dat dit bij uitstek een onderwerp is dat wij goed moeten bespreken bij de herijking van de PRS en PRV. Ik verwacht dat hij denkt dat u het gesprek over dit onderwerp met hem op een goede manier kunt voeren. Mijn inschatting is dat het erover zal gaan en u moet er ook over spreken. Op dit moment heb ik voldoende instrumentarium om de transformatie van kantoren ruimtelijk waar te maken.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Akkoord. Ik interpreteer dat dan over de volle breedte als een voorzichtig nee ten aanzien van waarover wij het moeten hebben.

De heer KROL (gedeputeerde): Het is geen nee in de zin dat u het er niet over moet hebben. U moet het er wel over hebben, maar ik vermoed dat wij geen heel grote aanvullende instrumenten nodig hebben om het werk dat wij doen te kunnen doen. Er zitten allerlei belemmeringen op het erf die met geld en met veel spelers te maken hebben, et cetera. Soms kom je regelgeving tegen waar je niet over gaat. Ik noem een simpel voorbeeld: als je het hebt over de Planetenbaan in de gemeente Stichtse Vecht en de kantoren die daar echt heel snel getransformeerd zouden kunnen worden en waar het een fantastische plek betreft om daarvan woningbouw te maken, dan loop je tegen geluidszoneringen van de provinciale weg N230 aan. Dat is dan wel een belemmering, en zelfs een grote belemmering, maar dat is niet iets waaraan wij samen in ons provinciale beleid iets zouden kunnen doen. Het gaat daarbij namelijk niet over provinciale regels. Dat zijn voorbeelden waarvan ik zeg dat wij uit de voeten kunnen met wat wij nu op onze erven hebben liggen en waarbij er volop belemmeringen zijn, maar dan niet betrekking hebbend op onze eigen regelgeving.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik met de Staten twee vragen beantwoorden. De ene vraag gaat over de groene BOA's en de andere over het asbest. Verder neem ik de resterende moties en amendementen nog met u door.

De eerste vraag komt van de PVV, die vroeg hoe het zit met de groene BOA's. Daarvoor is in het coalitieakkoord een budget afgesproken van € 250.000. Het is natuurlijk zoeken hoe dat geld zo efficiënt en effectief mogelijk kan worden ingezet. Die zoektocht heeft geresulteerd in het voornemen om twee extra BOA's aan te stellen in het buitengebied en om de rest van de middelen vooral aan te wenden om zo goed en efficiënt mogelijk te werken. Een aantal punten kon verbeterd worden. Zo is er een handboek ontwikkeld. Het is een handboekskalender, waardoor de activiteiten beter op elkaar worden afgestemd. Er is ook zoiets moderns als een samenwerkingsapp, waardoor alle BOA's in de hele regio met elkaar kunnen communiceren en informatie kunnen uitwisselen. Dat zijn de investeringen voor de korte termijn.

Voor de langere termijn hebben wij nog wel een vraagstuk over handhaving in het buitengebied. U weet dat op 1 juli 2016 de nieuwe Wet Natuurbescherming, die nu nog bij de Eerste Kamer ligt, ingaat. Als die naar de provincie gaat, betekent dat een flinke uitbreiding en verzwaring van de taken van de provincie op dat domein. Dan volgt ook de discussie over handhaving in het buitengebied. Voor de korte termijn proberen wij met de middelen die er zijn, samen met het Groene Platform, maar ook de terreinbeheerorganisaties, de gemeenten, politie en provincie, kortom alle spelers, rondom de handhaving verenigd te zijn om het geld zo effectief mogelijk te besteden.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een tijdje geleden stond in het Algemeen Dagblad een stuk over groene BOA's die wanhopig waren. Zij zeiden: "Wij lopen hier met anderhalve man en een paardenkop en de stropers lopen met professionele groepen het bos leeg te roven". Ik zeg het maar even kort door de bocht. Ze gaven daarbij aan dat ze qua bemensing onderbemand zijn en dat ze ook niet uit de voeten konden met de boetes. Die mensen betalen namelijk vrolijk een boete en dat staat allemaal niet in verhouding tot de opbrengst die ze uit het bos halen. Wat zijn de ervaringen in het Utrechtse? Hoe gaan wij voorkomen, zeker als die taak straks wordt vergroot bij de provincie, als de wet wordt aangenomen, dat die praktijken doorgaan?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Een paar vergaderingen geleden hebben wij hierover ook gesproken. Toen is geconstateerd in de rapportage van de RUD hoe het zit met de handhaving, ook in het buitengebied. Er is toen de uitspraak gedaan dat de kans dat je gepakt wordt door het aanwezig zijn van de BOA's mensen ervan weerhoudt die activiteiten te ontwikkelen. Ik kan het probleem niet voor u oplossen. Ik deel uw mening, want de problematiek is er echt. Ik hoop dat de als de natuurbeschermingswet erdoor komt naar de provincies en er extra inzet komt, dit probleem flankerend kan worden meegenomen. Nu hoop ik met de bijdrage van € 250.000 twee fte extra te realiseren. Dat is substantieel, want er zijn veel BOA's in de provincie Utrecht, namelijk zo'n 300. BOA's in het groene gebied zijn er echter maar enkele handhavers, los van de boswachters. Twee BOA's extra

is dan substantieel. Op die manier proberen wij zo goed en effectief mogelijk te opereren. Het probleem is daarmee echter niet van tafel. Dat erken ik met u.

De tweede vraag komt van het CDA. D66 heeft hierover al iets in de commissie gevraagd. Het is een opmerking over 'asbest eraf, zonnepanelen erop'. Er is gevraagd hoe effectief wij daarin zijn. We hebben al een aantal jaren een subsidieregeling. Die heeft ertoe geleid dat zo'n 80.000 m² asbest verwijderd is. Met een verruiming van de mogelijkheden kunnen wij komen tot 180.000 m² asbestverwijdering. Dat wordt gedaan doordat ook veel daken van voormalige agrarische gebouwen meegenomen kunnen worden in de regeling. Dat was nooit zo. Er is ook een afspraak dat de bijdrage omhoog gaat en dat het aantal verplichte zonnepanelen minder wordt. Dat was interessant, in verband met de grote capaciteit van die zonnepanelen. Overigens is het nog steeds een druppel op de gloeiende plaat. We hebben zo'n 120.000.000 m² aan asbestdaken in Nederland, waarvan zo'n 80% voor rekening van de agrarische sector komt. Er moet dus echt nog wel het een en ander gebeuren. Dat is ook wel erkend. In 2024 moet het allemaal weg zijn. Dat weten we ook. Als we zo doorgaan, hebben we het in 2044 nog niet gehaald. Staatssecretaris Mansveld heeft onlangs nog gezegd dat er € 75.000.000 bij komt van het Rijk om nog het een en ander voor elkaar te krijgen. Het nadeel is wel dat de fiscale regeling minder aantrekkelijk is dan bij de provinciale regeling. Wij hebben een betere regeling met meer resultaat. Er is nog een wat sobere regeling van het Rijk in het vooruitzicht gesteld, maar daarmee zullen we de huidige problematiek niet oplossen. Er zal nog een gesprek volgen tussen provincies en het Rijk om te bezien of hier nog aanvullende maatregelen genomen kunnen worden.

Motie M79 vraagt om het bereikbaar en betaalbaar houden van recreatie- en natuurgebieden. Ik zal met name ingaan op het deel dat betrekking heeft op de portefeuille Recreatie, dus de recreatiegebieden. Wij werken met Recreatie Midden-Nederland samen in vier recreatieschappen. Dit doen wij om met name bovenlokale recreatieterrijnen bereikbaar en betaalbaar te houden. U weet ook dat die recreatieschappen niet allemaal even gemakkelijk en goed lopen. Twee recreatieschappen daarvan zijn in opheffing. Dat is door de gemeente besloten en daaruit komt natuurlijk een beweging voort die ervoor moet zorgen dat de locaties die onder die recreatieschappen vielen weer ergens ondergebracht worden of dat er iets anders voor bedacht wordt, bijvoorbeeld wijziging van de pachtovereenkomst en de overdracht van eigendom. Natuurlijk zijn de toegankelijkheid en de bereikbaarheid een punt van zorg, ook voor ons. Wij zitten als een van de partijen in het schap, waarbij gemeenten een besluit hebben genomen om zaken te veranderen. De zorg is dus bekend. Wij hebben een opmerking van de commissie overgebracht aan het Henschotermeer. Wij doen mee met de gemeenten om te kijken of wij de ontmanteling zo goed mogelijk kunnen faciliteren. Tegelijkertijd ben ik ook met gemeenten die dat willen in gesprek, om te bezien wat het vervolg zou kunnen zijn na de ontbinding van het recreatieschap Utrechtse Heuvelrug, Vallei en Kromme Rijngebied en het recreatieschap Vinkeveense Plassen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dit klinkt natuurlijk in belangrijke mate positief. Het probleem is echter dat waar het ongewis wordt, zoals bij het Henschotermeer, met een gecompliceerde situatie en een andere grondeigenaar, het uitgangspunt van het betaalbaar en bereikbaar houden overeind moet blijven. In die zin kan de gedeputeerde zeggen dat de motie een steun in de rug is in het vervolgtraject. Dat zou ik graag willen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als de heer Meijer dat wil horen, om de motie te zien als een steun in de rug voor het vervolgtraject, dan kan dat. Het is natuurlijk wel zo. Wij hebben samen een verantwoordelijkheid om in deze topregio de recreatiefaciliteiten op orde te houden. Gemeenten hebben echter een besluit genomen in een recreatieschap. Het is daarom niet behoorlijk om daarop terug te bewegen. Die beweging wil ik daarom niet maken. Ik vind wel dat wij in gesprek moeten blijven over hoe je in de toekomst recreatiegebieden toegankelijk en bereikbaar kunt houden voor de inwoners. Die ambitie wordt wel onderschreven. We willen zelf s nog wel verder gaan. We willen ook de routes en de paden beter organiseren en daarin meer ontwikkeling hebben. In dat opzicht zijn die ambitie om ervoor te zorgen dat zo veel mogelijk mensen kunnen genieten en recreëren in deze provincie en deze motie beslist een aanmoediging om op die manier verder te gaan.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Tot slot, voor alle duidelijkheid. De SP was voorstander van de opheffing van een recreatieschap; dat weet u. Twee, drie jaar geleden hebben wij een plan ingediend waar dat in stond. Ik wil geen beweging terug maken. Ik wil dat het dichterbij de gemeenten komt, maar dat de provincie al haar invloed aanwendt om die betaalbaarheid en bereikbaarheid te waarborgen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is beslist de insteek van het handelen van de provincie.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag terugkomen op de vragen over de moties. Er liggen nog twee vragen over de landschapsverordening. Die kunt u nu meepakken, maar dat kan ook straks.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Daarin heeft de heer Kocken gelijk. Ik had door het debat dat daarna tussen de statenleden onderling ontstond de indruk dat u het idee had dat er voldoende helderheid was hoe iedereen in de landschapsverordening staat. In de commissie heb ik al laten weten dat u ervan kunt uitgaan dat in het eerste kwartaal van 2016 de vervolgstap gezet wordt bij de behandeling van de landschapsverordening.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dat wordt nu herbevestigd, prima, dank daarvoor. Ik heb ook de volgende vraag gesteld. Als op een gegeven moment blijkt dat een aantal elementen uit de landschapsverordening zullen worden gewijzigd, wilt u dan op dat moment stoppen met de handhaving?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat wil ik niet en dat kan ik niet. Wij handhaven namelijk op basis van een verordening die door de Staten is aangenomen. Dat is de zekerheid die wij bieden aan de inwoners van deze provincie. Het is prima om een discussie te voeren over het op punten wijzigen van de landschapsverordening. Dat wordt dan vervolgens weer het uitgangspunt van de handhaving. Ik vind namelijk dat inwoners van de provincie recht hebben op die zekerheid daarover.

Er is een motie ingediend over TTIP, die ik vanuit de portefeuille Bestuur heb opgenomen en waarvan ik vind dat dit aan de Staten is. Na een uitspraak van de Staten hierover kunnen wij zien of GS tot actie zouden moeten overgaan.

Motie M85 is ingediend door PvdA en PvdD. Deze motie vraagt om een ambitieuzer klimaatbeleid en verzoekt daarover een notitie te schrijven. Hier spelen twee zaken. Ten eerste is het een zaak die nog onder de rechter is. Ten tweede merk ik op dat u een groot deel van de bevoegdheid en de invloed van de provincie binnenkort terugvindt in de energieagenda die in 2016 aan de orde komt en die wordt gepresenteerd door portefeuillehouder Van den Berg. Daar ligt de meeste invloed van de provincie. Ik stel voor om er dan over te spreken en om niet nog een bredere notitie aan u voor te leggen.

De laatste motie betreft de motie over de snelheidsverhoging op de A2, waarbij u voornemens bent om die in meerderheid te steunen. Daarvan stel ik voor om te wachten tot de uitspraak op het geding dat is aangespannen helder is. Dat is op 20 november. Dan weten wij pas of van dit proefballonnetje echt een handeling wordt gemaakt door de minister. Op dat moment kunnen wij in de commissie verder spreken over de stappen en zal de motie, als deze in meerderheid wordt aangenomen, worden uitgevoerd.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een korte vraag over dat laatste punt. Wat is het bezwaar om de motie nu al aan te nemen? Dan ligt dit verzoek toch alvast op de plank voordat de rechter op 20 november een uitspraak doet?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik doe geen uitspraak over het al dan niet aannemen van de motie. Gezien de ondertekening constateerde ik al dat u voornemens bent om die motie in meerderheid aan te nemen. Ik schets welke stappen daarna komen. In feite is er alleen nog

maar sprake van een proefballon. Vanuit het ministerie is ook gezegd dat er nog een rechtszaak speelt, waaruit een uitspraak volgt over de maximumsnelheid van 130 km/uur op de snelweg 's nachts. Laten wij dit eerst afwachten. Dan komen wij in gesprek via de commissie en zullen wij dan ook bespreken welke vervolgstappen worden genomen. Die leg ik u dan voor.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een vraag over de motie over de jeugdzorg. De gedeputeerde heeft aangegeven dat zij € 300.000 nodig zou hebben. Wij staan daar sympathiek tegenover, maar wij zouden wel graag wat meer voeling willen krijgen welke werkzaamheden er worden verricht en waarvoor dat geld precies nodig is. We zijn er niet zo voor om allerlei praatclubjes in het leven te roepen, dus we willen weten dat het geld ten goede komt aan de jeugdzorg en dat het niet voor allerlei gemacramé gebruikt wordt.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb geprobeerd dat bij het eerste debat bij de najaarsrapportage duidelijk te maken. Het is echt gebaseerd op een verzoek vanuit de gemeenten die erkennen dat het om een bovenregionale activiteit moet gaan. Het gaat er bijvoorbeeld om dat ervoor wordt gezorgd dat de monitoring goed is. Je moet weten waar je wachlijsten eventueel ontstaan, om op tijd te kunnen handelen. Daar zit echt wel afstemming tussen gemeenten onderling in. Dat kun je pas echt goed doen als je daarover contact hebt met elkaar. Dat is genoemd door gemeenten als iets waaraan zij behoefte hebben. Professionals kunnen ervoor zorgen dat er zo effectief mogelijk wordt samengewerkt. Vanuit de gemeenten is er een lijstje van onderwerpen gekomen, in overleg met de provincie. In aansluiting daarop ga ik u een voorstel doen. Daarbij is ook al een globaal budget genoemd van € 300.000. Dat maakt het reserveren van € 1.500.000 overbodig. Dit is de laatste vraag van gemeenten, met een budget dat ik in een voorstel bij u laat komen. Dat komt aan de orde in de laatste statenvergadering van dit jaar.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog een laatste aanvullende vraag. In hoeverre hoort dit niet gewoon bij de reguliere financiering die het Rijk nu aan de gemeente betaalt?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Gemeenten hebben middelen gekregen om de zorg te organiseren. Die samenwerking hoort echt bij dit jaar; 2015 is het overgangsjaar. Dan bekijken gemeenten waar zij kunnen samenwerken en waar er efficiency is te halen. Uiteraard zal in de bedragen van het Rijk ook een budget zijn genoemd voor samenwerking, maar ik ga ervan uit dat dit geld echt nodig is voor gemeenten om gezamenlijk iets voor elkaar te krijgen. De tijd speelt daarin ook een rol. Als je met 26 gemeenten samen een budget bijeen moet brengen van € 300.000, dan is men daarmee over het algemeen langer bezig dan aan het uitgeven van het bedrag. Er is door gemeenten heel helder aangegeven dat het echt gaat om een bovenlokale activiteit die bijdraagt aan de samenwerking voor de provinciale jeugdzorg.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Terug naar motie M87. Ik hoor de gedeputeerde zeggen dat we beter kunnen wachten op 20 november. Dan is er een uitspraak van het beroep en is duidelijk of de proefballon echt een voornemen van het ministerie wordt. Ik weet dat op dit moment onderzoek wordt gedaan naar twee punten die de Staten belangrijk vinden, namelijk veiligheid en gezondheid. Pas als het daarmee goed zit, komt er eventueel een besluit. Ik hoor de gedeputeerde aan de andere kant ook zeggen dat het kan worden opengelaten als de motie wordt aangenomen. Vindt u het dan een goed idee om een 'als, dan-motie' aan te nemen?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik vind niet dat het aan mij is om te oordelen over een motie die de Staten hierover willen aannemen en over de uitspraak die u wilt doen. Ik wil u alleen schetsen wat de vervolgstap zou kunnen zijn. Deze motie zegt dat als de maximumsnelheid echt wordt verhoogd, hiertegen bezwaar wordt aangetekend. Daaraan is gekoppeld de datum van 20 november. Ook het Rijk wacht die uitspraak af. Daarna komen wij in gesprek. Het is geen belet voor het aannemen van de motie, maar de handelingen liggen achter die datum van 20 november. Het is meer een procesmatige beantwoording voor de manier waarop met deze motie aan de slag kan worden gegaan. U gaat echter zelf over de motie.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Dan nog een vraag in adviserende zin aan de Staten. Er wordt door GS nog wel eens over moties gezegd of ze wel of niet handig zijn in relatie tot onze gesprekspartners bij het Rijk. Hoe kijkt de gedeputeerde er vanuit die invalshoek naar?

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als u het mij vraagt, zeg ik dat deze motie appelleert aan de gezonde leefomgeving, waarvoor ik mij verantwoordelijk voel. Als blijkt dat het voornemen wordt uitgevoerd en de Staten daartegen bezwaar willen maken, dan kunnen wij dat ondersteunen.

De VOORZITTER: Mijnheer Hoefnagels, u had mij vanmorgen nog een motie in het vooruitzicht gesteld. Ik had u de ruimte gegeven om die in te dienen. Komt die motie nog?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ja, die komt inderdaad nog. Hij hoort bij de najaarsrapportage. Als ik straks toch in de tweede termijn over de begroting spreek, dan bekijk ik dan wanneer de motie wordt ingediend. Hij wordt door mij namens Michel Groothuizen ingediend. Ik had een vraag gesteld over AIR en de mate waarin wij, als Nederland volgend jaar voorzitter van de EU is, als Randstad een trekkende rol hebben in de lobby over luchtkwaliteit. Daarover heeft de gedeputeerde nog niets gezegd.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat spijt me echt, want die vraag is mij echt ontschoten. Zou u hem kunnen herhalen? Dan probeer ik er meteen een antwoord op te geven.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb aangegeven dat wij een verdere inzet van een lobbygroep als AIR van belang vinden. Juist in het komende jaar, als Nederland voorzitter van de EU is, zou de regio Randstad daarin een trekkende rol op zich moeten nemen. Gebeurt dat? Zijn er aandachtspunten om in het komende jaar als regio Randstad daaraan extra aandacht te laten verlenen.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Als Nederland voorzitter van de EU is, is er een Urban Agenda als thema gekozen. Daarin past een vraagstuk als dit. Sterker nog: de provincie Utrecht participeert actief in het AIR-netwerk over de luchtkwaliteit en vooral het beleid dat in de Europese Unie aan de orde kan komen. Niet alleen voor het eerste half jaar, maar ook voor de volledige vier jaar is dit een van de prioritaire dossiers geworden voor de Randstadsamenwerking. Via de werkgroep Europa zal ik u op de hoogte houden van de activiteiten die in dat kader worden uitgevoerd.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Als ik u zo hoor antwoorden, dan is dat een vrij algemeen antwoord. Er is dus niet iets specifiek ingezet door de provincie of de regio Randstad om daarvoor in het komende jaar extra aandacht te hebben tijdens het voorzitterschap van de EU.

Mevrouw PENNARTS (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik kan u het antwoord op dit moment niet pasklaar geven. Ik kan het voor u navragen. Er is mij niet veel over bekend. Ik weet wel dat het onderwerp altijd op de agenda staat en dat het voor vier jaar actueel is. Het heeft ook wel te maken met hoe iedereen op de loop gaat met een thema als de Urban Agenda. Daarin zitten heel veel onderdelen. Ik zal er echter voor zorgen dat ik u daarop separaat antwoord geef.

De VOORZITTER: Dank u wel. Wij zijn door de behandeling van de eerste termijn heen. Ik heb nog 35 minuten voordat wij gaan eten. Ik zou het echt een winst vinden als wij dan de tweede ronde hebben afgerond. Elke fractie krijgt nog twee minuten spreektijd. Als u zich voorneemt om elkaar in het tweede deel niet te interrumperen, dan zou dat enorm meehelpen. Het geeft u namelijk de mogelijkheid om straks met de fracties te kijken wat er allemaal in de sfeer van de stemmingen nog moet gebeuren.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb er wel behoefte aan om eerst een schorsing te hebben voordat wij aan de tweede termijn beginnen.

De VOORZITTER: Ik schors de vergadering.

Schorsing van 17.53 uur tot 18.04 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij kunnen kort zijn. Wij hebben niet echt specifieke nieuwe dingen of dingen die wij na de eerste termijn nog willen inbrengen. Wel zullen wij het amendement A14 'Utrecht boert bewust' intrekken, omdat wij dat punt willen meenemen in de beraadslagingen over de AVP.

De VOORZITTER: Amendement A14 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben gesproken over het arbeidsmarktbeleid. Gedeputeerde Van den Berg heeft gezegd dat hij erop wil terugkomen in het eerste kwartaal van 2016 en dat hij dan de intenties en hetgeen in de motie is verwoord wil laten terugkomen, inclusief de motie over de rol die leerwerkbedrijven daarin kunnen hebben. Wij trekken de moties over het arbeidsmarktbeleid en de verkenning leerwerkbedrijven in, omdat ze dan beide zijn overgenomen.

De VOORZITTER: De moties M73 over het arbeidsmarktbeleid en M75 over de verkenning leerwerkbedrijven zijn ingetrokken en maken geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Op enkele moties komen wij straks bij de stemverklaringen terug. Ik heb nog twee opmerkingen staan uit de eerste termijn. De eerste betreft de bestuurlijke consternatie rondom de topregio. De provincie is topregio. Enkele weken geleden heeft de heer Aboutaleb in zijn H.J. Schoo lezing de stad teruggebracht als de plek waar het bestuur allemaal om draait. Nu weten wij dat, als je het internationaal bekijkt, metropolen economisch in opkomst zijn. Tegelijkertijd, als je het internationaal bekijkt en je kijkt naar de provincie Utrecht met 1.300.000 inwoners, dan zijn we vergelijkbaar met een kleine Chinese stad. Als je het internationaal bekijkt, zit het gemeentebestuur van Utrecht hier in deze zaal. Deze 49 statenleden en vier of vijf dagelijkse bestuurders zijn internationaal gezien het bestuur van de stad. Vanuit die gedachte moeten wij af van allerlei discussies over wie waarover gaat. We moeten veel meer kijken hoe je elkaar kunt versterken. Een ieder heeft daarin zijn eigen inbreng: de provincie en de verschillende gemeenten. Vanuit diezelfde internationale gedachte is het ook goed om te kijken of we er met de topregio alleen zijn. Wij zijn namelijk mede topregio omdat wij in de Randstad liggen, omdat wij een Vlaamse stedenruit (Antwerpen, Gent, Brussel, Leuven) en het Ruhrgebied als achterland hebben. Enkele weken geleden was er bij de EBU de Get Connected bijeenkomst. Daarbij heb ik een aantal van de statenleden aanwezig gezien, de heer Van Muilekom, mevrouw Dercksen, de heer Van Leeuwen en de heer Van Essen. Ah, nog meer mensen. Prima. Daar was ook Peter Savelberg aanwezig. Hij vertelde een heel inspirerend verhaal over hoe je jezelf internationaal kunt positioneren, zodat je echt, met die 25.000.000 inwoners waarover het dan gaat, de Randstad, de topregio Utrecht en de omringende regio's, een vuist kunt maken. Die gedachte zou ik graag verder willen laten uitwerken door het college.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Laat ik beginnen met een punt over de najaarsrapportage. Daartoe dien ik de volgende motie in.

Motie M88 (D66, PvdA, CDA, ChristenUnie, SGP, VVD, 50Plus, GroenLinks): tegemoet komen aan gemeentelijke vraag Jeugdzorg.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het statenvoorstel Najaarsrapportage 2015;

constaterende:

- *dat de jeugdzorg vanaf 01-01-2015 een gemeentelijke verantwoordelijkheid is;*

- *dat wethouders Jeugdzorg uit de provincie Utrecht een verzoek hebben ingediend voor verdergaande ondersteuning bij de transformatie van de jeugdzorg met daarbij een voorstel tot samenwerking;*

overwegende:

- *dat voor de provincie Utrecht 2015 een overgangsjaar is voor de Jeugdzorg;*
- *dat uit het verzoek van de wethouders blijkt dat ondersteuning gewenst is op bovenregionale thema's: inkoop van essentiële jeugdzorgfuncties, samenwerking SAVE en Veilig Thuis, crisisopvang en kennisdeling;*
- *dat deze incidentele ondersteuning niet direct of indirect aangewend mag worden voor gemeentelijke exploitatietekorten;*

dragen het college van Gedeputeerde Staten op:

- *om in overleg te treden met de wethouders Jeugdzorg het door hun ingediende voorstel verder uit te werken;*
- *zo nodig een voorstel voor te leggen aan Provinciale Staten.*

En gaan over tot de orde van de dag.

Het volgende punt met betrekking tot de beantwoording en hetgeen daarvoor voor ons nog extra aandacht behoeft, ook naar aanleiding van de discussie, betreft het doorvoeren van de begroting. Hoe willen wij dat? Het zou kunnen zijn dat verschillende partijen daarover anders denken. Ik denk dat het heel goed is om daarover heel uitgebreid en goed te praten. Hoe inzichtelijk willen we die begroting straks krijgen? Ik wens de gedeputeerde, samen met de commissie, alle goeds toe.

Daarnaast hebben wij over twee moties nog een vraag en een opmerking. De PvdA moet ons nog overtuigen van de meerwaarde van nog een keer een 'taskforce' Woningbouw, bovenop alles wat wij al hebben. Ik ga dan een beetje mee in wat de heer Dercksen zei over de jeugdzorg. We moeten niet nog eens extra ambtenaren laten praten over allerlei onderwerpen. Daarin zijn nog wat taken te verrichten. De SP diende de motie in over het bereikbaar en betaalbaar laten zijn van recreatie- en natuurgebieden. In de vorige periode hebben wij eenzelfde soort motie gehad. Toen hebben wij afgesproken dat betaalbaarheid en bereikbaarheid een van de uitgangspunten is in de gehele recreatieontwikkeling. Is uw vraag dat u nu iets anders wilt, specifiek hiervoor, of wilt u nog een keer datgene wat wij in de vorige periode hebben afgesproken en in het recreatiebeleid nu uitvoeren nog een keer onder de aandacht brengen? Graag daar even de aandacht voor. Het lijkt er namelijk op dat u iets vraagt wat wij al doen.

De VOORZITTER: Mijnheer Van Muilekom, wij zouden niet interrumpen in de tweede ronde.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik stelde wel een vraag.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wanneer zou ik dan antwoord kunnen geven?

De VOORZITTER: U zou bijvoorbeeld naast elkaar kunnen gaan zitten als u gaat eten.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Dat meent u niet echt.

De VOORZITTER: Zou u kort willen reageren?

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben nadrukkelijk geen datum gezet in de motie over de jeugdzorg. We vragen er in elk geval voor te zorgen dat in de komende tijd met de gemeenten tot goede voorstellen wordt gekomen. We weten niet of de datum van 7 december, die er eerst in stond, zo dwingend is dat het voorstel niet volwaardig kan worden uitgewerkt. We hebben de datum er daarom uitgehaald.

Het tweede punt betreft de 'taskforce' Woningbouw. Vanmiddag is een aantal keren benoemd welke urgentie de woningbouw heeft en welke tekorten en wachtlijsten er zijn. Door de problematiek van de huisvesting van statushouders is de druk alleen maar toegenomen. De provincie moet juist daarom met de gemeenten samen de krachten bundelen en bekijken welke stappen we samen kunnen nemen. Dat wil niet alleen zeggen, zoals de heer Van den Berg heeft gezegd, dat het alleen met die partijen moet, maar dat ook moet worden gekeken waar het geld zit. Dat geld zit onder meer bij pensioenfondsen, beleggingsfondsen en misschien nog wel bij andere partijen. Daarnaast kunnen kleinere gemeenten nog veel actiever worden geholpen en ondersteund in de transformatieopgave. Het gaat erom het punt steeds echt op de agenda te zetten en stappen te maken. Het is een extra zetje in de rug.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Door de PvdA ben ik een beetje uit mijn evenwicht gebracht. Jazeker, zij trekt de motie over werkgelegenheid in. Ik was heel snel iets aan het opschrijven, maar de tijd haalt mij in. Ik maak die zin straks even af. Dan ga ik alsnog iets indienen bij u. Wij vinden namelijk dat de aanleiding om die motie in te trekken op dit moment nog iets te dun is.

Verder hebben wij nog wat meer stoeierijen met de PvdA. We zullen u niet met al die informatie vermoeien, maar bij de motie 'meer middelen energietransitie' hebben wij nog niet echt een duidelijk beeld hoe het college aankijkt tegen de dekking die dat met zich meebrengt. Datzelfde geldt voor het verhaal van de 'taskforce'. Ook dat is een financiële inspanning, hoe je het ook wendt of keert. Op dit moment gebeurt er iets. Komt dit daar dan voor in de plaats of is het een uitbreiding? Op welke manier gaat dit ervoor zorgen dat andere dingen eventueel niet meer gebeuren. Ik vind het toch wel van belang om dat mee te kunnen nemen.

Voor het overige: de betaalbaarheid en de bereikbaarheid, waarover de gedeputeerde Pennarts zojuist sprak en waarover anderen, waaronder de heer Hoefnagels, inmiddels gevraagd hebben hoe we dat nu moeten zien, het volgende. De situatie verandert. Het is nu bijvoorbeeld voor zo'n recreatieschap dat op termijn waarschijnlijk ophoudt te bestaan van belang dat je de prioriteiten nog eens herformuleert. In dat proces vinden wij het belangrijk om op dit moment te zeggen dat de betaalbaarheid en bereikbaarheid overeind blijven staan., ook met de manier waarop wij de zorg overdragen aan andere partijen, vooral de gemeenten. Vanwege de verandering en de dynamiek hebben wij er behoefte aan dit opnieuw te bevestigen. Ik heb ook begrepen dat de gedeputeerde dit als een steun in de rug beschouwt.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik houd het kort. Wij zullen daar waar nodig een stemverklaring afleggen bij amendementen en moties.

Wij zijn tevreden over de antwoorden die wij hebben gekregen. Wij zijn blij met de ambitie die de gedeputeerde legt in het dossier van de Loenerslootsebrug. We zijn ook verheugd dat er met de ambtenaren al een sessie is geweest rondom In Verbinding! en wij zien graag de uitwerking ervan naar ons toe komen. Ook delen wij de zorgen die gedeputeerde Pennarts heeft geuit rondom 'asbest eraf en zonnepanelen erop' en de maatregelen die nog nodig zijn om deze grote ambitie waar te maken.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! We beginnen met het goede nieuws. Motie M80 over het provinciale wagenpark trekken wij in, in het volste vertrouwen dat het college zo wijs is binnenkort een flink aantal groengas-auto's aan te schaffen met energielabel A of zoiets. In die klasse heb je ook heel mooie BMW's.

De VOORZITTER: Motie M80 is ingetrokken en maakt geen deel meer uit van de beraadslaging.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ons tweede punt betreft de integraliteit van beleid. Dat blijft voor ons een zorgpunt. De beantwoording stelde ons ook nog niet heel erg gerust. Op veel dossiers zien wij dat er zelfs binnen college en coalitie nog wel eens onduidelijkheid bestaat over wie waarvoor wanneer precies aan zet is. De ChristenUnie zal dit in de komende periode toch enigszins kritisch blijven volgen.

De meekoppelkansen voor fietsers bij de verbreding van de A27. Ik ben positief getroffen door de beantwoording en de inzet van gedeputeerde Verbeek op dit punt. Ondertussen heb ik begrepen dat er nu al 700 fietsers per dag deze route volgen. Dat zijn er best veel. Ik heb het even uitgerekend. Dat zijn

255.500 fietsers per jaar. De kosten zouden dan waarschijnlijk ongeveer en minimaal € 11.000.000 bedragen. Stel dat wij twintig jaar lang voor iedere fietsers die de Lek wil oversteken een kwartje rekenen. Dan hebben we die € 11.000.000 al bij elkaar. Ik ben niet voor een tolbrug, maar als ik het zo omreken, zijn dat relatief goedkope verkeersbewegingen. Wij zouden de gedeputeerde graag stevig willen ondersteunen in haar inzet en ambitie op dit dossier. Vandaar dat wij mede namens de PvdA hierover een motie indienen, die bedoeld is als ondersteuning van het beleid van de gedeputeerde.

Motie M90 (ChristenUnie, PvdA): fietsbrug langs de A27 over de Lek.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015 voor de Algemene Beschouwingen;

constaterende:

- *dat de rijksoverheid het voornemen heeft om de A27 te verbreden tussen Houten (UT) en Hooipolder (NB);*
- *dat de Lek een barrière vormt voor verkeer tussen Vijfheerenlanden en de provincie Utrecht, en daarmee onder meer tussen Leerdam en Vianen enerzijds en Houten, Nieuwegein en het Utrecht Science Park anderzijds;*
- *dat de A27-Lekbrug deze barrière overbrugt, maar niet voor fietsers, die via de A2 moeten omfietsen;*

overwegende dat de Mobiliteitsvisie 2015 – 2028 het volgende stelt:

- *"Bij aanleg van nieuwe infrastructuur vinden wij dat nieuwe barrières voor oversteekbaarheid door fietsers moeten worden voorkomen. Waar nodig wordt de oversteekbaarheid van bestaande infrastructuur voor fietsers verbeterd.";*
- *de fiets als volwaardige optie meeneemt tot afstanden van 15 km. (De afstand Vianen-Utrecht Science Park zou langs de A27 minder dan 15 km bedragen);*
- *de route Vianen-Nieuwegein/Het Klooster-Houten als een gewenste interlokale fietsroute benoemt;*

verder overwegende:

- *dat de provincie inzet op een verdubbeling in het woonwerkfietsverkeer in 2030 (ten opzichte van 2011);*
- *dat de provincie ook inzet op de bereikbaarheid van Utrecht Science Park met snelle fietsverbindingen in alle windrichtingen;*
- *dat een fietsverbinding langs de A27 en over de Lek sterk bijdraagt aan die fietsbereikbaarheid van Utrecht Science Park;*
- *dat het Rijk binnenkort het ontwerptractébesluit (OTB) over de A27 gaat vaststellen;*

verzoeken het college van Gedeputeerde Staten om:

- *bij Rijkswaterstaat te bepleiten om in het OTB A27 een fietsverbinding langs de A27 over de Lek op te nemen;*
- *de mogelijkheden mee te nemen om deze fietsverbinding te realiseren met een innovatieve aanbesteding naar het voorbeeld van de aanbesteding van knooppunt Hoevelaken;*
- *Provinciale Staten vóór het Nota-overleg MIRT in de Tweede Kamer op 23 november te informeren over de stand van zaken;*
- *financiële dekking voor een eventuele provinciale bijdrage te reserveren in het Mobiliteitsprogramma uit de 'vrij te houden ruimte'.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M90 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Naast deze motie van de heer Schaddelee, heeft de heer Meijer een motie aangereikt die hij al had aangekondigd.

Motie M89 (SP): nu meer actie t.b.v. werkgelegenheid lager opgeleiden.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015 voor de Algemene Beschouwingen;

overwegende:

dat werkgelegenheid voor lager opgeleiden van levensbelang is;

dragen het college op:

- *met onmiddellijke ingang initiatieven te ontwikkelen die leiden tot meer werkgelegenheid voor mensen met een opleidingsniveau t/m mbo;*
- *zonodig de Staten een dekkingsvoorstel voor te leggen.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De motie is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

Deze motie komt in de plaats van de gezamenlijk met de PvdA ingediende motie die is ingetrokken.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Een paar opmerkingen van GroenLinks. Motie M82 gaat over de eerlijke prijs voor agrarische producten. Dank voor de ondersteunende woorden van de gedeputeerde – zo hoorde ik ze namelijk toch wel – en voor zijn bereidheid om dit punt aan te kaarten. Er is opgemerkt dat je nooit weet wat de boer dan met zijn extra geld gaat doen. Dat brengt mij ertoe om een aspect te noemen dat niet zozeer een provinciaal belang is, maar dat in dit vraagstuk wel belangrijk is, namelijk een eerlijke prijs voor de agrarische producten. Dat is voor de lange termijn en voor de levensvatbaarheid van een goede voedselvoorziening in dit land belangrijk.

Een collega uit Provinciale Staten heeft mij erop gewezen dat ik in de vurigheid van het debat met de heer Dercksen de indruk heb gewekt te zeggen dat vluchtelingen of mensen die ooit vanuit andere landen hier naartoe zijn gekomen de potentie hebben om een belangrijk kunstenaar, wetenschapper of artiest te worden en dat het mij deugd deed in de krant te lezen dat een schoonmaakploeg nu al top is. Dat is wat ongelukkig. Onbedoeld voed ik daarmee een mogelijk stereotype. Ik corrigeer graag dat tal van mensen die vanuit andere landen naar Nederland zijn gekomen, zich al bewezen hebben als van een grote waarde die wij niet hadden willen missen. Ik noem bijvoorbeeld de Syrische dichter Kahlil Gibran, de schrijver Abdelkader Benali, de cabaretier Najib Amhali, de burgemeester Ahmed Aboutaleb, de ondernemer Atilay Uslu en de artiest Ali B. Dan noem ik ook nog het statenlid mevrouw Broere in hetzelfde rijtje, want zij heeft ongetwijfeld voorvaderen die uit het buitenland komen.

Mevrouw ARISSEN (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ook de PvdD zal een aantal stemverklaringen afleggen bij moties. Motie M83 over het overzicht van subsidies FBE (Faunabeheereenheid) willen wij intrekken indien wij de drie toezeggingen krijgen. Sowieso moeten binnen nu en een week de productenraming, de begroting en alle subsidies ten aanzien van de FBE uitgesplitst naar ons toe komen, met de toezegging dat er een app komt en dat er hard aan gewerkt wordt dat wij het op detailniveau kunnen inzien en wij de dingen uitgesplitst zelf kunnen opzoeken. De derde toezegging is dat de PVV-motie, waardoor de subsidiestaat zichtbaar wordt gemaakt, wordt uitgevoerd.

De motie M85 gaat over het klimaatbeleid. Die motie gaat erom inzicht te krijgen in de huidige doelstellingen en de inspanningen om tot een reductie van 25% te komen. Door de gedeputeerde is gezegd dat de Staat in hoger beroep is gegaan. Dat klopt, maar daarbij wordt wel gezegd dat tot het hoger beroep wel wordt doorgeslagen met het uitvoeren van het vonnis en dat er op basis van lopende onderzoeken bouwstenen zijn aan te raden voor aanvullende maatregelen. De PvdD is van mening dat de provincie dat dus ook zou moeten doen.

De motie M84 over TTIP. Wij geven graag als toelichting dat in Limburg dezelfde motie is aangenomen, met steun en medeondertekening van GroenLinks, PVV, 50Plus en een lokale partij. De gedeputeerde laat het aan de Staten om hierover te beslissen. Dat vindt de PvdD fijn. We wijzen er wel op dat wij ons ernstig zorgen maken over TTIP. We hopen dan ook dat deze motie ook hier breed ondersteund zal worden.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik zeg de heer Krol dank voor zijn toezeggingen. Ik heb nog een vraag gesteld over het Fonds nazorg gesloten stortplaatsen. Daarop heb ik nog geen antwoord gehoord. Misschien heb ik in de afgelopen uren echter iets gemist. Dat zou kunnen, maar ik zou er toch nog graag een antwoord op willen hebben.

Voor motie M86 heb ik mij zeer laten beïnvloeden door diverse fracties, waaronder VVD, CDA, PvdD, ChristenUnie en misschien wel meer fracties. Dat heeft ertoe geleid dat ik een nieuwe motie aanbied. De tekst van motie M86 is daarmee op onderdelen gewijzigd. Ik heb hier de nieuwe motie voor u.

Motie M91 (SGP): keuze energiebeleid.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015 ter behandeling van Statenvoorstel PS2015PS11: Programmabegroting 2016;

constaterende:

- *dat er gedurende de achterliggende jaren veel onrust onder inwoners is geweest over de windturbines in de provincie;*
- *dat er door de Universiteit Utrecht een onderzoek is gedaan naar de gang van zaken rond de windturbines in Houten;*

overwegende:

- *dat toenemende energieproductie door middel van windturbines bijdraagt aan de overproductie van energie in Nederland;*
- *dat veel mensen dagelijks daadwerkelijk overlast ervaren door de windturbines;*
- *dat het rapport van de Universiteit Utrecht aangaande de windturbines in Houten zeer kritisch is;*

besluit om:

- *ons te houden aan de afspraak met het Rijk om uiterlijk in 2020 in Utrecht met 65,5 MW bij te dragen aan de landelijke doelstelling voor windenergie, maar wel in overleg te treden met de minister en het IPO om windenergie zo snel als reëel mogelijk (deels) in te wisselen voor andere vormen van duurzame energie;*
- *volledig in te zetten op energiebesparing, zonnepanelen en andere innovatieve vormen van duurzame energie, niet zijnde biomassa centrales;*

draagt het college op om:

- *met de minister en het IPO in overleg te treden met als doel om de opgave voor windenergie in de provincie in te wisselen voor andere vormen van duurzame energie;*
- *na overleg met de minister en het IPO te komen met een plan en voorstel om de 65,5 MWt aan windenergie (deels) in te wisselen voor andere vormen van duurzame energie.*

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: Motie M86 is ingetrokken. Daarvoor komt in de plaats een nieuwe motie M91. De motie M91 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De andere fracties voeren niet meer het woord. Daarmee zijn wij gekomen aan het einde van de tweede termijn van de kant van de Staten. Het woord is nu in de tweede termijn aan GS.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Hoe werkt het nu? Nu kan het college antwoord geven, maar krijgen we dan nog de mogelijkheid om iets te vragen? Er worden nu namelijk nieuwe moties ingediend.

De VOORZITTER: Er zijn een paar vragen gesteld. Die wil ik graag laten beantwoorden. Ik kan dan een lijst laten maken waarop alle moties staan die nu nog over zijn. Ik voorzie niet dat er nu opnieuw nog een discussie over komt. Mochten er nog vragen over zijn, dan zal ik u straks de mogelijkheid bieden om die vragen te stellen.

Mevrouw VERBEEK (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De heer Schaddelee vroeg naar aantallen fietsers die gebruikmaken van de brug over de Lek bij de A27. Wij gaan bij de berekening uit van het aantal automobilisten dat op dit moment gebruik maakt van deze brug en die een fietsbare woon-werkafstand hebben. Wij gaan daarbij uit van een afstand van 15 kilometer of minder. Dat zijn 8000 automobilisten. De ervaring leert dat bij de aanleg van snelfietsroutes 5 tot 8% van de automobilisten eventueel de overstap naar de fiets zou kunnen maken. Als wij het hier optimistisch aanhouden en 10% hanteren, dan zou het om 800 fietsers per dag gaan. Dit is de manier hoe wij het bij deze situatie berekenen. Het fietsmodel waarmee wij hopelijk volgend jaar gaan werken, kan ons de exacte aantallen geven.

Ondertussen lees ik de motie. Ik geef aan waarmee ik met Rijkswaterstaat bezig ben. Het bedrag van € 11.000.000 is ten opzichte van het aantal fietsers dat op dit moment ervan gebruik maakt een erg hoog bedrag. Wij zijn in overleg met Rijkswaterstaat of dit als regiowens in de aanbesteding kan worden meegegeven. Momenteel zijn hiervoor bij de gemeenten ook geen financiële middelen beschikbaar. Op die wijze ga ik ermee om. U vraagt mij nu financiële dekking om een eventuele provinciale bijdrage te reserveren, een mobiliteitsprogramma uit de vrij te houden ruimte. Wat mij betreft zal het echter geen bedrag van € 11.000.000 worden. Dat geef ik in elk geval mee bij deze motie. Als je de kosten en baten tegen elkaar afweegt, is dit een erg hoog bedrag.

De begroting en het voorstel. Het lijkt mij goed via de subcommissie Financiën een voorstel te doen hoe wij de verdere uitwerking zien van de digitalisering van de begroting en om het verder uit te werken met de subcommissie, zoals de heer Hoefnagels al aangaf. Wat mij betreft kan de vraag van mevrouw Arissen over de mate van gedetailleerdheid, waarover ik nu nog geen toezegging kan en wil doen, daarin een plek krijgen. Wij kunnen dit bespreken aan de hand van het voorstel dat namens GS zal worden gedaan.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank aan de fractie van de PvdA voor haar reactie op mijn opmerking in de eerste termijn. Dan de vraag van de PvdD. Ik herhaal dat ik heb toegezegd wat ik heb toegezegd, namelijk dat er een uitsplitsing van de uitgaven van de Faunabeheereenheid in de komende dagen ter beschikking wordt gesteld. Binnen een week zal dit gebeuren; dat ga ik waarmaken. De overige punten vallen niet onder mijn portefeuille.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het is volgens mij niet aan de Gedeputeerde Staten om een dekking te leveren voor hetgeen de PvdA graag zou willen. Ik hoor daarover graag van de PvdA.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De 'taskforce' Woningbouw. Wat ons betreft gaat het er nu om dit punt urgent op de agenda te zetten en te bekijken wat er mogelijk is. Wij denken niet dat er nu ineens € 20.000.000 moet komen om iets te doen, maar wel dat wij met partijen moeten bekijken hoe we geld los kunnen maken om stappen te maken in de regio. Wij denken dat de 'taskforce' Woningbouw vooral actie betekent binnen de bestaande middelen en menskracht.

De 40% ophoging van het budget voor energietransitie zien wij echt als een investering in de toekomst. Wij denken dat daarvoor een bijdrage uit de algemene reserve de meest passende bron is.

U heeft net toegezegd de moties over arbeidsmarktbeleid en leerwerkplekken over te nemen. Ik merkte dat het iets verwarring gaf en dat het niet voor iedereen duidelijk was. Het klopt echter. Daarom trekken wij die moties in. Ik heb nog een vraag voor de heer Meijer: in hoeverre is zijn motie anders dan de onze? Ik snap dat niet helemaal.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik vond dat die toezegging ten opzichte van wat er nu nodig is, nogal vaag was. Wij hebben de gedeputeerde niet veel horen zeggen over dat er, los van de onderwijskundige kant van het verhaal, extra inspanningen worden geleverd voor de groep lager opgeleiden tot en met het niveau mbo. Hij zei wel toe dat hij daarvoor iets ging doen, maar in het feitelijke debat gaf hij aan daarin niet veel taken voor de provincie te zien. Dat is voor mij de reden geweest om die uitspraak toch te proberen te krijgen dat die prioriteit er hoort te zijn. U hebt de motie ingetrokken. Als u hem had gehandhaafd, had ik mijn motie natuurlijk niet ingediend.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De motie is volledig overgenomen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ja, maar overnemen en overnemen zijn twee verschillende dingen. Uit het debat bleek onvoldoende dat de gedeputeerde van mening is dat er nu iets voor die groep moet en kan gebeuren.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik reageer op de reactie op de twee moties van de PvdA over de 'taskforce'. Ik zie geen andere behoefte dan wat wij op dit moment doen met betrekking tot wonen. Al die acties lopen al gebundeld. Om daarvoor nu een versnelling of iets anders toe te passen of om er andere energie in te leggen? Er wordt op dit moment zeer nadrukkelijk op dat beleidsveld geacteerd.

Het andere heeft betrekking op het beschikbaar stellen van middelen vanuit de algemene reserve. Die motie over de financiële dekking zou ik willen ontraden.

De VOORZITTER: Dank u wel. Daarmee zijn we ook door de tweede termijn van het college. Ik stel voor de beraadslagingen over dit voorstel te beëindigen. Wij zullen zo snel mogelijk een lijst laten maken van alle nu nog in het debat meedoende amendementen en moties, zodat u in staat bent daarover straks met uw fracties tot stemverklaringen en stemmingen te komen. Het is net iets over 18.30 uur. Ik stel voor nu te schorsen en de vergadering om 19.30 uur te hervatten. Akkoord. Ik wens u een smakelijke maaltijd. Ik schors de vergadering.

Schorsing van 18.35 uur tot 19.36 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Statenvoorstel vaststelling van de tarieventabel behorende bij de Precariobelasting- en Legesverordening provincie Utrecht 2012.

De VOORZITTER: Dit voorstel staat aangeschreven als een sterstuk. Ik constateer dat dit nog steeds het geval is. Wij komen er daarom straks bij de stemming op terug.

Statenvoorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport Financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen.

De VOORZITTER: Aangegeven dat er geen behoefte is om hierover het woord te voeren. Dat is nog steeds het geval. Wij komen bij de stemming op dit voorstel terug.

Statenvoorstel zienswijze 1^e wijziging begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer.

De VOORZITTER: Aangegeven is dat dit een sterstuk betreft. Dat is nog steeds het geval. Wij komen er bij de stemming verder op terug.

Statenvoorstel kadernotitie start herijking PRS en PRV.

De VOORZITTER: Aangegeven is dat dit voorstel een sterstuk betreft. Dit is nog steeds het geval. Er is geen behoefte om hierover het woord te voeren. Wij komen hierop bij de stemming terug.

Motie vreemd aan de orde van de dag, ingediend door de PvdD, "Stop afschot katten".

De VOORZITTER: Ik geef het woord aan de fractievoorzitter van de PvdD.

In de tussentijd is alles wat er tot nu toe aan amendementen en moties is ingediend en niet is ingetrokken op een voorlopige stemmingslijst gemeld. Deze lijst is rondgedeeld. Natuurlijk is het nog mogelijk dat er nog eventuele zaken aan worden toegevoegd. U heeft dan alvast een overzicht van de zaken waarover wij straks gaan stemmen, tenzij u nog moties of amendementen intrekt.

Het woord is nu aan mevrouw Keller.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Naar aanleiding van vragen in de Tweede Kamer door de fractievoorzitter van de PvdD op 9 oktober over het afschieten van verwilderde katten in de provincies Utrecht en Friesland, is het onderwerp weer actueel geworden. De Telegraaf heeft erover gepubliceerd en EenVandaag heeft er een reportage over gemaakt. Vandaar dat wij een motie vreemd aan de orde van de dag indienen.

Inmiddels is het in tien provincies niet toegestaan om verwilderde katten af te schieten. De provincies Zuid-Holland en Brabant hebben onlangs de aanwijzing ingetrokken. Helaas is de provincie Utrecht nog een van de twee provincies met een aanwijzing voor het afschieten van katten. Dit is de afgelopen weken regelmatig in het nieuws geweest. De aanwijzing is gedaan ter voorkoming van schade of mogelijke schade aan flora en fauna. Uit antwoorden op schriftelijke vragen blijkt echter dat er in Utrecht nooit onderzoek is gedaan naar die mogelijke schade. Het is dus nooit aangetoond. Ook de jagers hebben zich inmiddels in het debat gemengd. Als jagers zich druk gaan maken om dieren te beschermen, dan moet er een alarmbel gaan rinkelen. Jagers zeggen dat de katten jagen op hazen, wilde eenden, fazanten en konijnen. Laten dat nu precies de diersoorten zijn waar jagers op schieten. Jagers zien de katten als hun concurrenten. Zij zullen daarom op verwilderde en huiskatten jagen. Het is namelijk niet mogelijk om in het buitengebied een onderscheid maken tussen een verwilderde kat en een huiskat. Een veelgehoord argument is dat katten de weidevogelstand in gevaar brengen. De grootste bedreiging voor de weidevogelstand is echter de intensieve landbouw. Ook blijkt er uit onderzoek dat maar een gering aantal weidevogels gedood wordt door katten.

Het beste voor een kat is een goed huis, waarbij het baasje er voor zorgt dat de kat gechipt en gesteriliseerd is. Heeft de kat geen huis, dan is vangen, steriliseren en terugzetten, het zogenoemde Trap-Neuter-Release, de beste optie. Daarom dient de PvdD de motie vreemd aan de orde van de dag in, met de opdracht het voorzorgsprincipe te hanteren en de aanwijzing voor afschot van verwilderde katten in te trekken, het Faunabeheerplan hierop per direct aan te passen en te onderzoeken op welke wijze de populatie zwerfkatten in de hand kan worden gehouden zonder hierbij dieren te doden.

Motie M92 (PvdD), motie vreemd aan de orde van de dag: stop afschot katten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015:

overwegende:

- *dat er jaarlijks tot wel 1000 katten worden doodgeschoten in de provincie Utrecht, waaronder ook veel huiskatten;*
- *dat de aanwijzing die het voor jachtaktehouders mogelijk maakt om de verwilderde kat te doden is vastgesteld ter voorkoming van schade aan flora en fauna;*
- *dat uit antwoorden op schriftelijke vragen blijkt dat er nooit onderzoek is gedaan naar mogelijke schade aan fauna door katten in Utrecht;*

constaterende:

- *dat op 12 november 2013 de Tweede Kamer de motie 'Stop met afschieten van katten' heeft aangenomen, waar de PvdD, de PVV, 50Plus, D66, GroenLinks, de PvdA en de SP vóór hebben gestemd;*
- *dat staatssecretaris Dijkema heeft aangegeven dat de verantwoordelijkheid bij de provincies ligt en zij de provincies derhalve oproept om hiermee aan de slag te gaan;*
- *dat Gedeputeerde Staten een aanwijzing heeft gedaan voor het afschieten van verwilderde katten;*
- *dat 10 provincies (Groningen, Drenthe, Flevoland, Gelderland, Overijssel, Noord-Holland, Zuid-Holland, Zeeland, Noord-Brabant en Limburg) geen aanwijzing hebben gedaan voor de afschot van verwilderde katten;*

dragen het college van GS op:

het voorzorgprincipe te hanteren en de aanwijzing voor afschot van (verwilderde) katten in te trekken, het Faunabeheerplan hierop per direct aan te passen, en te onderzoeken op welke wijze de populatie zwerfkatten in de hand kan worden gehouden zonder hierbij dieren te doden.

En gaan over tot de orde van de dag.

De VOORZITTER: De motie M92 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het onderwerp van de verwilderde katten is in Provinciale Staten van Utrecht meermalen aan de orde geweest. Ik meld dat er in 2009 vragen over zijn gesteld, bij de begrotingsbehandeling voor 2013 zijn er moties ingediend en zijn deze verworpen en bij de behandeling van de beleidsnota Flora- en Faunawet op 29 september 2014 is dit onderwerp opnieuw aan de orde geweest. Ik begrijp dat ik de PvdD onvoldoende recht doe als ik toch ook verwijs naar de discussies die op die momenten hebben plaatsgevonden en naar de schriftelijke vragen die ook meermalen gesteld zijn.

Ik constateer twee dingen. Ten eerste: de beleidsnota Flora- en Faunawet, zoals wij die in PS hebben vastgesteld, zegt iets over dit onderwerp. Ten tweede: in Utrecht hebben we het altijd over kleine aantallen. In de media werden wel aantallen van honderden of duizenden gesuggereerd, maar de meldingen zoals wij die binnenkrijgen – die zijn niet compleet – geven aan dat het in 2013, 2014 en 2015 om 30, 39 en 42 exemplaren zou gaan. De discussie of je ver in de vrije natuur een verwilderde kat aantreft en je het verschil tussen een verwilderde kat en een huiskat kunt aantonen, hebben we ook eerder met elkaar en met uw voorgangers gevoerd. U kunt zich dus voorstellen dat de schade die verwilderde huiskatten aanbrengen aan met name de vogelstand, in alle provincies wordt vastgesteld. Niet in alle provincies worden dezelfde keuzes gemaakt; dat klopt. Volgens mijn informatie gaat het trouwens om drie provincies: Overijssel, Friesland en Utrecht. U zegt dat het om twee provincies gaat. We doen dit vanaf 2005, dus de afgelopen tien jaar. We hebben er met de PvdD elf jaar een interessante en goede discussie over gevoerd. Ik zie echter geen enkele aanleiding om na datgene wat wij met elkaar bij het flora- en faunaplan hebben afgesproken over dit onderwerp nu per motie vreemd aan de orde van de dag, zonder gesprek, debat, feiten en gegevens die anders zijn dan de door u vastgestelde nota, een positief advies over deze motie aan u mee te geven. Ik handhaaf de opvatting van het college, zoals die ook gesteund wordt door de overgrote meerderheid van Provinciale Staten.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het klopt dat dit onderwerp vaak ter discussie is gebracht en dat Provinciale Staten van Utrecht niet het enige orgaan is waar dit gebeurt. Het is ook gebeurd in Noord-Brabant en Zuid-Holland en zelfs in de Tweede Kamer. Daarnaast klopt het ook dat de getallen die vooral de jagers aangeven enorm variëren. De jagers zeggen bijvoorbeeld ook dat zij schatten dat er 165.000 verwilderde katten rondlopen, op basis van wetenschappelijk onderzoek. Hoe kun je het nu schatten op basis van wetenschappelijk onderzoek? Of het is wetenschappelijk bewezen of je vermoedt het of schat het. Het kan niet allebei.

Nogmaals benadruk ik dat wij onze cijfers bij de jagers vandaan moeten halen. Helaas hoeven gedode katten niet geregistreerd te worden. De cijfers zijn dus onbetrouwbaar. Verder is het een actueel onderwerp. Vandaar dat wij deze motie vreemd aan de orde van de dag hebben ingediend.

Overijssel werd als derde provincie genoemd waar sprake is van een aanwijzing, maar bij deze provincie is dat niet het geval. Er is daar geen aanwijzing op afschot gegeven. Het gaat dus alleen om Friesland en Utrecht.

De heer GERMS (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb de uitzending op TV1 gezien. Complimenten voor mevrouw Keller en mevrouw Arissen dat ze van de televisie bij jullie geweest zijn om deze rapportage te maken. Dat is heel bijzonder. Het schijnt op locatie gebeurd te zijn, ergens in de buurt van Driebergen, bij Femke Merel Arissen in de buurt, zoals zij zei. Dat is een goede publiciteit. Dat heb je goed gedaan.

Ik heb een ander standpunt bij deze problematiek. Je hebt weidevogels, zoals de kievit en de grutto. Je hebt zelf een aantal dieren genoemd die jagers noemen. Het is vaker met de PvdD zo dat deze partij elk jaar een beetje dezelfde dieren aan de orde stelt, die jullie hart gestolen hebben. Dat is jammer. Dat zijn de katten, de ganzen en de muizen. Er zijn echter zo veel andere dieren die hiermee leed aangedaan wordt. Dat vind ik zo jammer. We zoeken niet ergens naar een evenwicht, maar we pakken er één probleem uit. Althans, via jullie agenda. Er is beleid afgesproken. Ik kan de lijn van GS volgen. Vanuit de VVD is er op dit moment geen steun voor de motie.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Germs. Hoe denkt u dat EenVandaag bij ons is terechtgekomen? U suggereert nu dat wij ze gebeld hebben of zo of: kom bij mij thuis en dan zal ik jullie het een en ander vertellen.

De heer GERMS (VVD): Ik weet niet hoe dat gegaan is. Dat is mij niet uitgelegd. Ik vind wel dat jullie het publicitair goed gedaan hebben. Daarvoor wilde ik je graag een compliment geven.

Mevrouw KELLER (PvdD): Daarvoor dank ik u heel hartelijk. Het blijkt maar weer dat het onderwerp enorm leeft en dat ook de landelijke media er aandacht aan besteden. Dat is een van de redenen dat wij het onderwerp steeds weer op de agenda zullen zetten. Dit keer gaat het over katten, maar we hebben ook een keer de meerkoet aan de orde gehad. Het gaat in feite om alle dieren die beschermd zijn, zoals knobbelzwanen en spreeuwen. Het afschieten van katten gaat heel veel mensen en ook heel veel katten aan.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het is altijd een moeilijk om hier te staan met de PvdD die dan een motie indient. Dit keer gaat die motie over katten. Je voelt je dan bijna een soort kattenhaatster of een niet-dierenliefhebster als je het niet eens bent met de PvdD. Gelukkig is de wereld niet zwart/wit. Daarover is zojuist tijdens het goede diner gesproken. Er zitten meer kleuren en nuances in. Ik ben namelijk absoluut geen kattenhaatster. Ik ben ook een dierenliefhebster. Ook vind ik het vooroordeel over de jacht niet goed. Het is alsof dat allemaal mensen zijn die maar wat doen. Dat is natuurlijk niet zo. Jagers zijn voor het overgrote deel mensen die houden van de natuur. We hebben het ook niet over een willekeurige zwerfkat. We hebben het echt over de verwilderde kat. De verwilderde kat richt nog wel eens wat schade aan.

Het is belangrijk dat de provincies er zelf over gaan en dat er verschil is. Een provincie staat dichter bij de samenleving, staat dichter bij de maatschappelijke organisaties en staat dichter bij de terreinbeheerders. Die terreinbeheerders geven aan dat dit nog steeds een probleem is en dat er door de verwilderde katten veel schade wordt aangebracht. Je moet altijd zorgen voor een goede balans in de natuur. Je ziet nu wat er in de duinen gebeurd met de damherten. Het loopt de spuigaten uit; de duinen worden helemaal kaal. Dat wil je niet en dat wil je ook in de provincie Utrecht niet. Je kunt dan zeggen: waarom in Utrecht wel en in andere provincies niet? Ik heb pas een verhaal gehoord van iemand die zei dat in Utrecht maar liefst drie jongen groot worden per grutto-echtpaar. Dat noemen ze volgens mij vogelvaardig. Drie jongen, terwijl dit landelijk 0,17 is. Misschien komt dat wel door het beleid dat gevoerd

wordt. Afschieten als een middel om natuurdoelstellingen die wij hebben afgesproken te behalen? Ja. We laten dit niet ontsporen.

Daarbij zeg ik nog het volgende. Het probleem ligt natuurlijk niet bij de provincie. Wij zijn het niet en de jagers zijn het niet die dit allemaal bedenken. Het zijn de mensen die de katten loslaten en zichzelf als een soort dierenliefhebber neerzetten. Het probleem zit hem in het laten lopen van de katten. Wij hebben geen signalen vanuit het veld dat het anders moet. We hebben ook geen signalen gekregen van de terreinbeheerders. Zij staan er echter. Zij vinden dit een goed flora- en faunabeleid van de provincie. Wij willen graag dat het zo blijft.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Hoe verklaart mevrouw Dorrestijn dan dat er huiskatten worden doodgeschoten door deze aanwijzing? Heeft u aantallen weidevogels die door katten worden gepakt? Door SOVON is een telling gedaan, waaruit blijkt dat tussen 2003 en 2005 katten verantwoordelijk waren voor de dood van maar liefst één grutto van de in totaal 662 gevolgde grutto's en Kieviten. Dat staat in het rapport van SOVON. SOVON wordt als zeer betrouwbaar gezien. Hun cijfers worden nooit door de rechtbank verworpen.

Mevrouw DORRESTIJK (CDA): OK, ziet u die ene grutto als een wetenschappelijk iets?

Mevrouw KELLER (PvdD): Het is zo geteld.

Mevrouw DORRESTIJK (CDA): Ten eerste geeft u zelf in uw motie aan het getal van bijna 1000 katten. U veronderstelt nu weer dat er veel huiskatten worden afgeschoten. Wij hebben andere berichten. Wij krijgen berichten dat er niet veel geschoten wordt. Dan kunt u zeggen dat dit wetenschappelijk onderbouwd had moeten worden. Zo zitten wij echter niet in elkaar. Wij geloven dat hetgeen er in het veld gebeurt en wat je ziet, wat de mensen die ermee omgaan signaleren, een belangrijk gegeven is voor alle wetenschappelijke onderzoeken die u heel hoog acht.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Bedoelt mevrouw Dorrestijn met "wij" het CDA?

Mevrouw DORRESTIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ja, wij bedoelen onder andere het CDA.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD heeft andere signalen gekregen dan het CDA. Dat blijkt onder meer uit de uitzending van EenVandaag, waarbij een röntgenfoto werd getoond van een huiskat die echt doorzeefd is met kogeltjes uit een hagelgeweer. Er zijn dus zeker andere signalen. Er worden zeker ook huiskatten doodgeschoten, waarvan de jagers beweren dat zij het verschil zien tussen een huiskat en een verwilderde kat. Dat verschil is echter vaak niet te zien bij katten in het buitengebied. Zij vertonen hun natuurlijke gedrag en duiken weg wanneer er vreemden aan komen.

Mevrouw DORRESTIJK (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het wordt nu opnieuw gezegd. Natuurlijk komt het voor dat er op een huiskat geschoten wordt. Dat is heel vervelend. Het gaat hier om de verwilderde katten. Het gaat hier niet om de huiskatten. Er zal misschien per ongeluk wel eens een huiskat beschoten worden. Dat is heel verdrietig voor de mensen die het betreft, maar het gaat uiteindelijk om de verwilderde katten.

Het wordt hier de jagers in de schoenen geschoven. Daarover wil ik graag een opmerking maken. Ik vind dat niet terecht. Wij stellen hier het beleid vast. Terreineigenaren zijn daarvoor verantwoordelijk. Het zijn de jagers die de opdracht uitvoeren. Zij worden in een kwaad daglicht gesteld door de PvdD. Het zou de PvdD sieren als zij kijkt waar wij kunnen samenwerken om de natuur in de provincie Utrecht, waarover wij hier gaan, zo goed mogelijk in stand te houden. Ik denk dat daar niet de tegenstelling in hoeft te zitten die de PvdD elke keer opnieuw probeert neer te zetten.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk niet dat het CDA en de PvdD wat dat betreft bij elkaar zullen komen. Voor ons valt onder natuurbeheer niet het doodschieten van dieren, tenzij het ontzettend noodzakelijk is omdat het dier enorm lijdt. Wij gaan niet preventief katten afschieten omdat er mogelijk schade aan flora en fauna wordt aangericht. Vandaar onze moties.

De VOORZITTER: Ik probeer te voorkomen dat u na elke spreker een hele termijn neemt.

Mevrouw DORRESTIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Graag wil ik nog één ding zeggen. Voor ons is het belangrijk dat er een goed evenwicht bestaat is in de natuur. Als een partij als Natuurmonumenten zegt dat er een goed flora- en faunabeleid wordt gevoerd, dan kan het wel eens voorkomen dat ook een verwilderde kat wordt doodgeschoten. Wij vinden dat belangrijk, omdat wij ook de zorg hebben voor onder meer de weidevogels, maar dat geldt ook voor veel kleine zoogdieren. De rode eekhoorn valt door een kattenziekte uit de bomen. Daaraan is de eekhoornsterfte voor 50% te wijten. Het is dus heel belangrijk dat daar een goed beheer op blijft bestaan.

De heer NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zelf heb ik ook twee katten. Die houd ik niet binnen. Zij lopen buiten rond. Het is het dier eigen dat hij in de omgeving rondloopt en dat hij gaat zwerven. Hij komt 's avonds weer thuis. Het is volgens mij erg moeilijk voor een jager om in te schatten wanneer een loslopende kat een wilde kat is en wanneer het een huiskat is. In een stuk van de Dierenbescherming heb ik gelezen dat het bij 80% van de beschoten katten om vergissingen gaat. Dat vind ik een heel groot getal. Ik kan mij voorstellen dat als je kat wordt neergeschoten, dit voor mensen heel erg is. Ik vind dat het geen goed beleid van de provincie is. Als er overlast is, moet daaraan iets gebeuren. Daarvoor zijn echter heel goede andere middelen. Ik ben ervoor om daar voor te gaan en om niet te gaan voor het doodschieten van dieren.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Voor ons is dit een lastig onderwerp. Ook wij zijn niet erg gecharmeerd van het mogen afschieten van katten omdat het om zowel huiskatten als verwilderde katten gaat. Ook hier is echter weer sprake van de vraag of er gegoocheld wordt met cijfers. Wij zouden hierin graag meer inzicht krijgen. We hebben de stukken erbij gepakt, ook omdat er gezegd wordt dat het om staand beleid gaat. Op welke wijze is het in dit geval staand beleid? In de nota over flora en fauna staat namelijk alleen dat het mogelijk is om een aanwijzing te doen. Het is echter geen staand beleid om daaraan daadwerkelijk uitvoering te geven. Dat staat wel in het fauna-beheerplan, maar dat gaat om een stuk uitvoering en minder om beleid. Wat kan er gedaan worden om het afschot te voorkomen? Wat wordt er op dit moment aan preventie gedaan?

Van de Dierenbescherming hebben wij begrepen dat de TNR-methode (de Trap-Neuter-Release-methode) een goede methode is om het probleem te kunnen tegengaan. Het gaat hier natuurlijk wel primair om het buitengebied en niet zozeer om de bebouwde kom. Een aantal malen hebben wij gezien dat de agrariërs of terreinbeheerders klagen over de overlast van katten. Soms is de oorzaak dat mensen de dieren niet afdoende laten steriliseren of castreren. De vraag is ook in hoeverre daarop preventief beleid kan worden gevoerd, waardoor afschot niet meer nodig zou hoeven zijn.

De heer VAN KRANENBURG (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Verwilderde katten zijn toch wel een serieus probleem. Dat is de reden waarom wij de motie niet zullen steunen. Wij denken dat de provincie op dit punt tot op heden een evenwichtig en verstandig beleid heeft gevoerd. Ik voeg daaraan toe dat eenieder verantwoordelijk is voor zijn eigen kat. Houd de kat dus binnen als je niet wilt dat hij wordt doodgeschoten. Vind je dat zielig voor het beest, dan moet je geen kat nemen. Sorry hoor, maar zo sta ik er echt in, evenals mijn fractie.

Iemand deed een voorstel om hiervoor een 'taskforce' in het leven te roepen, maar dat voorstel doe ik dus niet.

De heer VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ga mij niet begeven in allerlei cijfers; dat lijkt mij niet zo heel erg handig. Ik maakte voor mijzelf echter de balans op. We zijn toch veel beter af door een relatief gering aantal katten uit de populatie te halen – u zegt trouwens dat het om heel veel katten gaat – dan dat zij een massaslachting aanrichting in het veld. Dat zeggen niet alleen jagers, maar ook weidevogelverenigingen. Laat ik nu altijd gedacht hebben dat de PvdD er zich altijd op zou toeleggen om zo veel mogelijk dieren in leven te houden. Ik dacht daarom juist dat u dit zou aanspreken. U haalt minder dieren uit de populatie en je houdt er veel meer over. De balans is dan toch heel posi-

tief? Zo kijk ik er echter als leek naar, maar u heeft er verstand van. Ik ben benieuwd naar wat u daarvan vindt en of u dat op andere gedachten brengt.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Ik denk dat de heer Van Leeuwen spreekt aan de hand van andere gegevens. De gegevens van de PvdD zijn dat de afname van de weidevogelstand grotendeels niet wordt veroorzaakt door de katten, maar door de intensieve landbouw en de jacht door andere dieren. Daarnaast heeft u het over de balans. De balans verdwijnt helemaal als je katten gaat doodschieten. Dan komen er namelijk altijd andere katten voor in de plaats, want katten hebben een territorium. Als je een kat vangt, steriliseert en terugzet in zijn eigen territorium, dan blijft het evenwicht hetzelfde. Anders krijg je nieuwe katten die daar hun territorium maken. Het heeft dus geen zin om ze af te schieten.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! De populatie blijft dan wel in stand. Je zult eerst die maatregel moeten nemen, wil je de maatregel nemen die u voorstelt.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De populatie zal minder worden, omdat deze dieren zich dan niet kunnen voortplanten.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat had ik al gedacht. Ik begrijp het proces van het voortplanten. Het gaat er mij om dat ik de PvdD aangeeft dat er nu een bepaalde populatie in stand blijft. Daaraan willen wij juist iets doen, los van die voortplanting.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De SGP zegt dat die populatie een massaslachting veroorzaakt.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Dat zeg ik niet; ik praat anderen na. Laten we nu niet in die cijferbrij gaan roeren. Dan hebben we het weer over zo veel katten en over zo'n grote massaslachting. Dan raken wij het spoor bijster. Daar wil ik vanaf blijven. Het gaat mij om het opmaken van de balans. Je haalt er minder dieren uit en je houdt er meer over. Ik denk dat dit de PvdD aanspreekt. Dat is het enige.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem een paar misverstanden weg. Zo langzamerhand ontstaat het beeld dat als je 's avonds het kattenluikje open doet, de huiskat zijn leven dan niet zeker is, omdat er aan de andere kant van het luikje een jager staat. Dat is het sprookjessyndroom, waarin de jager ook wel eens voorkomt. U moet het maar eens nakijken. Bambi en Disney hebben daarin een belangrijke rol gespeeld. Zij hebben bijgedragen aan dat beeld. Dat is echter een onjuist beeld. Laten we dat even heel helder zeggen. In de bewoonde en stedelijke gebieden, ook waar u woont, mevrouw Noordenbos, is het niet zo dat als uw kat 's avonds aan de wandel gaat en dan vervolgens bij mij in de tuin de vogels eruit haalt, dan is er geen risico dat de jager daaraan een einde maakt, al zou ik het soms graag willen. Dat gebeurt niet en dat mag niet. Dat is niet aan de orde. Van het cartooneske beeld dat in deze statenvergadering ontstaat, neem ik afstand. Dat doet niets af aan het feit dat er met de ontheffing in de buitengebieden de mogelijkheid bestaat om verwilderde huiskatten te doden. Het is belangrijk om dat te noemen, niet omdat de provincie zegt dat het moet. Bij de ganzen hebben we nog de discussie dat er zo'n grote populatie is dat wij deze omlaag moeten brengen. Daarvoor hebben wij een ontheffing. Het gaat over een soort die je niet zomaar mag doden. Dit is geen beschermde diersoort. Dit is een huiskat die wij als mensen meerdere generaties aan zijn lot hebben overgelaten. Deze kan schade aanrichten aan de inheemse fauna. Daardoor bestaat de mogelijkheid om dit te doen. Geen enkele jager in Utrecht staat 's ochtends op en denkt: ik pak mijn geweer en ik ga eens lekker in de vrije natuur op zoek naar verwilderde katten. Dat is weer zo'n karikatuur. Er is een bestaande ontheffing vanaf 2005 die de mogelijkheid biedt om dit te doen. De faunaregistratie is in de afgelopen jaar buitengewoon veel preciezer geworden. Als mevrouw Keller zegt dat die getallen niet 100% secuur zijn, dan heeft zij gelijk. Het is namelijk geen verplichting die voor beschermde diersoorten bestaat, maar er wordt een behoorlijk stevige registratie opgesteld, waarin dit gemeld wordt. Daar komen heel andere getallen uit. Daar komt een aantal van 30 tot 40 katten uit naar voren.

Terug naar de feiten. Het is prima dat de PvdD telkenmale als wij dit onderwerp aan de orde hebben zegt dat zij daar principieel tegen is. Dat respecteer ik. Dat mag iedereen zeggen, want we hebben allemaal verschillende opvattingen in dit huis. Dat brengt ons wel terug bij de feiten. De feiten zijn als volgt. Het gaat om huiskatten die verwilderd zijn en die schade toebrengen en die, als een jager ze tegenkomt, door hem gedood mogen worden. Dat gebeurt een enkele keer en ik sluit niet uit dat er een enkele keer wel eens een dier tussen gezeten heeft dat geen verwilderde huiskat was. Veel meer huiskatten komen om het leven tengevolge van het autoverkeer. Die getallen zijn in de provincie Utrecht vele malen groter.

Mevrouw NOORDENBOS (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als je in een dorp woont, dan heb je natuurlijk wel kans dat je kat het weiland in loopt. Het is toch ook wel na te gaan dat als mensen katten kwijt zijn en er worden dode katten gevonden, dat het dan duidelijk een vergissing is geweest. Die 80% waarover de Dierenbescherming het heeft hoeft er helemaal niet zo ver naast te zitten.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het is jammer dat geprobeerd wordt hiervan een karikatuur te maken. Wil de gedeputeerde het nog één keer karikaturaal uitleggen?

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Voor de goede orde: ik heb geen karikatuur gemaakt van dit onderwerp. Dat wil ik ook helemaal niet, want ik voer het beleid uit zoals dat door Provinciale Staten bij de beleidsnota Flora en fauna is vastgesteld. In de statenvergadering van dit moment en van vanavond ontstond echter het beeld dat het voornamelijk gaat om huiskatten. Mevrouw Noordenbos heeft het over 80%. Dat is natuurlijk een volkomen uit de lucht gegrepen getal en waarover de Dierenbescherming het heeft. De Dierenbescherming is een groot tegenstander van dit beleid en dat mag. Die 80% van de verwilderde katten zouden huiskatten zijn die onterecht voor verwilderde katten worden aangezien. Dat vind ik een karikatuur. Die cijfers zijn nergens op gebaseerd. De cijfers die wij tegenkomen in de registratie, die niet 100% accuraat zijn, maar toch een goed beeld geven, sluiten wat mij betreft uit dat het om die aantallen gaat. Ik sluit niet uit dat er een enkele keer een huiskat tussen zal hebben gezeten, maar het beeld dat iemands huiskat zijn leven niet zeker is als hij de deur uitgaat, omdat er een groep jagers zou zijn die de hele dag niets anders doet dan te proberen die katten te schieten, vind ik een karikatuur. Ik heb geprobeerd die karikatuur tegen te spreken. Die karikatuur heb ik zelf niet in het debat ingebracht.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! Het is duidelijk dat de gedeputeerde dat niet zo bedoeld heeft. Wel is het heel toevallig dat anderhalve week geleden in een uitzending van EenVandaag verteld werd dat in vijf dagen tijd twee katten van één huisadres zijn doodgeschoten. Daar zijn foto's van. Er zijn röntgenfoto's gepubliceerd. Dat er dus eens een keer een enkele huiskat wordt doodgeschoten, bestrijd ik. Het zijn er zeker meer.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb die uitzending van EenVandaag gezien. Ik dacht: mevrouw Keller gaat ongetwijfeld naar aanleiding van die uitzending in de statenvergadering een motie vreemd aan de orde van de dag inbrengen. Ik meen dat het ging om een Friese mevrouw. Zei vertelde dat het haar tot twee keer toe was gebeurd. Dat zag ik ook. Ik kan het niet anders maken. Ik zou het betreuren als dat in Utrecht ook gebeurt; laat ik helder zijn. Deze gedeputeerde voert uit wat wij op dit punt hebben afgesproken. Ik ben ervan overtuigd dat verwilderde huiskatten serieuze schade toebrengen aan diersoorten die dat niet kunnen hebben. Ze horen niet in de natuur thuis. Een huiskat hoort in huis. Die huiskat kan best een keer aan de wandel gaan, in de tuin van de burens zijn behoefte doen en er bij mij dan een klein mereltje uit snaaien. Vervolgens gaat die kat echter terug naar zijn eigen huis. Daarover hebben wij het niet. We hebben het over katten die langjarig en systematisch in de vrije natuur lopen en die daar schade aanbrengen. Het doden van die dieren, in buitengewoon kleine getallen – het gaat om honderdduizenden katten die vrij rondlopen in de vrije natuur – is niet een serieus beleid als het gaat om de reductie van die aantallen. Het gaat om beperkte aantallen, waarmee je de schade zo veel mogelijk beperkt. Uw voorstel om de dieren te vangen en dan te castreren of te steriliseren en daarna weer terug te zetten, lost in elk geval in de eerste jaren het probleem van de schade die zij aanbrengen niet op. Die schade blijven zij aanrichten, ook als zij niet meer in staat zijn om nageslacht te produceren.

Zo lang mensen de mensen niet de verantwoordelijkheid voor hun eigen huisdieren nemen, moeten er maatregelen worden genomen. Waarom hebben we dat probleem niet met honden? Waarom hebben we in Nederland niet 175.000 wilde honden rondlopen? Blijkbaar zorgt iedereen wel goed voor zijn hond. Waarom gaan mensen wel op die manier met hun katten om? Ik heb een vraag voor mevrouw Kotkamp, omdat zij daarover ook een aantal vragen heeft gesteld. Ziet u alternatieven en mogelijkheden om dit zo veel mogelijk te voorkomen? Ik denk dat wij in Nederland allemaal ons uiterste best zouden moeten doen om ervoor te zorgen dat mensen hun katten zo veel mogelijk in de buurt houden en dat zij hun katten niet in de vrije natuur laten rondlopen. Als u in die richting voorstellen zou hebben voor het college, dan zou ik daarover zeer positief zijn, juist omdat met dat incidentele doden van een kat het vraagstuk niet in de volle breedte kan worden aangepakt. Als wij die schade echt willen beperken, zullen we zo veel als mogelijk moeten voorkomen dat katten verwilderen, omdat mensen ze maar aan hun lot overlaten en ze in de vrije natuur laten rondlopen. Om uw preventievaag te beantwoorden: ik zou een groot voorstander zijn van preventie, omdat dit werkelijk iets doet aan de beperking van de schade, terwijl het vangen, steriliseren, castreren en terugplaatsen in elk geval op de korte termijn niets doet.

Mevrouw KOTKAMP (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Het debat over afschot, of het nu om verwilderde katten of om huiskatten gaat, is voor de eigenaren van de betreffende huiskatten verschrikkelijk vervelend. Voor het dier maakt het volgens mij niet zo veel uit of het om een verwilderde kat of een huiskat gaat. Wij willen ons buiten die discussie houden.

De tweede opmerking gaat erover dat juist door deze discussie wij de stukken nog even goed hebben doorgelezen. In het faunabeheerplan zag ik dat er vanaf 2014 een verplichting wordt opgelegd vanuit de provincie om het wel degelijk te melden als er katten worden afgeschoten. Als ik u nu hoor zeggen dat de cijfers nog steeds niet helemaal betrouwbaar zijn, dan verbaast mij dat. Er is nu namelijk die verplichting om het te melden. Daarover zou ik iets meer willen horen.

Het laatste punt gaat over de preventie met betrekking tot schade. Ik ben het wel met de PvdD eens dat het wel een beetje cru is om een aantal verwilderde katten het met de dood moet bekopen omdat zij inderdaad kwetsbare vogels opeten. Laten we ons echter wel realiseren dat de manier waarop wij ons landschap inrichten en waarop agrariërs het land beheren een veel grotere bedreiging vormt voor de stand van de weidevogels. Ik vind het daarom niet helemaal eerlijk tegenover de verwilderde katten.

De heer KROL (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Waarschijnlijk verschillen mevrouw Kotkamp en ik enigszins van mening over dit onderwerp. Dat heb ik in gesprekken met u ook wel eens mogen constateren. Het punt is dat de provincie een verantwoordelijkheid heeft gekregen op het gebied van het faunabeleid. Dat betekent onder meer dat wij moeten proberen de fauna in Nederland zo veel mogelijk te beheren. Dat gaat veel verder. Dat gaat over katten, maar ook over ganzen, over reeën, over zwijnen en over dit brede onderwerp waarover wij in deze Staten vaak discussiëren. Er is in Provinciale Staten sprake van een soort principiële grens van partijen die zeggen dat in dit parkachtige landschap van Nederland, waar wij met heel veel mensen dicht op elkaar wonen en waarin geen grote natuurlijke vijanden bestaan, de mens de stand van een aantal dieren regelt. Er zijn ook partijen die vinden dat dit principieel niet kan. Die mening mag er ook zijn.

In die principiële discussie of je nu mag beheren of dat je de natuur enigszins onder controle mag houden om ervoor te zorgen dat het allemaal goed gaat, of dat je dat niet mag, hebben Provinciale Staten in de afgelopen jaren op dat punt heel duidelijk een opdracht gegeven aan GS. Ik kan niet anders zeggen dan dat ik probeer die opdracht naar eer en geweten uit te voeren, waarbij ik mij realiseer dat er genoeg mensen in de Staten en in de samenleving zijn, ook in zo'n reportage van EenVandaag, die daarmee principieel heel erg veel moeite hebben. Aan een van uw voorgangers in de PvdD, mevrouw Bodewitz, heb ik het verhaal uitgelegd dat ik in mijn eigen huis van mijn eigen dochters grootschalig op mijn kop heb gekregen omdat de PvdD, toen nog vertegenwoordigd door mevrouw Bodewitz, een artikel in de Gooi- en Eemlander had laten zetten dat alle verwilderde katten worden doodgeschoten dankzij gedeputeerde Krol. Mijn dochter las de krant en zei: "Papa, het kan toch niet waar zijn dat de PvdD zegt dat die katten worden doodgeschoten. Daar klopt zeker niks van." Toen zei ik: "Nou ja, eh, dat klopt wel." Toen zei de jongste dochter: "Ik praat niet meer met jou." U kent het verhaal ongetwij-

feld. U weet ook dat mevrouw Bodewitz mij bij haar vertrek een klein knuffeltje van de PvdD heeft gegeven, om daarmee te zeggen: "Ik hoop dat je dochters er niet te veel onder geleden hebben." Het bewijst dat er in dit huis en in de samenleving, tot in mijn eigen huis, verschillend over dit onderwerp wordt gedacht. Dat mag, maar in het kader van het feit dat wij de fauna in Nederland samen moeten beheren heb ik een opdracht gekregen. Die voer ik naar eer en geweten uit. Ik probeer daarbij niet zo veel mogelijk katten te doden. Niemand probeert dat, ook de jagers niet. Ik ben veel in gesprek met jagers, terreinbeheerders en natuurbeschermers. Niemand in de samenleving heeft die behoefte. Dat zie je terug in wat er feitelijk gebeurt. Het komt een keer voor, maar het is niet de bedoeling mensen van hun huiskat te beroven. Het gaat erom dat de schade in de natuur zo veel mogelijk wordt vermeden.

Uw laatste vraag gaat over de cijfers. Ik heb de cijfers van 2013, 2014 en 2015 voorgelezen. U heeft gelijk, het stond bij mij achter op het papiertje. De cijfers worden steeds accurater, dat klopt. We moeten er vanaf 2015 van uitgaan dat die cijfers tot op de komma kloppen. In de jaren daarvoor bestond die registratieplicht voor katten echter nog niet op die manier. Ik geef aan dat ik het niet helemaal precies kan zeggen over de jaren daarvoor. Als ik het echter heb over 42 katten in 2015, dan mag u ervan uitgaan dat het voor 2015 zo goed als accuraat is. Dat zal voor u een groot getal zijn, maar ik beschouw het als een klein getal.

De VOORZITTER: Daarmee beëindig ik het debat over deze motie. Wij komen er bij de stemverklaringen en de stemming op terug.

Statenvoorstel stand van zaken vluchtelingenopvang in de provincie Utrecht.

De VOORZITTER: Ik constateer dat er behoefte is om op dit onderwerp te reageren. Ik wil graag een afspraak met u maken. Over dit onderwerp is vandaag al heel veel gezegd. We verblijven nu in hetzelfde gezelschap als dat van de rest van de dag. Zou u mij een plezier willen doen en niet alles willen herhalen wat u al gezegd hebt? Dat geldt ook voor alles wat al in de commissievergaderingen aan de orde is geweest. Laten wij proberen het debat terug te brengen tot datgene wat echt gezegd moet worden. Als eerste geef ik het woord aan mevrouw Eijsbroek. Het is haar maidenspeech.

Mevrouw EIJSBROEK (VVD): Mijnheer de Voorzitter! In de statenvergadering van vandaag, waarin de begroting aan de orde is, is de vluchtelingen crisis dat ook. Ik ben blij dat ik op dit moment mijn maidenspeech kan houden en dat wij daarna uitvoerig in debat kunnen gaan over het vluchtelingenvraagstuk, met name over de betrokkenheid van de provincie. Ik besteed in deze maidenspeech aandacht aan de crisis- en noodopvang in de regio en de huisvesting en het ruimtelijke terrein.

In het document over het vluchtelingenvraagstuk ontvingen wij informatie over de betrokkenheid van de provincie. Daarin is te lezen dat in de regio bestuurlijk draagvlak is gevonden voor een schouder-aan-schouder aanpak, ook wel de Utrechtse aanpak genoemd. Hierin werken betrokken overheden op regionale schaal samen aan oplossingen. Deze regionale coördinatie en logistieke ondersteuning richten zich op dit moment vooral op de crisisnoodopvang en de noodopvang ofwel de instroom. Ook de provincie Utrecht is betrokken. De gedeputeerde Ruimtelijke ordening en wonen nam recent deel aan een buitengewoon overleg over vluchtelingenopvang, zoals u allemaal heeft kunnen lezen. De provinciesecretaris nam deel aan een zitting van een ambtelijke werkgroep 'taskforce' Opvang vluchtelingen. Daarnaast zijn de commissarissen van de Koning door de minister van Binnenlandse zaken verzocht als rijksorgaan actief een bemiddelende rol te spelen in de totstandkoming van grote noodopvanglocaties per provincie. Er wordt nader vormgegeven aan een gezamenlijke regionale aanpak, waarvoor in het buitengewoon overleg over vluchtelingenopvang draagvlak werd gevonden. Er wordt een ambtelijke werkgroep Taskforce Opvang vluchtelingen opgestart. Naar wij hebben begrepen, begint er een periode van inventarisatie van mogelijkheden, waarbij het de verwachting is dat in november 2015 de concrete uitkomsten van de bestuurlijke aanpak gereed zijn. De VVD is heel erg blij met de wijze waarop het college hieraan uitvoering gaat geven. Dat was wat ik wilde zeggen over de crisis- en noodopvang in de regio.

Waar het gaat om de tijdelijke huisvesting en het ruimtelijk terrein is recentelijk in de Tweede Kamer besloten dat vergunninghouders geen voorrang meer hebben op de sociale huurwoningen. De Kamer stemde op 15 oktober over een groot aantal voorstellen die tijdens het debat over de begroting voor 2016 zijn ingediend. Gemeenten dienen verder volgens een indicatieve taakstelling voor ombouw geschikte woningen beschikbaar te stellen en bouwrijpe kavels te verhuren. Gemeenten moeten daarvoor wel de vrijheid krijgen om tijdig en zonder te veel regels aan de slag te gaan. Wellicht is daarvoor een nieuw bouwbesluit of een bijzondere regel nodig. Eerder zijn de mogelijkheden besproken voor de provincie over onder meer het versoepelen van regels die tijdelijke huisvesting beletten. Gemeenten die hun taakstelling niet willen of kunnen uitvoeren, kunnen via het IPO hun taak overdragen aan een andere gemeente. Dan betalen zij daarvoor.

Andersom kan een gemeente in een dunbevolkt gebied wellicht een plek hebben voor een groep nieuwkomers, om daarmee de supermarkt, de school of de bibliotheek open te houden. Wij verwijzen naar een eerdere inbreng hierover. Wij houden hierop als VVD graag zicht.

Tot slot hebben wij een aantal vragen voor de gedeputeerde Ruimtelijke ordening en wonen. Na het googelen van verschillende informatiebronnen wordt nog niet helemaal helder hoeveel personen het betreft. Als je kijkt naar de vluchtelingenstatus, dan worden er verschillende definities gehanteerd. Ik ben benieuwd of de gedeputeerde een actueel overzicht heeft. Kan de gedeputeerde meer toelichting geven op de afspraken over de proportionele verdeling van vluchtelingen in de provincie Utrecht? Wat kost dat? Wat is de prognose van het stijgen van de wachtlijsten voor gesubsidieerde woningbouw in de provincie Utrecht?

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb goed naar u geluisterd. Vanmiddag hebt u wellicht allen al naar mij geluisterd. Wij hebben al uitgebreid stilgestaan bij dit onderwerp. Ik heb daaraan niets toe te voegen. Oftewel, datgene wat ik heb gevraagd en waarvan ik heb gezegd dat wij ons zo veel mogelijk voor moeten inzetten voor de ondersteuning van het realiseren van meer huurwoningen, blijft voor mij staan.

De VOORZITTER: Het woord is nu aan mevrouw Koelewijn. Ook hier is sprake van een maiden-speech.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Het opvangen en huisvesten van vluchtelingen stelt ons voor grote opgaven. Allereerst spreekt het CDA haar grote bewondering uit voor degenen die op lokaal niveau alles doen om samen met de bevolking onderdak te zoeken. Het CDA herkent zich in de lokale kleinschalige aanpak, daar waar draagvlak en draagkracht georganiseerd kunnen en moeten worden. Het is mooi dat de gemeenten in onze provincie hebben uitgesproken dat zij deze taak in gezamenlijkheid willen oppakken. De rol van de provincie Utrecht is wat ons betreft dan ook terecht bescheiden en beperkt zich tot de inventarisatie van locaties in de komende maanden. Daarbij horen voor het CDA wel de volgende aandachtspunten.

De overheid behoort een betrouwbare partner te zijn, ook voor de financiële condities waaronder de tijdelijke huisvesting plaatsvindt. In de afgelopen weken is gebleken dat na het bieden van noodopvang, wanneer de bussen met vluchtelingen vertrokken zijn en de sporthal is opgeruimd, er voor de gemeenten een gat in de begroting achterblijft van soms meer dan € 50.000. Herkent de gedeputeerde de signalen over de financiële tekorten die bij de gemeenten ontstaan na de crisisnoodopvang? Kan de gedeputeerde dit onder de aandacht brengen van het COA?

Daarnaast wordt er veel verwacht van woningcorporaties. Er zijn flinke beperkingen op het vlak van huurbeleid en –wetgeving. Velen beseffen niet dat de verwachtingen te hoog gespannen zijn. De verhuurdersheffing slaat immers een groot gat in de financiële spankracht van woningcorporaties. Jaarlijks moet de opbrengst van twee maanduren worden afgedragen aan de algemene middelen. Dan hebben we het al snel over miljoenen euro's per woningcorporatie. We moeten ons realiseren dat het ook gevolgen heeft voor de inzet van woningcorporaties in onze provincie. Wordt dit herkend door de gedeputeerde? Is hij in de gelegenheid om dit kenbaar te maken bij de minister van Binnenlandse zaken?

Zorgvuldigheid bij draagvlak voor huisvesting is van het allergrootste belang. Een wetmatigheid uit de wereld van de woningcorporaties wil ik u daarbij dan ook niet onthouden. Wanneer je kwetsbare doelgroepen plaatst in een kwetsbare omgeving moet je allereerst goed luisteren naar de omwonenden. We moeten openstaan voor bezorgdheid en vragen. Omwonenden hebben recht op goede en vooral tijdige informatie. Dat vraagt om kwetsbaarheid en om het durven vragen wat omwonenden, soms individueel, nodig hebben om met deze nieuwe situatie te kunnen omgaan. Dat kan een contactpersoon zijn waar inwoners zich kunnen melden met vragen en met zorgen. Het kan echter ook een afspraak zijn om na 23.30 uur binnen te blijven, zoals in Overberg het geval is, om overlast te voorkomen in het dorp. Alleen dan kun je rekenen op een woonomgeving waarin het voor iedereen – de huidige bewoners en de nieuwkomers – prettig wonen is.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Vanochtend hebben wij hierover al even gesproken. Het is belangrijk dat wij zien dat er veel mensen op de vlucht zijn en onderweg zijn. Daarvan zien wij dagelijks de beelden. De PvdA is niet voor dat er een hek om Nederland heen komt of een hek om welke grens dan ook. Dat zou namelijk voor de toekomst, vooral voor de toekomst van Europa, dodelijk zijn in de zin van hoe je samen één Europa kunt zijn en je gezamenlijk naar oplossingen blijft zoeken. Oplossingen horen niet nu alleen bij het vluchtelingenvraagstuk. Als je op die manier problemen oplost, dan zou dat iets betekenen voor alle vraagstukken die alle landen gezamenlijk zouden moeten oplossen.

Vanochtend heb ik ook al gezegd dat we naar oplossingen moeten zoeken. In Nederland moeten mensen in elk geval opgevangen kunnen worden. Wat ons betreft betekent dat ook dat de mensen op een fatsoenlijke manier moeten worden opgevangen. Tegelijkertijd betekent het dat mensen die hier niet mogen blijven in Nederland dat tijdig te horen moeten krijgen. Op het moment dat je weet dat mensen mogen blijven, moeten ze op tijd onder meer integratiebegeleiding en onderwijs krijgen om hier een volwaardig bestaan te kunnen en mogen opbouwen.

De rol van de provincie. De provincie heeft in de afgelopen maanden gelukkig een rol gepakt en heeft ook nog een rol gekregen vanuit het Rijk. We zijn daar blij om. We hopen dan ook dat door het traject met de gemeenten dat nu loopt er een aantal voorzieningen komt dat voor de provincie een aantal oplossingen biedt. We hopen ook dat de provincie op bepaalde punten kan meedenken; vanochtend hebben wij dat ook gezegd. Dit zou best wel eens een 'push' kunnen geven aan de transformatieopgave. Er is sprake van veel leegstand. We hopen in die zin te kunnen en willen meedenken om bepaalde gebouwen geschikt te maken voor huisvesting en om bepaalde plekken te vinden voor opvang. We hopen dat de provincie op een volwaardige en positieve manier over kan meedenken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Eerder vandaag noemde de heer Bekkers een lijstje met immigranten waarvan hij vond dat zij geslaagd waren. Hij noemde onder andere Abdelkader Benali. Hij wil echter nog wel eens fundamentalistische uitspraken doen. Verder ontbraken op het lijstje Samir A., Mohammed B., Ismail A., Soumaya S., Nouradin El F. en 130 andere ISIS-strijders. Mensen laten zich niet langer in de maling nemen door dit semi-intellectueel gebagatelliseer. Men ziet wat er aan de hand is. Je ziet je huizen, je ziet het op straat en in het openbaar vervoer. We kennen de cijfers van de uitkeringsafhankelijkheid. We kennen de criminaliteitscijfers. Nog niet zo heel lang geleden, namelijk gisteren, heeft 79% van de Nederturken gestemd op Erdogan, die van Turkije een Islamitische maakt.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De heer Dercksen noemde een rijtje van wel of niet geslaagde immigranten. Ik voeg aan dat rijtje graag toe (onverstaanbaar), die u misschien wel kent, en de relativiteitstheorie. Einstein en Steve Jobs waren ook beiden vluchtelingen, die werden opgenomen in een land waar ze niet waren geboren en die op de vlucht gingen voor oorlog en in hun nieuwe thuisland iets geweldigs deden. Dat even ter aanvulling op wat de heer Dercksen noemde.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik verzoek de heer Schaddelee om zich in de cijfers te verdiepen. De enkele lieden die het goed doen – er zijn zeker ook immigranten die het goed doen – poetsen niet de problemen weg die met name nu ook de mensen in ons land hebben. Tegen de

ChristenUnie zeg ik dat de christenen het zwaar hebben in de asielzoekerscentra – laat ik het netjes zeggen. Ze urineren over christenen heen, christenen worden gediscrimineerd, ze worden apart gezet, ze worden geprostitueerd, ze worden uit boten op de Middellandse Zee geknikkerd, mijnheer Schaddelee. De christelijke bevolking in het Midden-Oosten en in Afrika is de meest vervolgdde groep en u staat hier met vlag en wimpel de mensen die dat doen te verwelkomen. Het is onbestaanbaar.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Het is goed wat de heer Dercksen zegt. Het is helemaal niet mooi. Ik ontken helemaal niet dat hetgeen hij zegt waar is. Laten we de problemen oplossen, in plaats van dat wij problemen nog veel groter maken en opblazen en iedereen tegen elkaar opzetten. We moeten ervoor zorgen dat mensen die in de asielzoekerscentra zitten, die gebruik maken van de vluchtroutes en die in de landen waar zij vandaan komen vervolgd worden – dat zijn christenen en ook wel andere groepen – beschermd worden. Die worden niet beschermd door uit te gaan van oog om oog, tand om tand. Dat is in elk geval niet de boodschap van het evangelie.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik laat dat maar even lopen. De heer Schaddelee moet zelf maar in de pers kijken wat er verschijnt over christenen in het Midden-Oosten. De Kopten zijn massaal op de vlucht geslagen. Dat doen zij niet omdat de Islam zo'n vredelievende religie of ideologie is. U nodigt hen uit. Ik vind dat werkelijk onbegrijpelijk. De Joodse instellingen in dit land worden inmiddels 24 uur per dag bewaakt. U doet alsof dat niet bestaat. Ik kan er niet bij.

De minister van Binnenlandse zaken heeft de provincie gevraagd om opvanglocaties te zoeken om het hoofd te bieden aan deze ongebreidelde toestroom van gelukszoekers naar Nederland. Het zijn gelukszoekers, want zij zijn door acht veilige landen gekomen. Het gaat om mensen die hun baan opzeggen in Turkije, omdat ze denken dat het in Nederland allemaal veel beter is.

In september kwamen er 8.400 mensen naar Nederland. 8.400. Nog nooit in de geschiedenis kwamen er in één maand tijd zoveel mensen naar Nederland. Vorige week waren het er 1.700. Generaties. Zij komen teren op de voorzieningen die al door generaties voor ons met keihard werken voor elkaar zijn gekregen. Die generaties worden nu uit verzorgingshuizen geknikkerd, omdat daar geen geld voor was. Ze moeten plaats maken voor Afghanen, Eritreërs, Albaniërs, Syriërs en voor mensen van allerlei andere plekken in de wereld waar men denkt dat de Nederlandse hangmat beter is dan die in het eigen land.

Mensen verkopen letterlijk huis en haard om een enkeltje Nederland of een enkeltje Europa te kunnen betalen. Als men dan al arriveert, dan is het internet te langzaam, is de chocoladepasta niet goed en is het te ver lopen naar de toiletten. Dat terwijl de Nederlandse belastingbetaler per asielzoeker per jaar € 36.500 moet betalen en terwijl de Nederlander zelf naar werk zoekt, zich blauw betaalt voor de zorg en al helemaal niet meer in aanmerking komt voor een sociale huurwoning.

Wij kunnen die toestroom niet aan. De echte vluchtelingen moeten natuurlijk worden opgevangen op een veilige plek in de regio en in de eigen cultuur. Dat is beter dan hier in de provincie. Laat die rijke Arabische Golfstaten de opvang betalen, in de eigen regio en in de eigen cultuur. Waarom moeten wij dat doen? Help onze mensen eerst maar eens.

Ooit zei een lokale politicus: "De ervaring leert dat een asielzoekerscentrum overlast en criminaliteit met zich meebrengt: winkeldiefstal, rondhangen, auto-inbraken, opstootjes. Dat betreuren wij zeer, maar het is wel een ervaringsfeit." Die lokale politicus was Klaas Dijkhoff, nu staatssecretaris voor vreemdelingenzaken. Hij deelde toen nog wel de zorgen die mensen hebben, maar nu is hij in dienst van Juncker en trawanten.

Wij kregen een mailtje van een van oorsprong Servische mevrouw uit Amersfoort, die zich ernstig zorgen maakt omdat naast de school van haar dochter mogelijk een noodopvanglocatie komt. Ze schrijft onder meer: "Ik voel me niet veilig in Nederland op dit moment en ik zou terug willen gaan naar Servië, maar het is niet zo simpel. Ik kan mijn kind niet hier achterlaten en meenemen is ook geen optie want ze is Nederlandse. We kunnen niet anderen helpen door eigen kinderen in gevaar te brengen." Dat leeft er dus onder onze inwoners.

Mensen die uit andere delen van Europa komen, zien wel wat er aan de hand is. Oost-Europa is nog niet zo lang geleden bezet geweest. Vrijheid is daar nog niet vanzelfsprekend. Ze zijn daar nog niet ge-

infecteerd met het "weg met ons"-syndroom. Ze zijn wel trots op het eigen land en trots op de eigen cultuur. Het is niet voor niets dat ze daar geen Islam willen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Wat is het toekomstbeeld van de PVV voor hoe Europa er dan uit ziet? Is dat het beeld dat wij mensen die nu ergens in Kroatië lopen daar moeten laten staan? Er ontstaan allemaal hekken om elk land heen, want wie weet breken ze wel door. Dan moet dat niet met één hek, maar met twee hekken en dan ook nog geëlektrificeerd, omdat ze er anders gewoon doorheen breken. Met welk toekomstbeeld kijkt u naar Europa? Hoe kijkt u naar die mensen die ergens halverwege staan? Laat u die verkommeren?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn niet gekozen door Kroaten en wij zijn niet gekozen door Libiërs. Wij zijn gekozen door Nederlanders. Ik ben hier alleen voor Nederlanders. Als wij onze cultuur en ons land willen beschermen, dan zouden wij de grenzen van ons eigen land moeten bewaken. Dat kan, dat is niet zo ingewikkeld. Dat deden we vroeger ook. Zwitserland doet het en Wit-Rusland doet het. Tal van landen in de wereld doen dat. Dat zouden wij ook moeten doen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Wat denkt u dat dit in zijn algemeenheid betekent voor het Europa-zijn? Of zegt u dat dit ook einde EU is?

De heer DERCKSEN (PVV): Ja, dat is misschien en bijkomend voordeel van deze ramp die ons overspoelt. Dat zit er natuurlijk aan te komen. Sommigen onder de politici zeggen al dat de grenzen dicht gaan, met of zonder Merkel. Het is fysiek niet meer te dragen. Zo simpel is het. De wal gaat het schip keren. We zagen het in Duitsland. Zij hebben er straks 1.500.000 mensen bij, in één jaar. Dan komt er ook nog nareis achteraan. Je kunt niet zomaar 3.000.000 mensen met een andere cultuur een land binnenhengelen. Wij ook niet. Dit jaar zijn het er 60.000 en vorig jaar waren het er 25.000. Daar komt nog nareis achteraan, maal twee, maal drie. Dat is fysiek, financieel en cultureel niet te dragen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dus de heer Dercksen zegt van de mensen die nog onderweg zijn: "Laat ze daar zitten, ergens 'in the middle of nowhere'. Ze zoeken het maar lekker uit".

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben er niet voor die mensen voor gekozen dat zij op reis gaan. Ze komen bijna allemaal uit Turkije. Turkije is nog net een veilig land. Het gaat niet heel lang meer duren als het zo doorgaat met Erdogan, maar Turkije is nu een veilig land. Ze zijn door Griekenland gekomen en door Macedonië en zo kan ik nog wel meer landen noemen; dat zijn allemaal veilige landen. U kent de kaart van Europa. Er is maar één reden waarom ze naar Nederland, naar Duitsland en naar Zweden komen en willen. Die reden is de verzorgingsstaat.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben benieuwd of de heer Dercksen weet wat de top tien is van landen die vluchtelingen uit Syrië opvangen. Ik maak het wat gemakkelijker: hoeveel Europese landen staan er in die top tien? Wat denkt u? Dat gaat om nul landen. Hoeveel landen uit Afrika staan erin? Dat zijn er drie. Kortom: de PVV mauwt over Europa, om maar even bij het kattenthema te blijven, terwijl we niet veel doen als je het vergelijkt met landen in de regio. We doen bijna niets in vergelijking met Afrikaanse landen. We doen een heel klein beetje als je het vergelijkt met Duitsland.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij doen een heel klein beetje. Het gaat om 60.000 mensen voor dit jaar, maal € 36.500 euro per persoon. Weet je wie nul doen? Dat is Saudi-Arabië. Qatar doet nul. Dubai doet nul. Er staat een tentenkamp in Saudi-Arabië. Daar kunnen morgen 1.000.000 mensen naartoe, naar tenten met airconditioning. Ze doen het echter niet, want Saudi-Arabië zegt: "Wij willen die mensen hier helemaal niet hebben." Waarom zouden wij die mensen hier in ons land wel willen hebben, met een cultuur die haaks staat op alles. Op onze mensenrechten, op onze vrouwenrechten, op onze kinderrechten, op onze vrijheid van meningsuiting. U haalt het allemaal binnen. We hebben een partijleider die al elf jaar niet meer over straat kan. Op scholen halen ze de Char-

lie Hebdo-posters weg, omdat de moslims zich gediscrimineerd voelen door vrijheid van meningsuiting. U haalt het binnen en u bent er medeverantwoordelijk voor.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Zoals de heer Dercksen en ik zijn gekozen door Nederlanders, zijn wij niet door Qatarezen of Abudabiërs gekozen. De heer Dercksen heeft wat mij betreft, voor zover het enige relevantie heeft, er iets van te vinden. Hij heeft volledig gelijk dat al die landen ook een bijdrage zouden moeten leveren. Wij besturen echter de provincie Utrecht en niet Qatar. Sterker nog: ik weet niet eens of ze daar mogen kiezen. Dat is weer een ander punt.

Ik heb een probleem met het betoog van de heer Dercksen. Dat probleem is dat u geen oplossing biedt. Dat mag wel, want u mag zeggen wat u vindt. Dan moet je echter ook niet raar staan te kijken als er dan niets gebeurt. Waar de PVV zo veel mogelijk geen mensen wil ontvangen in Nederland, is de PVV ook de partij die het allerm minst wil bijdragen aan de financiering van de opvang in de regio en aan ontwikkelingssamenwerking. Dat strookt niet met elkaar. Die mensen gaan niet uit vrije wil weg. Zij willen het liefste daar blijven, maar dan wel in een land met perspectief. Dan moet u ook zeggen dat wij op één wereld leven. U vroeg mij wat ik als een experiment beschouw. Toen heb ik gezegd: "Wat mij betreft is de hele wereld een experiment." U bent deel van dat experiment De Wereld. U bent geen deel van het experiment 'Oh, wat zijn we met z'n allen gezellig blank en Nederlands'. U bent deel van de wereld. Dingen die elders gebeuren, hebben consequenties. Als u mensen om de een of andere reden liever niet hier om u heen hebt, dan zult u iets moeten doen dat het leven elders aantrekkelijk maakt voor die mensen. Kom dan met een consistent verhaal en niet met een eenzijdig verhaal waarmee niemand in de wereld iets opschiet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Laat de heer Bekkers nu eens goed luisteren naar wat hij zelf zegt. U zegt zelf dat Nederland ervoor moet zorgen dat de omstandigheden in de hele wereld zo zijn dat ze daar blijven. Hoe groot denkt u dat wij zijn? We zijn met 17.000.000 mensen. We wonen met z'n allen op een postzegel. De westerse wereld heeft sinds eind jaren '40 \$ 2.500.000.000.000 dollar gepompt in ontwikkelingssamenwerking. Het is nog nooit zo'n grote puinzooi geweest in de wereld, ondanks die ontwikkelingssamenwerking. Dan kunt u de oplossing misschien niet prettig vinden, maar het is de enige oplossing die werkt in Hongarije, namelijk om de grenzen te sluiten. U wilt geen oplossing, want u vindt het allemaal wel fraai. Het maakt u allemaal weinig uit. U bent van de immigratie. Wij niet. Wij willen die grenzen sluiten. Ik zeg niet dat het geen oplossing is, want de feiten liggen een paar honderd kilometer verderop in Oost-Europa.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil graag nog kort reageren op deze repliek van de heer Dercksen. Mijnheer Dercksen, zolang er aan het einde van uw straat nog huizen te koop staan van € 18.000.000, wij veel van onze welvaart te danken hebben aan periodes waarin wij elders op de wereld een deel van onze welvaart hebben vergaard en wij hier in een welontwikkeld land met een goed bestuursstelsel leven, hebben wij inderdaad een bijdrage te leveren en hebben wij in zekere zin een verantwoordelijkheid om voor mensen elders op de wereld goede leefomstandigheden te bespoedigen.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik sta hier niet voor de mensen in mijn straat. Ik sta hier voor de mensen die ons een mailtje sturen met de mededeling dat zij hun kinderen niet meer naar school durven laten te gaan. Ik sta hier voor de mensen die de ellende van de multiculturele samenleving op hun dak krijgen. Die heeft u niet in Bilthoven en die heb ik niet in mijn straat, maar ik kom wel voor de mensen op die die ellende wel te verduren krijgen.

Ik wil graag een aantal moties indienen. Wij vinden dat de provincie namelijk niet moet meewerken aan een kabinet dat ons financieel en cultureel naar de afgrond leidt. Ook de provincie moet in verzet komen. Zij moet in verzet komen, omdat een verzorgingsstaat niet samengaat met nog meer massaimmigratie. Zij moet in verzet komen omdat buurten onleefbaar worden, in verzet komen omdat deze asieleiders uit gebieden komen waar antisemitisme vanzelfsprekend is. Kijk naar de onderzoeken van Puell Research. Die tonen dat haarfijn aan.

Ik kom met een motie om de opdracht die minister Plasterk heeft gegeven simpelweg terug te geven. Een zeer ruime meerderheid van de bevolking wil namelijk niet nog meer asielzoekers: genoeg is genoeg. Laten Plasterk en Dijkhoff zelf maar naar plekken gaan zoeken. Wij willen ook niet dat de provincie structuurvisies en verordeningen gaat aanpassen om opvanglocaties te realiseren. Ook hebben wij een motie om de besluiten van gemeenteraden die niet willen meewerken aan het huisvesten van asielzoekers te respecteren.

In het coalitieakkoord staat dat GS de bevolking vooraf uitnodigt om mee te praten over het beleid dat het gaat voeren. Het kan toch niet zo zijn dat het dat op dit onderwerp niet zal doen? Dan zou het college geen knip voor de neus waard zijn. Voor de zekerheid dienen wij ook hiervoor een motie in. Ga eerst bij de mensen te rade en ga dan eventueel naar de minister voor opvanglocaties en publiceer die opvanglocaties zodra ze bekend zijn.

Motie M93 (PVV): weiger medewerking aan nog meer asielzoekers.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het vluchtelingenvraagstuk;

overwegende:

- *dat het provinciebestuur door het kabinet is betrokken bij de opvang van asielzoekers;*
- *dat een ruime meerderheid van de Nederlanders niet nog meer asielzoekers wil opvangen;*
- *dat 92% van de Nederlanders zelfs vindt dan de asielzoekers zo snel mogelijk weer moeten terugkeren naar het land van herkomst;*

verzoeken GS:

zich terug te trekken uit alle overleggen die leiden tot de huisvesting van nog meer asielzoekers in onze provincie en alle medewerking die daartoe zou kunnen leiden te weigeren.

En gaan over tot de orde dag.

Motie M94 (PVV): respecteer de PRS, PRV en bestemmingsplannen.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het vluchtelingenvraagstuk;

overwegende:

dat de provincie Utrecht veel geld, tijd en energie heeft gestoken in natuur en recreatie;

verzoeken GS:

de PRS, PRV en bestaande bestemmingsplannen te respecteren en niet mee te werken aan wijziging van de bestemming natuur en recreatie ten behoeve van crisisnoodopvang, noodopvang en/of wonen ten behoeve van asielzoekers.

En gaan over tot de orde dag.

Motie M95 (PVV): respecteer gemeenteraadsbesluiten.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het vluchtelingenvraagstuk;

overwegende:

dat gemeenten hun eigen afwegingen maken inzake het al dan niet willen realiseren van crisisnoodopvang, noodopvang en/of asielzoekerscentra;

verzoeken GS:

het standpunt van gemeenten die in het buitengebied geen crisisnoodopvang, noodopvang en/of asielzoekerscentra realiseren te respecteren.

En gaan over tot orde van de dag.

Motie M96 (PVV): luister naar je inwoner.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het vluchtelingenvraagstuk;

overwegende:

- *dat in het coalitieakkoord "In verbinding" het navolgende is opgenomen: "In onze werkwijze richten we ons op inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers, we worden meer zichtbaar en een beter toegankelijk bestuur voor hen. Dit doen we door open en transparant te zijn in onze werkprocessen en resultaten. En in de uitvoering van ons beleid gaan wij in een vroeg stadium luisteren naar de ideeën, kennis en expertise van inwoners.";*
- *dat de opvang van asielzoekers grote impact heeft op omwonenden;*

verzoeken GS:

in de rol die het nu van de minister heeft gekregen, erop toe te zien dat, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord, vooraf in contact wordt getreden met omwonenden van voorgenomen opvanglocaties en dat er zonder draagvlak onder deze inwoners geen medewerking zal worden verleend aan de realisatie van crisisnoodopvang, noodopvang en/of asielzoekerscentra.

En gaan over tot de orde van de dag.

Motie M97 (PVV): publiceer locaties.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het vluchtelingenvraagstuk;

overwegende:

- *dat het provinciebestuur door het kabinet is betrokken bij de opvang van asielzoekers;*
- *dat inwoners van onze provincie recht hebben om te weten of de overheid in hun buurt opvang overweegt;*

dragen GS op:

zodra er een overzicht van opvanglocaties beschikbaar is deze direct publiek te maken en ook Provinciale Staten hierover te informeren.

En gaan over tot de orde van dag.

De VOORZITTER: De moties M93 tot en met M97 zijn voldoende ondertekend en maken deel uit van de beraadslaging. De moties kunnen worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Bij de begrotingsbehandeling heb ik al aangegeven dat ik mij bij dit onderwerp beperkt heb tot de begrotingsbehandeling en de consequenties die het zou moeten hebben voor bijvoorbeeld het huisvestingsbeleid. Ik heb er behoefte aan om ten aanzien van dit onderwerp een paar punten op een rijtje te zetten.

Waarom is er gebeurd wat er gebeurd is? Allereerst wijs ik op de Golfoorlog die gevoerd is door de Amerikanen en die is gesteund door westerse mogendheden. Die oorlog heeft de regio van Irak volle-

dig gedestabiliseerd en heeft ervoor gezorgd dat het regime van Saddam Hoessein weliswaar is verdwenen, maar er is een situatie voor in de plaats gekomen die op zijn best als volstrekt wetteloos en regeloos kan worden omschreven. Het regime dat is ontstaan nadat Saddam Hoessein is verjaagd, bestaat voornamelijk uit een Sjiitische leiding, die op geen enkele manier de Soennieten, die geacht werden Saddam te steunen, in haar beleid heeft meegenomen. Het leger van Irak, dat in belangrijke mate bestond uit Soennieten, heeft deze mensen weggestuurd. Dat is een belangrijke bron geweest van de frustratie bij die groepen, die zich uiteindelijk, toen het conflict in Syrië optrad, hebben aangesloten bij datgene wat IS heet. Dat is in belangrijke mate een Soenitische groepering. Dit is een van de belangrijke oorzaken van de instabiliteit die uiteindelijk een vervolg heeft gekregen in Syrië. In Syrië waren kennelijk opnieuw verschillende belangen in het geding, kennelijk ook westerse belangen, en dat westerse mogendheden, waaronder de Amerikanen, met politieke steun van Nederland, zijn begonnen met het uitvoeren van bombardementen. Andere partijen hebben zich ook met elkaar verbonden, waardoor er een min of meer uitzichtloze situatie is ontstaan, waarin allerlei groeperingen met elkaar vechten en liaisons met elkaar hebben die weer helemaal ontwricht zullen moeten worden. Uiteindelijk heeft Rusland gemeend zich hierin ook te moeten mengen en is Rusland ook begonnen met bombardementen. De Turkse regering ziet haar kans schoon om haar aversie tegen de Koerden nog eens extra te botvieren.

In dit enorme wespennest is het gebeurd dat mensen niet meer verder kunnen leven en ergens anders hun heenkomen zoeken. Dat is heel begrijpelijk. Als op Bosch en Duin ook bommen neerdalen en als er een onleefbare situatie optreedt in Nederland, dan gaat de heer Dercksen op de loop. Ik zou hem dat van harte aanbevelen, want hij is ervoor verantwoordelijk dat hij en zijn gezinsleden een min of meer acceptabele toekomst hebben. Onder de rook van bommen gaat dat niet lukken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Doet u eens een gooi, mijnheer Meijer. Waar zou ik naartoe vluchten? Naar België of naar Saudi-Arabië?

De heer MEIJER (SP): In elk geval naar Saudi-Arabië, want daar wordt tenminste fatsoenlijk bewaakt en daar rijden de treinen op tijd. In België is dat niet het geval.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat is erg grappig, maar de heer Meijer loopt om de inhoud heen. Dat herken ik, want de SP loopt graag om de inhoud heen voor wat betreft dit dossier. Ik zou in de regio blijven en in elk geval binnen onze eigen cultuur blijven. De Belgen kwamen naar Nederland, maar die gingen na de Eerste Wereldoorlog bijna allemaal terug. Een aantal is gebleven, maar de meesten gingen terug. Zij bleven in de eigen regio. Zij gingen niet, toen zij werk in Nederland hadden, opeens naar Saudi-Arabië omdat het daar beter was. Dat is het verschil.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De situatie is zo dat de opvang in de regio op een onwaarschijnlijke manier wordt georganiseerd. Ik wijs erop dat in een land als Jordanië, met ongeveer 7.000.000 inwoners, inmiddels 2.000.000 vluchtelingen aanwezig zijn. Daar is geen geld en die mensen hebben niet genoeg te eten. Dat is een uitzichtloze situatie. In Libanon speelt een vergelijkbare toestand. In die andere landen zie je dat de druk steeds meer oploopt en dat het heel erg moeilijk is om daarin te voorzien. U kunt wel zeggen: "Ga maar naar Qatar en ga maar naar Saudi-Arabië." Ja, natuurlijk zou het beter geweest zijn als die landen hun grenzen zouden openstellen. Dat doen zij echter niet. Dat betekent dat deze mensen deze kant op komen en hier proberen hun weg te vinden, niet omdat zij ons willen Islamiseren en niet omdat zij achter onze meiden aangaan, maar omdat zij op zoek zijn naar een eigen toekomst en overleven voor hun en hun gezinsleden. U weet ook dat de reguleringen in de luchtvaart zo zijn dat zij niet gewoon een ticket kunnen kopen om naar een bestemming toe te vliegen, want er zijn regels opgelegd aan luchtvaartmaatschappijen om dan vervolgens voor een reourticket te zorgen. Dat betekent dat uiteindelijk deze levensgevaarlijke weg naar West-Europa min of meer de enige oplossing is. Het feitelijke probleem is het punt van de verdeling.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij zijn er een voorstander van dat wij de opvangkampen financieren, naar draagkracht van ons land. Het gaat erom dat wij niet de helft van de kampen betalen, maar dat wij daarvoor een redelijk aandeel betalen. Laat ik mijn vraag anders formuleren: vorige week of twee weken geleden zag ik bij het RTL Nieuws een Syrische vluchteling, die al

een paar jaar als kok werkt in Istanbul. Hij heeft twee autistische jongens. Hij dacht: "Kom, het is misschien wel een goed moment om een ticket en een bootje te betalen voor een paar duizend euro en we gaan naar Europa. We gaan naar Nederland, we gaan naar Duitsland, we gaan naar Zweden." In hoeverre vindt u dat die mensen die allemaal uit het veilige Turkije komen, straks die wijken in kunnen stromen waar uw kiezers wonen en waar uw kiezers de lasten dragen van het multiculturalisme? Wanneer is het genoeg? Hoeveel immigranten wil de SP hebben?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De vluchtelingen die uiteindelijk deze kant op komen, krijgen een beoordeling. Het is zeker niet zo dat iedereen die zich aanmeldt, hier zomaar langdurig kan blijven. Het is overduidelijk dat er regels zijn en dat er wetten zijn die bepalen of mensen hier kunnen blijven of dat de plek waar zij vandaan komen veilig is. Op het moment dat ten onrechte de reis is aangevat en dat de plek waar zij vandaan komen veilig genoeg is, zal er terugkeer moeten volgen. Dat is onvermijdelijk. Het gaat erom dat deze mensen deze kant op komen en dat wij er in Europees verband nog niet in geslaagd zijn om iets van een goede en reële verdeling op touw te zetten. Daardoor gebeuren die gekke dingen en zijn er grote concentraties op één plek. Er volgen paniekreacties. Dat kan niet en dat mag niet. Als het plan van de heer Dercksen en zijn partij zou worden uitgevoerd, namelijk een hek eromheen, een hek om Nederland, een hek om Europa, dan kan ik u verzekeren dat zich een ongekende humanitaire ramp zal voltrekken van mensen die tussen de wal en het schip belanden, waar niet voor gezorgd wordt en die op geen enkele manier in hun onderhoud kunnen voorzien. Dan wil ik nog zien hoe de heer Dercksen en zijn partij gaan piepen als die ramp zich over enkele maanden werkelijk zou voltrekken.

De VOORZITTER: Ik verzoek u om korte vragen te stellen en om daarop in redelijkheid kort te antwoorden. U heeft mij gevraagd om de discussie niet rigide te leiden, maar dit loopt echt alle spuitaten uit.

Mevrouw EIJSBROEK (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een aanvulling op wat u zelf aangaf. Ik vraag mij af waarom de heer Dercksen en de heer Meijer dit debat hier houden. De heer Dercksen noemde zelf al dat hij zaken herhaaldelijk heeft gezegd. Ik vraag mij af wat hier nog aan vernieuwende punten wordt gezegd.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb tot dusver heel weinig gezegd over dit onderwerp in dit verband. Ik vind dat ik toch wel degene ben die daarover een paar opmerkingen mag maken. Dat heb ik bij dezen dan ook gedaan. We gaan verder, want we komen langzaam maar zeker via Oostenrijk en Hongarije ook in Utrecht terecht. Ik kan u vertellen dat er naar onze opvatting na dat verhaal, na alles wat er vandaag al eerder is gezegd, iets anders tegenover moet worden gezet. Wij geven aan waarom het noodzakelijk is en waarom het de menselijke plicht is om zorg te dragen voor een eerste opvang.

Nu is er iets anders aan de hand. In Nederland is er niet zomaar een blanco situatie. In dit land waait al sinds de jaren '80 een neoliberale wind die er uiteindelijk voor zorgt dat mensen in de zorg op een achterstand zijn geraakt, dat mensen in de sociale zekerheid op een achterstand zijn geraakt en dat er ten aanzien van de woningbouw enorme achterstanden zijn. Een partij als de PVV heeft dat beleid van harte gesteund. Dat leidt ertoe dat veel mensen vanuit die achterstandssituatie in de verdrukking raken. Dan gebeurt het inderdaad dat deze mensen denken: "Wat gaat er nu gebeuren? Gaan er nu even wat tijdelijke voorzieningen komen om ervoor te zorgen dat de mensen die nu binnenkomen wel geholpen worden en wij niet?" Laat ik duidelijk zijn: die situatie mag nooit aan de orde zijn.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik wilde blijven zitten, maar de heer Meijer doet veronderstellen dat de PVV tegen de zorg is of dat zij daarin stappen heeft gezet en de zorg daarvoor is achteruitgegaan. Ik weet niet in welke wereld de heer Meijer leeft. Hij doet maar. Wij zijn strijders voor een goede zorg. Wij stellen vast dat als je 60.000, 85.000 en volgend jaar misschien opnieuw 60.000, honderdduizenden mensen binnenhaalt, de zorg niet meer betaalbaar is. Niet meer voor uw kiezers, niet meer voor onze kiezers. De vraag hoeveel immigranten u genoeg vindt, staat nog open.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb al eerder aangegeven dat de PVV geen ene moer geeft om de sociale woningbouw. Zij heeft steeds beleid gevoerd dat ervoor zorgt dat er wel sociale woningen verkocht kunnen worden en zij heeft al tien of elf keer tegen voorstellen gestemd die ervoor zorgen dat er enig perspectief voor de sociale woningbouw is. Ten aanzien van de sociale zekerheid heeft de PVV een harde lijn voorgestaan en heeft zij deel uitgemaakt van het eerste Kabinet Rutte, waar een aantal zeer asociale maatregelen uit voort kwamen. Ik wil maar zeggen: die Nederlander, die SP-kiezer, zoals de heer Dercksen dat noemt, die zich om begrijpelijke redenen bedreigd voelt door de situatie en denkt: "Nu zal het toch niet zo zijn dat, om nu het vluchtelingenprobleem op te lossen, wij opnieuw de ondergeschikte positie gaan innemen?" Die mensen die uiteindelijk inderdaad in de situatie terecht komen dat zij denken: "Wat gaat er gebeuren? Wij willen niet dat dit zomaar over ons heen komt."

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Ik neem opnieuw wat onwaarheden weg. De PVV heeft bij de Wet verhuurdersheffing in de Eerste Kamer de aantekening laten maken dat wij ertegen waren, net als de SP. Wij zijn voor het verkopen van sociale woningen aan de zittende huurders. Dat is goed voor die huurders, want dan zijn zij goedkoper uit met de rentestand van vandaag de dag en de corporaties krijgen geld. Daar kan niemand tegen zijn. Maar helaas, daar is de heer Meijer.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als je woningen verkoopt aan sociale huurders die erin zitten, onttrek je deze woningen aan de voorraad; dan zijn ze weg. Dan draag je dus niet bij aan het behoud van de sociale woningbouw op de lange termijn. Ik vind dat ik nu, na alles wat er gezegd is, het recht heb om iets te zeggen over oorzaak en gevolg.

De VOORZITTER: Maar geen uur lang.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zeker niet. We komen nu dus bij het punt dat het niet zo mag zijn dat groepen die angsten hebben over hun toekomst, hun voorzieningen en hun veiligheid, in de steek worden gelaten. Daarom is het van groot belang, naast de woningbouwopgave die wij al bij de begroting hebben besproken, dat er een stem gegeven wordt aan mensen die die vragen hebben en dat mensen in de omgeving van plekken waar voor opvang gezorgd gaat worden, nauwgezet bij dit traject betrokken worden. Daarom is het voor ons belangrijk om antwoord te krijgen op mijn volgende vragen. Daarover wil ik graag straks van het college een paar uitspraken horen. Op welke wijze worden omwonenden betrokken bij de locatiekeuze? Welke keuzes worden er gemaakt met betrekking tot de omvang van de locaties? Ik heb daarover wel in het algemeen iets gezien, maar ik wil daarop graag een specifieke toelichting. Hoe wordt gewaarborgd dat er geen sprake is van een overval, waarbij mensen in wijken zonder dat zij er van tevoren bij betrokken zijn ineens worden geconfronteerd met de vestiging van vluchtelingen, terwijl zij in de voorbereiding geen nadrukkelijke rol gespeeld hebben? Ik hecht eraan er op te wijzen dat solidariteit georganiseerd moet worden en dat het daarom belangrijk is om omwonenden die eigen rol te geven. Daarvoor pleit ik hartstochtelijk.

Probeer het slepen met vluchtelingen zo veel mogelijk te voorkomen, door toe te werken naar oplossingen waarin ook de eerste crisisopvang min of meer structureel kan plaatsvinden. Dan hoeft er niet continu met bussen van hot naar haar gegaan te worden.

Tot slot roep ik op om deze vluchtelingencrisis niet alleen als dreiging te zien. Geef het een kans. Geef de mogelijkheid om voor de woningbouw een grote stap te maken. Zorg ervoor dat degenen die hier kunnen blijven en die voorlopig niet teruggestuurd hoeven te worden, hier waar mogelijk een warm onthaal krijgen. Dat mag niet ten koste gaan van de omwonenden. De omwonenden moeten volop bij het proces worden betrokken.

Mevrouw BOELHOUWER (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Ik zal niet herhalen hoe GroenLinks denkt over de opvang van vluchtelingen. Vanmiddag heeft u daarover mijn collega Bekkers gehoord. Het zal duidelijk zijn dat wij het goed vinden dat wij in Utrecht vluchtelingen opvangen op een humane manier. Het zijn mensen zoals u en ik die vluchten voor oorlog en geweld. Dat is geen gemakkelijk vraagstuk; het is een complex proces. De SGP heeft gezegd dat het roerige tijden zijn. Wij erkennen dan ook dat er mensen zijn die zich zorgen maken. Er is een realiteit. Het is goed dat er in

het stuk dat wij hebben gekregen staat dat er zorgvuldigheid moet worden betracht en dat er draagvlak moet zijn.

Dank voor het bestuurlijk inzicht en het overzicht dat u geeft. Wij hebben daarover nog wel een paar vragen. In de bijlage hebben wij gelezen dat u, de commissaris, in een bemiddelende rol gaat aanhaken bij de bestaande samenwerking en initiatieven. Wat levert dit op? Verder spreekt het verhaal over een herkenbare Utrechtse aanpak. Wij vragen ons dan af: herkenbaar voor wie?

We vinden hetgeen beschreven is toch nog wel vrij vaag. Er staat dat een 'taskforce' zegt dat de congruente regionale schaal het meest bruikbare perspectief biedt om tot oplossingen te komen. Wat wordt hiermee feitelijk bedoeld? We lezen ook dat er wordt gezocht, dat er wordt gedacht aan een inventarisatieproces dat op gang is gekomen en dat er een loket moet komen. Dat klinkt behulpzaam, maar wij denken dat wij daarin geen vluchtelingen kunnen opvangen. Er wordt dus gedacht en gesproken, maar de hamvraag is: wat gaan we wanneer laten zien? Als die vraag vanwege zorgvuldigheid en betrokkenheid niet direct beantwoord kan worden, is de vraag: hoe en wanneer gaat u dat dan communiceren?

Als wij communiceren, laten wij onze woorden dan goed kiezen. Met woorden maken we namelijk beelden. Beelden roepen beelden, emoties en gevoelens op. Met beelden die bang maken, lossen we niets op. Met beelden die gericht zijn op een gezamenlijke toekomst lossen we wel iets op. Vluchtelingen, zo hebben wij ook kunnen lezen en in de media kunnen zien, willen de taal leren. Zij willen werken en meedoen in Nederland. Wij zeggen: geef hen en ons die kans.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Allereerst grote waardering van de ChristenUnie voor de stevige inzet en de daadkrachtige aanpak van het college van Gedeputeerde Staten tot op heden. Vanmiddag hebben wij dat ook al gezegd. Ik voeg daaraan nog toe dat wij het college uitnodigen om in dialoog te blijven met Provinciale Staten over zijn aanpak en niet te schromen zich bij ons te melden als daarvoor geld nodig is of anderszins, bijvoorbeeld voor ruimtelijke maatregelen. Dat zijn allemaal dingen die wij in commissieverband uitgebreid hebben besproken.

De ChristenUnie denkt dat de Topregio Utrecht deze uitdaging aankan. Ja, het zijn uitdagingen. We kunnen daarover heel lang en breed praten. Ik wil vluchtelingen niet omschrijven als gelukszoekers en ook niet als slachtoffers. Met elkaar, in de situatie waarin wij zitten, hebben wij te maken met uitdagingen.

Ik ben ook blij met de PVV als vertolker van iets dat ook leeft, maar mijnheer Dercksen, u bent hier niet alleen. Nederland is niet alleen het land van de PVV. Het is ons land, zeg ik als Nederlander, met in mijn aderen het bloed van gevluchte Franse Hugenoten en een Zwitserse huursoldaat. Nederland is een land dat zijn welvaart te danken heeft aan een heleboel culturen en de inbreng van een heleboel mensen die hier of elders zijn geboren. In de herfstvakantie was ik met mijn gezin in Limburg op vakantie, waar wij Margraten bezochten. Ik moest eraan denken dat wij onze vrijheid hier zelfs te danken hebben aan buitenlanders, aan mensen die vanuit Amerika kwamen en niet eens wisten waar Nederland lag en die toch hun leven hebben gegeven voor dit land.

U kunt zich voorstellen dat die gevluchte individuen allemaal ook iets anders met zich meebrengen dan problemen, namelijk talenten, ambities, ideeën, werklust en niet in de laatste plaats de moed om hier te komen. Alleen zijn onze wetgeving voor de asielzoekersprocedures er, net als onze berichtgeving, van A tot Z erop ingericht om te voorkomen dat wij daarvan ooit iets zien. In het slechtste geval worden ze nooit toegelaten en in het beste geval belanden ze in een asielprocedure, zijn ze verstopt in asielzoekerscentra en duurt het maanden en soms jaren voordat zij kunnen werken, studeren en zich als mens kunnen ontplooien, als dat er al van komt. Het is eigenlijk een soort omgekeerde 'braindrain': men ontvlucht een land, raakt al zijn menselijk kapitaal kwijt en als ontvangend land doen wij er alles aan om daarvan zo min mogelijk te profiteren. Dat kun je links wel naïef vinden of rechts juist hardvochtig, maar het beleid van beide is misschien bovenal een beetje dom. Laten we vluchtelingen vaker door andere ogen bekijken. Niet alleen als slachtoffers of goudzoekers, maar ook als gelukbrengers. Voor je het weet, zijn wij de profiteurs.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De fractie van de Partij voor de Dieren wil graag een compliment geven aan GS voor de communicatie over de vluchtelingenopvang. PS worden tijdig en adequaat op de hoogte gehouden van ontwikkelingen. Dat stellen wij zeer op prijs.

Zolang de oorzaken van de vluchtelingenstromen niet opgelost zijn, zullen we mensen in nood moeten opvangen en wel op een zodanige manier dat het kan worden gedragen door Nederland, door Europa, maar ook door de provincie Utrecht. In het statenvoorstel wordt gesproken over middelgrote noodopvanglocaties in de provincie Utrecht en niet over één grote noodopvang voor 2500 personen. De fractie van de PvdD wil nog een stap verder gaan en pleit voor kleine noodopvanglocaties. Grote groepen asielzoekers geïsoleerd van de samenleving opvangen, is een slecht idee. Het is veel beter om de vluchtelingen in kleinere groepen onder te brengen, die adequaat worden geregistreerd en om vanaf dag één in te zetten op traumaverwerking en integratie door ook onze taal te leren. Door kleine noodopvanglocaties op te zetten is de impact op een samenleving minder groot, zal de tegenstand verminderen en zal de betrokkenheid groter worden.

De PcdD is voorstander van het opvangen van vluchtelingen in de eigen regio. Als we willen dat vluchtelingen in hun eigen regio een veilig en menswaardig onderkomen krijgen en een bestaan kunnen opbouwen, dan zullen we daarin nu moeten investeren. Dat moeten wij doen via een verhoging van het budget voor ontwikkelingssamenwerking. Van elke € 100 die wij hier verdienen, gaat minder dan 70 cent naar ontwikkelingsprojecten die bedoeld zijn om de structurele oorzaken van oorlog en armoede bij de bron aan te pakken. Die bijdrage moet omhoog. Het kabinet doet op dit moment echter het omgekeerde door hulpgeld weg te halen uit de regio en het te besteden aan opvang in Nederland onder het motto "Opvang in ons eigen land is ook ontwikkelingssamenwerking." Daarom aan GS het verzoek om er bij het kabinet op aan te dringen dat er geïnvesteerd wordt in de opvang van vluchtelingen in de eigen regio.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil mij beperken tot de rol die door de kiezer aan mij is gevraagd. Die betreft de belangen van deze provincie. Ik ga niet over Dubai of Griekenland spreken. Ik houd het maar bij de provincie Utrecht. Dat is al moeilijk genoeg. Gedeputeerde Van den Berg heeft goed uitgelegd wat de rol van de provincie in dezen is. De memo die wij hebben ontvangen geeft een mooi overzicht. Op dit moment vervult de provincie de rol die van haar verwacht mag worden. Dat is een coördinerende rol. Mocht deze rol gaan wijzigen, dan zullen de Staten ook in een positie komen, zo gaf de heer Van den Berg aan. Aan die opmerking houden wij dit college. Op het moment dat wij namelijk in de rol komen waarin wij aanwijzen of sturen, plat gezegd: anders dan coördineren, zullen de Staten daarvan iets moeten en willen vinden. Ik vind het dan nog vroeg genoeg om er iets van te vinden. Wij moeten niet nu al dit debat voeren dat zojuist geweest is.

Een ander punt is het overleg tussen provincies onderling. Het lijkt mij wenselijk dat provincies ook onderling bekijken waar asielzoekers landelijk het beste kunnen worden opgevangen. Zo is het voor deze fractie denkbaar dat krimpgebieden juist een heel goede plek zijn om opvang, ook voor statushouders, te realiseren. De gevolgen van krimp kunnen daarmee worden opgevangen. Zo hebben we ook nog een voordeel aan die kant. Gedeputeerde, bent u bereid om dit overleg te voeren?

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Vanmiddag heb ik al het nodige gezegd. Dat ga ik niet herhalen. Dat weet iedereen vast nog wel. Ik ga ook niet herhalen wat er zojuist gezegd is. Ik wil daaraan nog het volgende toevoegen. Het gaat erom hoe je erover denkt en het gaat over de vraag wat de rol van de provincie is in het geheel. De gedeputeerde moet het voortouw nemen en bij ons terugkomen om te laten weten wat hij heeft bedacht en wat hij gaat doen. In elk geval: als er een beroep op ons gedaan wordt vanuit de gemeenten, bijvoorbeeld om de bestemming van een gebied te veranderen of van een gebouw, zeker bij crisisopvang, dan moeten wij daaraan meewerken. Met het wijzigen van een bestemming kunnen de vluchtelingen en kan het COA gebaat zijn.

Bij het faciliteren en het uitoefenen van druk naar de gemeenten moeten de wachtlijsten voor de inwoners worden gerespecteerd. Er moet worden benadrukt dat wij wel een opdracht hebben en dat wij willen dat de gemeenten iets doen, maar dat er aan de andere kant ook respect moet zijn voor de gemeen-

ten, omdat zij met wachtlijsten zitten van de inwoners. Die wachtlijsten staan bijna in alle gemeenten op negen jaar. Daaraan moeten wij zeker niet voorbijgaan.

50Plus vindt het heel belangrijk dat wij het participatieproces blijven hanteren. Er moet een briefing zijn in samenwerking met de gemeenten en misschien wel met anderen over hoe wij dit kenbaar maken en hoe wij dit proces gaan doen, zodat het allemaal ordelijk verloopt met politie en dergelijke. Ik adviseer de procesgang altijd te volgen. Het is net ook al gezegd: wij zijn er zeker geen voorstander van om grote groepen bij elkaar te plaatsen. Ook is heel belangrijk dat als je mensen met verschillende achtergronden bij elkaar zet, zoals christenen en moslims, en de een is voor de ander gevlucht, dan kun je erop wachten dat het in beginsel niet goed gaat. Daar zijn al voorbeelden van. We vragen er aandacht voor om mensen met verschillende achtergronden te scheiden. Daarmee wordt de veiligheid van de vluchtelingen ter plaatse, in de opvangcentra, gewaarborgd, voor zover dat mogelijk is. Ik verzoek het college om deze punten in acht te nemen.

De VOORZITTER: Daarmee hebben wij de inbreng van de kant van de Staten gehad. Ik geef nu het woord aan gedeputeerde Van den Berg.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Er is veel gezegd over de problematiek van de asielzoekers en hoe wij daarmee moeten omgaan, in twee termijnen en misschien wel in vier termijnen, bij de begroting en ook nu. Op een aantal momenten heb ik u geïnformeerd hoe de provincie daarbij betrokken is. Ik zeg met name de provincie, die onderverdeeld is in drie organen, namelijk u als Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en het verzoek van de heer Plasterk om de commissaris van de Koning als rijksvertegenwoordiger aan te spreken. Dat is een subtiel, maar wel belangrijk onderscheid. Dat betekent dat, zodra er sprake is van een politieke bemoeienis, u op de hoogte gebracht wordt om uw positie te bepalen hoe te handelen in dezen.

Op dit moment is er slechts sprake van een informatiebehoefte van de minister van Binnenlandse zaken, in casu de staatssecretaris voor Vreemdelingenzaken, de heer Dijkhoff. Zij vragen aan de provincies hoe zij gehoor kunnen geven aan de behoefte van bij voorkeur een grote locatie voor noodopvang van 2000 tot 2500 vluchtelingen. Daartoe is er het een en ander gebeurd. De commissaris heeft die handschoen opgepakt en hij heeft een coördinerende rol vervuld bij datgene wat er deels al gaande was, namelijk gemeenten en hulpdiensten die elkaar opzochten en waarin wij ambtelijk vertegenwoordigd zijn bij de samenwerking daarin. Die samenwerking is bewerkstellend. Dat was namelijk een van de vragen. Tegelijkertijd is er ruimte geboden om een inventarisatie te maken of wij 2500 plekken in onze provincie kunnen garanderen. Die inventarisatie heeft gedeeltelijk al plaatsgevonden en vindt deels nog plaats in de in het leven geroepen 'taskforce' onder leiding van de vicevoorzitter van de Veiligheidsregio, de burgemeester van Amersfoort. De vertegenwoordiging daarin is ook de Veiligheidsregio zelf. Wij zijn daarin ambtelijk vertegenwoordigd om die inventarisatie te maken. Die inventarisatie leidt ertoe dat er een bericht uitgaat of is uitgegaan naar de minister van Binnenlandse zaken. Daaruit blijkt dat wij wel kunnen voldoen aan die aantallen. Althans, er is voor mij geen reden om eraan te twifelen dat wij die aantallen kunnen halen of niet. Dat betekent dat wij wel hebben aangegeven dat de voorkeur niet ligt bij één grote locatie, maar indachtig de inventarisatie bij alle gemeenten, dat zij hebben aangegeven dat bij voorkeur in kleinere locaties te gaan doen. Overigens is het wel zo dat wij in de vorm van de 'taskforce' nog in gesprek zijn met het COA om te bekijken of de daadwerkelijke uitvoering van die locaties kans van slagen heeft. Daartoe legde het COA haar eisen voor opvang langs de keuzes van de betreffende burgemeesters in het overleg.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Als de gedeputeerde zegt dat wij dat aantal gaan halen, dan moeten de locaties bekend zijn. Mijn verzoek is al in een motie neergelegd, namelijk om die locaties te laten weten aan de inwoners. Zij gaan daarvan namelijk de lasten dragen. De voorkeur is dat u de locaties deelt met de inwoners voordat u ze doorgeeft aan de minister. Om welke locaties gaat het? Wanneer gaat u die gegevens met de inwoners delen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb u gezegd dat op verzoek van de commissaris een inventarisatie is gemaakt. De commissaris zal in de persoon van rijksheer dat

antwoord geven aan de betreffende minister en staatssecretaris. Dat gaat om aantallen. Gelet op hetgeen ik vernomen heb, heb ik op dit moment geen aanleiding om eraan te twijfelen of wij die aantallen zullen halen. Daarmee zult u het moeten doen voor wat betreft uw vragen over de bekendmaking van de locaties en of die worden bekendgemaakt door mij.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Dat antwoord is dus nee. De gedeputeerde gaat de gegevens dus wel met de minister wisselen, maar niet met de mensen die het mogen betalen en die de mensen ongewild als nieuwe burens krijgen. U zegt dus dat de inwoners de boom in kunnen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dan interpreteert u mijn woorden verkeerd. Ik zal u verder antwoorden in de beantwoording van een aantal vragen over het proces. Het is geenszins de bedoeling dat de burgemeesters, in casu de desbetreffende gemeenteraden, hun inwoners niet vooraf zullen informeren over de locaties die uiteindelijk zullen worden voorgesteld.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de heer Dercksen. Ik zie twee moties, namelijk motie M96 "vooraf in contact wordt getreden met omwonenden" en motie M97 "zodra er een overzicht is dit direct publiek te maken". U stelt hier een vraag die gewoon onuitvoerbaar is. U wilt de gegevens direct publiek maken. Dat vraagt u nu ook: wat zijn de locaties? Ten tweede vraagt u of er eerst met de inwoners kan worden gesproken. Wat wilt u nu? Wilt u dat er eerst met de inwoners wordt gesproken of wilt u eerst dat lijstje zien?

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Het staat in uw coalitieakkoord dat u eerst met de inwoners gaat praten. Als ik mij niet vergis, wordt dat punt unaniem aangenomen. Dat is de eerste stap. Vervolgens kan het zo zijn dat mensen in de wijk direct geïnformeerd worden, maar dat mensen twee of drie straten verderop het ook wel willen weten. Het is dus inderdaad een verzoek om het publiek te delen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Het gaat u dus niet om motie M97, maar om motie M96, even los van het feit dat wij er als provincie niet over gaan. In motie M96 vraagt u of GS in de gaten wil houden of de gemeenten communiceren.

De heer DERCKSEN (PVV): In het coalitieakkoord staat en in de motie wordt gevraagd om eerst met de inwoners te praten. Samengevat staat dat er. Het verzoek is om met de inwoners te praten. Vervolgens is het verzoek om, na het verzamelen van de gegevens over de locaties, deze gegevens publiek te maken. Dat zijn volgens mij twee losse verzoeken. Publiek maken betreft namelijk niet alleen de mensen in de buurt.

De heer HOEFNAGELS (D66): Dat klopt, maar u heeft het over het praten met de inwoners. Wilt u dat de provincie gaat praten met de inwoners of wilt u dat de gemeenten dat doen?

De heer DERCKSEN (PVV): Dat maakt mij niet zo veel uit, maar de provincie heeft hierin een coördinerende rol gekregen. Ik denk dat de heer Van den Berg daar niet op heeft zitten wachten, maar die coördinerende rol ligt hier nu eenmaal. We moeten dus doen wat in ons vermogen ligt om ervoor te zorgen dat die mensen vooraf gevraagd wordt wat zij ervan vinden.

De heer HOEFNAGELS (D66): De rol van de commissaris is een rol namens de minister. Dat is niet GS, maar dat is de commissaris die daarmee bezig is. Ik zou zeggen: laten wij het nu laten liggen waar het ligt, namelijk bij de gemeenten. Tot op heden zijn de gemeenten heel goed in staat om te communiceren.

De heer DERCKSEN (PVV): We staan hier in PS en we hebben een gedeputeerde van GS van de provincie Utrecht aan het woord. Hij heeft dus een rol. Ik hoop niet dat wij gaan ontkennen dat hij een rol heeft. Laat hij er nu in die rol voor zorgen dat de mensen vooraf geïnformeerd worden.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het lijkt mij verstandig om over te gaan naar de vragen die door de diverse partijen zijn gesteld.

Ik begin met de VVD. U constateert dat er nogal wat gehaspeld wordt met de definities van waarover wij het nu precies hebben. Ik heb u in het statenvoorstel kort toegelicht dat wij het hier hebben over de asielzoekers, over de crisisopvang voor 72 uur, die op grond van de wet is neergelegd bij de burge-meesters. Dat maakt ook dat er na die 72 uur gesleept wordt met asielzoekers. Verder gaat het over de noodopvang, een tussenvorm die is ontstaan in de discussie en een tussenvorm die gewenst is om noodopvang te realiseren voor asielzoekers tot het einde van 2016. Daarop is het verzoek van de minister en staatssecretaris gericht. Verder gaat het erom een woning te zoeken voor de statushouders, degenen die een verblijfsvergunning hebben, al dan niet voor vijf jaar, en om hen te huisvesten. Die categorieën wil ik graag aanhouden. Deze scheppen enigszins duidelijkheid. Het zijn ook de categorieën in die totale keten waarnaar gekeken wordt door de 'taskforce' Opvang vluchtelingen.

U heeft gevraagd of er duidelijkheid is over de proportionele verdeling over de gemeenten en de provincie. Die is er als zodanig niet. Op dit moment wil ik mij houden aan de vraag van de minister voor 2000 tot 2500 mensen. U begrijpt dat met voortschrijdend inzicht en met de tijd die verstrijkt er ongetwijfeld nieuwe getallen zullen komen die per dag kunnen veranderen. Ik houd mij op dit moment echter aan de genoemde getallen, want dat is de taakstelling die gevraagd is aan de provincies. Ik moet het overigens goed zeggen: de commissaris in zijn rol als rijksorgaan.

U heeft het ook over de kosten die gemoeid zijn met de opvang en u vraagt of daarover duidelijkheid bestaat. Daarover bestaat nog geen duidelijkheid. Er zijn wel kosten bekend uit de voorbeelden die u naar voren haalt, maar hier is het een vraagteken. Wel heeft het COA aangegeven dat het verantwoordelijk is voor alle kosten voor een dergelijke opvang. Tegelijkertijd wordt er via de 'taskforce' bevoorschotting gevraagd, landelijk en ook in gezamenlijk provinciaal verband, om duidelijkheid te krijgen welke kosten op welk moment door het Rijk worden vergoed of kunnen worden bevoorschot. Dat is namelijk wel een wens als zodanig. Het is niet de bedoeling dat gemeenten blijven zitten met drie maal gemaakte kosten om asielzoekers op te vangen in drie gebruikte sporthallen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb nog geen opvatting van de gedeputeerde gehoord over de door de PVV ingediende moties. Één motie gaat erover om het standpunt van gemeenten die in het buitengebied geen noodopvang en/of een asielzoekerscentrum willen realiseren, te respecteren. Is de gedeputeerde bekend dat er gemeenten zijn in de provincie Utrecht die zulks overwegen? Is er inmiddels met alle gemeenten contact? Heeft u van alle gemeenten een idee over de benadering van deze kwestie? Als er een gemeente zou zijn die zo'n uitspraak doet en die dit laat bekrachtigen door de gemeenteraad, hoe zou u daar in dat geval mee omgaan?

De VOORZITTER: Met alle respect: de gedeputeerde is net begonnen met het antwoorden. Hij is nog niet toe aan allerlei moties en u begint vragen te stellen die ongetwijfeld zullen worden beantwoord. U moet echter even wachten tot die punten in zijn betoog aan de beurt zijn. Ik wil hem de kans geven om eerste de gestelde vragen te beantwoorden.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik ben erg voor het geven van kansen. Ik kan er echter op wijzen dat de gedeputeerde de indruk wekt dat hij langs deze materie heen zou gaan. Daarom sprong ik ertussen. Als de gedeputeerde dit echter alsnog meeneemt, dan is niemand gelukkiger dan ik.

De VOORZITTER: Hij komt er ongetwijfeld op terug.

Mevrouw EIJSBROEK (VVD): Mijnheer de Voorzitter! De gedeputeerde gaf net antwoord op onze vraag over de proportionele verdeling. Het gaat niet zozeer over de verdeling per gemeente, gemeten naar leegstand. Misschien kunt u daarmee rekening houden in de 'taskforce'. In 2012 heeft mijn collega Willem Joustra daar ook al naar gevraagd. Het is wel belangrijk om daarmee rekening te houden in de lijn van de ontwikkelingen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat klopt. Die vraag is eerder gesteld. Dat geldt zeker voor de statushouders. Regionaal is dat mogelijk. Op dit moment houd ik mij echter alleen bezig met de vraag van het kabinet of wij kunnen voldoen aan de vraag om 2000 tot 2500 vluchtelingen te huisvesten. Ik kom straks terug op de vraag waar het beste kan worden opgevangen.

Een andere vraag betreft de prognose over de gesubsidieerde woningbouw in de provincie Utrecht. U vraagt of ik daar zicht op heb. De gemeenten zijn aangewezen om de prestatieafspraken te verzamelen. Er bereiken mij zeker signalen dat er aandacht wordt besteed aan de toenemende vraag naar betaalbare of gesubsidieerde woningbouw in onze provincie. Ik heb daar ook naar geïnformeerd. Ik neem aan dat de gemeenten en de corporaties in dat licht van de prestatieafspraken ook daarover prestatieafspraken maken. Er zal een inventarisatie plaatsvinden. De provincie heeft daarin geen rol, maar het Rijk zal ongetwijfeld iets vinden van de gezamenlijke prestatieafspraken op provincieniveau.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Een stapje terug voor de financiering van de noodopvang. In mijn betoog over de begroting heb ik daarvan een voorbeeld gegeven. Woerden is € 70.000 kwijt aan het opvangen van, naar ik meen, 148 mensen voor een week. Daar zijn meer voorbeelden van. Als Amersfoort grootschalig gaat opvangen, dan gaat dat echt een heleboel geld van de gemeentebegroting kosten. Is het niet verstandig om proactief, zeker bij zo'n gemeente als Amersfoort – zij doet het financieel niet zo heel geweldig – de mensen erop te wijzen dat dit soort kosten eraan zitten te komen? Kan er misschien ook tegen het Rijk worden gezegd dat zij hebben gekozen voor deze situatie en dat de inwoners van de provincies in Nederland hiervoor straks moeten betalen, bijvoorbeeld door een verhoging van de OZB?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is juist de reden dat wij een 'taskforce' in het leven roepen, om zicht te krijgen op de gemaakte kosten. Bewaart u alstublieft de bonnetjes, om het maar even kort door de bocht te zeggen. Die afspraak hebben wij met het COA. Het is iets anders dan dat op dit moment vanuit de 'taskforce' naar het COA en het Rijk toe wordt gemeld. Er zou dus sprake kunnen zijn van een bevoorschottingsregeling, juist om dit soort problematiek te voorkomen en misschien ook wel om de koudwatervrees van 'wie gaat dat betalen' weg te nemen.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een vraag voor de gedeputeerde. Wij hadden het net over de prestatieafspraken. Is hij ervan op de hoogte dat maar de helft van de gemeenten en de helft van de corporaties daarmee op dit moment bezig zijn?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nee, daarvan ben ik niet op de hoogte. Ik ben er wel van op de hoogte dat bijna elke gemeente ermee bezig is, maar dat ze alleen nog niet getekend zijn. Als u dat bedoelt, dan herken ik dat wel. Dat er echter wel iets anders aan de hand is en dat er wel de nodige wethouders en ook corporatiedirecteuren met het zweet op hun voorhoofd lopen, omdat er wel een appel is gedaan door het ministerie, directoraat van Wonen, om daarmee haast te maken, is mij bekend.

Mevrouw KOELEWIJN (CDA): Er heeft een inventarisatie plaatsgevonden. Daaruit blijkt dat tot op heden helaas maar de helft bezig is met het indienen van het BOB en vervolgens de prestatieafspraken. Zou u daarvoor aandacht willen vragen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dank u wel. Het CDA had vragen over de financiering en of dit bekend is, ook bij het COA. Ja, dit is bekend bij het COA. Voorlopig zegt het tegen gemeenten: "Houdt uw bonnetjes vast en leg die claim neer." Dat valt niet helemaal met een schaarjte te knippen. Deze vragen worden op dit moment ook in de 'taskforce' bekeken. Gaat het tot en met de voordeur of is dat er net buiten? Welke kosten kunnen wij in rekening brengen? Ik begrijp dat daarover duidelijkheid moet komen, wil er tempo komen in de opvang.

De verhuurdersheffing. Er is permanent overleg en permanent gesteggel over de verhuurdersheffing. Uit de signalen die ik op dit moment hoor, haal ik dat minister Blok bij het inregelen van de consequenties van die verhuurdersheffing er nog niet aan denkt, ook niet in het overleg met Aedes, de koe-

pel van woningcorporaties en de VNG, om dat stelsel aan te pakken, zodanig dat bijvoorbeeld uit die verhuurdersheffing een financiering mogelijk is te maken om corporaties te bewegen die noodopvang of het ombouwen van kantoren of het misschien wel in verhoogd tempo bijbouwen van noodwoningen, hoe deze er ook mogen uitzien, mogelijk te maken. Die discussie verloopt stroef.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Het is duidelijk dat die verhuurdersheffing een flinke sta-in-de-weg is op weg naar oplossingen. Zou het niet helpen om, zoals sommige andere provincies en gemeenten doen, eens een uitspraak te doen en die bij het kabinet neer te leggen? Daarmee kan het voorstel worden aangegeven om de verhuurdersheffing in te zetten om de problematiek op te lossen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat is aan de partijen om dat bij de minister kenbaar te maken. Ik sluit niet uit dat de minister dan naar de minister van Financiën terug moet, omdat het bij die verhuurdersheffing om heel grote bedragen gaat. Het is wel zo dat wij de problematiek van de knelling voor corporaties om dit mogelijk te maken, maar ook in IPO-verband en in Noordvleugelverband, met de minister delen. Wij zitten echter in Noordvleugelverband niet elke week met de minister om de tafel. Ook daar wordt op tafel gelegd of de minister een beweging zou kunnen maken richting de oplossing van deze problematiek en of hij met de corporaties in gesprek wil gaan om te bekijken of in het kader van een noodsituatie hieraan iets te doen valt. Dat is in IPO-verband al een standpunt die kant op.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Zou een uitspraak van de Staten daarbij helpen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Dat laat ik aan de Staten.

De VOORZITTER: De heer Van den Berg vervolgt zijn betoog.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De PvdA heeft opgeroepen mee te denken over de transformatieopgave en om in overleg te gaan met gemeenten en corporaties om oplossingen te vinden voor deze problematiek. Dat loopt eigenlijk al. Dat zal zeker onder de aandacht blijven en is iets dat bij diverse gemeenten en corporaties speelt bij de prestatieafspraken.

De PVV heeft een aantal moties ingediend. Ik zal straks ingaan op de problematiek die geschetst is en waarover ook de heer Meijer van de SP enkele vragen heeft gesteld.

Worden de omwonenden betrokken bij de locatiekeuze als die locatie daadwerkelijk aan de orde is? Ik vertaal het in zijn geheel. In eerste instantie is dat natuurlijk een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Daar zal de communicatie liggen en daar zal de taak liggen om de gemeenteraden om de colleges te overtuigen dat, als een dergelijke locatie aan de orde is, daarover moet worden gecommuniceerd en er met de inwoners over moet worden gesproken. Dat is ook juist de reden dat wij die coördinatie in de 'taskforce' onderbrengen, zodat wij dit soort beelden met elkaar kunnen delen.

GroenLinks heeft een aantal heel duidelijke korte vragen gesteld. Het zijn een beetje technische vragen. De 'taskforce' is herkenbaar, maar voor wie is die herkenbaar? Hij is vooral herkenbaar voor overheden. Ik heb het dan over de hele lijn van overheden, dus over gemeenten, provincies en Rijk, maar ook over de gemeenten onderling en provincies onderling. Wij doen het hier op de Utrechtse wijze met die 'taskforce'. Dat communiceren wij ook met andere provincies, die vergelijkbare instituten en voorzieningen in het leven hebben geroepen om dit mogelijk te maken. Daarin zit die herkenbaarheid. Die herkenbaarheid is er ook voor de hulpdiensten om gecoördineerd op provinciaal niveau deze afstemming en deze problematiek te proberen te tackelen. De herkenbaarheid is er ook voor het COA. Dat is ook belangrijk, omdat het COA wel eens met de ene gemeente en ook met de andere gemeente spreekt. Dan komt het wel eens zo over alsof er met de ene gemeente beter wordt gecommuniceerd dan met de andere gemeente. Juist dat afstemmingsoverleg moet ervoor zorgen dat herkenbaar is dat wij deze problematiek op provinciaal niveau in een coördinatievorm willen aanpakken.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik wil de opdracht die de commissaris heeft ontvangen nog even scherp krijgen. Misschien komt er in de provincie niet één grootschalige lo-

catie, maar drie kleine. Dan zou het gaan om drie locaties van 700 of 800 mensen als 2500 mensen een plekje moeten krijgen. Wanneer is het moment daar dat omwonenden daarvan iets horen? Wordt eerst de geheime locatie aan de minister bekendgemaakt en denkt de minister dan dat het wel een goede locatie lijkt? Daarna wordt de locatie gemeld bij de gemeente en wordt vervolgens door de gemeente gecommuniceerd dat het die locatie wordt? Of is het dan nog onderwerp van discussie? Ik zit te zoeken naar het moment waarop het bekend wordt bij de gemeente en dat die gemeente kan blijven communiceren. Wat wordt er dan gecommuniceerd? Is dat de overtuiging dat die locatie gebruikt gaat worden of is het dan nog een open discussie of een vraag? Wordt het draagvlak dan nog gepeild?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! De 'taskforce' heeft geïnventariseerd of wij kunnen voldoen aan de vraagstelling van 2000 tot 2500 opvangplaatsen. Daaraan kunnen wij voldoen, althans, ik heb geen signalen van het rijksorgaan dat wij niet aan die taakstelling zouden kunnen voldoen. Tegelijkertijd is het verzoek van de burgemeesters die in het traject en in de veiligheidsregio betrokken zijn geweest om het niet te grootschalig, 2000 tot 2500, te doen. Dat gaat niet over de vraag hoeveel het er dan wel zijn. Zijn het er dan tien keer 200? Dat is niet de vraag. Het gaat om kleinere locaties. Natuurlijk is er een inventarisatie gemaakt. Daarover wordt de minister geïnformeerd. Het is natuurlijk wel zo dat als ook het COA zijn licht erover heeft laten schijnen, het misschien wel interessant kan zijn voor een gemeente als het COA nadere eisen of eisen heeft voor de locatie en om na te gaan of die locatie dan niet of liever niet gebruikt kan worden. Dan moet er gekeken worden naar andere locaties of wellicht naar een aantal locaties op andere plekken. Als daadwerkelijk gezegd wordt dat het een kansrijke situatie is, dan is het aan de gemeente om daarover te communiceren. Het lijkt mij verstandig dat zij dat doen met hun gemeenteraden, vooraf, met partijen, om te spreken over wat de meest ideale plek is. Daarover gaan de gemeenteraden. Het kan per gemeente verschillend zijn, maar dat is wel de meest kansrijke manier om tot die locatie te komen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Precies, maar gemeenten mogen een aantal locaties benoemen. We hebben 25, 26 gemeenten. Dan zijn er misschien wel 50 of 75 locaties genoemd. Stel dat het COA zegt dat het binnen de gemeente Zeist een bepaalde locatie wil of dat het binnen de gemeente Baarn een bepaalde locatie wil, hoe gaat dat proces dan verder? Of is het, als er in die gemeente een locatie moet komen, nog aan de gemeente om de locatie te kiezen, na raadpleging of met betrokkenheid van de inwoners?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Juist, in de 'taskforce' hebben partijen – de partijen die de inventarisatie hebben gemaakt – met elkaar uitgemaakt wat voldoende capaciteit is om te realiseren. Als daadwerkelijk locaties aan de orde komen, dan is het aan de burgemeesters om daarover de communicatie te regelen. Meer kan ik er niet over vertellen. Naar ik aanneem zullen zij dat in overleg met hun gemeenteraad doen. De burgemeester, in casu de verantwoordelijke wethouder, zal een opvatting moeten hebben hoe de gemeente tot uitvoering van de locatie komt.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dan is het een opdracht van het COA en zegt het COA dat die bepaalde locatie het wordt. Daarop kan een gemeente dan ja of nee zeggen. Of is de opdracht dan dat men dit verder moet invullen?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nogmaals: het is een samenspel tussen het COA en de 'taskforce' met betrekking tot de vraag welke locaties geschikt zijn. Vanuit die locaties zal de gemeente zeggen: "Nu wordt de vraag gesteld. Nu gaan wij indachtig hetgeen wij eerder hebben geïnventariseerd en aangegeven tot operationalisering van die locatie over." Daarmee komt de gemeenteraad in beeld en komt ook het traject van de inspraak in beeld. Het is echter zuiver aan de gemeente.

GroenLinks heeft nog een vraag wat het oplevert. Het levert vooral één gecoördineerd informatiepunt op. U moet zich voorstellen dat dit voor het Rijk betekent dat het gaat om 400 gemeenten of twaalf provincies. Het is dan handiger om een gelijke informatiebehoefte te hebben, zowel richting de minister van Wonen als de minister van Binnenlandse zaken als de minister van Veiligheid en Justitie, in casu de staatssecretaris. Dat is ook de vraag van het Rijk. Dat levert het in elk geval op. Het levert ook

een onderling informatiepunt op. Hoe doet u het daar en hoe doet u het daar? Dat is op provinciaal niveau een groot voordeel.

Het inventarisatieproces/loket is precies de gedachte die hierachter zat in die desbetreffende voorziening. Dat is het loket waar de hulpdiensten, de gemeenten en de provincie ambtelijk bij zitten en waar de informatiebehoefte wordt uitgewisseld. Het is dus niet zozeer een loket voor individuele inwoners, maar meer het loket voor de overheden en de hulpdiensten. Het gaat daarbij over de problematiek waar zij tegenaan lopen of over vragen aan het COA of de minister.

Hoe en wanneer communiceren wij? Volgens mij heb ik dat zojuist al uitgelegd aan de heer Van Muilekom. Communicatie vindt plaats als de tijd daar is en dan door de gemeenten zelf.

De PvdD heeft gevraagd bij het kabinet erop aan te dringen om zo veel mogelijk opvang in eigen regio mogelijk te maken. Dat is op dit moment vooral een kabinetsstandpunt. In welke mate men daarin slaagt, laat ik graag bij het kabinet. Ik vind dat het college daar niet in moet treden. Het is volgens mij al het kabinetsbeleid om de mensen zo veel mogelijk in de regio op te vangen.

De SGP heeft gevraagd of wij het ook in provinciaal verband willen bekijken. In hoeverre kan voor die regio's waar sprake is van krimp en waar de opvang van vluchtelingen mogelijk kansrijk kan zijn voor de werkgelegenheid en voor het tegengaan van de leegstand opvang mogelijk worden gemaakt in het kader van het verdeelprogramma zoals het Rijk dat ziet? Elke provincie is via het rijksorgaan gevraagd informatie aan te leveren aan de hand van de vraag of men de geprognosticeerde vluchtelingenstroom aankan. Ik heb geen inzicht in die verdeling. Ik kan echter via de coördinator of de coördinerend portefeuillehouder in IPO-verband eens vragen of daarmee rekening wordt gehouden in dat model en of dat een kansrijk model is om in overleg misschien iets te verschuiven.

De fractie van 50Plus sprak over het participatieproces en vroeg of wij de gemeenten daarin volgen. Dat zullen wij zeker doen. Dat is precies wat die 'taskforce' gaat doen. Over eventuele knelpunten bij het betrekken van inwoners en zaken waar men tegenaan loopt kan dan informatie worden gedeeld, ook met de veiligheidsregio over de problematiek die opduikt. De kennis kan dan worden gedeeld als het fout gaat of als het proces van participatie stroef gaat verlopen. Dat is juist daar neergelegd. Tegelijkertijd zegt u dat moet worden gelet op de verschillende achtergronden en nationaliteiten, alsmede dat erop moet worden gelet dat de veiligheid, misschien ook wel van omwonenden van die locaties, gewaarborgd kan worden. Daar kijkt het COA heel nadrukkelijk naar, hoewel het wel moet roeien met de riemen die het heeft. Het zal niet altijd gemakkelijk zijn om daarmee goed rekening te houden. Zodra er geïnventariseerd is, wordt gekeken naar logische combinaties. Laat ik het voorzichtig formuleren.

De SP vroeg of wij op de hoogte zijn dat gemeenten wellicht het kwetsbare buitengebied of de bestemmingsplannen voor die locaties gebruiken en dat zij die voordragen of misschien wel laten vaststellen door hun gemeenteraad. Het gaat dan om locaties waar zij eventueel woningen of noodwoningen realiseren of waar zij vluchtelingen willen opvangen. Wat doet u er dan aan in het hypothetische geval dat dit plaatsvindt? Ik zal het van beide kanten uitleggen; dan ben ik volledig. Uit de inventarisatie blijkt dat er op dit moment geen aanleiding is om te veronderstellen dat wij de capaciteitsvraag niet aankunnen binnen de rode contouren van de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie. Er is dus geen aanleiding om op dit moment locaties mee te nemen buiten de rode contouren. Mocht dat wel het geval zijn en mocht dat wel de behoefte zijn van de gemeenten, dan is dat op dit moment niet mogelijk, omdat wij daar de Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie voor hebben. Ik zal de gemeenten dan ook aansporen dat niet zo te doen. Als zij dat wel doen, moet ik namelijk handelend optreden. Nogmaals: het is hypothetisch, omdat uit de inventarisatie blijkt dat het op dit moment niet nodig is om de locaties buiten de rode contouren te zoeken.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ook gevraagd om op een eenvoudige manier om te gaan met de situaties als er bestemmingsplannen moeten worden aangepast. Hierin speelt de provincie regelmatig een rol. Nu heeft de gedeputeerde het net op de valreep over de contouren. Soms

zou door een noodverordening de contour wel even kunnen worden opgerekt. Ik heb het dan niet over een weiland, ergens ver weg, maar als het gaat om een logische plaats waar een noodopvang kan worden gerealiseerd, dan moet toch gekeken worden hoe de contour loopt. De structuurvisie is bepalend, maar nood breekt wet. Op dit moment zitten of komen we wel af en toe in situaties dat wij de wet moeten breken voor de nood. Ik verzoek u daarom toch om, gezien de situatie van dit moment, daarvoor een bepaalde tijd en indien nodig soepeler mee om te gaan. Uiteraard moet daartoe dan een verzoek worden ingediend door de gemeente.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Hoe graag ik het ook zou willen, maar ik heb mij te houden aan datgene wat u hier zelf heeft vastgesteld. Nogmaals: het gaat om een hypothetisch geval, want er is op dit moment geen aanleiding om te veronderstellen dat er aan die contouren gesleuteld zou moeten worden. Wel gaan gemeenten over hun eigen bestemmingsplannen, zeker als die vallen binnen de rode contouren. Dan kan het nog wel eens zo zijn dat zij daarin flexibeler bestemmen of dat zij misschien wel tijdelijk het predicaat 'experimenteel' afgeven voor bepaalde onderdelen. Daartoe zijn zij zelf bevoegd, mits de veiligheid in acht wordt genomen. Ik heb op dit moment echter geen aanleiding om de regelgeving met betrekking tot de PRV op te rekken.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij was de gedeputeerde klaar met zijn betoog. Akkoord.

Ik kom dan terug op onze moties M96 en M97. In motie M96 verzoeken wij GS erop toe te zien. Ik begrijp dat u daarvoor niet echt de middelen heeft. Anderzijds wordt de 'taskforce' wel betrokken bij het hele proces. U kunt wel een inspanningsverplichting doen. Ik wil de tekst van die motie graag als zodanig aanpassen. De tekst van het verzoek aan GS zal ik u straks geven.

De tweede motie is motie M97. Ik heb vastgesteld dat wij, deel uitmakende van de 'taskforce', kennis hebben van de locaties. Daarom handhaaf ik die motie, omdat ik vind dat zodra wij die locaties kennen, wij dat met de inwoners moeten delen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Ik begrijp nu dat de heer Dercksen herziene moties aankondigt vanaf de interruptiemicrofoon. Dat doe ik dan ook maar. Ik ga dus ook een motie indienen, en wel over de draagvlakproblematiek.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! Als we hier dan toch even over de moties communiceren, dan heb ik een vraag aan de heer Dercksen. Het zal hem wellicht niet verbazen dat ik de meeste moties over dit thema niet echt zal ondersteunen, behalve motie M96, waarmee het belang van het luisteren naar de inwoners wordt onderkend. Wij zouden echter graag de laatste twee regels van het verzoek aan GS geschrapt willen hebben. Dan wordt deze motie voor ons enigszins te pruimen. Dit geef ik mee, voor het geval er aanpassingen plaatsvinden.

De VOORZITTER: Mijnheer Van den Berg, wilt u nog adviezen geven over de andere moties, of laat u het aan de Staten?

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Ik laat dat aan de Staten, met uitzondering van het verzoek om ons terug te trekken uit alle overleggen over de huisvesting van nog meer asielzoekers. Die motie zou ik willen ontraden.

De motie met het verzoek om zodra er een overzicht van opvanglocaties beschikbaar is, deze direct publiekelijk te maken en om ook Provinciale Staten hierover te informeren, ontraad ik u ook, omdat deze volgens mij haaks staat op hetgeen u zelf zegt, namelijk dat het misschien verstandig is om eerst hierover met de inwoners te praten.

De VOORZITTER: Is er behoefte aan een tweede termijn, los van het indienen van moties? Ik heb het gevoel dat iedereen heeft kunnen zeggen wat hij of zij kwijt wilde. Als de heer Meijer zo ver is dat hij een motie kan indienen, dan geef ik hem hiertoe nu de gelegenheid.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De vertrouwde receptuur. Ik geef mijn reactie op de voorstellen van de PVV. Wij kunnen weinig hebben tegen het publiceren van de lijst met locaties. Wij vinden ook dat je naar inwoners moet luisteren. Wij voelen echter weinig voor formuleringen die min of meer indirect subtiel oproepen tot verzet, dan wel om gelegenheden daartoe te benutten. Wij zijn echter wel van mening dat draagvlak onontbeerlijk is. Daarom dienen wij zelf alsnog een motie in.

Motie M98 (SP): bevorder draagvlak opvang.

Provinciale Staten van Utrecht, in vergadering bijeen op 2 november 2015, ter bespreking van het vluchtelingenvraagstuk;

overwegende:

dat draagvlak onontbeerlijk is waar het gaat om opvang vluchtelingen;

dragen GS op:

waar draagvlak voor de opvang van vluchtelingen aantoonbaar ontbreekt, dit draagvlak met kracht te bevorderen.

En gaan over tot de orde van de dag.

Uiteraard is het logisch dat dit 'met kracht bevorderen van het draagvlak' gebeurt in samenwerking met gemeenten die dicht bij het vuur zitten. Het is dan een aansporing om de draagvlakproblematiek tot een provinciale problematiek te verheffen.

De VOORZITTER: De motie M98 is voldoende ondertekend en maakt deel uit van de beraadslaging. De motie kan worden vermenigvuldigd en rondgedeeld.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Hoe ziet de heer Meijer het bevorderen van draagvlak voor zich? Draagvlak als je 600 alleenreizende Syriërs in je tuin krijgt?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat verhaal van die 600 alleenreizende Syriërs is helemaal de vraag, als je het debat gevolgd hebt en je weet hoe het college erin staat. Het gaat erom dat als de weerstanden groot zijn, wij dan niet zeggen dat wij het er door zullen persen. Wij zien het als ons probleem, uiteraard in samenwerking met de betreffende gemeente, om in gesprek te gaan met de inwoners en te bekijken wat er gedaan kan worden om de solidariteit maximaal te organiseren. Ik zou graag willen dat de provincie die actieve rol tot haar verantwoordelijkheid rekent, in samenwerking met de lokale overheid.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Stel dat het niet lukt en die mensen laten zich niet overtuigen door Klaas Dijkhoff of andere mensen die dit land laten vollopen en ze blijven tegenstander, wat vindt de SP dan dat er gedaan moet worden? Gaan we dan alsnog persen? Gaan we die mensen net zo lang overtuigen van ons ongelijk tot wij het hen toch maar door de strot duwen?

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Nee, dat is weer dat bekende negatieve geklets. Het gaat erom dat wij de zorgen van de mensen serieus nemen en daarop ingaan. Wij moeten antwoorden geven op de vragen. Ik heb de overtuiging dat als er redelijke vragen zijn, waarvan ik mij er veel kan voorstellen over onder meer veiligheid, en er wordt serieus en gewetensvol op ingegaan, het draagvlak in de omgeving goed genoeg zal zijn om die stappen te zetten die in verhouding zijn. Mocht dat verzet uiteindelijk een reële basis houden, omdat de overheid niet in voldoende mate daarmee akkoord gaat, dan ontbreekt dat draagvlak en dan vind ik dat je niet moet doorpersen. Het is geen verhaal van 1, 2, 3, plus.

De VOORZITTER: Mijnheer Dercksen, bent u klaar met het aanbrengen van de wijzigingen in uw moties? Dan geef ik u de gelegenheid om dat snel te doen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! We horen allemaal moties voorbijkomen, waarvan wij de inhoud niet kennen.

De VOORZITTER: U krijgt alles op schrift.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Ik heb net een aantal vragen gesteld aan de heer Van den Berg over hoe het proces in elkaar zit. Het proces is zo dat de gemeenten een potentiële locaties hebben en dat de gemeenten het voortouw nemen om bij de raad en de omwonenden draagvlak te creëren. Nu hoor ik de heer Meijer zeggen dat de provincie dat moet regelen.

De VOORZITTER: Nee, straks zal eerst de heer Van den Berg nog reageren.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! De moties moeten eerst maar worden ingediend.

De VOORZITTER: Dat gebeurt. Zodra ik alle moties heb, zal de heer Van den Berg reageren.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Eerst motie M96. Zoals zojuist al bij de interruptiemicrofoon gezegd gaat het om een rol binnen de 'taskforce', een rol die wij van de minister hebben gekregen. Wij roepen GS op om binnen die 'taskforce', indien er geen draagvlak is, niet mee te werken aan crisisnoodopvang en een AZC. De tekst van het verzoek aan GS luidt dan als volgt:

*"verzoeken GS:
in de rol die het nu van de minister heeft gekregen, er binnen de taskforce op aan te dringen dat, zoals vastgelegd in het coalitieakkoord, vooraf in contact wordt getreden met omwonenden van voorgenomen opvanglocaties en dat er zonder draagvlak onder deze inwoners geen medewerking zal worden verleend aan de realisatie van crisisnoodopvang, noodopvang en/of asielzoekerscentra."*

In motie M95, respecteer gemeenteraadsbesluiten, roepen wij GS op geen beleid te ontwikkelen dat een meerderheidsstandpunt van de gemeenteraad doorkruist. Het staat er letterlijk iets anders, maar dat is de strekking van de motie. Het verzoek aan GS luidt als volgt:

*"verzoeken GS:
geen beleid te ontwikkelen dat het standpunt van gemeenten die in het buitengebied geen crisisnoodopvang, noodopvang en/of asielzoekerscentra realiseren niet respecteert."*

De VOORZITTER: Ik heb nu alle moties binnen. Ik geef gedeputeerde Van den Berg de gelegenheid om nog een opmerking te maken.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Het gaat met name om de motie van de SP over het betrekken van de inwoners en wat de rol van de provincie daarin zal zijn. Ik denk toch dat wij de gemeenten en de gemeenteraden onderschatten bij het goed regelen van dat proces. Ik verzoek u met klem om het tackelen van de problematiek en de inspraakparticipatie op dat niveau te laten plaatsvinden, ontegenzeggelijk dat het altijd lastig is om het draagvlak precies te meten als er gevoelens zijn die harder of georganiseerd worden uitgesproken in de gemeenteraden. Ik wil toch echt de afweging en de betrokkenheid daar laten en niet op provinciaal niveau een vorm van 'belangenoverruiling' over de betreffende gemeenteraden uitspreken via een dergelijke motie.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Dat beoog ik niet met mijn voorstel. Ik beoog met mijn voorstel de situatie waar aantoonbaar is vastgesteld dat het draagvlak ontbreekt, dat wil zeggen dat ook de betreffende gemeente van mening is dat men het daar wellicht zou willen, maar dat het draagvlak op dit moment niet voldoende is om een opgave te realiseren. Dan gaat het erom dat de provincie haar verantwoordelijkheid heeft en dat men in samenspraak en met samenwerking, desnoods op verzoek van de lokale overheid, bijdraagt aan een maximale bevordering van dat draagvlak. Het geeft namelijk enig vertrouwen dat de provincie niet zomaar over de gerechtvaardigde wensen van de om-

wonenden heen dendert. Op deze manier geeft de provincie aan dat draagvlak zo verschrikkelijk belangrijk is. Dat beoog ik, om niet het voorstel van de heer Dercksen te hoeven steunen.

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! Nogmaals, ik kan mij niet voorstellen dat de provincie de kwaliteit van het organiseren van het draagvlak bij dit soort problematiek door de gemeenten zouden moeten overrulen. Ik ontraad de motie. Ik wil het organiseren van het draagvlak heel nadrukkelijk laten liggen bij de gemeenten.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! De formulering dat aantoonbaar het draagvlak ontbreekt is een constatering die alleen de gemeente zelf kan doen. Als die gemeente zegt dat zij daarmee zit, kan de provincie zeggen: "Wij gaan samen met u als gemeente proberen het draagvlak te vergroten."

De heer VAN DEN BERG (gedeputeerde): Mijnheer de Voorzitter! In die trits, namelijk eerst de gemeente en dan wij nog eens samen met de gemeente op pad gaan, zie ik geen rol voor de provincie weggelegd.

De VOORZITTER: Hiermee beëindig ik het debat. We hebben de moties binnen en de wijzigingen zijn doorgegeven. Ik stel voor dat wij de vergadering nu schorsen. Er is mij gevraagd ervoor te zorgen dat u in de gelegenheid bent om een fractiestandpunt in te nemen. Ik wil daarna namelijk wel graag in hoog tempo doorgaan naar de stemmingen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Volgens mij heeft uw buurman een gewijzigde motie in zijn handen. Het is misschien goed om dat te melden.

De VOORZITTER: Dat gaat om de gewijzigde motie M87. Wij zullen die motie opnieuw afdrukken. Daarin is zo veel gewijzigd. Dat kan niet met enkele woorden uitgelegd worden. Maakt u zelf ook even een aantekening? Motie M87 is gewijzigd.
Ik schors de vergadering.

Schorsing van 22.07 uur tot 22.24 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

Stemverklaringen.

De VOORZITTER: Nu komen eerst aan de orde de stemverklaringen. Op de lijst dient u een drietal wijzigingen aan te brengen. Motie M83 is ingetrokken. Motie M87 is gewijzigd en rondgedeeld. Op de lijst moet u er even bij schrijven dat de laatste motie de motie M98 is, over het bevorderen van draagvlak voor opvang, ingediend door de SP.

Ik verzoek u om alleen een stemverklaring af te leggen als u een motivering wilt geven. Of u voor of tegen bent komt bij de stemming aan de orde. Ik kan mij voorstellen dat er een paar onderwerpen zijn waarover u graag iets wilt zeggen. Na dit agendapunt komen de stemmingen aan de orde. Op dit moment zijn 48 statenleden aanwezig.

De heer KOCKEN (VVD): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben drie stemverklaringen. Motie M81. Wij gaan ervan uit dat de indicatoren worden meegenomen in de slag die de subcommissie van de jaarrekening gaat maken. Daar zullen wij voor stemmen.

Motie M90. Wij steunen de intentie. De gedeputeerde is al bezig met waar de motie om vraagt. Wij zullen tegen stemmen, maar steunen wel de beweging die in gang is gezet.

Motie M91. De heer El Yassini zal daar voor stemmen. De rest van de fractie ziet zich genoodzaakt tegen te stemmen.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb ook een aantal stemverklaringen.

Motie M71 van de PvdA gaat over de 'taskforce' Woningbouw. Wij zijn het overwegend eens met de constatering en overwegingen, maar hebben niet het idee dat een extra 'taskforce' meerwaarde heeft. Om een gewaardeerde overleden PvdA-coryfee te citeren: "In gelul kun je niet wonen."

Motie M76 over de reële fractievergoeding. Wij zullen deze motie steunen, omdat wij van mening zijn dat wij in de afgelopen jaren een vrij ruime begroting hebben gehad. Dat is niet omdat wij veel geld hebben. Het is een noodzakelijke aanpassing, maar geen politieke aanpassing.

Motie M79. Wij zijn van mening dat de Staten dit al hebben vastgesteld. Wij stemmen daarom tegen deze motie. Het is al een uitgangspunt.

Motie M90 gaat over de fietsbrug. Wij hebben de gedeputeerde horen zeggen dat de provinciale bijdrage zeker geen € 11.000.000 zal worden. Wij zullen deze motie echter wel steunen, in de hoop dat de verbinding er toch wel zal komen en zien deze motie als een ondersteuning van het beleid dat de gedeputeerde hiervoor al uitvoert.

Mevrouw MAASDAM (CDA): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben ook een aantal stemverklaringen. Motie M76 betreft de reële fractievergoedingen. Wij vinden het een goede zaak om zelf als fracties in de spiegel te kijken. Op dit moment kunnen wij echter de impact van deze motie niet overzien. Ons voorstel is dan ook om dit punt nader te bespreken in het fractievoorzittersconvent. Op dit moment stemmen wij tegen.

Over de moties M93, M94, M95, M96 en M98 leggen wij één stemverklaring af. Voor het CDA is draagvlak en draagkracht van cruciaal belang. Wij vinden deze moties echter overbodig, omdat wij het volste vertrouwen hebben in de lokale bestuurders.

Over motie M91 merk ik op dat de heer Boswijk hier voor zal stemmen en dat de rest van de fractie tegen zal stemmen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Motie M69 gaat over het dividend van Vitens. Wij zullen voor stemmen, omdat het ons goed lijkt dat in de aandeelhoudersvergadering aan bod komt hoe je met te veel dividend zou moeten omgaan in relatie tot de tarieven.

Wij zullen tegen amendement A15 van de SP stemmen. Wij zijn niet tegen de intenties, maar wij vinden dat wij onvoldoende motivatie en onderbouwing hebben gekregen voor de € 20.000.000 die gevraagd wordt.

Motie M78 gaat over kleine kernen. Volgens mij hadden wij net afgesproken dat wij dit in het kader van BOB-traject zouden oppakken. Dan moeten wij niet van tevoren al uitspraken willen doen.

Motie M84 zullen wij steunen. Wij zien de motie als een stuk waarin een aantal randvoorwaarden worden genoemd waaraan TTIP zou moeten voldoen. Daarmee spreken wij nog niet uit wat wij uiteindelijk zullen vinden van TTIP.

Wij zullen voor motie M89 stemmen, maar wij zien het ook als een overbodige motie, omdat deze hetzelfde inhoudt als het arbeidsmarktbeleid en omdat de motie door de gedeputeerde is overgenomen. Motie M91 over de keuze voor energiebeleid zullen wij steunen. Wij denken dat windenergie hard nodig is. Wij sluiten aan bij wat in het coalitieakkoord is afgesproken, namelijk dat ook windenergie een belangrijke bijdrage dient te leveren om te kunnen voldoen aan de duurzame energiedoelstellingen.

Wij zullen tegen de moties M93 tot en met M98 stemmen. Wij hebben dezelfde lijn als die mevrouw Maasdam aangaf. De gemeenten zijn hiervoor aan zet en GS is hiervoor nu niet aan zet.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een drietal stemverklaringen.

Wij zullen tegen de meerjaarsrapportage stemmen als ons amendement A10 wordt afgewezen.

Motie M79, recreatie- en natuurgebieden bereikbaar en betaalbaar. Wij vinden de motie onduidelijk. Ten eerste is de betaalbaarheid natuurlijk arbitrair. Wij hadden graag de splitsing gezien in de basisvoorzieningen en de wat luxere en duurdere recreatievoorzieningen, zoals het Henschotermeer. Dat ontbreekt. Wij zullen tegen stemmen.

Dan de reële fractievergoeding. Als er één partij is die zuinig is op het geld, dan mogen wij dat toch wel zijn. We zien dat in de afgelopen jaren door de fracties heel secuur is omgegaan met het geld. Het kan natuurlijk gebeuren dat je kort na een nieuwe collegeperiode onderzoek wilt laten doen. Daarvoor heb je nu eenmaal geld nodig. Wij hebben dat aan de hand. Dan is het toch prettig als er wat geld binnenkomt om extern advies in te winnen. Dat is geen reden om eraan te twijfelen dat in de toekomst deze partijen minder secuur met het belastinggeld zullen omgaan. We zullen tegen deze motie stemmen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Een paar stemverklaringen.

Amendement A10 en motie M69 over Vitens zijn bijna de letterlijke teksten die wij twee jaar geleden hebben ingediend. Wij zullen die steunen.

Voor de voorstellen van de PvdA in motie M71, 'taskforce', en motie M74, energietransitie, geldt toch het probleem dat er ofwel geen budget is, ofwel dat dit budget er niet komt, ofwel dat er iets is maar dat er niets mee kan worden gedaan. Dat zijn onze overwegingen om deze voorstellen niet te steunen, al is het met spijt in het hart.

Voor wat betreft de vluchtelingenproblematiek moge duidelijk zijn dat wij zullen stemmen voor voorstellen die de link leggen tussen wat de provincie doet en het draagvlak. Wij hebben, omdat wij motie M96 niet willen steunen, motie M98 ingediend. De motie M98 heeft een positieve insteek voor het draagvlak.

Motie M97 over het publiceren van locaties en motie M95 over het respecteren van gemeenteraadsbesluiten voor wat betreft het buitengebied zullen wij steunen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Een aantal korte stemverklaringen.

Amendement A15 en motie M77. GS heeft aangegeven wel al die ambitie te hebben op het gebied van energie en om een energieagenda op te stellen. De stukken bevatten suggesties voor de inhoud daarvan. Die suggesties zijn al eerder besproken.

Motie M78 gaat over de leefbaarheid kleine kernen. Ook daarvoor is helder dat er een aanpak komt.

Het is te voorbarig om daarvoor een motie aan te nemen.

Motie M85 gaat over klimaatbeleid. GroenLinks kiest ervoor, ofschoon het een belangrijk onderwerp is, geen energie te steken in een aparte notitie. Het onderwerp CO₂ moet wel aan de orde worden gebracht als effect van de energieagenda. We moeten nu vooral werk maken van een goede energieagenda.

Motie M90. Gezien de uitleg van de gedeputeerde zien wij deze motie, net als D66, als een ondersteuning van de inzet van de gedeputeerde, met de kanttekening dat de opmerkingen over kosten en baten natuurlijk wel gelezen moeten worden.

Motie M97 gaat over het betrekken van inwoners, bijvoorbeeld als er een keuze wordt gemaakt over de opvang van vluchtelingen. Wel zorgcontact, inzet op draagvlak en zorgvuldigheid. Het gaat echter te ver om zonder draagvlak geen medewerking te verlenen. Daarvoor is het begrip draagvlak onvolledig gedefinieerd in het debat.

Motie M92 gaat over het beleid voor het beheer van de kattenpopulatie. Gezien de uitleg van de gedeputeerde zien wij nu geen aanleiding om het beleid aan te passen. De fractie van GroenLinks neemt de uitnodiging van de gedeputeerde aan om met initiatiefvoorstellen te komen over alternatieven. Daarom zal deze fractie in zijn geheel tegen deze motie stemmen.

De heer SCHADDELEE (ChristenUnie): Mijnheer de Voorzitter! De verleiding is natuurlijk groot om over alle punten een stemverklaring af te leggen, maar dat doen wij niet. We hebben er drie.

Amendement A15 gaat over energiezuinige sociale huurwoningen. Wij onderschrijven het doel, maar wij zijn er niet zo voor om als provincie te veel in het onroerend goed te gaan. Daarom zullen wij toch tegen stemmen.

Motie M79 gaat over het bereikbaar en betaalbaar houden van recreatie- en natuurgebieden. Ook dat is op zich een mooi doel, maar wij denken dat de motie te rigide is geformuleerd en dat dit punt vraagt om meer maatwerk.

Motie M91 gaat over de keuze voor energiebeleid. Voor de ChristenUnie is het belangrijk dat wij linksom of rechtsom onze duurzame energiedoelen halen. Daarom gaan wij deze discussie over windenergie graag aan. Wij zullen daarom voor deze motie stemmen.

Mevrouw KELLER (PvdD): Mijnheer de Voorzitter! De PvdD zal tegen motie M70 stemmen, omdat wij de ambitie te laag vinden.

Motie M76 gaat over de fractievergoeding. De PvdD komt door deze motie als kleine fractie in de problemen, net als dat er meerdere kleine fracties dan in de problemen zullen komen. Wij stemmen tegen.

Motie M87 hadden wij in eerste instantie meeondertekend. De gewijzigde motie ondertekenen wij niet, omdat wij de aanpassing een schot voor open doel vinden. Wij zullen wel voor stemmen. Wij zullen voor motie M94 stemmen. Wij zijn niet tegen meer vluchtelingen, maar wij zijn wel voor de opvang in bestaande gebouwen.

Motie M96 gaat over het luisteren naar de inwoners. De motie wekt de indruk dat de omwonenden kunnen beslissen. Het gaat echter vooral om de gemeenten. Zij hebben het beslissingsrecht. Wij stemmen daarom tegen.

Motie M97 over het publiceren van de locaties zullen wij steunen. De PvdD is voor transparantie en vindt het belangrijk dat inwoners van de gemeenten op de hoogte zijn van de plannen.

Motie M98 van de SP over het bevorderen van draagvlak zullen wij niet steunen, omdat wij vinden dat het hier een taak van de gemeenteraden betreft.

De heer G. VAN LEEUWEN (SGP): Mijnheer de Voorzitter! Motie M68 zal neutraal uitvallen. De PVV zal niet veel opschieten met onze stemverhouding. Wij zullen verdeeld stemmen.

Motie M78 gaat over de kleine kernen. Ik heb de SP al opgeroepen om deze motie niet in te dienen.

Als de motie wordt gehandhaafd, zal ik wel voor stemmen. Dat gaan we zeker doen, maar ik wil dit er wel bij gezegd hebben.

Wij zullen tegen motie M87 stemmen, omdat wij vinden dat wij niet over die snelheid gaan. We merken daarbij wel op dat het bizar is als de overheid afspraken met gemeenten ter discussie stelt.

Motie M91 is aangepast. Ik had eerst motie M86 ingediend. Motie M91 is aangepast, mede op verzoek van de fracties van CDA, VVD, ChristenUnie en PvdD. Twee partijen hebben de steun er onderuit gehaald, namelijk VVD en CDA. Dat betekent voor mij niet dat ik datgene wat is aangebracht door die twee partijen zal wijzigen. Ik handhaaf de motie M91 overeenkomstig de wijzigingen van CDA en VVD.

Mevrouw HOEK (50Plus): Mijnheer de Voorzitter! Wij zullen tegen motie M74 stemmen, meer middelen energietransitie. Wij vinden 40% te hoog. Wij zouden maximaal voor 10% gaan. Wij stemmen hier tegen.

Wij stemmen tegen motie M76 over de fractievergoeding. Vorig jaar hadden wij veel over, maar toen hadden wij geen fractiemedewerker. Nu hebben wij die wel. Als wij geld over hebben, storten wij dat terug. Ik sluit mij aan bij het verhaal van de PVV en van de PvdD. Je bent met weinig mensen, dus je hebt soms meer middelen nodig. Dan is het goed als er geld voorradig is.

Motie M98 zullen wij niet steunen, omdat wij vinden dat de regie uiteindelijk bij de raad hoort. Wij zijn erop tegen dat Provinciale Staten of Gedeputeerde Staten die regie overnemen. Dan gaat het over de regie van de gemeenteraden heen.

De motie M87 is gewijzigd. Één indiener heeft de handtekening eraf gehaald. Moet ik dit straks noemen?

De VOORZITTER: Deze motie is gewijzigd en is opnieuw uitgedeeld. U hoeft er niets mee te doen. Iedereen weet wat er staat.

Ik neem u mee naar agendapunt 13, de stemmingen.

Stemming.

De VOORZITTER: Ik zal aan iedereen vragen hoe er gestemd wordt. Ik maak u erop attent dat op een paar plekken de stemmen 'voor', v-tjes, in een verkeerde kolom zijn terechtgekomen. Let daarom even op dat u zelf uw stem goed uitbrengt. Dat geldt voor de moties M77, M78 en M79. Deze zijn ingediend door de SP, terwijl er een stemadvies staat van de PvdA. Dat had u echter allemaal al gezien.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Ik heb een heel vervelende vraag. Mag ik een schorsing van één minuut? Gehoord hebben de stemverklaringen hebben wij op één punt discussie binnen de fractie. Dat heeft direct te maken met de Staten. Ik wil dit graag even bespreken.

De VOORZITTER: Dat kan op dit moment nog. Wij schorsen een moment.

De vergadering is geschorst.

Schorsing van 22.47 uur tot 22.48 uur.

De VOORZITTER: Dames en heren, ik heropen de vergadering.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! Wij hebben een aangepaste stemverklaring bij motie M76, gehoord hebbende de opmerkingen van onder meer een aantal kleine fracties. Wij hebben dit niet in onze overwegingen meegenomen. Het was niet onze doelstelling om fracties van budget dat wellicht noodzakelijk is te ontdoen. Wij hebben daarom besloten alsnog tegen deze motie te stemmen.

De heer BEKKERS (GroenLinks): Mijnheer de Voorzitter! Wij voegen graag toe dat dezelfde overweging is gemaakt bij GroenLinks. Wij passen daarom onze stemverklaring aan. Wij zullen ook tegen stemmen.

De VOORZITTER: Dat heet communicatie. Goed zo.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! In de motie staat het verzoek om het totale budget met 10% te verlagen. Het zou daarom heel goed kunnen zijn dat de grotere fracties meer bijdragen dan de kleinere fracties. De griffie moet een voorstel uitwerken en dan kan dit allemaal aan de orde komen.

De VOORZITTER: We gaan kijken hoe de Staten gaan beslissen. Dat moment ligt dichtbij. We gaan over tot stemming. Nogmaals: we zijn met 48 statenleden aanwezig.

Provinciale Staten verwerpen amendement A11. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen amendement A9. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen amendement A10. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PVV, SP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen amendement A12. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen amendement A13. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het statenvoorstel Najaarsrapportage 2015, PS2015PS10, met de aantekening dat de fracties van PVV, SP en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten verwerpen motie M68. Voor de motie hebben gestemd de fractie van PVV en één lid van de SGP.

Provinciale Staten aanvaarden motie M69. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van CDA, GroenLinks, ChristenUnie en PvdD.

Provinciale Staten aanvaarden motie M70. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PvdD en SGP.

De heer HOEFNAGELS (D66): Mijnheer de Voorzitter! De nieuwe motie die wij hebben gemaakt in het kader van de jeugdzorg, waarbij wij een opdracht geven aan de gedeputeerde, is nog niet in stemming gebracht. Deze hoort toch bij de najaarsbegroting?

De VOORZITTER: De motie M88 is later ingediend, maar komt wel aan de orde. Het amendement A14, Utrecht Boert Bewust, is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen amendement A15. Voor het amendement hebben gestemd de fracties van SP, PvdD en 50Plus.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten hierna overeenkomstig het statenvoorstel Programmabegroting 2016, PS2015PS11, met de aantekening dat de fracties van PVV, SP en PvdD geacht worden te hebben tegengestemd.

Provinciale Staten verwerpen motie M71. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, ChristenUnie, PvdD en SGP.

De VOORZITTER: De moties M72 en M73 zijn ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen motie M74. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, ChristenUnie en PvdD.

De VOORZITTER: De motie M75 is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen motie M76. Voor de motie hebben gestemd de fracties van VVD, PvdA, SP en ChristenUnie.

Provinciale Staten verwerpen motie M77. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen motie M78. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV, SP, ChristenUnie, PvdD, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M79. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, SGP en 50Plus.

De VOORZITTER: De motie M80 is ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden motie M81. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van PVV en PvdD.

Provinciale Staten aanvaarden motie M82. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, PVV en PvdD.

De VOORZITTER: De motie M83 is ingetrokken.

Provinciale Staten verwerpen motie M84. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, GroenLinks, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M85. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, ChristenUnie, PvdD en 50Plus.

De VOORZITTER: De motie M86 is ingetrokken.

Provinciale Staten aanvaarden de gewijzigde motie M87. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, PVV en SGP.

Provinciale Staten aanvaarden motie M88.

Provinciale Staten verwerpen motie M89. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, SP, PvdD en SGP.

Provinciale Staten aanvaarden motie M90. Tegen de motie hebben gestemd de fracties van VVD, CDA en PVV.

Interruptie: Mijnheer de Voorzitter!

De VOORZITTER: Nee, nee, nee. De PvdA is voor. U moet echt geconcentreerd blijven. De PVV heeft al gestemd en dan kan de PvdA haar stemmen niet meer wijzigen.

De heer VAN MUILEKOM (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Dit is hoogst ongebruikelijk. In de gemeenteraad maak ik vaak mee dat iemand een foutje maakt met het stemkastje. Dan wordt er gevraagd wie geacht wordt voor of tegen gestemd te hebben. Ik vind dat u dit moet respecteren.

De VOORZITTER: Ik begin opnieuw met de stemming over motie M91. Het is terecht.

De heer DERCKSEN (PVV): Mijnheer de Voorzitter! Graag zou ik willen weten, misschien van de griffie, wat ons reglement van orde daarover zegt. Laten wij ons daaraan houden.

De VOORZITTER: In artikel 39 van het reglement van orde staat precies de formulering zoals ik die gebruikt heb. De stem valt te wijzigen zolang de volgende stemmer zijn of haar stem nog niet heeft uitgebracht. Zodra de volgende fractie haar stem heeft uitgebracht, kan de stem niet meer gewijzigd worden. We gaan de stemming over motie M91 af maken.

Provinciale Staten verwerpen motie M91. Voor de motie hebben gestemd één lid van de fractie van de VVD, één lid van de fractie van het CDA en de fracties van PvdA, PVV, ChristenUnie, SGP en 50Plus.

Interruptie: Mijnheer de Voorzitter! Ik kan mij herinneren dat wel in de notulen kan worden opgenomen dat de PvdA tegen is, maar verkeerd heeft gestemd.

De VOORZITTER: Het staat al in de notulen.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel vaststelling van de tarieventabel behorende bij de Precariobelasting- en Legesverordening provincie Utrecht 2012, PS2015BEM08.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel Randstedelijke Rekenkamer rapport Financieel toezicht op gemeenschappelijke regelingen, PS2015BEM09.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel zienswijze 1^e wijziging begroting 2015 Randstedelijke Rekenkamer, PS2015BEM10.

Zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel kadernotitie start herijking PRS en PRV, PS2015RGW14.

Provinciale Staten verwerpen de motie M92 vreemd aan de orde van de dag. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PvdA, PVV, SP, PvdD en 50Plus.

De VOORZITTER: Voorgesteld wordt het vluchtelingenvraagstuk, betrokkenheid provincie Utrecht, voor kennisgeving aan te nemen.

De heer MEIJER (SP): Mijnheer de Voorzitter! Als iets voor kennisgeving wordt aangenomen, moeten wij er dan over stemmen? Ik had daarmee geen rekening gehouden.

De VOORZITTER: Het is een statenbesluit, dus er moet over gestemd worden.

Zonder hoofdelijke stemming besluiten Provinciale Staten overeenkomstig het statenvoorstel vluchtelingenvraagstuk, betrokkenheid provincie Utrecht, PS2015PS12, met de aantekening dat de fractie van de PVV geacht wordt tegengestemd te hebben.

Provinciale Staten verwerpen motie M93. Voor de motie heeft gestemd de fractie van de PVV.

Provinciale Staten verwerpen motie M94. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV en PvdD.

Provinciale Staten verwerpen motie M95. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV, SP, PvdD, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M96. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV, SGP en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M97. Voor de motie hebben gestemd de fracties van PVV, SP, PvdD en 50Plus.

Provinciale Staten verwerpen motie M98. Voor de motie heeft gestemd de fractie van de SP.

De VOORZITTER: Daarmee zijn we gekomen aan het einde van de stemmingen.

Sluiting.

De VOORZITTER: Ik dank u allen hartelijk voor uw inbreng in de discussies en voor uw geconcentreerde stemmen. Ik wens u nog een heel plezierige avond. Ik sluit de vergadering.

Einde van de vergadering om 23.16 uur.

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van Provinciale Staten van Utrecht van 1 februari 2016.

De voorzitter,

De griffier,